Ponson du Terrail

Junetea regelui HENRIC

8

Partea a patra
REGINA BARICADELOR

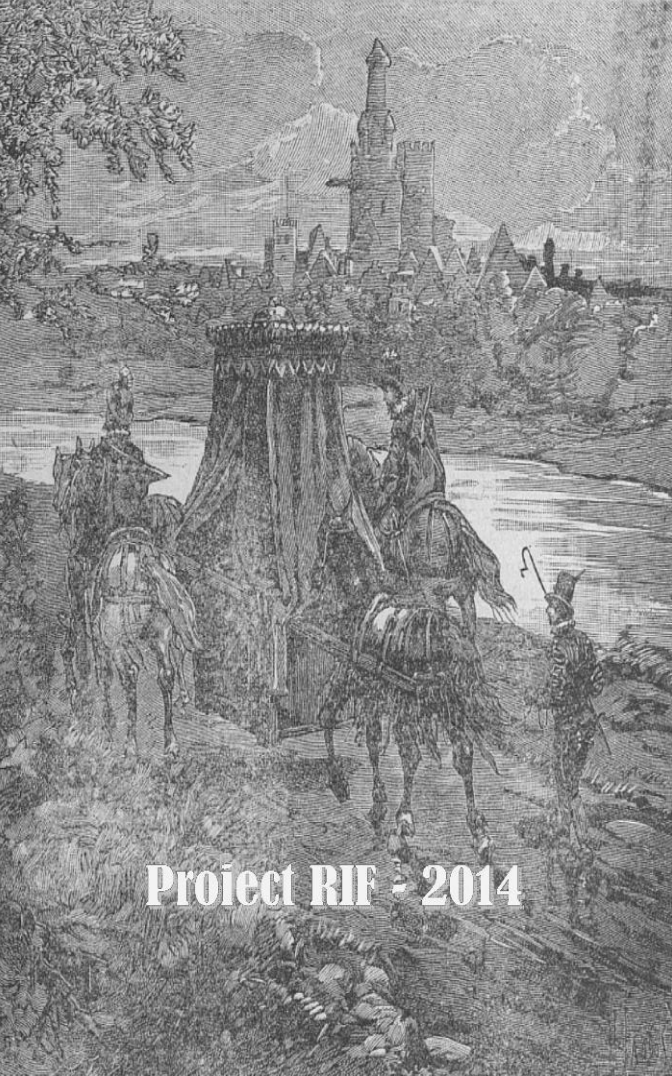
Project RIF - 2014

PONSON DU TERRAIL
Junețea regelui HENRIC

Partea a patra
REGINA BARICADELOR
(LA REINE DES BARRICADES)

Episodul 8
BARICADELE

Traducerea, editarea şi corectura:
Echipa România Inedit

Proiect Romania Inedit 2013–2014

Versiune electronică: **[V3.0]**

Traducerea în limba română a fost realizată după volumul în limba franceză:

PONSON DU TERRAIL
LA JEUNESSE DU ROI HENRI – Tome III

PARIS, 1884
JULES ROUFF ET Cie, ÉDITEURS
14, CLOITRE SAINT-HONORÉ, 14

Capitolul al doilea

BARICADELE

(LES BARRICADES)

Capitolul I

Aceasta se întâmpla la 16 iunie 1584, adică, la şase zile după moartea ducelui de Anjou, al cărui trup fusese adus la Paris.

Regele Henric al III-lea era la Luvru, în cabinetul răposatului rege Carol al IX-lea, a cărei fereastră dădea spre Sena.

Venise ora când se suna stingerea în oraşul care, pe vremea aceea, era împărțit în şaisprezece cartiere.

Parisul era liniştit şi o noapte calmă şi călduță urma după o zi fierbinte; cele câteva ore ale nopții erau neputincioase în a răcori aerul fierbinte.

Henric se închisese în cabinet împreună cu trei persoane: domnul de Crillon, ducele d'Épernon şi Doamna Catherine de Médicis.

Regele era singurul care se aşezase.

Deşi el le ceru să-l imite, regina-mamă calmă şi rece, impasibilă, rămase în picioare în fața fiului său.

Crillon şi domnul d'Épernon, cu capetele descoperite, stăteau în spatele scaunului regelui.

— Sire, zise regina, m-ați chemat să vă fiu în apropiere: aştept…

— Mama mea, răspunse regele, m-am lipsit prea mult timp de înțeleptul dumneavoastră sfat şi de iluminarea voastră politică. Vreau să-mi prezint scuzele mele în fața acestor doi domni pe care eu îi consider slujitorii mei cei mai fideli.

Crillon şi d'Épernon se închinară.

— Fiul meu, spuse regina-mamă, eu sunt gata să o ajut pe Majestatea Voastră cu sfatul meu, dar nu cumva este prea târziu?

— Prea târziu!?... făcu regele.

— Vai! oftă Catherine, multe evenimente aducătoare de nenorocire s-au întâmplat în timpul retragerii mele la castelul d'Amboise şi pe timpul domniei *drăguților* voştri, Sire.

— *Ei* sunt morți, Doamnă.

— Da, dar au lăsat o moştenire tristă pentru Majestatea Voastră.

— Şi care este această moştenire?

— Nemulțumirea poporului.

Henric acceptă aceste cuvinte fără vreo ezitare.

— Doamnă, spuse el, am un plan care poate readuce poporul la supunere.

— Adevărat!

— Dar aşteptați, momentul nu este departe... Dacă parizienii au intenția să nu mă mai asculte... am să le rezerv o frumoasă sărbătoare.

Regina-mamă îşi privi fiul cu uimire şi îngrijorare.

— Doamnă, continuă regele, este timpul să fim foarte atenţi, dumneavoastră şi cu mine, la intrigile Casei de Lorena.

— Ah! făcu Catherine pe un ton ironic, v-am sfătuit deja cu mult timp în urmă, Sire.

— Am greşit să cred în prietenia ducelui de Guise.

— Şi n-aţi fost suficient de precaut faţă de geniul infernal al surorii sale, doamna de Montpensier…

— Oh! doamna ducesă!… făcu Henric ai cărui ochi fulgerară cu furie, doamna ducesă mă interesează foarte mult…

— Ce spuneţi?… făcu Catherine.

Regele răspunse:

— Mi-aţi cerut de mai multe ori în ultimele patru zile, Doamnă, explicaţia conduitei mele din timpul primei nopţi petrecută la Château-Thierry.

— Şi vă cer asta încă, Sire, pentru că n-am fost în stare să-mi explic absenţa din acea noapte a Majestăţii Voastre.

Henric al III-lea începu să zâmbească:

— Am fost foarte norocos, spuse el.

— Oh!?… făcu regina neîncrezătoare.

— Da, Doamnă… nu vă supăraţi! Mi-am petrecut noaptea aceea la picioarele unei femei foarte frumoase.

— Într-adevăr?

— Cu părul blond precum spicele coapte, continuă Henric al III-lea, şi ai căror ochi albaştri mă inundau cu tandre priviri.

— Ei bine! femeia asta?...

— Mi-a oferit un buchet de flori... acel buchet emana un parfum îmbătător şi acest parfum conținea un narcotic...

— Ah! ghicesc... făcu regina.

— Eu am fost adormit. Când am deschis ochii, era deja ziua în amiaza mare, şi iată pentru ce, Doamnă, m-am înapoiat la castel la ora nouă dimineața.

— Până aici, spuse Catherine, nu văd nicio mare nenorocire.

— Ah! este din cauză că am omis un detaliu.

— Să vedem!

— În timp ce dormeam, am fost aproape ucis.

— De către cine?

— De către un călugăr.

— Şi cine v-a salvat?

— Mauvepin.

— Sire, spuse cu calm regina-mamă, am ştiut toate acestea!

— Ştiați deja?

— Da, şi am vrut s-o aud din gura voastră. Ştiu chiar şi că tânărul călugăr nu este mort.

— Doctorul meu are grijă de el, spuse Henric al III-lea, şi sperăm să se vindece.

— Serios?

— Pentru că am nevoie de el în curând.

— Cum aşa, Sire?

— Doamnă, răspunse grav Henric al III-lea, Majestatea Voastră m-a acuzat de mai multe ori de slăbiciune, nu-i aşa?

— Vai! Sire.

— Ei bine! Vreau să fiu puternic acum şi să se facă dreptate.

— Ce vreți să spuneți?

— Femeia care a încercat să mă asasineze este doamna de Montpensier.

— Ştiam, Sire.

— Şi Parlamentul o va judeca.

Crillon şi d'Épernon se priviră în tăcere.

Regina-mamă ridică din umeri imperceptibil:

— Sire, spuse ea, Parlamentul este devotat Casei de Lorena.

— Mai puțin decât regelui său, Doamnă.

— Aş vrea... dar Majestatea Voastră crede că aşa a va opri pe ducesă?

— Da, Doamnă.

— Şi când?

— Mâine, la întoarcerea mea de la Saint-Denis, pentru că ştiți că mâine vom conduce la Saint-Denis rămăşițele pământeşti ale mult iubitului meu frate.

— Sire, zise Catherine cu tristețe, m-ați chemat să vă fiu aproape pentru a avea grijă de afacerile politice: să uităm pentru o clipă astfel durerile noastre de familie.

— Sunt de acord, Doamnă.

— Trupul fiului meu a fost îmbălsămat şi înmormântarea poate întârzia un pic.

— Pentru ce asta?

— Sire, am o presimțire rea în legătură cu această călătorie la Saint-Denis.

— Şi de ce asta, Doamnă?

— Sire, răspunse regina-mamă cu un accent plin de autoritate, Majestatea Voastră a greşit când a părăsit Luvru pentru Saint-Cloud, şi Saint-Cloud pentru Château-Thierry.

— Adevărat?

— Regele Franței trebuie să trăiască la Luvru şi să nu-l părăsească.

— Este o locuință tristă, Doamnă.

— Fie! dar aceasta este inima care bate pentru Franța. Atunci când stăpânul este absent, servitorii conspiră... În timp ce ați fost plecat din Paris, cei din familia de Guise au domnit.

— Domnia lor s-a încheiat, Doamnă. Ducesa va fi judecată pe baza mărturiei călugărului căruia ea i-a înarmat brațul.

— Şi la ce pedeapsă va fi condamnată?

— La închisoare pe viață.

Regina-mamă ridică din umeri.

— Sire, spuse ea, Majestatea Voastră vrea ea să-mi asculte sfatul?

— Vorbiți, Doamnă.

— Există în garda regelui cel puțin douăzeci de oameni devotați…

— Oh! fără îndoială.

— Dați-i pe aceştia domnului de Crillon.

— Apoi?

— Şi porunciți-i domnului de Crillon, să meargă în strada Saint-Antoine, unde se adăposteşte doamna de Montpensier.

— Bine!

— Pentru a deschide uşile, continuă Catherine, şi a le forța dacă este necesar.

— După aceea?

— Pentru a o aresta pe doamna de Montpensier şi a v-o aduce.

— Foarte corect, spuse Crillon, este felul meu de a vedea lucrurile…

Şi cavalerul făcu un pas spre uşă.

— Nu, aşteaptă Crillon, spuse regele. Dumneavoastră, Doamnă, vă rog să continuați… Ducesa va fi arestată… ce facem apoi?

— Există în Luvru, Sire, o temniță, singura în care se poate păstra un prizonier pentru toată viața.

Regele se cutremură.

— Acolo va fi coborâtă ducesa, termină Catherine de Médicis cu răceală, şi ea va aştepta cu răbdare ca părul ei blond să încărunţească şi ca familia de Valois să aibă un moştenitor.

— Nu, Doamnă, nu, spuse regele. Vreau ca ea să fie judecată...

— Atunci, găsiţi judecătorii, Sire, şi grăbiţi-vă... pentru că mâine s-ar putea să fie prea târziu...

— Şi pentru ce aceasta?

— Pentru că ea va ridica Parisul împotriva voastră.

Regele deschise fereastra cabinetului său şi se aplecă afară.

— Parisul este liniştit totuşi, Doamnă, spuse el.

— Marea este calmă, de asemenea, înaintea unei furtuni... şi garnizoana Luvrului este neputincioasă, Sire.

— Da, spuse regele cu un zâmbet, dar iată că el va fi întărit. Vino să vezi, Doamnă.

Şi regele o invită pe regina-mamă să se apropie de fereastră.

Capitolul II

În timp ce regele discuta la Luvru cu regina-mamă, Mauvepin alerga după

aventuri.

Mauvepin nu era un om frumos, el era ciupit de vărsat; în plus era cocoşat; în sfârşit, îşi târa uşor piciorul stâng, mersul său semănând oarecum cu un şchiopătat.

Cu toate acestea, aşa cum era, Mauvepin avea un oarecare succes la femei.

În primul rând, el era foarte spiritual, ceea ce fermeca o bună parte a speciei feminine.

Apoi, era întotdeauna îngrijit, mirosind a ambră, parfumat precum o tânără domnişoară, ceea ce încânta întotdeauna pe fiicele Evei.

În sfârşit, ştia şi juca admirabil arta amorului, adică jura fidelitate faţă de toate femeile, le înşela fără milă şi-şi obţinea iertarea cu o rară îndrăzneală.

La curtea regelui Henric al Franţei, existau cu toate acestea, mai mulţi seniori galanţi, mulţi tineri domnişori ce roiau vorbind agreabil, dar Mauvepin avea mai mult succes.

— Nu este frumos, spuneau unii; el este foarte urât, adăugau alţii: îşi trage un pic piciorul, uimeşte cu prea multă îndrăzneală şi este uşor cocoşat, – dar are distincţie!...

Şi, într-adevăr, Mauvepin, în pofida caracterului său părea fiul unui rege.

Deci, în timp ce regele se aflase în Saint-Cloud în compania reginei-mamă, Mauvepin

curtase toate cameristele, slujnicele cinstite şi domnişoarele de onoare. Dar, natură nestatornică, Mauvepin iubea contrastele, şi a mers de bună voie de la Curte la oraş şi apoi chiar în umilul Cartier Latin.

Apoi într-o dimineață, Mauvepin plecase la Paris.

Era sărbătoare în cartierul latin. *Ucenicii* şi *ucenicele*[1] dansau sub nişte copaci mari în apropiere de Saint-Servais.

Mauvepin, îmbrăcat simplu, s-a amestecat în această ceată veselă şi a remarcat o tânără fată de şaptesprezece ani, cu ochi albaştri şi părul negru de abanos, care dansa cu uşurință şi veselie năvalnică.

Mauvepin i-a făcut curte.

Fata l-a luat pe Mauvepin drept un ucenic simplu, iar la sfârşitul dansului, ea l-a urmat la cârciuma lui Malican, aflată în piața Saint-Germain l'Auxerrois.

La orele zece seara, cârciuma era goală.

Lorenii erau plecați, iar călugării se întorseseră la mânăstirile lor.

Mauvepin a luat aşadar cina împreună cu fata, aşezați față-n față; apoi ajutat de un

---

[1] Ucenic – persoană (tânără) care învață o meserie lucrând în producție sub îndrumarea unui meşter. [n.t.].

anumit vin de Jurançon, el a prelungit seara, şi când a bătut de miezul nopții la catedrala Saint-Germain l'Auxerrois, ucenica şi domnişorul se găseau încă la masă şi ora confidențelor venise.

Mauvepin i-a destăinuit că el era angajat la vânătoarea regelui şi ocupa funcția de dresor de şoimi. Tânăra ucenică, al cărei nume era Périne, a făcut mărturisiri despre singurătatea ei. Mauvepin s-a oferit să-i țină companie, şi ucenica şi-a plecat urechea cu amabilitate la galantele propuneri făcute de acest necunoscut.

După ce cunoştința a fost astfel făcută, Périne a consimțit să-l admită în casa ei modestă din strada Lions-Saint-Paul, unde trăia din munca sa. Ca multe fete de starea şi vârsta ei, Périne era ucenică şi lucra dantele, cusături şi broderii, pentru un atelier de cusătorie şi dantelărie.

Mauvepin a mers acolo ca să scape de Luvru şi a schimbat cu tânăra fată dulci cuvinte despre dragoste.

De atunci, Mauvepin s-a întors la Saint-Cloud, apoi l-a urmat pe rege la Château-Thierry, unde, cititorul îşi va aminti, că el a fost de folos.

După aceea a revenit la Paris, cu o seară mai înainte, ca s-o spunem foarte exact.

Obosit de călătorie, Mauvepin se culcă şi dormi până dimineaţa târziu; dar, seara el îşi aminti de Périne, şi plecă direct la tânăra fată pe care o găsi în casa ei.

Périne locuia tocmai în partea de sus a unei case sărace, sub acoperiş. Ea avea un dormitor mic, un pat de o persoană şi două scaune.

Când avea doi vizitatori, ea se aşeza pe pat.

Deschizătura prin care ziua pătrundea lumina în cămăruţa fetei era un fel de ferestruică încadrată de un şasiu aplicat în panta acoperişului şi, care în zilele noastre se numeşte *tabacheră*[2] sau lucarnă.

Lucarna era destul de largă pentru a permite trecerea corpul unui om.

Or, deplasându-se de la Luvru spre locuinţa lui Périne, Mauvepin nu visa la altceva, decât la distracţia în compania tinerei fete, şi el alungase din mintea lui toate necazurile politice cu care se împovărase de câteva zile.

Dar politica este un pic ca natura: o alungi şi ea revine în galop.

---

[2] Tabacheră – fereastră mică, amenajată în acoperişul cu pantă mare al unei construcţii, în scopul luminării şi aerisirii podului sau a încăperilor aflate la nivelul podului; lucarnă, bageac, bageacă. [n.t.].

În timp ce Mauvepin traversa strada Saint-Antoine, el se lovi de un burghez.

Era un burghez cu o mină cinstită şi blajină, gras, mare, îmbrăcat cu un halat de lucru larg, şi mergând cu demnitatea unui om care se ştie apreciat în cartierul lui.

— Idiotule! spuse Mauvepin, care în calitatea sa de gentilom, nu-i plăcea să fie bruscat de către un cetățean oarecare.

Burghezul se scuză, îşi închise în grabă halatul care era pe jumătate descheiat şi se îndepărtă.

Dar, oricât de repede a fost gestul său de închidere a hainei peste abdomen, burghezul nu reuşi să ferească de ochii lui Mauvepin strălucirea patului unui pistol pe care-l avea la centura lui.

— Acesta este un om prudent! gândi Mauvepin.

Şi îşi continuă drumul său.

O sută de paşi mai departe, nebunul, care era îngândurat, se lovi de un alt burghez.

Acesta era slab, avea ochii adânciți şi strălucitori, şi aspectul său îi atrase atenția lui Mauvepin.

În loc să-şi exprime nemulțumirea, Mauvepin îşi ceru scuze, dar îşi împinse uşor cotul peste burta burghezului şi simți ceva tare, care putea foarte bine să fie patul unui pistol.

„Ah! Aşa deci! toţi sunt înarmaţi” îşi spuse Mauvepin.

Şi cum el era curios, începu să-l urmărească pe cel de-al doilea burghez.

Acesta din urmă mergea cu pas grăbit şi îl ajunse în curând pe primul.

Mauvepin îi văzu schimbând un semn şi continuând drumul împreună.

La colţul străzii Lions, cei doi burghezi întâlniră alţi doi, şi toţi patru intrară pe o altă stradă.

— Ei poftim! Ia te uită! spuse Mauvepin, ăsta este chiar drumul meu.

Şi el continuă să-i urmărească.

De-abia îşi ridică gulerul mantoului său şi îşi trase pălăria pe ochi, că pe la mijlocul străzii, cei patru burghezi se opriră şi bătură la o uşă.

Această uşă era a unei vechi case, tristă şi tăcută, şi ale cărei ferestre nu erau luminate.

Tocmai această casa era vecină cu cea în care locuia Périne.

Mauvepin se ascunse sub pridvorul celei din urmă, şi înainte de a ridica ciocanul pentru a bate, el îi lăsă pe cei patru burghezi să intre.

Dar când uşa acestei case misterioase se închise în urma lor, Mauvepin văzu alţi doi burghezi, care apăreau la capătul străzii.

Deci, în loc de a merge la Périne, el aşteptă ghemuit sub pridvor.

Cei doi burghezi urmară calea celorlalți patru şi uşa casei misterioase se deschise şi se închise în spatele lor.

Mauvepin continuă să aştepte.

El aşteptă o oră şi în acest timp văzu uşa vecină deschizându-se şi închizându-se succesiv după alte nouă persoane.

— Oh! oh! îşi spuse el, toate astea mă intrigă, şi aş voi să mă lămuresc în chestiunea asta.

Un om din popor trecea în acel moment; hainele sale indicau un marinar.

Mauvepin îl strigă şi îi zise:

— Eşti din cartier, amice?

— Da, domnule, locuiesc la capătul străzii.

Mauvepin îi puse un scud în mână şi întrebă:

— Ştii tu a cui e casa asta?

— Da, desigur, spuse marinarul.

— A cui e?

— A lui messire de Rochibond, burghez din Paris, unul dintre cei şaisprezece liderii ai Ligii.

— Mulțumesc frumos! spuse Mauvepin.

Şi el intră în casa unde Périne locuia într-o cămăruță sub acoperiş.

Ucenica nu mai contase pe revederea lui Mauvepin, şi cum de la plecarea lui vărsase

multe lacrimi, ea scoase un strigăt de bucurie când îl văzu apărând.

Apoi îşi înfăşură braţele în jurul gâtului lui şi îşi întinse obrajii ei catifelaţi.

Mauvepin îi sărută, apoi, fără a răspunde la întrebările tinerei fete, aşeză masa sub lucarnă, se urcă pe masă, ridică ferestruica şi se urcă pe acoperiş, cu lejeritatea şi flexibilitatea unei pisici.

— Ce faci? strigă Périne.

— Sst! spuse el punând un deget pe buze, vreau să mă uit la stele şi să văd dacă timpul nu aduce ploaia.

Capitolul III

Oamenii răi sunt abili; de aici, fără îndoială şi proverbul „dibaci ca o maimuţă". Mauvepin se apucă să alerge pe acoperiş, cu o siguranţă şi agilitate de neegalat, şi mergea drept, indiferent de înclinaţia care era cu adevărat înspăimântătoare.

Acolo, el se întinse pe burtă, îşi întinse capul înainte şi privi.

El nu se uita nicidecum la stradă, pentru că se afla la capătul opus al acoperişului, ci într-o curte care separa casa lui Périne de cealaltă casă, unde intraseră cei cincisprezece burghezi.

Această curte era plantată cu arbori înalți ale căror ramuri ajungeau pe acoperişurile celor două case.

Şaisprezece burghezi, grupați doi câte doi sau patru câte patru, se plimbau prin curte, vorbind în şoaptă, schimbând semne misterioase uneori, păreau că aşteaptă pe cineva.

„Pentru că ei aşteaptă pe cineva, gândi Mauvepin, voi aştepta şi eu."

Casa lui messire de Rochibond, burghez din Paris, avea două corpuri de clădire, unul cu vedere la stradă, celălalt cu ferestre ce ofereau vedere spre curte.

Noaptea venea încetul cu încetul.

Mauvepin văzu o fereastră luminată, şi cum obloanele erau pe jumătate deschise, el privi pieziş şi privirea sa pătrunse în interiorul casei.

Fereastra luminată era a unei săli mari cu pereții placați în lambriuri de lemn şi în mijlocul căreia se afla o masă acoperită cu o cuvertură.

În jurul mesei se aflau scaune fără spetează pe care Mauvepin le numără.

„Şaisprezece, îşi zise el, iată-mă lămurit: tot atâtea scaune câți burghezi, tot atâția burghezi câte cartiere. Asta este o întâlnire a liderilor Ligii din Paris, care va avea loc."

Dar în capul mesei se afla un al

şaptesprezecelea scaun, un jilț mare cu cuie de aur, şi de care noi nu vedem de obicei în casa unui burghez.

„Oh! oh!" îşi spuse Mauvepin, care uită complet de tânăra Périne.

Burghezii, aflați încă în curte, începură să manifeste o oarecare nerăbdare.

— Hotărât, îşi zise Mauvepin, încă întins pe acoperişul casei vecine, cu siguranță că cel căruia îi este destinat scaunul este aşteptat să sosească.

În cele din urmă se auzi un sunet scurt, zgomotul ciocanului căzând pe placa sa de bronz de pe poarta de stejar.

Mauvepin tresări, şi, abandonând privitul spre fereastră, se întoarse spre poartă.

Această poartă se deschidea în două părți batante.

— Drace! murmură nebunul.

Cele două batante se deschiseră şi o litieră intră; aceasta avea perdele ambelor uşi bine închise, astfel că nebunul nu putea vedea cine se alfla înăuntru.

După ce batantele porții reveniră la loc, una dintre uşile litierei se deschise şi o femeie coborî.

Ea avea fața acoperită cu o mască.

Dar această mască nu opri pe nimeni s-o recunoască, pentru că cincisprezece

burghezi se adunară în jurul litierei şi o salutară cu curtoazie.

În acelaşi timp, Mauvepin îşi spuse:

„Masca ta este făcută din sticlă pentru mine, frumoasă necunoscută, şi voi aranja să aflu de ce ai venit aici.”

Un al doilea personaj ieşi din litieră. Acesta era tot un burghez.

După modul în care era salutat, Mauvepin gândi că acesta ar putea fi stăpânul casei, adică messire de Rochibond, burghez din Paris, care, din curtoazie a mers să o însoţească pe femeia mascată.

Oricine ar fi fost, ultimul personaj îi oferi mâna femeii mascate şi o conduse spre peron.

În acelaşi timp, el făcu un semn şi cei cincisprezece burghezi îi urmară.

Mauvepin îi văzu intrând în casă, reapărând în pragul camerei luminate în mijlocul căreia erau aranjate masa cu cele şaisprezece scaune şi acel mare jilţ.

Mauvepin văzu femeia mascată aşezându-se în jilţ şi pe cei şaisprezece burghezi ocupând cele şaisprezece scaune.

În acelaşi timp, femeia îşi scoase masca şi Mauvepin lăsă să-i alunece un zâmbet tăcut pe buze.

El o recunoscuse pe doamna ducesă de Montpensier.

— Acum, îşi spuse el, trebuie să aflu ce va spune şi ce planuri are.

El se ridică, merse până la coama acoperişului, ajunse la deschidere şi ateriză pe picioarele lui, în camera lui Périne.

Périne rămase stupefiată.

— St! St! St! îi spuse Mauvepin pe trei tonuri diferite.

— Dar, de unde veniți? întrebă ea, tremurând.

— Micuța mea, îi spuse Mauvepin, ai mai multe cearşafuri de pat?

— Da, desigur! spuse ea, surprinsă de întrebare.

— Şi ai un foarfece la curea?

— Da... dar... care e motivul?...

Mauvepin îşi trase punga din buzunar şi scoase o monedă de un pistol din această pungă.

— Iată, pentru cearşafurile tale, spuse el.

Şi puse moneda pe masă.

— Dar, spuse ea, ce vreți să faceți?

— Vei vedea.

Mauvepin luă un cearşaf care era dintr-o țesătură mai rezistentă, şi cu foarfecele lui Périne, el începu să taie fâşii înguste.

— Dar... ce faceți? îl întrebă ea încă o dată.

Mauvepin înnodă unul de celălalt capetele fâşiilor de cearşaf, alcătuind un fel de

frânghie.

— Vezi, spuse el, îmi fac o scară din această frânghie.

— De ce?

— Pentru a coborî în curtea vecină.

— Deci, vreți să plecați?

— Nu, spuse Mauvepin pe care această dovadă de naivitate îl făcu să surâdă. Dacă voiam să plec, aş fi ieşit pe uşă.

— Ei bine, atunci?

— Am scăpat un inel în curte şi doresc să îl recuperez.

— Oh! spuse tânăra, vă bateți joc de mine.

— Poate... dar, mulțumeşte-te cu această explicație, din moment ce nu pot să-ți dau alta.

Şi Mauvepin tăie al doilea cearşaf ca şi pe primul şi, în mai puțin de un sfert de oră el se găsea la capătul unei frânghii cu noduri, de o sută de picioare lungime.

„Cu atât mai rău dacă se va rupe, gândi el, datoria față de rege, înainte de toate."

Şi el legă frânghia la un capăt de un picior al patului lui Périne, după care, ținând celălalt capăt între dinți, se urcă din nou pe acoperiş, ajungând la margine, trase frânghia spre el, o lăsă să atârne în curte şi observă cu satisfacție că celălalt capăt ajungea la pământ.

Cum oamenii care purtaseră litiera şi

valeții care o însoțiseră se întorseseră, şi cum burghezii intraseră toți în casă, în urma lui messire de Rochibond şi a ducesei de Montpensier, curtea era goală.

Mauvepin prinse frânghia cu ambele mâini şi se lăsă să lunece în curte, apoi atinse solul, fără probleme.

Dar, odată ajuns acolo, el ezită un moment dacă să intre în casă pe la uşa care rămăsese deschisă: putea risca să se întâlnească cu vreunul dintre valeți.

Mauvepin puse ochii pe unul dintre copacii din curte.

Acest copac se afla față-n față cu fereastra luminată şi, cum căldura era mare, obloanele fuseseră lăsate deschide, cu scopul de a intra puțin aer.

Decizia fusese deja luată: Mauvepin prinse între brațe trunchiul de copac şi urcă precum un şcolar, ajunse la coroană şi se urcă pe o ramură înclinată al cărei vârf atingea fereastra.

El făcu toate acestea fără zgomot, se ascunse cât mai bine în frunzişul des al copacului şi îşi deschise bine ochii şi urechile.

Ducesa de Montpensier prezida reuniunea celor şaisprezece burghezi.

Totuşi, era un al optsprezecelea personaj pe

care Mauvepin nu-l văzuse încă.

Acesta stătea în spatele scaunului ducesei.

Nu era un burghez... Era un gentilom. Un gentilom în armură, încălțat în cizme cu pinteni şi al cărui coif avea vizeta ridicată.

Mauvepin îl recunoscu:

— Oh! oh! spuse el, dar acest gentilom este chiar ducele de Guise.

— Exact! şopti o voce la urechea sa.

Mauvepin credea că este singur pe acea creangă, aşa că aproape era gata să cadă, aşa de mare îi fu emoția ce-l cuprinse.

El se întoarse pe jumătate şi văzu pe o creangă din apropiere un om care sta, ca şi el, călare pe o creangă.

Noaptea era destul de clară pentru a-i permite să distingă silueta sa, dar nu şi trăsăturile feței.

Mauvepin avea un pumnal la brâu; el îl trase repede din teacă.

— Sst! spuse vocea, e inutil, nu vreau să vă fac rău.

— Cine sunteți? şopti Mauvepin cu o voce înăbuşită de emoție.

— Un prieten.

— Al cui?

— În primul rând, al dumneavoastră.

— Şi, după aceea?

— Al regelui Franței.

Mauvepin respiră uşurat, apoi el văzu

strălucind privirea vecinului său de pe cealaltă ramură.

Această privire strălucea ca licuricii care luminau în întunericul nopții, la țară, pe marginea şanțurilor.

Capitolul IV

Mauvepin era sarcastic şi caustic, şi chiar mai neiertător față de viciile umane, cu care natura îl dezavantajase complet în darurile sale obişnuite. Dar Mauvepin era curajos.

„Rasa nu minte!" spune un vechi proverb, şi cocoşatul Mauvepin era om de rasă.

După ce mai întâi se confruntă cu o emoție legitimă, văzând că mai era cineva în copac, Mauvepin îşi recăpătă spiritul său de obicei calm şi sarcastic.

— Îmi pare rău! domnule, spuse el, cu toate că timpul este prost ales, iar locul chiar mai rău, pentru o prezentare, vreți să-mi spuneți cu cine am onoarea de a vorbi?

— Sunt unul dintre prietenii dumneavoastră, domnule, răspunse omul ai cărui ochi străluceau în întuneric.

— Oh! permiteți-mi, spuse nebunul, dar eu nu recunosc această voce.

— Asta este foarte simplu, domnule, pentru că n-ați mai auzit-o vreodată.

— Atunci nu sunteți prieten.
— Dimpotrivă, domnule Mauvepin.
— Mă cunoaşteți?
— Desigur!
— Numele dumneavoastră, în acest caz?
— Am să vi-l spun într-o zi... dar nu... în această seară.
— De ce, domnule?
— Pentru că avem altceva mai bun de făcut.
— Ah! credeți?
Necunoscutul întinse mâna spre fereastra întredeschisă şi arătă spre cei şaisprezece burghezi adunați în jurul scaunului doamnei ducese de Montpensier.
— Aşa e, spuse Mauvepin, să ascultăm...
— Este timpul, şopti necunoscutul.
Într-adevăr, doamna de Montpensier deschidea sesiunea.
— Domnilor din Paris, spuse ea, adresându-se celor şaisprezece burghezi, am crezut că în timpul ultimelor trei zile tronul este vacant.
— Pe naiba! murmură necunoscutul de pe creanga lui.
— Dar, continuă ducesa, dreptatea divină ezită uneori...
— Ah! ah! spuse pe un ton ironic Mauvepin, la rândul său.
— Şi, uneori, continuă doamna de

Montpensier, cei din familia de Valois sunt încă în această lume şi continuă să arunce regatul într-un ocean de nelegiuiri.

Un murmur măgulitor, salută această frază frumoasă. Vecinul de ramură al lui Mauvepin aplaudă, de asemenea, cu un zâmbet.

Ducesa continuă:

— Este timpul ca Franța să se ridice, Parisul să-şi lege cu lanțuri porțile sale, să se baricadeze străzile şi să se facă dreptate Luvrului.

— Pe cuvântul meu! murmură Mauvepin, aş da câțiva arginți din buzunarul meu pentru ca Majestatea Sa Regele Franței, Henric al III-lea să audă această predică frumoasă.

Unul dintre cei şaisprezece burghezi se ridică.

Era chiar messire de Rochibond, şeful cel mai influent al Ligii, la care parizienii ascultau cu o orbire fără margini.

— Doamnă, spuse el, suntem gata.

— Într-adevăr? zise ducesa.

— Dar ne lipseşte un lider…

— Iată-l!

Şi Anne de Lorena îl arătă pe fratele său, ducele de Guise care, până atunci, păstrase o atitudine serioasă şi tăcută.

Ducele nu vorbi, ci se mulțumi doar să facă un semn cu capul.

— În fine, continuă messire de Rochibond, avem nevoie de un pretext pentru a începe lupta.

— Un pretext! strigă ducesa, aveți nevoie de pretexte!

— Oh! spuse un alt burghez, cel mai simplu lucru… o nimica toată… De exemplu, un soldat al regelui maltratând un burghez…

Străinul se aplecă la urechea lui Mauvepin şi îi spuse:

— În timp ce aceşti oameni sunt în căutare de pretexte, ar fi multe de făcut.

— Ce anume? făcu Mauvepin.

— Să le întindem o plasă.

— Cum aşa?

— Uite, continuă necunoscutul, noi suntem doi aici, şi fiecare ascultă pe cont propriu.

— Într-adevăr.

— Dacă doar unul dintre noi ar asculta?…

— Atunci, spuse Mauvepin, celălalt nu ar mai şti nimic.

— Pardon… cel care ar sta să asculte l-ar pune la curent.

— Fie! dar ce ar face primul între timp?

— Un lucru foarte simplu.

— Să vedem.

— El ar merge la Luvru… şi ar cere să vorbească cu regele.

— Foarte bine. Şi i-ar spune despre ceea ce se întâmplă aici, nu-i aşa?

— Exact, domnule Mauvepin.

— Şi el îl va aduce de la Luvru pe domnul de Crillon cu aproape o sută de ostaşi? continuă Mauvepin.

— Văd că aţi priceput...

— Apoi, încheie Mauvepin, vor investiga casa lui messire de Rochibond, şi vor aresta în acelaşi timp pe cei şaisprezece burghezi, pe ducele de Guise şi pe doamna de Montpensier.

— Sunteţi un om ager la minte, domnule Mauvepin.

— Dumneavoastră sunteţi foarte amabil, domnule.

— Şi în timp ce eu am de gând să păzesc, vă îndemn să vă luaţi picioarele la spinare şi să daţi fuga la Luvru.

— Ah! Eu sunt cel care trebuie să plece?

— Desigur! Eu nu sunt familiar cu regele şi voi avea nevoie de o lungă perioadă de timp pentru a ajunge la el.

— Înseamnă că nu sunteţi un obişnuit al curţii, domnule?

— Nu, răspunse necunoscutul, eu sunt din provincie.

— Ah! făcu Mauvepin, şi în timp ce eu voi merge la Luvru, dumneavoastră veţi sta aici?

— Da.

— Şi veți asculta cu atenție?...

— Desigur! Doar pentru asta am venit...

— Domnule, spuse Mauvepin, propunerea dumneavoastră îmi place, Dumnezeu îmi este martor, şi aş fi încântat ca domnul de Crillon să îi prindă în plasă, aşa cum v-ați gândit, dar...

— Ce vreți să spuneți? făcu necunoscutul.

— Mi-a venit în minte o reflecție bizară...

— Bizară, să vedem.

— M-am gândit că s-ar putea întâmpla ca în timp ce eu merg la Luvru, burghezii să plece.

Necunoscutul lăsă să-i scape un râs sec şi ironic.

— Domnule Mauvepin, spuse el, prin ceea ce ați gândit, confirmați faptul că, în opinia mea, sunteți un om de spirit.

— Mii de mulțumiri, domnule.

— Nu vă spun lucruri cu jumătate de gură, cum se obişnuieşte în amabilitățile de la oraş, ci o spun cu toată convingerea.

— Ah! Serios?

— Şi dovada este că tocmai mi-ați spus că aş putea fi un prieten al acestor oameni, nu al dumneavoastră, şi că trimițându-vă la Luvru ar fi o modalitate de a vă face să cădeți într-o ambuscadă pe partea cealaltă a străzii.

— Ei bine, domnule, spuse Mauvepin, scuzați-mă dacă am făcut o greşeală, poate

că sunt un pic cam suspicios de felul meu.

— Ei bine! şopti străinul, când vă voi spune numele meu, nu veți mai ezita...

— Aştept...

Necunoscutul se aplecă de pe creanga sa şi îi şopti la urechea lui Mauvepin un nume.

Acest nume îi produsese lui Mauvepin o astfel de senzație, pentru a doua oară, ca şi cum aproape ar fi căzut de la acea înălțime până jos.

— Ei bine! spuse necunoscutul, acum veți pleca?

— Oh! desigur.

Şi nebunul se lăsă să alunece în tăcere la baza trunchiului copacului, traversă curtea, ajunse la frânghia înnodată şi urcă pe acoperiş cu lejeritatea unui actor din confreria Passion.

Périne, nerăbdătoare, îl aştepta...

Văzându-l pe Mauvepin că reapare, ea scoase un strigăt de bucurie.

Dar Mauvepin nu mai visa la dragoste; el o împinse pe fată, deschise uşa cămăruței şi fugi pe scară, coborî treptele patru câte patru.

. . . . . .

Or, tocmai în timp ce Mauvepin alerga spre Luvru, regele Henric al III-lea, trăgând-o pe

regina-mamă la fereastra biroului său, îi spuse:

— Priviți, Doamnă, priviți!

Regina se aplecă în afară şi văzu, la lumina lunii, o masă neagră ce se desfăşura de-a lungul râului ca un şarpe uriaş.

Această masă întunecată avea sclipiri roşcate şi degaja un murmur confuz.

Se părea a fi unul dintre acele valuri uriaşe ce se rostogolesc spre mal, în frumoase nopți de vară, şi al cărui vârf strălucea uneori în razele lunii.

Această masă întunecată se întindea spre est, în măsura în care privirea spre străzile de pe malul Senei îți permitea să vezi, şi ea avansa încet spre Luvru.

Această ciudată masă, mai degrabă ca un stup monstruos, era un întreg corp de armată ce-şi profila umbrele în noapte pentru a intra în Paris, în tăcere.

Razele lunii cădeau pe muschete, sulițe şi halebarde, făcându-le să scânteieze.

— Ce este asta? întrebă regina-mamă.

— Doamnă, răspunse Henric, este o trupă de opt mii de elvețieni.

— Ah! Serios?

— Care vine să întărească trupa pe care o comandă deja domnul d'Épernon.

— Ah! foarte bine! spuse regina-mamă.

— Ei vin să preia paza Luvrului şi să-i țină

pe parizieni la respect, adăugă regele cu un aer triumfător.

— Un motiv în plus, spuse regina-mamă, pentru ca Majestatea Voastră să se asigure de persoana prinților de Lorena.

— Oh! acum avem timp.

În timp ce regele vorbea astfel, uşa se deschise şi Mauvepin intră.

— Sire, spuse el cu naivitate, dacă Majestatea Voastră vrea să mi-l dea pe domnul Crillon şi treizeci soldați de-ai săi, ea nu va mai avea nevoie de toți aceşti elvețieni.

Crillon avu un zâmbet de bun augur.

Mauvepin adaugă:

— Ştiu unde sunt ducesa de Montpensier, monseniorul duce de Guise şi toți şefii burghezilor din Paris care conspiră în acest moment împotriva vieții şi coroanei Majestății Voastre.

Capitolul V

După ce Mauvepin termină de spus această frază plină de mari promisiuni, un zâmbet triumfător apăru pe fața lui şi aşteptă ca regele să-i pună întrebări.

Dar regele avea altceva în minte.

— Bine! spuse el privind-o pe regina-mamă,

pariez că Mauvepin vine să-mi dea acelaşi sfat ca dumneavoastră, Doamnă.

— Da, făcu Mauvepin printr-un semn al capului uitându-se la doamna Catherine.

— Deci, reluă regele, ştii unde este ducesa?

— Da, Sire

— Şi ducele de Guise?

— Şi cei şaisprezece rebeli care doresc să o dea jos de pe tron pe Majestatea Voastră şi să o închidă într-o mânăstire.

De obicei, atunci când se pariau anumite lucruri în legătură cu regele Henric al III-lea şi când se spunea că ar fi văzut foarfecele de aur pe care doamna de Montpensier le păstra în rezervă pentru a-i tăia părul, monarhul se înfuria.

De data aceasta el rămase calm şi zâmbitor.

— Ah! ce? adevărat? zise el, aceşti burghezi vor să mă dea jos de pe tron?

— Da, Sire, şi intenționează să atace Luvrul.

— Ah! Haida-de!

— Aşa este, cum am onoarea să-i spun Majestății Voastre.

Regina-mamă şi Crillon se priviră şi păreau a-şi spune că regele trebuia să fie nebun pentru ca să fie atât de calm.

Cât despre domnul d'Épernon, el era foarte preocupat şi nu sufla o vorbă.

Acesta deținea de opt zile funcția de colonel-general al elveților, deoarece

domnul de Crillon fusese numit la comanda gărzilor franceze.

Or, domnul d'Épernon credea că cei opt mii de elvețieni veneau pentru a forma o trupă frumoasă, şi că, dacă s-ar fi revoltat parizienii, ceea ce era probabil, el ar fi trebuit să meargă în prima linie şi să se expună focului burgheziei.

Regele, aplecat pe fereastră, fără să se întoarcă, spuse liniştit:

— Dar vino pentru a vedea frumoasele trupe, Mauvepin.

— Da, da, sunt cei mai frumoşi elvețieni, Sire, dar îmi susțin ideea…

— Deci, ei vorbeau să mă dea jos de pe tron şi să baricadeze străzile? continuă regele.

— Da, Sire.

— Şi când au spus asta?

— În urmă cu o oră.

— În ce loc?

— Într-o casă de pe strada Lions-Saint-Paul.

— A cui este casa?

— A lui messire de Rochibond, unul dintre cei şaisprezece burghezi.

— Oamenii aceştia sunt nebuni, spuse regele în continuare calm, sau asta-i pentru că ei nu mi-au văzut elvețienii.

Şi Henric al III-lea îi învălui cu o privire plină de mulțumire pe elvețienii care intrau

în acel moment în Luvru şi dispăreau în şir sub porțile palatului.

— Dar, în fine, spuse Crillon, pe care calmul regelui îl agasa, ce ordonă Majestatea Voastră?

— Nimic, spuse regele.

— Cum! Nimic?

— Bunul meu Crillon, continuă Henric al III-lea, nu am timp în această noapte să mă ocup de conspiratori. Am altceva mai bun de făcut, într-adevăr!

— Dar, Sire...

— În primul rând, trebuie să mă ocup de cazarea elvețienilor mei.

— Domnul d'Épernon va avea grijă de asta, Sire.

— Da, făcu d'Épernon cu bucurie, pentru că se temea deja să nu i se dea sarcina să meargă şi să-l aresteze pe ducele de Guise.

— Mai vedem, continuă Henric, nu trebui să uităm că mâine va avea loc înmormântarea fratelui meu.

— Acest lucru nu ne împiedică cu nimic, Sire, spuse regina-mamă.

— Hei! Dumnezeule! Doamnă, făcu Henric al III-lea nerăbdător, cine vă spune că aceşti burghezi nu vor rezista... că nu vor stârni populația cartierelor şi că bătălia nu va începe în noaptea asta?

— Ei bine! Sire, vom lupta!

— Atunci, nu-l vom mai îngropa pe fratele meu mâine…

— Sire, spuse regina, în primul rând trebuie să veghem la siguranța coroanei Majestății Voastre…

— Îi am pe elvețienii mei, doamnă.

— De ce ezităm, în acest caz?

— Dacă vom începe lupta în noaptea asta, continuă regele, care era statornic în ideile sale, înmormântarea nu va mai avea loc mâine.

— Ei bine! se va întârzia…

— Imposibil, Doamnă, am comandat ceremonia pentru ora nouă la Saint-Germain l'Auxerrois. Dom Basile şi cu mine am stabilit totul azi… Penitenții sunt gata, călugării de asemenea… Deci, să-i lăsăm pe burghezi să conspire în liniște şi să amânăm afacerile politice pentru mâine după-amiază.

Crillon şi Mauvepin se priviră cu o dureroasă uimire.

În ceea ce o priveşte pe regina-mamă, ea se îndreptă încet spre uşă şi plecă fără ca regele să încerce să o oprească.

Regele continua să-şi privească elvețienii, care intrară până la ultimul în Luvru.

Totuşi, în timp ce ieşea, regina-mamă îi făcu un semn lui Crillon.

Şi Crillon spuse regelui:

— Deci, Majestatea Voastră nu îmi porunceşte nimic pentru această noapte?

— Nimic, bunul meu Crillon.

— Cu atât mai bine, Sire.

— De ce *cu atât mai bine*?

— Pentru că sunt obosit.

— Ah!

— Şi voi merge la culcare…

— Noapte bună, Crillon, prietene!

Şi Crillon ieşi, salutându-l pe rege şi pe domnul d'Épernon.

Mauvepin se apropie la rândul său:

— Bună seara, Sire, spuse el.

— Te duci şi tu la culcare? îl întrebă Henric al III-lea.

— Da şi nu, Sire.

— Cum aşa?

— Am o întâlnire de dragoste, Sire.

— Ei bine! trebuie să pleci… Dar, ai grijă! spuse regele suspinând… Ştii ce mi s-a întâmplat la Château-Thierry…

— Eu nu sunt rege, spuse Mauvepin. Bună seara, Sire.

— Bună seara, dragul meu.

Şi Mauvepin plecă de asemenea.

Când regele rămase singur cu d'Épernon, îi spuse:

— Deci aşa? crezi că ei toţi sunt de acord, şi Crillon şi mama mea, şi acest Mauvepin, de a-l aresta pe ducele de Guise?

— Păi, Sire, observă d'Épernon, poate că ei au motive.

— Ei greşesc, spuse regele.

— De ce?

— Ascultă-mă bine, d'Épernon, prietene: cu opt mii de elveţieni nu avem nevoie să-l întemniţăm pe ducele de Guise.

— Nu înţeleg, Sire.

— Îl dăm afară pe porţile Parisului. Şi ţine cont de un lucru: nu voi porunci să fie judecată ducesa.

— Ah! într-adevăr?

— O voi ruga să meargă la Nancy.

— Şi dacă ea refuză....

— Îi am pe elveţienii mei, spuse regele.

Şi închizând fereastra:

— Mergem să-i vedem în curtea Luvrului, spuse el.

. . . . . .

În timp ce regele răspundea la toate obiecţiile lui d'Épernon prin aceste trei cuvinte: „*Am elveţienii mei*", regina-mamă îl conduse pe Crillon la o fereastră dintr-o sală vecină cu cabinetul regal.

Mauvepin îl urmă pe Crillon.

— Domnule cavaler, zise regina-mamă, regele fiul meu este într-unul din acele momente de slăbiciune a minţii în care face

bravadă de ştiința sa de a-şi stăpâni furia.

— Vă ascult, doamnă.

— Vom juca un joc periculos, dumneavoastră şi cu mine.

— Îmi plac jocurile periculoase, spuse Crillon.

— Eu voi risca să mă întorc la Amboise.

— Hm!

— Dumneavoastră de a fi exilat şi de a vă pierde funcția.

— După aceea? spuse Crillon cu răceală.

— Mai întâi trebuie să mă ascultați.

— Vă ascult, Doamnă.

— Ceea ce regele nu vrea, eu vă ordon să faceți.

— Majestatea Voastră vrea...

— Vreau să-l urmați pe domnul d'Uzès, care este aici.

Şi regina îl arătă pe Mauvepin.

— Şi să-i arestați pe prinții loreni şi pe cei şaisprezece burghezi.

— Da. Ei bine! spuse Crillon cu simplitate, este uşor de îndeplinit. Plec.

Şi, întorcându-se spre Mauvepin:

— Îmi vei arăta drumul?

— Desigur! spuse bufonul. Am venit special pentru asta...

Zece minute mai târziu, şi în timp ce Henric al III-lea, uimit de frumoasa prestanță a elvețienilor, era departe de a gândi că ei nu-l

ascultau, domnul de Crillon, Mauvepin şi treizeci de soldaţi din garda regelui luară calea spre strada Lions-Saint-Paul.

— La ce naiba poate servi, murmură Mauvepin, să fii rege al Franţei, din moment ce nu eşti ascultat?

Capitolul VI

Mauvepin servea de ghid lui Crillon şi trupei sale, şi mergea în pas alergător, atât de mult îi era frică să nu ajungă prea târziu.

Cu toate acestea, la intrarea în strada Lions, se opri.

— Ei sunt aici? întrebă Crillon.

— Da.

— În care casă? Pe care poartă trebuie să o forţăm?

— Stt! Domnule cavaler. Nu trebuie forţat nimic.

— De ce?

— Pentru că, spuse Mauvepin, casa în care sunt aceştia este cea care se vede acolo pe dreapta, aproape de capătul străzii.

— Bine!

— Acum, urmaţi raţionamentul meu, şi veţi vedea...

— Ascult, spuse Crillon, care avea o anumită încredere în Mauvepin după

întâmplarea de la Château-Thierry.

— Această casă este între curte şi grădină; uşa curții este solidă şi este chiar bine ferecată.

— Oh! zise Crillon, puțin îmi pasă, o lovitură de muschetă şi îi vom veni de cap.

— Poate, dar burghezii, în timp ce se va forța uşa de la curte, se vor salva prin grădină.

— Ah! asta e drept. În ce stradă dă uşa de la grădină?

— Într-o alee, care se află în spate.

— Ei bine! dacă ne-am plimba pe acolo?...

— Există, de asemenea o puternică uşă ce trebuie forțată, timp în care burghezii se vor salva prin curte.

— Oh! spuse Crillon, am o idee!

— Să vedem! zise Mauvepin.

— Voi pune cincisprezece oameni la uşa de la grădină.

— Aveam în gând să vă propun această variantă.

— Şi apoi vom forța uşa de la curte.

Mauvepin nu răspunse.

Crillon o luă înapoi, ajunse pe alee, şi, ghidat de frontoanele casei de conspiratori, el dispuse jumătate din trupa sa în cordon sub zidul ce împrejmuia grădina, apoi se întoarse cu restul la Mauvepin, care rămăsese santinelă la colțul străzii Lions.

— Acum, spuse el, vom forța poarta de la curte.

— Nu, spuse Mauvepin.

— Cum? făcu Crillon uimit.

— Asta nu se poate, continuă nebunul, pentru două motive.

— Ah!

— Primul este faptul că este inutil să se spargă o uşă care poate fi deschisă.

— Serios? Puteți face asta?...

— Da, am să pot.

— Dar cum veți proceda?

— Drace! Domnule cavaler, zise Mauvepin, este evident că am intrat deja în casă, din moment ce am văzut-o pe ducesă, pe fratele său şi pe cei şaisprezece burghezi împreună.

— Asta-i drept.

— Deci, voi merge încetişor, voi pătrunde înapoi în casă şi voi veni pentru a deschide uşa. Ăsta e primul motiv.

— Oh! spuse Crillon, motivul este bun şi nu am nevoie de al doilea.

— Dar eu am nevoie să vi-l spun.

— Pentru ce?

— Veți vedea că este ceva util.

— Atunci, vă ascult.

Crillon şi Mauvepin se porniră la drum, urmați de cei cincisprezece oşteni şi Mauvepin continuă:

— Am un prieten în casa lui messire de Rochibond.

— Ah! este interesant.

— Dacă noi am sparge uşa, burghezii, care nu ştiu de prezența sa, alergând în curte, l-ar putea găsi şi l-ar maltrata.

— Am înțeles al doilea motiv, domnul Mauvepin.

— Ați înțelege încă şi mai bine, domnule cavaler, dacă ați şti cine este acest prieten.

— Este una dintre cunoştințele mele?

— Cred că da.

— Numele lui atunci?

— Oh! aşteptați... ascultați-mă... Imaginați-vă că, intrând în curtea lui messire de Rochibond, am urcat într-un copac, care se afla față-n față cu fereastra camerei în care conspiratorii se sfătuiau. Cu toate acestea, pe o creangă a acestui copac, exista deja cineva.

— Prietenul tău?

— Nu chiar, spuse Mauvepin, pentru că nu ştiam... în momentul în care ne-am întâlnit... că prietenia noastră este o *prietenie de creangă*.

— Înseamnă, spuse Crillon, că această considerație care vă opreşte şi vă împiedică să forțăm uşa este de mică importanță.

— Ba! făcu Mauvepin, deoarece acest gentilom... este prietenul meu... din moment ce ştiu că este prietenul regelui...

— Deci, în numele regelui se afla el acolo?...

— Sau poate că în numele său.

— Cum! în numele său?

— Drace! făcu Mauvepin, când am să vă spun numele său, veți vedea pentru ce anume are oarece interes să ştie ceea ce face doamna de Montpensier.

— Ei bine! vezi? spune-mi numele...

— Oh! Nu este atât de simplu asta, zise Mauvepin... la ureche, domnule cavaler... la ureche.

Şi, cum Crillon era mai înalt decât el, Mauvepin se ridică pe vârfurile picioarelor şi-şi apropie buzele de urechea cavalerului.

Dintr-o dată Crillon tresări, îşi înăbuşi o exclamație de bucurie şi spuse:

— Deci, partida este câştigată... şi razia se va încheia cu bine... Prin el însuşi, este o armată!

Crillon, vorbind astfel, se opri la poarta casei lui messire de Rochibond.

— Aşteptați-mă, spune Mauvepin.

Şi el dispăru sub pridvorul casei lui Périne.

Această casă, locuită de către oameni de rând, de la parter la mansardă, nu era închisă nici ziua nici noaptea. În ea se intra ca într-un han, şi Mauvepin ajunse la ora unsprezece noaptea la uşa tinerei fete, tot atât de uşor ca şi cu două ore mai devreme.

Périne, aşezată pe patul său, vărsă lacrimi mari imediat după plecarea lui Mauvepin şi nu crezu că e necesar să închidă uşa.

Ea scoase un strigăt de bucurie din nou când văzu că Mauvepin reapare.

— Ah! tu eşti! zise ea; de data asta ai să rămâi mai mult...

— De data asta te înşeli! zise Mauvepin, care se grăbi să urce pentru a doua oară pe acoperiş şi să ajungă la scara lui de frânghie, care atârna încă în curtea lui messire Rochibond.

Cu toate acestea, înainte de a coborî, Mauvepin se aplecă cu precauție la marginea acoperişului pentru a vedea ce mai este nou. Curtea era goală, fereastra de la sală era luminată, şi Mauvepin văzu masa înconjurată de cei şaisprezece burghezi.

Doamna de Montpensier continua să prezideze.

Numai ducele de Guise nu mai era acolo.

— Diavolul! murmură nebunul, să fi plecat deja? M-am gândit mereu, de-a lungul drumului, cât ar fi de minunat ca el să fie adăpostit în Vincennes.

Mauvepin se lăsă să alunece în curte, şi după ce atinse pământul se duse lângă trunchiul copacului în care îl lăsase pe cel care se prezentase ca prieten al regelui.

Dar creanga era lipsită de ocupantul ei.

Mauvepin îşi forţă zadarnic ochii să vadă mai sus, crengile copacului erau în mod clar goale, şi era uşor să se convingă că prietenul regelui a părăsit postul de observare.

Unde era el? Mauvepin se gândi pentru un moment să cerceteze şi să încerce să pătrundă chiar şi în casă, dar el auzi glasul ducesei care spunea:

— Domnilor, din moment ce totul este gata, să ne despărţim, iar mâine seară toată lumea să fie la postul său.

— Asta este ceea ce vom vedea! murmură Mauvepin.

Şi apoi alergă la uşa de la intrarea în curte, care, era formată din două uşi blocate cu o bară de fier. În momentul când bara de fier era ridicată, uşile se deschideau singure.

Mauvepin execută această manevră şi strigă:

— La mine!

La acest strigăt, domnul de Crillon şi oamenii lui intrară în curte.

În acelaşi timp, se făcu agitaţie mare în camera în care conspiratorii erau adunaţi, iar unul dintre ei alergă la fereastră, întrebând:

— Cine-i acolo?

Era messire de Rochibond cel care pusese această întrebare.

Crillon răspunse simplu:

— Oamenii regelui!

După ce ordonă închiderea uşilor, el îşi scoase sabia din teacă.

Capitolul VII

Ce se întâmplase, totuşi, cu cel pe care Mauvepin îl numise *prietenul regelui*?

Pentru a afla trebuie să pătrundem în sala în care ducesa conducea consiliul Ligii.

În timp ce Mauvepin mergea la Luvru şi prietenul regelui nu se mişca de pe creanga sa, se discuta în sală şi se finaliza un frumos plan al revoltei.

Fiecare dintre cei şaisprezece burghezi vorbea la rândul său, şi expunea resursele cartierului său. Se putea conta pe o anumită stradă, şi se prezenta neîncrederea faţă de o alta.

Cel ce reprezenta un cartier de hale ale tăbăcarilor de piele mărturisea cu umilinţă că tăbăcarii, oameni indiferenţi la problemele religioase, erau devotaţi regelui.

Un altul, mai fericit, afirma că strada Urşilor era pentru Ligă.

În cele din urmă, messire de Rochibond interveni şi spuse:

— Vedeţi dumneavoastră, doamnă, noi suntem pregătiţi şi nu aşteptăm decât un şef.

— Şeful, spuse ducesa, vi l-am prezentat deja.

Şi din nou, ea arătă spre fratele ei.

— Trăiască ducele de Guise! strigară burghezii.

— Domnii mei, spuse ducele, pentru că eu sunt liderul vostru, trebuie mai întâi să vă ridicaţi voi înşivă primii, să construiţi primele baricade... să mă cereţi lovind din picioare şi ţipând... şi apoi eu nu vă voi putea refuza, şi astfel nu voi fi acuzat că am încercat să-l răstorn pe rege.

— Aşa e, spuseră mai mulţi burghezi.

— Dar, spuse messire de Rochibond pentru a începe baricadele, avem nevoie de o scuză.

— Ce fel de scuză?

— De exemplu, un burghez abuzat de oamenii regelui.

— Ei bine! asta este uşor... trimite nişte nenorociţi săraci într-o tavernă plină de paznici sau elveţieni... şi dacă ei ies în viaţă înseamnă că au avut noroc... Adio, domnii mei!

Şi ducele porni spre uşă.

— Ne părăseşti, frate? întrebă ducesa.

— Da, doamnă. Am, de asemenea, o serie de dispoziţii de dat... Ne vedem mâine dimineaţă!...

Şi ducele plecă.

El coborî apoi în curte; dar în loc de a merge la uşa care avea ieşire în strada Lions-Saint-Paul, el o luă pe o trecere îngustă care unea curtea cu grădina, gândindu-se fără îndoială să plece de la messire Rochibond pe uşa grădinii care dădea într-o alee.

Grădina era plantată cu copaci bătrâni, ca şi curtea.

Ducele făcu vreo treizeci de paşi, apoi se opri brusc.

El auzise paşi în spatele lui.

Într-adevăr, un cavaler, cu nasul în haină şi pălăria pe ochi, venea după el în pas grăbit.

Ducele duse mâna la mânerul săbiei lui.

Omul care venea după el făcu la fel.

— Cine sunteți? întrebă ducele.

Ca drept răspuns, străinul scoase sabia.

Apoi, ducele observă că el avea o mască pe față.

— La mine! strigă el.

Străinul spuse cu o voce batjocoritoare:

— Vă e un pic frică, monseniore? Puteți vedea că eu sunt singur.

— Cine sunteți? reluă ducele.

— Dacă îmi jurați că nu mai strigați după ajutor, am să spun.

— Îmi jurați că sunteți singur?

— Da.

— Ei bine! Jur să nu chem ajutoare.

— Atunci, spuse omul mascat, adunați-vă

amintirile, monseniore. Într-o noapte, acum zece ani, în timpul regelui Carol al IX-lea, neam luptat, aşa cum ne vom lupta din nou acum... şi m-aţi lăsat să mor pe pragul cârciumii béarnezului Malican.

— Ah! este posibil! strigă ducele care îşi aduse aminte.

— Eu sunt.

— Ei bine! În gardă, atunci, în gardă!

Şi ducele se grăbi furios spre adversarul său.

— Dragul meu duce, zise cavalerul mascat, am făcut progrese în scrimă, după cum vedeţi, şi vin să parez corect lovitura care m-a întins la pământ, acum zece ani.

— Ei bine! parează asta! spuse ducele furios.

— Se face, după cum puteţi vedea...

Ducele scoase un strigăt de furie.

— Vă menajez o dată, continuă cavalerul mascat, dar nu vreţi să ne duelăm în timp ce vom conversa oricât de puţin?

— Ah! ah! făcu ducele.

— Uite, continuă cavalerul, să stabilim un lucru!...

— Spuneţi!

Şi ducele se repezi din nou şi din nou, lovind nervos şi rapid cu sabia, dar reuşind să lovească doar aerul.

— Regele Carol IX-lea este mort, ducele d'Anjou este mort, regele Henric al III-lea nu are niciun copil, şi parizienii se gândesc la detronare.

— Apoi?

— Dacă regele de Navarra, care este mai aproape de tron decât tine, şi care ca şi regele Henric al III-lea, nu are copii, ar muri, ai fi rege mâine.

— E adevărat!

— Ei bine! se înțelege, vărul meu, spuse regele de Navarra, aşa cum am ghicit, că el este cel ce trebuie să încrucişeze sabia cu ducele de Guise; dacă ai reuşi să mă omori acum, n-ar mai fi nevoie de toți aceşti burghezi cu care conspirați...

— Ai dreptate, vărul meu.

Ducele atacă pentru a treia oară în mod inutil.

Apoi începu între cei doi bărbați o luptă aprigă.

Ducele era furios, Henric era zeflemitor.

Ducele ataca cu furie, Henric para corect.

Apoi veni o vreme când rolurile se schimbară, şi când Henric era cel care ataca, în timp ce ducele se apăra cu greu.

Şi ducele era terminat.

De trei ori sabia lui Henric de Navarra fu vopsită cu sângele lui Henric de Guise şi ducele se retrase de trei ori.

Şi puterea îl părăsi pe duce, se găsi el însuşi încolțit la zidul împrejmuitor al grădinii, rezemat de mica uşă ce da spre aleea din spate...

— Hei! spuse Henric, te voi țintui aici, vărul meu... ca pe o pasăre de pradă pe o uşă de hambar.

Şi regele Navarrei era extenuat, la rândul său.

Ducele înțelese că îşi putea pierde viața. Sabia lui Henric îi pătrunsese adânc în piept şi fusese prea târziu să mai pareze lovitura. Dar instinctul de autoconservare există în toți oamenii şi el făcu un efort imens pentru a se salva.

El se aruncă înapoi cu toată puterea pe care o mai avea, şi cum nu era rezemat cu totul de uşa de ieşire în alee, zdruncinătura pe care i-o imprimă avu o forță atât de mare încât uşa se deschise la perete...

Ducele era aproape să cadă pe spate, în plus suferi o atingere uşoară a săbiei adversarului său... şi se trezi în stradă, în timp ce Henric era încă în grădină.

Ce s-a întâmplat atunci a fost de durata unui fulger şi este imposibil de spus.

Pentru prima dată în viața lui, ducelui îi era frică...

Îi era teamă de moarte, poate şi pentru că

era foarte aproape de a fi rege...

Entuziasmat de acest sentiment ciudat şi destul de nou pentru el, produs de gândul că în scurt timp ar putea fi regele Franței, făcu o nouă sforțare, împinse cu toată puterea uşa în nasul lui Henric care rămase uimit, apoi o luă la fugă la întâmplare...

Ducele fugea ca un borfaş care are arcaşii pe urmele lui.

Şi ciudat lucru! poarta grădinii, împinsă cu violență, se închise, iar zăvorul broaştei intră în locaşul său.

Acesta era motivul pentru care Henric ajunse să fie separat de duce şi zgudui uşa în zadar.

În ceea ce priveşte ducele, deşi fugea împleticit de durere, cu mâna apăsând pe rana din piept, iar fuga era mai degrabă un pas grăbit şi nesigur ca de om beat, el ajunsese deja la capătul aleii şi se opri în strada Saint-Antoine.

Numai atunci începu să se gândească, şi rezultatul reflecțiilor sale sunt traduse în rândurile care urmează:

„Am fugit ca un laş din fața regelui de Navarra, atunci când ar fi trebuit să-l omor! El trebuie să moară, ori eu voi fi un om dezonorat pentru totdeauna. Dar, pentru ca regele Navarrei să moară, ce trebuie făcut? Ar trebui ca acei burghezi reuniți la messire

de Rochibond să stea ascunşi într-un colț. Sabia este curajoasă, dar glonțul unui pistol aduce mai sigur moartea.”

În timp ce îşi vorbea astfel, ducele auzi ritmul constant al paşilor unei trupe de oameni înarmați, iar el se aruncă, mai degrabă căzu, pe veranda unei case şi se ascunse acolo în umbră.

Era oare un rond al burghezilor?...

Era o patrulă a arcaşilor care asigurau paza de noapte?...

Ducele, stând nemişcat, văzu trecând şi recunoscu oamenii din garda regelui.

Era Crillon şi trupa sa.

Ducele văzu cum oamenii regelui luau în pază strada Lions, deoarece pridvorul unde era ascuns se afla peste drum şi apoi văzu că o parte dintre aceştia se înapoiau în strada Saint-Antoine şi încercuiau aleea.

Atunci el nu se mai îndoi şi înțelese că locuința lui messire Rochibond va fi înconjurată şi atacată.

Era disperat, dar lucru ciudat, această disperare nu-l prăbuşi cum s-ar putea crede, ci dimpotrivă, curajul îi reveni ducelui de Guise; şi odată cu curajul, simți cum puterea îi revine puțin câte puțin şi el părăsi pridvorul şi plecă în aceeaşi fugă împleticită

spre poarta Saint-Antoine[3]. Acolo găsi un post al milițiilor burgheze, oameni devotați Ligii, catolicii înflăcărați, duşmani sub jurământ ai regelui.

Unii dormeau complet îmbrăcați, în timp ce alții jucau zaruri sau pietricele.

Toți erau înarmați.

Ducele căzu ca un fulger printre ei şi spuse:

— Oamenii regelui vor să-i aresteze pe Rochibond şi pe liderii burghezi... Veniți! veniți! după mine! după mine!

Şi ducele se puse în fruntea lor, şi cu o mână apăsându-şi rana din piept, iar în cealaltă ținând sabia ridicată deasupra capului, îi conduse să salveze casa lui messire de Rochibond, la care Crillon venise şi începuse asediul.

Capitolul VIII

Pentru o perioadă lungă de timp din viața ei, doamna ducesă de Montpensier simțise clocotind în ea o fierbințeală nedomolită, o febră bătăioasă, care era esențială pentru vechiul sânge al celor din casa de Lorena, şi de mai multe ori acuzând pe frații săi de lipsă de acțiune, ea strigase că ar dori să fie

---

[3] Poartă de intrare în Paris în evul mediu, actualmente demolată. [n.t.].

bărbat pentru ca să poarte sabie la şold şi pinteni sclipitori la călcâi.

Desigur, ocazia care i se oferise în acest moment era frumoasă...

Ducele era plecat, sora lui era singură în mijlocul burghezilor mai mult lăudăroşi decât curajoşi, iar casa în care se găsea era înconjurată de oamenii regelui.

Ducesa se ridică după ce auzi vocea lui Crillon, cu ochii în flăcări, cu capul dat pe spate cu mândrie, şi-şi puse mâinile pe tocurile a două pistolete pe care le purta la centură.

Crillon striga:

— Deschideți! Deschideți, pentru oamenii regelui!

Ducesa spuse:

— Închideți uşile! rezistați!

Şi, cum existase un prim moment de indecizie şi aproape teroare în rândul burghezilor, ea strigă:

— Ați vrut o ocazie, adică o scuză pentru a face baricade: ei bine, a venit timpul.

Vocea doamnei de Montpensier electriză pe membrii ligii şi cei şaisprezece burghezi se ridicară ca un singur om.

Ei închiseră uşile, îngrămădiră în spatele ei scaune şi mese.

Apoi, deschizând o fereastră, messire de

Rochibond, care era cel mai îndrăzneț dintre toți, se arătă şi spuse oamenilor regelui:

— Ce vreți?

— Vrem, răspuns Crillon, ca voi să predați armele... mai întâi.

Rochibond răspunse:

— Suntem cetățeni din Paris, înarmați pentru apărarea Ligii Sfinte, şi nu vom depune armele.

— Chiar dacă regele ordonă?

— Chiar şi împotriva voinței regelui, răspunse messire de Rochibond.

Crillon continuă:

— Vrem apoi ca voi să ni-l predați pe ducele de Guise.

— El nu e aici.

— Şi pe ducesa Anne de Lorena, sora lui.

— Refuzăm!

— Atunci, spuse Crillon, atacați uşile, copiii mei! Ne vom petrece toată noaptea trecându-i prin tăişul săbiei.

Şi Crillon luă o muschetă din mâinile unuia dintre gardieni, şi începu să lovească uşa casei cu patul armei.

Messire de Rochibond dispăru din fereastră, dar un alt burghez îi luă locul.

Dintr-o dată un fulger străluci, o detunătură zgudui spațiul şi un glonț veni şi ricoşă de pe armura lui Crillon şi merse să ucidă un oştean aflat în lateral.

— Dumnezeule! murmură Mauvepin, afacerea se încinge.

Şi, scoţând un pistol de la centură, îl îndreptă spre burghezul ce rămăsese triumfător la fereastră şi trase; acesta căzu ca un porumbel.

Aceste două focuri, aceste două cadavre, au fost semnalul de luptă.

Gărzile regelui în curte, burghezii la geamuri schimbară muschete.

Crillon se înarmă cu un topor şi, sub o ploaie de gloanţe, lovi până prăbuşi uşa casei.

Oştenii intrară şi-i găsiră pe burghezi pe scări. O luptă sângeroasă începu; ei se luptară corp la corp, cu lovituri de pumnal şi lovituri de sabie, cu lovituri cu patul de muschetă.

Auzind focul de muschete, oamenii lui Crillon plasaţi în aleea din spate, veniră grăbiţi, escaladând zidul grădinii.

Un bărbat se puse în fruntea lor şi-i conduse.

Acest om avea o mască pe faţă.

— Ah! Mulţumesc lui Dumnezeu! strigă Mauvepin văzându-l că apare, iată o celebră sabie ce vine la noi!

Mauvepin primise deja o puternică lovitură de pat de armă în cap şi avea capul plin de

sânge; dar chiar dacă sângele îl orbise, el se bătu ca un leu.

Crillon, în fruntea oştenilor săi, venise să cucerească scările.

Dar burghezii aveau avantajul poziției.

Ei erau adăpostiți în spatele uşilor, în timp ce oamenii regelui erau expuşi în mod constant, şi aici pierdu trei oameni, în timp ce burghezii doar unul.

Crillon dispreţuia să tragă sabia.

— O lovitură de pat de muschetă este suficient de bună pentru a ucide un burghez! strigă el.

Şi, într-adevăr, ori de câte ori teribila lovitură întâlnea capul unui burghez, acesta cădea fără a se mai putea ridica.

Dar ducesa, nepăsătoare de propria ei securitate, era în primul rând şi deodată ținti pe Crillon cu un pistolet şi strigă:

— Hei! domnule cavaler, regele va avea o mare pierdere în moartea dumitale!

Şi ea trase...

Brațul lui Crillon, care rotea o muschetă, căzu inert şi arma se rostogoli la pământ.

Glonțul doamnei de Montpensier străpunse brațul marelui Crillon.

Cavalerul scoase un strigăt de furie şi apoi cu mâna stângă scoase sabia.

— Ah! doamnă, strigă el, ochiți prost. Inima era cea pe care trebuia s-o loviți... regele n-a

pierdut decât brațul meu drept! Or, eu sunt stângaci atunci când e nevoie!

Cavalerul mascat sosi în acel moment cu cei cincisprezece gardieni rămaşi în alee.

Scara era cucerită, oamenii Ligii se strânseră şi se refugiară în încăperile vecine.

— Haide! haide! strigă colonelul gărzii franceze, simplul şi cinstitul Crillon. Să ne grăbim să terminăm cu toate aceste canalii, bunii mei prieteni!

Şi se făcu asediu la fiecare cameră.

Crillon spuse:

— Şi mai ales, n-o ucideți pe frumoasă ducesă. Sângele de femeie aduce necaz!

— Cu excepția călăului, spuse cavalerul mascat.

— Ah! strigă doamna de Montpensier, care cu câteva secunde în urmă îl ochise pe Crillon, recunosc această voce.

Şi ea trase un foc în omul mascat.

Dar acesta îşi plecă capul şi glonțul se pierdu.

În acelaşi timp, el făcu un salt enorm, trecu ca un uragan printre apărătorii ducesei, o prinse cu brațul de talie, o strânse s-o înăbuşe şi zise:

— Ah! frumoasa mea verişoară, nu mai suntem în castelul din Angers!

— *El!* întotdeauna *el!* strigă ducesa, care

făcu spume la gură.

Din cei treizeci care începuseră lupta, oştenii din gărzile regelui mai erau doar cincisprezece, burghezii rămânând şapte sau opt.

Odată ce ducesa ajunse în mâna cavalerului mascat, afacerea fu în curând rezolvată.

Cinci burghezi se predară; alți trei care încercau să reziste căzură în luptă.

— Noi suntem stăpânii! strigă Crillon, care nu se mai gândea la brațul său rănit.

Dar Mauvepin exclamă:

— Nu încă! mai degrabă ascultă!...

Şi, într-adevăr, un vuiet teribil, la fel ca sunetul valurilor furioase, răsuna în jurul caselor.

Acesta era ducele de Guise, care trezise postul de la poarta Saint-Antoine, şi cartierul în întregime, se alătură oamenilor înarmați, strigând:

— *Moarte pentru oamenii regelui!*

Crillon se aşează rând pe rând la ferestrele care dădeau spre curte şi la cele ce dădeau spre grădină.

Prin ferestrele care aveau vedere spre curte, el văzu cum mulțimea spărgea uşile.

Prin altele, el văzu o sută de cetățeni înarmați care escaladau zidul grădinii.

Crillon conta pe cei aflați în jurul său şi zise cu răceală lui Mauvepin:

— Noi suntem cei care vom rezista în interior acum. Cadavrele vor fi folosite pentru a baricada uşile.

— Câți suntem? întrebă omul mascat.

— Sire, declară Crillon, tu şi cu mine suntem în valoare de douăzeci de oameni, plus cei cincisprezece care au mai rămas, aceasta înseamnă treizeci şi cinci.

— Ei bine! strigă regele Navarrei, care-şi aruncă masca, aici vom rezista douăsprezece ore!

— La rândul nostru, trebuie să baricadăm uşile şi să încărcăm muschetele! spuse Crillon.

— Şi eu, zise Mauvepin, merg să caut elvețienii.

— Ce elvețieni?

— Cei ai regelui!

Mauvepin sări printr-o fereastră, trecu cu uşurință de primii zece cetățeni care veneau să ocupe curtea, apucă de capătul scării de frânghie şi urcă pe acoperişul casei vecine, cățărându-se cu atâta agilitate încât nimeni nu se gândi să-l urmeze acolo...

Périne leşinase auzind pocniturile focului de muschete.

Mauvepin trecu peste trupul său, scoase vesta sa de gentilom, rămânând doar în cămaşă, şi înarmat doar cu un pumnal, el se

grăbi să iasă în stradă.

— Loc! loc! striga el, aruncându-se orbeşte în mulțime, loc pentru bunii catolici pe care necredinciosul Henric i-a măcelărit.

Cum capul lui era plin de sânge, el fu luat drept un burghez şi i se făcu loc să treacă.

Mauvepin îşi luă picioarele la spinare şi alergă cu toată puterea spre Luvru, unde zgomotul luptei nu ajunsese!

Capitolul IX

În timp ce Crillon se lupta, regele îi instala pe elvețienii lui.

El luă o jumătate din Luvru pentru a o folosi temporar ca loc de cazare.

Cei care nu găsiră loc în interior se culcară afară în curte.

— Ah! frumoase trupe! frumoase trupe! spunea el cu satisfacție, plimbându-se, cu o mână pe umărul lui d'Épernon, prin holurile şi camerele palatului său.

Întreaga populație a Luvrului era în picioare.

Luvru era luminat ca în plină zi şi elvețienii mişunau peste tot. Gărzile, pajii, valeții păliseră ca importanță în fața elvețienilor.

Cu excepția apartamentelor reginei şi a celui ocupat de regina-mamă, elvețienii aveau în posesie întregul palat, chiar şi pe cel

al regelui, pentru că regele voia ca elveţienii de acum înainte să doarmă în apartamentul său.

Elveţienii în locul pajilor.

Când Mauvepin, plin de sânge, ajunse la portiţa de intrare în Luvru, el găsi un elveţian.

Elveţianul era instruit să nu lase pe nimeni.

— La naiba! strigă Mauvepin care-l răsturnă pe primul care încercă să-i blocheze drumul său, trebuie să-l văd pe rege.

Dar alţi elveţieni sosiră, şi cum ei nu-l cunoşteau pe Mauvepin, îl luară de guler şi încercau să-l oprească.

Mauvepin împărţea pumni în stânga şi în dreapta, plantă pumnalul său în umărul unui fiu al Elveţiei şi strigă pe un ton atât de înalt şi atât de puternic încât se făcu auzit de rege.

Regele era încă în curte, extaziat de frumuseţea elveţienilor săi.

El veni la portiţă să se informeze.

— Ah! tu eşti! spuse el, recunoscându-l pe Mauvepin.

Elveţienii îl lăsară pe bufon, şi numai apoi Henric al III-lea văzu că el era acoperit de sânge.

— Sire, zise Mauvepin este cel puţin ciudat să trebuiască să omor un elveţian pentru a

ajunge la Majestatea Voastră.

— Mi-ai omorât un elveţian? strigă regele.

— Vor fi uciși mulți alții în următoarele ore.

— Ce spui?...

— Eu spun că poporul face baricade!

— Fugi de-aici! tu visezi... spuse regele.

— Cine ştie? făcu Mauvepin cu ironie; eu visez poate de asemenea că am capul spart cu o lovitură de pat de muschetă.

— Baricade! au făcut baricade! murmură regele uimit.

— Cel puțin au asediat o casă...

— Unde este?

— În strada Lions.

— A cui este ea?

— A lui messire Rochibond.

— Ei bine! spuse regele, ce-are a face asta cu mine? Casa lui nu este Luvru: să se apere, asta e treaba lui.

— Dar, Sire, spuse Mauvepin, nu el este cel atacat.

— Atunci cine este?

— Este domnul de Crillon.

— Crillon!?...

— Şi gărzile regelui.

— Aşadar, ce au vrut să facă de au mers acolo?

Mauvepin spuse în douăzeci de cuvinte ceea ce se întâmplase.

Regele îl ascultă cu gravitate.

Când Mauvepin termină, el spuse:

— Cu atât mai rău pentru Crillon! Pentru ce nu m-a ascultat?

— Dar, Sire, dacă nu ne grăbim să-i venim în ajutor, domnul de Crillon este pierdut.

— Ei! spuse regele, el este un excelent luptător cu sabia, nu?

— Burghezii sunt cel puțin 300...

— Ptiu! făcu Henric cu dispreț.

— Sire, Sire, strigă Mauvepin, lăsați să fie omorât domnul de Crillon şi gărzile regelui?

— Ei bine! spuse Henric, arată-mi gărzile mele... ele trebuiau să fie la Luvru.... şi să le luați cu voi.

— Dar, Sire, dați-mi elvețieni! Curtea Luvrului este plină.

— Elvețieni! exclamă regele contrariat.

— Bineînțeles...

— Eşti nebun, dragul meu.

— Nebun! spuse Mauvepin, care se dădu uimit înapoi.

— Hei! fără îndoială, încheie regele. Iată nişte bravi soldați care tocmai au sosit prin marşuri forțate şi care au mare nevoie de odihnă, iar tu vrei ca eu să-i trimit să linşeze nişte burghezi în strada Saint-Antoine!

Şi regele îi întoarse spatele lui Mauvepin.

— Sire, îi strigă nebunul, păstrați-vă elvețienii, eu voi muri lângă domnul de

Crillon!

El împinse elveţienii ce păzeau portiţa şi aplicându-le câteva ghionturi ieşi din Luvru.

. . . . . .

În timpul acesta Crillon se lupta cu disperare.

Cei cincisprezece oameni au fost reduşi la zece.

Dar păreau să fie treizeci.

Cât despre regele Navarrei, el făcuse o grămadă de cadavre de burghezi în jurul lui.

A fost nevoie de aproape trei sferturi de oră pentru ca Mauvepin să meargă la Luvru şi înapoi.

Pe parcursul celor trei sferturi de oră, Crillon şi regele de Navarra făcuseră minuni, dar îşi pierdură succesiv fiecare din poziţiile lor.

Valul popular creştea mereu şi strigătul: *„Moarte pentru oamenii regelui!”*, se propaga în cartier ca un dangăt de înmormântare.

Dar Crillon şi regele Navarrei păstrau în siguranţă prizonierii lor, printre care şi ducesa de Montpensier.

Henric puse un paznic aproape de ea şi îi spuse:

— Dacă ea încearcă să scape, omoar-o!

El trebui să renunţe la primul etaj al casei şi se refugie la al doilea.

În acest moment, sosea Mauvepin. Burghezii crezură că este unul de-al lor şi-l lăsară să intre în curte.

Din curte, el ajunse la scară; îşi făcu loc cu lovituri de sabie şi i se alătură lui Crillon.

— Regele îşi păstrează elveţienii lui, spuse el, regelui îi e teamă să nu-i strice!

— Şi sunteţi singur? făcu Crillon.

— Singur! murmură Mauvepin deprimat.

— Ei bine! Vom muri sau vom învinge, spuse Henric, care încă o dată trebui să trimită la pământ un burghez.

— Nu, Sire, zise Crillon, trebuie să vă salvaţi! Tronul Franţei va fi vacant în cele din urmă.

Şi Crillon, luând o hotărâre bruscă, adăugă, cu ochii strălucind de trăsnete:

— Ne vom retrage la Luvru... Hai, urmaţi-mă!

Atunci, bunul cavaler, cu braţul ce îi mai rămăsese, aruncând sabia, puse mâna pe doamna de Montpensier, o ridică de la pământ şi i-o dădu lui Henric.

— Sire, spuse el, iată o armură rezistentă la fier şi la plumb.

Henric înţelese şi înţelese şi ducesa din braţele sale.

Ducesa scoase un strigăt.

Burghezii încetară focul, de teamă să n-o

rănească pe prizonieră.

Mauvepin apăsa vârful săbiei pe gâtul doamnei de Montpensier, pe jumătate leşinată de frică şi strigă:

— Dacă nu ne faceți loc, o omor!

Şi focul a încetat, săbiile au fost coborâte, poporul Parisului tremura pentru idolul său, şi mulțimea se despărți.

Apoi, începu să se facă o retragere eroică.

Precum cei zece mii de războinici ai lui Alexandru cel Mare, cântați de Xénophon, aceşti zece oameni deschiseră drum cu lovituri de săbii şi trecură printr-un potop de oameni furioşi şi care colcăiau ca o legiune de şobolani.

Le trebuiră o oră să iasă din strada Lions.

Aici, în strada Saint-Antoine, un foc de muschetă porni de la o fereastră şi-l ucise pe unul dintre oştenii din gardă.

Crillon, la rândul său, propti sabia pe pieptul ducesei şi ducesa scoase un strigăt de groază.

— Nu trage! Nu trage! strigă mulțimea.

Şi astfel fură salvați...

Ieşiră din strada Saint-Antoine şi atinseră marginea apei.

Aici, rebelii erau mai puțin numeroşi, dar cum ei nu ştiau despre ce e vorba, continuau să strige *„Moarte pentru oamenii regelui!”* şi lupta reîncepu.

Trei oşteni căzură din nou, şi Crillon şi Mauvepin au fost ciuruiți de lovituri de sabie.

Singur, regele Navarrei era teafăr şi nevătămat cu toate că se lupta ca un leu.

În sfârşit portița pe care se intra în Luvru se deschise, iar populația încetă să-i mai urmărească pe Crillon şi pe oamenii lui.

— Doamnă, zise Henric, lăsând-o pe ducesă pe pământ, iată-mă într-un loc sigur, vă mulțumesc pentru conducere.

Şi el trecu dintr-un salt pragul Luvrului.

Cât despre Crillon, plin complet de sânge, începu să se prăbuşească şi căzu în brațele lui Mauvepin, care era mai puțin grav rănit, spunând:

— Cred că de data asta am încheiat socotelile!

Mauvepin scoase un strigăt de groază, în timp ce simțea că forțele îl părăsesc şi că începea la rândul său să se prăbuşească. Strigătul fu repetat de regele de Navarra, care veni în fugă şi-i sprijini pe amândoi, luându-l apoi în brațe pe vechiul căpitan de gărzi şi ținându-l de braț pe Mauvepin.

Crillon mai spuse câteva cuvinte şi leşină.

— Spune-i regelui, zise el cu o voce slabă, că a făcut bine că i-a menajat pe elvețieni.

Şi, după cum marele căpitan închise ochii,

un zvon uriaş se stârni, care rapid şi ascuns ca uraganul trecu prin Luvru într-o clipă:

— Crillon este mort! se spunea.

Capitolul X

Atunci când ziua se ivi, Parisul era liniştit şi în zadar s-ar fi căutat la Luvru sau în strada Saint-Antoine cea mai mică urmă a luptelor din timpul nopții.

Burghezii îşi deschideau magazinele lor, muncitorii reveneau la munca lor de zi cu zi.

Cadavrele care acoperiseră câmpul de luptă din casa domnului de Rochibond fuseseră înlăturate şi se spălase sângele care cursese pe străzi…

Pe scurt, un provincial cinstit care ar fi sosit şi ar fi intrat în Paris în zori, pe la poarta Saint-Antoine, nu ar fi bănuit că doar cu câteva ore mai înainte se dăduseră aici lupte cu o furie nemaiîntâlnită.

Cum se operase această transformare atât de repede?

O furtună din cer calmase furtuna umană. Plouase în torente la ora două de dimineață, şi parizienii care râd de fier şi de foc, niciodată nu rezistă împotriva ploii.

În timpul acesta regele nu a putut dormi.

Henric al III-lea sfârşi prin a regreta faptul că nu trimisese câțiva elvețieni în ajutorul

lui Crillon, deoarece în timpul primelor ore care urmară după revenirea acestuia la Luvru, se crezu că a murit.

După ce pierduse o mulțime de sânge, marele căpitan rămase inconştient timp de câteva ore.

Cu toate acestea, medicii regelui, după ce cercetară rănile, declarară că domnul de Crillon nu va muri.

Regele luase din oră în oră ştiri despre Crillon, dar nu ieşi din apartamentul său şi nu se duse să-l vadă pe acesta.

Deci, a doua zi, la Paris era linişte.

Regele se duse la fereastră şi trase o gură de aer proaspăt. Apoi, el chemă un paj şi-i porunci:

— Du-te şi adu-mi-l pe Mauvepin.

Mauvepin sosi cinci minute mai târziu.

Nebunul era bandajat în jurul frunții, brațul era prins într-o eşarfă şi umbla şchiopătând.

Regele luă un aer sever când acesta intră.

— Ei bine! domnule, spuse el, iată unde a condus neascultarea dorințelor regelui tău.

Mauvepin tăcu, dar îl privi cu un aer indiferent, merse şi se sprijini de pervazul ferestrei şi se uită la cursul Senei.

Regele cedă oarecum şi continuă:

— Eu v-am spus, cu toate acestea, lui Crillon

şi ție, să-i lăsați în pace pe toți aceşti burghezi.

Mauvepin nu răspunse.

— Ah! spuse regele, cum se simte domnul de Crillon?

— Rău! răspunse Mauvepin ursuz.

— Crezi că s-ar putea să moară? întrebă regele cu îngrijorare.

— Eu nu sunt doctor, Sire.

— Dar ce spun doctorii?

— Ei spun că Majestatea Voastră aveți de acum înainte elveției ca să o apere…

— Maestre Mauvepin, spuse regele, cred că mă tratezi fără respect!

— Nu ştiu, replică Mauvepin, rănile mele mă fac să sufăr. Este foarte posibil ca eu să nu-mi fi măsurat suficient cuvintele, dar din moment ce Majestatea Voastră mi-a cerut să vin, fără îndoială are să-mi dea ordine?

— Nu, spuse regele.

— Atunci înseamnă că Majestatea Voastră va binevoi să mă scuze.

Şi Mauvepin făcu un pas spre uşă.

— Unde te duci?

— Mă duc la culcare… mi-am petrecut noaptea la căpătâiul domnului de Crillon.

— Ai suferit mult?

— Oh! Doamne! făcu Mauvepin pe un ton disprețuitor, nu am pielea groasa ca elveției, dar eu nu sunt un erou…

— Mauvepin!...

— Şi sufăr de la rănile mele suficient pentru a o implora pe Majestatea Voastră, căreia îi sunt în dizgrație, să mă exileze în castelul tatălui meu din Languedoc.

— Cum! vrei să mă părăseşti?

— Trebuie să mă tratez, Sire.

— Dar te poți îngriji de asemenea foarte bine la Luvru.

— Nu, aerul nu este sănătos pentru răniți.

— Mauvepin, tu îți baţi joc de mine!...

— Şi apoi, termină bufonul, nu e prea mult loc în Luvru, elvețienii au luat totul. Am găsit unul culcat în camera mea.

— Dar, spuse Henric al III-lea, toate acestea sunt doar temporar... Ei vor fi încazarmați în Paris.

— Majestatea Voastră ar greşi dacă i-ar face să părăsească Luvrul.

— Şi pentru ce?

— La urma urmei, continuă disprețuitor Mauvepin, în cazul în care sângele acestor nobili munteni este prea prețios pentru a fi vărsat în stradă, poate că Majestatea Voastră va consimți să-l vadă curgând în spatele zidurilor locului asediat.

— Maestre Mauvepin, spuse regele, eu sunt prințul azi. Voi trece peste impertinența ta...

Mauvepin se înclină.

— Dar cu condiția, continuă Henric al III-lea, să vorbeşti clar.

— Ah! făcu Mauvepin.

— Despre ce loc asediat vorbeşti?

— Dar… despre Luvru…

Henric ridică din umeri.

— Nu sunt prea mult opt mii de elvețieni, continuă Mauvepin.

— Dar pentru ce?

— Pentru a apăra Luvrul asediat, care va fi făcut reşedință.

— De către cine?

— De populația Parisului, Sire.

— Eşti nebun, bietul meu Mauvepin!

— De exemplu, mâine, la ora asta, s-ar putea ca atacul să fi început.

— *Paştele Domnului!*[4] cum zicea regele Ludovic al XI-lea, strigă Henric al III-lea, vom vedea!

— Deci, înțelegeți, Sire: răniți, oameni inutili, cum ar fi domnul de Crillon şi cu mine, încurcă treaba într-un loc asediat.

— Mauvepin, spuse regele, destul cu glumele!

— Eu nu mai glumesc, Sire, nu mai sunt bufonul regelui.

— Cum! Tu nu mai eşti bufonul meu?

---

[4] În original „Pasques Dieu!” – înjurătură, traducere aproximativă. [n.t.].

— I-am dat *clopoțeii mei*[5] unui elvețian.

De această dată, în loc de a deveni furios, regele izbucni în râs.

— Ei bine, spuse el, dacă nu eşti atât de grav rănit cum spui tu, ai putea urca pe un cal?

— Pentru ce, Sire?

— Ca să mă însoțeşti.

— Unde?

— La Saint-Denis. Ai uitat că aceasta este ziua funeraliilor fratelui meu d'Anjou?

— Nu, dar...

— Înțelegi că eu voi conduce cortegiul funebru.

— Desigur, spuse Mauvepin, numai că eu cred că Majestatea Voastră va face bine să dejuneze înainte de prânz.

— De ce?

— Nu este departe Saint-Denis de Saint-Cloud.

— Dar nu voi merge la Saint-Cloud.

— Majestatea Voastră încă mai speră să revină pentru a se odihni la noapte în Luvru?

---

[5] Mauvepin se referă la clopoțeii pe care domnul de Crillon i-a prins de umăr, în semn de batjocură, în ziua „numirii" lui ca bufon al regelui. [n.t.].

— Şi de ce nu?

— Dar, spuse Mauvepin rece, pentru că atunci când se va întoarce regele, Luvru va fi deja ocupat.

— Eşti nebun! Complet nebun! repetă Henric al III-lea.

În acest moment se auzi un zgomot puternic din afară, iar regele, reveni la fereastră şi văzu vreo treizeci de bărbaţi călare care se îndreptau spre Luvru.

Printre ei era un cavaler care purta o pană albă la casca lui.

Regele şi Mauvepin îl recunoscură de îndată.

Acesta era domnul duce de Guise.

Ducele şi cavalerii săi se opriră la portiţa de intrare în Luvru şi discutară îndelung cu elveţienii care erau în postul de pază.

— Oh! oh! spuse regele, vărul meu de Guise vine să mă viziteze cam de dimineaţă. Ce vrea el?

— Iată, spuse Mauvepin, care privea cu aer naiv, ceva ce ar fi imposibil să-i spun Majestăţii Voastre.

Cuvintele ducelui, care vorbea cu voce tare, ajunseră la urechile lui Henric şi ale lui Mauvepin.

— Vreau să vorbesc cu regele! spunea el.

Un ofiţer elveţian îi răspunse:

— Regele doarme.

— Ei bine! zise ducele pe un ton disprețuitor, trezește-l.

— Drace! zise Mauvepin, vă garantez că atunci când ducele va fi rege, el nu va fi treaz la ora şase dimineața.

— Crezi că el va fi rege? întrebă Henric al III-lea cu ironie.

— Da.

— Zău? Şi în ce țară?

— Regele Franței, aşadar. Şi el va locui la Luvru...

Regele făcu un gest de furie.

— Dar, încheie Mauvepin, întrucât Majestatea Voastră domneşte încă... şi ea nu doarme...

Regele se aplecă afară şi strigă:

— Haide, domnule vărul meu, eu sunt gata să vă primesc.

La glasul regelui, portița se deschise şi ducele şi escorta sa intrară în Luvru, cu săbiile în mână şi căştile pe cap.

— Sire, declară Mauvepin, Majestatea Voastră îmi va permite să intru acolo.

Şi el arătă spre uşa unui cabinet.

— Pentru ce?

— Vreau să fac un experiment.

— Ce anume?

— Vreau să ştiu dacă Majestatea Voastră doreşte cu adevărat să domnească, sau dacă

ea intenționează în ascuns să abdice în favoarea frumosului său văr, ducele de Guise!

Şi Mauvepin se strecură în cabinet şi se închise, în timp ce regele dădea ordinul de a fi introdus ducele.

Capitolul XI

Atunci când uşa cabinetului se închise în spatele lui Mauvepin, ducele de Guise intră.

El era în armură completă, avea sabia la şold, pumnalul la brâu, iar crucea albă de Lorena juca pe armura lui.

Regele era îmbrăcat într-un *pourpoint*[6] pentru dimineața, larg deschis şi cu mâneci largi.

Era cu capul descoperit şi purta papuci.

El uitase după ce se trezise chiar să-şi încingă sabia.

Deşi n-avea decât treizeci şi unu de ani, Henric al III-lea era aproape chel, şi fața lui descărnată dovedea o existență care-l întrista, pe care plăcerile îl revoltau, rând pe rând.

Era mult timp de când ducele şi regele nu se mai văzuseră.

---

[6] Pourpoint – vestă scurtă cu mâneci (sec. XII-XVII). [n.t.].

Ducele fu izbit de slăbiciunea fizică a regelui şi de paloarea feţei sale, aproape vânătă.

Regele constată că ducele avea o faţă frumoasă şi radia a sănătate.

Apoi, simţi cum îi trece un fior prin vene, o amintire confuză.

Amintirea visului ciudat pe care îl avusese, în care el era un călugăr, în timp ce un cavaler trecea pe străzile Parisului şi era aclamat cu titlul de rege.

Regelui i se păru că armura pe care o purta ducele era la fel cu cea pe care o văzuse în vis, cu cea care-l acoperea din cap până în picioare pe acel necunoscut monarh.

Dar vechiul sânge de Valois, atât de degenerat cât putea fi, avea reveniri de mândrie şi accese de grandoare irezistibile.

Henric al III-a înţelese că el nu putea şi nu ar trebui să tremure în faţa unui prinţ, vasal lui.

— Sire, spuse ducele, care luă o atitudine arogantă şi ridică foarte mult vocea, vin să mă plâng Majestăţii Voastre.

— Ah! făcu regele calm.

Şi se aşeză într-un mare fotoliu care avea pe partea de sus a spătarului stema Franţei.

— Sire, continuă ducele, oamenii Majestăţii Voastre au comis crime în această noapte…

— Ah! îmi pare rău! îl întrerupse regele, am să vă întreb, domnule vărul meu, pentru o simplă clarificare.

Ducele se încruntă.

— Aştept, spuse el, ca Majestatea Voastră să mă întrebe.

— Aceasta este o audienţă ca dumneavoastră să mă întrebaţi pe mine?

— Da, Sire.

— Pe mine, regele?

— Pe dumneavoastră, regele Henric, al treilea cu acest nume, regele Franţei.

— Şi în această audienţă, în numele cărui suveran mă întrebaţi?

— În numele meu, Sire.

— Este ciudat, spuse regele pe un ton de gheaţă, v-am crezut ambasadorul împăratului Germaniei.

— Sire…

— Sau al regelui Spaniei…

— Sire, destul cu ironiile!

— Căci, continuă Henric al III-lea cu dispreţ, dacă este ducele Henric de Lorena cel ce-mi cere audienţa, el cu siguranţă şi-a pierdut memoria…

— De ce?

— Şi el uită că nu se vorbeşte regelui Franţei, când eşti cu capul acoperit.

Aceste cuvinte îl izbiră pe duce, iar privirea regelui îl domină, şi el bâlbâi câteva cuvinte

de scuze.

Apoi, el îşi deschise sub bărbie casca sa, o scoase şi o puse pe o comodă, care se afla în apropierea lui.

— În plus, continuă regele, uitați de asemenea că se prezintă în fața mea, a regelui, numai fără armură şi fără sabie.

Fascinat de tonul de autoritate regală, ducele desfăcu centura sa şi puse sabia pe comodă alături de cască.

— Acum, zise regele, vorbeşte, domnule vărul meu. De ce anume te plângi?

— De oamenii voştri, Sire.

— Precizați, domnule, sunt aceştia valeții mei, scutierii mei, pajii mei sau gărzile mele?

— Gărzile, Sire.

— Au fost ei lipsiți de respect?

— Au făcut mai mult decât atât... ei au trecut o casă prin foc şi sânge.

— Şi unde s-a întâmplat asta... în Nancy?

— Nu, Sire, la Paris.

— Şi această casă vă aparține?

— Nu, Sire, este casa domnului de Rochibond, burghez din Paris.

— Ah! Da, făcu el cu un aer nevinovat, cred că mi s-a spus despre asta.

— Douăzeci de burghezi au fost ucişi.

— Drace! şi câți oşteni ai gărzii?

— Nu ştiu, Sire.

— Păcat pentru ei, în orice caz! Am luat legătura cu Crillon, şi i-am poruncit să-i pedepsească pe cei care au revenit în condiţii de siguranţă de la bătălie.

— Sire, domnul de Crillon a fost în fruntea lor!

— Ei!...

— Şi el a fost cel care a făcut tot acest rău...

— Ah! permiteţi, spuse regele, să vă întreb câteva detalii, pentru că-mi este imposibil să cred că domnul de Crillon, un om de bun simţ, s-ar alia şi şi-ar oferi braţele sale inutil într-o afacere proastă.

— Acesta este adevărul, cu toate acestea.

— Să vedem, aşteptaţi... eu vă întreb şi dumneavoastră îmi veţi răspunde.

— Fie! spuse ducele, care ascundea destul de greu nerăbdarea sa. Sire, Rochibond s-a întâlnit cu nişte prieteni.

— Ştiu asta.

— Ah! făcu ducele.

— Şi printre ei se afla ducesa Anne de Montpensier, sora dumneavoastră.

Ducele se aştepta fără îndoială la această observaţie, pentru că nici nu clipi.

— Da, Sire! zise el.

— Burghezii şi sora dumneavoastră conspirau.

— Asta nu e adevărat, Sire.

— Cel puţin asta a spus Crillon.

— Domnul de Crillon a mințit! strigă furios ducele.

Regele răspunse, încă calm şi flegmatic:

— În cazul în care Crillon nu ar fi în patul lui şi el ar putea ține în mână o sabie, v-aş sfătui, vărul meu, să mergeți să-i tăgăduiți aceasta lui însuşi!

— Dar, domnule…

— Din păcate, Crillon, grav rănit, este îngrijit la pat.

— Şi Majestatea Voastră îl crede?…

— Oh! eu nu cred nimic: numai, mă întreb ce făcea doamna de Montpensier cu acei burghezi.

— Ea discuta cu ei interese ale Ligii Sfinte.

— Acest lucru este ciudat.

— Eu am venit doar pentru a cere Majestății Voastre pedeapsă pentru gărzile sale, Sire.

— Dar, spuse regele, gărzile mele au fost atacate de burghezii din Paris.

— Ei bine?

— În cazul în care s-ar fi întâmplat acest lucru la Nancy, aş înțelege reclamația dumneavoastră aici… Dar aici este treaba mea.

— Sire, spuse ducele, reflectând! Cer dreptate, în numele Ligii Sfinte.

— Tocmai aici greşiți, domnule vărul meu.

— M-am înşelat? exclamă ducele.
— Fără nicio îndoială.
— Şi de ce, Sire?
— Pentru că nu aveți dreptul să cereți acest lucru, din moment ce eu sunt şeful suprem al acestei Ligi.
— Sire, spuse el, nu sunt atât de instruit ca Majestatea Voastră.
— Ah! vreți să-mi spuneți încă ceva?
— Un om a luptat alături de domnul de Crillon pe timpul nopții.
— Pun pariu că a fost bufonul meu, spuse regele cu blândețe. Mauvepin se luptă ca un mic normand.
— A mai fost încă altcineva, Sire.
— Ei, cine?
— Un om care este inamicul Ligii, un om pe care Papa l-a excomunicat.
— Numele lui, domnule?
— Regele din Navarra, Sire.
— Haida-de! spuse regele neîncrezător, asta nu se poate. Regele din Navarra arăceşte mazărea sa la această oră, în micul său regat, cu excepția cazului în care el nu cercuieşte butoaiele pentru următorul cules al viilor.
— Sire, răspunse ducele, eu afirm Majestății Voastre că regele de Navarra este la Paris.
— Mă surprindeți foarte mult.
— Şi el a luptat cot la cot cu domnul de

Crillon. El a ucis mai mult de zece burghezi.

— De fapt, spuse regele, Crillon şi regele Navarrei sunt buni prieteni. Henriot[7] va fi vrut să-l ajute pe Crillon.

— Ei bine! termină ducele, oamenii regelui Franței au masacrat cetățeni ai Parisului, în compania acestui hughenot care ar lua locul Majestății Voastre într-o alternativă crudă.

— Care, vărul meu?

— Sau el face ca Majestatea Voastră să ofere gărzile sale mâniei Ligii…

— Te gândeşti la asta, vărul meu?

— Aşadar, că regele Navarrei…

— Dar ştii tu unde este?

— Este în Luvru, Sire.

— Şi doreşti ca el să fie oferit burghezilor din Paris?

— Procedând altfel, Sire, acesta ar fi un pact cu calviniştii!

Regele îşi trecu mâna peste frunte şi îşi ciupi vârful urechii.

— Apoi? întrebă el.

— Dacă regele refuză să facă dreptate pentru poporul Parisului, continuă Henric de Guise, şi nu li se va preda regele Navarrei, oamenii se vor ridica.

— Haida-de!

---

[7] Diminutiv pentru Henric. [n.t.].

— Parisul în seara asta va fi acoperit cu baricade!

— Ei bine? spuse liniştit regele, voi lăsa pe elveţienii mei prin Paris, şi ei vor răsturna baricadele.

— Sire, aveţi grijă!

— Domnule vărul meu, spuse Henric al III-lea, care se ridică de pe fotoliul său, aruncându-şi capul pe spate într-un elan de mândrie supremă, este că mă sfătuiţi să fiu vigilent?

— Eu, Sire?

— Şi mă convingeţi cu maxim de respect...

Ducele îşi reprimă cu dificultate un gest de furie.

— La rândul meu, continuă regele, vă dau un sfat.

— Ascult, Sire.

— Să mergeţi la Nancy imediat!

— Şi dacă refuz...

— Domnule, declară Henric al III-lea, nu se refuză o poruncă de către un vasal al meu!

Şi regele lovi un clopot şi chemă:

— Mauvepin!

Nebunul sosi din ascunzătoarea lui.

— Du-te şi adu-mi-l pe domnul d'Épernon, ordonă regele.

Domnul d'Épernon era în anticameră, şi auzindu-şi numele chemat, el intră.

— Domnule duce, spuse regele, v-am făcut

colonel general al elveţienilor. Domnul de Crillon este indisponibil, aşa că aţi devenit primul ofiţer al Casei Regale.

— Da, domnule, bâlbâi d'Épernon, care păli la vederea ducelui de Guise.

— Ca atare, încheie regele, vă ordon să-l arestaţi pe domnul duce care se află aici.

Henric de Guise scoase un strigăt şi întinse mâna spre sabia pe care o pusese pe comodă.

Dar Mauvepin, agil ca o pisică, făcu un salt şi puse mâna pe sabie…

În acelaşi timp, regele strigă:

— La mine, elveţieni, la mine gărzi!

Şi la sunetul vocii sale, se deschiseră uşile şi ducele fu înconjurat de douăzeci de oameni înarmaţi.

— La mine, lorenii mei! strigă el, la rândul său.

Dar regele ridică din umeri şi spuse:

— Vărul meu, faceţi un mare păcat. Eu v-am arestat ca simplă măsură de precauţie, deoarece nu vreau ca parizienii să fie folosiţi pentru a extinde revolta. Dar dacă încercaţi să vă opuneţi dorinţelor mele, în cazul în care unul din oamenii tăi scoate sabia din teacă, veţi fi învinovăţit de înaltă trădare… Atunci…

— Atunci… făcu ducele, care avea spume la gură?

— Atunci, de îndată, voi aduna o curte de judecată în această cameră, şi într-o oră veți fi decapitat la poarta palatului Luvru, unde ați avut îndrăzneala, adineauri de a intra ca într-un oraş cucerit.

Accentul regelui era autoritar, ochii lui străluceau: el părea acum mai înalt cu cel puțin un picior[8], în timp ce Mauvepin şi d'Épernon îl priveau stupefiați.

Acesta nu mai era regele Franței, uzat, vechi, obosit de plăceri şi de domnie, acesta nu mai era acelaşi rege din Polonia nepăsător față de autoritatea sa; acesta era acel tânăr şi strălucitor duce d'Anjou care zdrobise calviniştii la Jarnac şi la Moncontour, şi care pentru un moment s-a crezut a fi reînvierea sufletului cavaleresc şi bătăios al bunicului său Francisc I.

Ducele de Guise îşi coborî ochii sub privirea strălucitoare a regelui.

Şi poate că, în acest moment avea deja o vagă presimțire despre orele următoare şi sinistre care-i hotărau destinul.

Cu toate acestea, voia să dea dovadă de curaj până la sfârşit.

— Sire, spuse el, Majestatea Voastră să aibă

---

[8] Picior – unitate veche de măsură pentru lungime, din sistemul englezesc. 1 picior = 12 inci = 30,48 cm. [n.t.].

grijă! Parizienii, al căror idol sunt eu, vor înconjura Luvrul şi mă vor elibera.

— Vă amăgiți, vărul meu, deoarece capul vostru va cădea în clipa în care va cădea primă poartă a Luvrului.

De data aceasta, ducele simți un fior trecându-i prin corp.

— Haide, domnule d'Épernon, încheie regele, vi-l încredințez pe domnul duce, şi să ştiți că veți răspunde de capul său!

— Sire, bâlbâi d'Épernon, tremurându-i picioarele sub greutatea sarcinii teribile pe care o îndeplinea arestând un prinț de sânge, unde trebuie să o conduc pe Altețа Sa?

— Într-o sală a Luvrului, şi îi veți asigura paza la vedere... Mergeți!

Şi regele se întoarse cu spatele la duce.

— Pe credința mea! zise Mauvepin cu naivitate, asta e bine, Sire, şi am pierdut pariul pe care l-am făcut.

— Şi ce pariu ai făcut? întrebă regele, în timp ce ducele, prizonier, ieşea înconjurat de gărzile elvețiene.

— Eu am pariat că Majestatea Voastră va refuza politicos vizita ducelui, în primul rând.

— Şi apoi ce?

— Apoi îl veți livra regelui de Navarra.

— Dar unde e regele de Navarra? întrebă

Henric al III-lea.

— Aici, Sire, spuse o voce din pragul cabinetului regal.

Şi Henric de Bourbon, rege al Navarrei intră, ținând mâna reginei-mamă, Doamna Catherine de Médicis.

Capitolul XII

Henric al III-lea nu-şi putu stăpâni un gest de uimire văzându-l pe regele de Navarra, în compania reginei-mamă.

Deşi ducele d'Anjou, rege al Poloniei, fusese absent din Paris, în perioada domniei fratelui său, regele Carol IX-lea, cel puțin auzise povestindu-se din momentul urcării sale pe tron, despre unele dintre evenimentele care precedaseră căsătoria regelui de Navarra cu prințesa Margareta de Franța.

Printre aceste evenimente, duşmănia Doamnei Catherine față de Casa de Bourbon şi moartea reginei Jeanne d'Albret nu fuseseră uitate.

Deci, Henric al III-lea ştia că Doamna Catherine urâse profund pe acest mic prinț în cizme din piele tare şi vestă de postav gros, care venise într-o dimineață la curtea Franței să-l molesteze pe René Florentinul şi s-o sfideze pe Catherine de Médicis, suverana

reală a regatului.

Ce a devenit René?

Lumea credea că este mort.

Dar ceea ce nu ar fi putut muri, era ura Doamnei Catherine față de Henric de Bourbon.

Acum, uimirea lui Henric al III-lea, era cu atât mai mare, văzându-i intrând în cabinetul său împreună şi ținându-se de mâini.

Ca şi cum regina-mamă ar fi ghicit motivul acestei uimiri, ea se grăbi să se oprească.

— Sire, spuse ea, regele Navarrei şi cu mine suntem prieteni.

— Prieteni!?... exclamă regele.

Şi el o privea pe Doamna Catherine într-un mod ciudat şi părea să spună:

„Care dintre voi greşeşte, iar celălalt trădează?"

— Suntem prieteni, repetă regina-mamă şi vă voi explica de ce.

— Ah! iată, spuse regele, eu sunt curios să aflu.

— Sire, zise Catherine, a fost odată o navă ce se întorcea din Țara Sfântă.

— Ce mă interesează asta pe mine, Doamnă? întrebă regele uimit.

— E o poveste, Sire.

— Dar ce legătură are?...

— Aşteptați.

Şi regina continuă:

— Pe nava asta, au existat doi cavaleri. Ei erau duşmani de moarte din cauza unei femei sarazine pe care amândoi o iubeau. Numai că ei au făcut un jurământ, acela de a se întâlni în luptă singuri pe un teren în Europa, fiind convinşi că dacă ar trage săbiile din teacă pe pământul unde se află mormântul lui Hristos, acest lucru ar fi considerat o ofensă şi un sacrilegiu față de Pământul Sfânt.

— După asta, Doamnă? făcu regele. Scurtați, vă rog.

— O furtună lovi nava şi aceasta se scufundă. Cei doi cavaleri scăpară înotând şi ajunseră, epuizați de oboseală, pe o insulă populată de fiare sălbatice. Deci, Sire, ghiciți ce s-a întâmplat.

— Cei doi cavaleri s-au aliat împotriva animalelor sălbatice, nu-i aşa?

— Exact, şi au devenit prieteni.

— Doamnă, spuse regele, explicați-mi împotriva cui vărul meu de Navarra şi dumneavoastră, aveți nevoie să vă aliați?

— Împotriva Casei de Lorena, Sire.

— Oh! făcu regele cu nepăsare, ea nu mai este primejdioasă acum.

— Greşeală! Sire, este mai puternică decât oricând…

— Fie! dar liderul său este închis.

— Atunci, supravegheați-l bine, Sire, pentru că în cazul în care iese din Luvru…

— Ei bine?

— Ar putea uşor să se pună în câteva ore în fruntea unei armate.

— Haida-de! spuse regele, care luă o atitudine melancolică şi plină de bonomie, am elveţienii mei.

Catherine clătină din cap.

— Sire, spuse ea, Majestatea Voastră a aşteptat prea mult timp pentru a acționa cu energie.

— Doamnă, nu este totdeauna timp pentru a redeveni stăpân?

— Nu, Sire. Populația Parisului nu mai crede în autoritatea voastră.

— Elveţienii le vor reda credința.

— Dacă Majestatea Voastră ar vrea să accepte ca întăriri câteva sute de gasconi…

— Gasconi! făcu regele, şi pentru ce?

— Pentru a vă apăra, Sire.

— Fie! dar cine mi-i va da?

— Eu, zise regele Navarrei, care tăcuse până atunci.

— Tu, vărul meu?

— Da, Sire.

Henric al III-lea părea să reflecteze.

— Ei bine, zise el în cele din urmă, să

presupunem un lucru.

— Vă ascult Majestate.

— Să presupunem că populația Parisului se revoltă, şi că, îndrăzneşte, cum a avut îndrăzneala să prezică vărul meu de Guise, să facă baricade... Să presupunem de asemenea, că ai veni să mă salvezi, vărul meu...

— Sunt pregătit, Sire.

— Şi că vei înfrânge toate aceste revolte burgheze. Ştii ce vor spune oamenii?

Henric de Navarra aştepta.

— Vor spune, continuă regele, că eu am făcut un legământ cu hughenoții.

— Ei bine! spuse Catherine, veți lăsa să se spună, Sire.

— Şi Papa mă va excomunica.

— Haida-de! spuse regele de Navarra, eu sunt excomunicat de asemenea, şi nu am pierdut încă nici băutura, nici mâncarea, nici somnul. Acesta este un obicei al Romei, dar excomunicarea va fi ridicată în curând.

— Dar eu, spuse Henric al III-lea, eu țin să fiu bine cu Biserica.

— Sire, zise Catherine, în acest moment, regele Navarrei singur poate apăra tronul Franței împotriva atacurilor repetate ale Casei de Lorena şi a furiei unui popor exaltat de călugări fanatici.

— Şi apoi elveții mei? zise regele.

— Ei bine! strigă regina-mamă, atunci transformați de îndată Luvrul într-o cetate, Sire.

— Eu cred.

— Închideți bine porțile, găuriți creneluri de apărare şi introduceți în fiecare muschete... la fiecare fereastră aranjați tunuri şi arme de foc şi aşteptați furtuna. Revolta mârâie încet, ea nu va zăbovi să izbucnească.

— Oh! eu, spuse regele calm, eu sunt ca oamenii care au pornit la drum: nu le pasă că plouă şi tună seara când au sosit, cu condiția să nu plouă sau să fulgere în timpul zilei.

Catherine se uită la rege şi încercă să ghicească unde vrea să ajungă. Regele adaugă:

— Eu permit parizienilor să facă baricade în seara asta...

— Ei şi-au luat cu siguranță această permisiune.

— Dar nu în această dimineață, spuse regele.

— Ah! spuse Doamna Catherine cu nerăbdare.

— Pentru că în această dimineață, vedeți dumneavoastră, continuă Henric al III-lea, vreau să merg la Saint-Denis pentru a

conduce trupul neînsufleţit al fratelui meu…

— Sire, zise regina-mamă, este o capelă în Luvru. Corpul iubitului meu fiu este depus acolo… cel puţin temporar. Lăsaţi-l acolo.

— Dar, zise în continuare regele, timpul este superb în această dimineaţă, călătoria va face bine.

— Sire, nu părăsiţi Luvrul.

— De ce?

— De ce? dar pentru că s-ar putea să nu mai puteţi reveni.

— Elveţienii mei îmi vor deschide porţile.

— Şi cine îi va comanda în lipsa voastră, Sire?

— Domnul d'Épernon, Doamnă.

Catherine ridică din umeri.

— Majestatea Voastră ştie totuşi foarte bine, spuse ea, că domnul d'Épernon nu este înzestrat cu un mare curaj.

— Ei bine! dacă este necesar, se va ridica Crillon din pat.

— Sire, zise Mauvepin, care păstrase tăcerea până atunci, care păstrase un respect distant, îmi permiteţi să-mi exprim o opinie?

— Vorbeşte, Mauvepin, vorbeşte…

— Dacă, în timp ce Majestatea Voastră merge la Saint-Denis, cu o parte din elveţienii săi…

— Voi lua două mii, îl întrerupse regele.

— Ea ar lăsa pe ceilalţi în Luvru şi ar

încredința comanda acestora regelui din Navarra...

— Da, spuse repede Catherine.

Dar regele clătină din cap.

— Nu, spuse el, Liga mi-ar reproşa asta.

— Aş zdrobi Liga, spuse regele de Navarra.

— Şi Papa mă va excomunica, oftă Henric al III-lea.

— La naiba! murmură Henric de Navarra la urechea lui Mauvepin, sunt astfel de oameni care nu se tem de o sabie agitată şi care tremură în fața unui smoc de busuioc cu apă sfințită.

Apoi cu voce tare, se adresă regelui:

— Sire, spuse el, eu văd că Majestatea Voastră a decis să renunțe la serviciile mele.

— Dar nu la prietenia voastră, vărul meu.

Şi Henric al III-lea luă mâna regelui de Navarra.

— Cum este Margot? întrebă el.

— Margareta se plictiseşte la Nérac, Sire.

— Şi ar vrea să vină la Luvru?

— Cred că da.

Regele se încruntă.

— Oh! nu, spuse regele. Sfântul Părinte s-ar supăra foarte tare.

În timp ce regele îşi manifesta frica sa naivă față de furia Papei, se auzi de sub fereastră o cântare bisericească şi cu voce

nazală.

— Iată penitenții şi călugării, spuse regele, care se apropie repede de una dintre ferestre. Vom conduce pe fratele meu d'Anjou la Saint-Denis.

— Sire, murmură Catherine cu tristețe, fiți cu băgare de seamă, pentru că Majestatea Voastră va găsi baricade, la întoarcerea sa.

— Am elvețienii mei, spuse regele, care făcuse ca aceste trei cuvinte să fie un răspuns la tot.

Capitolul XIII

În timp ce regele Henric al III-lea refuza sabia regelui de Navarra şi nu asculta sfatul înțelept al reginei-mamă, care promitea să amâne înmormântarea ducelui d'Anjou şi să rămână în Luvru, ducele de Guise era prizonier. Domnul d'Épernon, care, după cum am văzut într-o scenă anterioară, primise de la rege ordinul de a-l aresta, era jenat de rolul său.

A nu se supune regelui era imposibil, dar era neplăcut pentru el să facă un lucru aşa grav!

Domnul d'Épernon îl cunoştea pe Henric al III-lea. El îl ştia de mult timp, acestui monarh el îi fusese favorit, şi ştia că, dacă regele şi ducele se împăcau vreodată, regele îl va lăsa

pe duce să-l atace pe d'Épernon pentru ruşinea lui de moment.

De aceea avea el o mină jalnică atunci când ieşi din cabinetul regelui.

Atât de jalnică, că ducele de Guise îl atinse şi îi spuse:

— Dragul meu domn d'Épernon, vă cer o mie de scuze.

— De ce, domnule?

— Pentru neplăcerea dată de funcția dumneavoastră, pentru că în final sunteți cel care mă arestează.

— Monseniore, eu aparțin regelui…

— De acord. Dar regele va juca un truc murdar, dragul meu domn d'Épernon.

Domnul d'Épernon oftă.

— Căci, continuă ducele, să presupunem că un singur lucru…

— Vă ascult, monseniore.

— Să presupunem că parizienii află că eu sunt prizonier, vor asedia Luvrul, şi îl vor lua cu asalt…

— Oh! făcu d'Épernon.

— Acest lucru este posibil, spuse ducele liniştit.

— Fie! monseniore.

— Prima persoană pe care va cădea furiei parizienilor, nu va fi regele.

— Oh! Ştiu…

— Acela veți fi dumneavoastră, domnule d'Épernon; o veți încasa...

Ducele d'Épernon se cutremură.

— Şi cadavrul vostru va fi târât prin toate şanțurile Parisului.

Domnul d'Épernon simți cum i se înmoaie genunchii, şi sabia îl lovi peste gambe.

— Ah! reluă ducele, unde mă conduceți?

— În apartamentul care vă este destinat, monseniore.

— Ah! acesta nu este o temniță?

— Nu, monseniore.

Ducele fu în sfârşit condus la etajul al doilea al Luvrului, într-o cameră spațioasă, care n-avea decât o uşă.

Această cameră era alegerea lui Mauvepin, care şoptise două cuvinte la urechea lui d'Épernon, în timp ce acesta îl ducea cu sine pe ducele de Guise.

Cu toate acestea, camera avea două ferestre, două ferestre cu gratii de fier care îl făcură pe duce să tresară.

— Monseniore, îi spuse d'Épernon, sunteți aici ca acasă.

— Până la un nou ordin, cel puțin, chicoti Henric de Guise.

Domnul d'Épernon puse zece gărzi la uşă, în coridor, lăsând pe duce singur.

Acesta îşi scoase platoşa ce-i acoperea pieptul şi spatele, îşi desfăcu şireturile

brasardelor[9] sale şi armura pentru coapse, apoi se aşeză foarte liniştit pe un fotoliu pe spătarul căruia era însemnul *Fleurs de lis*[10].

Apoi, începu să se gândească.

Or, la ce poate reflecta un prizonier, dacă nu la mijloacele de a-şi recupera libertatea lui?

Aceasta era prin urmare ceea ce visa ducele, şi el era forțat să recunoască un lucru: era faptul că evadarea era dificilă, dacă nu chiar imposibilă.

Nu se trece prin ferestre cu bare de fier de grosimea brațului.

Nu se trece peste trupurile unui pluton de elvețieni, în special atunci când nu ai nici sabie, nici pumnal.

Şi ducele nu avea nimic dintre acestea!

A fost lăsat singur timp de aproximativ o oră, apoi uşa camerei sale se deschise şi intră

---

[9] Brasardă – parte a armurii care protejează brațul. [n.t.].

[10] Fleur de lis (sau Fleur de lys, plural Fleurs de lis) – însemn heraldic ce reprezintă un crin stilizat (fleur = floare, lis = crin), prezent pe steagul Franței până la Revoluția din 1789. Sub domnia lui Ludovic al VII-lea, a apărut expresia „fleur de lys”, iar florile de crin de aur pe câmp de azur au devenit stema Franței şi emblema specifică a regalității franceze. [n.t.].

Mauvepin…

— Bună ziua, monseniore, spuse el, regele mă trimite să iau veşti.

— Spune-i că eu mă țin mai bine ca el, răspunse ducele sec.

— Oh! acest lucru este adevărat, monseniore.

— Eu sunt solid, el e sfrijit… Eu am tot părul meu, el este chel…

— Asta nu dovedeşte, spuse Mauvepin că Alteței Voastre îi este destinat să trăiască mai mult…

— Poftim? întrebă ducele, tresărind.

— Căci, continuă Mauvepin, eu nu vă ascund dezavantajele, monseniore, al vostru cap este atât de frumos încât nu a fost niciodată mai slab pe umerii voştri.

— Puah! făcu ducele cu ironie, crezi asta, maestre nebun?

— Sunt sigur, monseniore.

— Ah!

— Uite, eu vă voi spune dorințele regelui şi programul de zi.

— Să vedem.

— Regele merge la Saint-Denis pentru a conduce pe ultimul drum rămăşițele pământeşti ale monseniorului duce d'Anjou.

— Ah! a plecat din Luvru?

— Da.

— Şi este însoțit de elvețieni?

— Jumătate, monseniore.

Ochii ducelui de Guise se iluminară.

— Atunci, zise el, eu nu mai rămân aici mult timp.

— Alteța Voastră crede asta?

— Parizienii mă vor izbăvi.

— Vai! zise Mauvepin, ei s-au gândit... şi regele s-a gândit şi el de asemenea... aceasta este o dublă nenorocire pentru Alteța Voastră, monseniore...

— De ce?

— Regele a plecat din Luvru, dar el a numit un vice-guvernator.

— Şi cine este guvernatorul care-l înlocuieşte?

— Acesta este domnul de Crillon.

— El este pe jumătate mort... se spune.

— El este în pat, dar are capul său, şi ceea ce el va ordona, eu voi face. În primul rând, trebuie să vă spun că domnul de Crillon, care are nevoie de aer, a fost transportat cu patul său în coridor... acolo... la această uşă.

Ducele rânji.

— Acum, continuă Mauvepin, eu sunt vice-guvernator al Luvrului, şi domnul de Crillon guvernator. Regele a lăsat instrucțiuni, domnul de Crillon dă ordine, iar eu fug să le execut...

— Şi... aceste ordine?...

— Ele sunt simple, monseniore. La prima rumoare care se va auzi în Paris, eu voi trimite după maestrul Caboche.

Ducele se cutremură.

— Caboche va veni cu butucul său şi cu toporul, şi el se va muta aici...

— Aici!... făcu ducele, cu mine!...

— Da, spuse liniştit Mauvepin, lucrul se va face cu uşile închise.

— Ce lucru? întrebat Henric de Guise palid.

— La prima baricadă, capul vostru va cădea, monseniore.

Ducele se uită la Mauvepin.

El îi examină faţa lui calmă şi batjocoritoare şi simţi strălucirea rece a privirii acestuia şi înţelese că ceea ce spusese s-ar fi făcut.

Henric de Guise conta pe ezitările şi spaimele regelui, dar regele era plecat din Luvru.

Şi domnul de Crillon nu va ezita.

Cu toate acestea, aflând că ducele a fost luat prizonier, populaţia din Paris se va ridica şi va veni la palat.

Şi când oamenii vor fi rupt uşile, şi vor invada coridoarele, picioarele lor vor aluneca în sânge...

Sângele său, sângele ducelui de Guise!

De data aceasta, cu tot curajul pe care-l avea, ducelui i se făcu teamă, şi trecându-şi

mâna peste fruntea scăldată de sudoare, se apropie neatent de una dintre ferestre.

Această fereastră dădea spre una dintre curțile Luvrului şi privind printre barele de care-şi rezemă fruntea, ducele putea vedea mai multe confrerii de penitenți şi călugări adunați pentru a însoți pe ducele d'Anjou la locul său de odihnă veşnică.

Deci, el ascultă atunci de una dintre acele inspirații care salvează uneori bărbații şi monarhiile, sau este doar o simplă ascultare a unui sentiment uman, care este o reminiscență a lui Dumnezeu în fața morții. Aceasta nu se ştie; dar, ducele se întoarse spre Mauvepin şi îi spuse:

— Permiteți să vină unul dintre aceşti călugări!

— Pentru ce, monseniore?

— Vreau să mă confesez... murmură ducele, pentru că simt că ultima mea oră este aproape.

— Precauția este întotdeauna bună, spuse Mauvepin.

El ieşi şi închise uşa cu atenție.

Zece minute mai târziu, el se înapoie.

Un călugăr înalt îl însoțea, iar la vederea acestui călugăr, deşi avea fața acoperită cu gluga, ducele Henric de Guise se cutremură profund.

Capitolul XIV

Mauvepin coborâse în curte pentru a-l căuta pe duhovnicul cerut de ducele Henric de Guise.

Curtea era plină de călugări care înconjurau litiera regelui.

Regele se pregătea să meargă la Saint-Denis ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat şi Parisul s-ar fi bucurat de liniște perfectă.

Mauvepin se adresă primului călugăr întâlnit, zicând:

— Părinte, este nevoie de dumneavoastră.

— Cine are nevoie? întrebă călugărul.

— Nu contează, veniți cu mine.

— Dar... făcu călugărul cu ezitare, unde vreți să mă duceți?

— La un om care vrea să se împace cu Dumnezeu înainte de a muri.

— Este foarte bolnav?

— Nu, el face foarte bine, răspunse Mauvepin, dar e posibil ca peste o oră sau două să facă altfel.

— Cum aşa?

— Şi capul său să se despartă de umeri...

— Atunci e bine, spuse călugărul, eu sunt acela, domnule.

Călugărul păru că uită să-şi scoată gluga, şi Mauvepin, care nu era foarte devotat religiei

şi se îngrijise prea puțin pentru a vedea oamenii bisericii descoperiți, nu observă.

Pereții Luvrului erau groşi; gratiile ferestrelor de la camera în care era reținut ducele erau de grosimea brațului.

În plus, domnul d'Épernon şi Mauvepin îngrămădiseră în coridor treizeci de elvețieni şi douăzeci de oşteni din garda regală.

Toți aveau câte o muschetă încărcată pe umăr, şi Crillon, care fusese adus cu patul lui la uşă, avea două pistoale în mână.

Domnul d'Épernon şi acesta din urmă avuseseră chiar o scurtă discuție.

Domnul d'Épernon tremura foarte tare, şi se vedea deja rupt în bucăți de către populația Parisului.

Dar Crillon îl consolă spunându-i:

— Urmăreşte raționamentul meu, domnule d'Épernon. Ducele de Guise este, cu siguranță idolul parizienilor.

— Oh! asta este cert... oftă d'Épernon şi ei vor lua o proastă hotărâre.

— Stați... dar ştiți de ce?

— Pentru că el este cinstit, plăcut, generos, şi demonstrează curaj.

— Este mai cu seamă cauza acestei din urmă calități, puteți fi sigur, continuă Crillon. Ei bine... dacă regele şi-ar etala

dârzenia aşa cum a arătat mai devreme, iar dacă scoatem capul ducelui, prin ferestrele de la Luvru, poporul îşi va căuta alt idol.

— Credeți?

— Cred sigur: lui i-ar plăcea la nebunie să fie rege.

— Dar, domnule, remarcă d'Épernon, capul ducelui încă stă pe umerii săi.

— Ei!... făcu Crillon... atât de puțin!

— Regele va reveni la deciziile sale...

— Dragă domnule d'Épernon, zise Crillon, fă-mi un serviciu.

— Ce anume domnule?

— Mergeți şi stați la acea fereastră din capătul coridorului, şi nu vă mişcați atât timp cât regele nu este plecat.

Domnul d'Épernon, care nu întrebă nimic, merse şi se rezemă de fereastră.

Crillon era pus în fund pe patul său şi mângâia mânerele pistoalelor sale.

Oştenii gărzii se plimbau încolo şi încoace cu muscheta pe umăr şi pumnalul strâns în mână.

Mauvepin reapăru, urmat de călugăr.

— Ce-i cu călugărul ăsta? întrebă Crillon pe un ton disprețuitor.

— Pe credința mea! răspunse Mauvepin, ducele vrea să se spovedească.

— Aveam în gând să-i propun asta, spuse Crillon.

— De ce, domnule cavaler?

— Vai! spuse Crillon, pentru că doar un călugăr îi poate salva capul, dar el nu-l va folosi.

— Serios?

— Oh! Dumnezeule! nu, spuse Crillon. Dar lăsați, intrați cu acest călugăr.

Şi, în timp ce Mauvepin deschidea uşa, Crillon zise:

— Mergi! părinte... nu pierde timpul... căci monseniorul duce de Guise are nevoie de mult timp ca să se mărturisească.

— Ar trebui să stau cu ei? întrebă Mauvepin.

— Nu, e inutil dacă nu poate sări pe fereastră, şi jur, în cazul în care el ar încerca să fugă pe uşă, îi voi rupe capul cu aceste arme.

Această promisiune a lui Crillon îl făcu pe Mauvepin să iasă, lăsându-l pe călugăr singur cu monseniorul de Guise.

Mauvepin se aşeză familiar pe patul lui Crillon.

— Care este totuşi acea singură modalitate de a salva capul ducelui? întrebă el.

— Aşteptați...

Şi Crillon nu-l scăpa din ochi pe d'Épernon, în timp ce acesta privea încă pe fereastră.

În cele din urmă, d'Épernon se retrase din

postul său de observare.

— Ah! strigă domnul de Crillon, regele e plecat?

— Da, iese din Luvru…

— Cine este persoana care este cu el în litieră?

— Este regina-mamă.

Crillon oftă zgomotos.

— Ei bine! zise Mauvepin, îmi veți spune acum, domnule de Crillon, care este acea modalitate?

— Este aceea ca ducele să scrie un bilet doamnei de Montpensier în care s-o avertizeze că, dacă parizienii se vor pune în mişcare, el va fi decapitat.

Domnul d'Épernon se apropie de patul lui Crillon.

— Şi dacă ducele scrie acest bilet?

— Pe credința mea! spuse Crillon, nu se poate admite asta, deoarece acestea sunt instrucțiunile regelui: „Nu permiteți, sub niciun pretext, ca ducele să comunice cu sora sa sau cu oameni ai Ligii!", a poruncit el.

— Şi credeți că parizienii vor ataca Luvrul?

— Înainte ca regele să sosească la Saint-Denis. Or, încheie Crillon, dacă regele revine, răspund de viața ducelui de Guise, pentru că regele nu este curajos şi îndrăzneț mai mult de patru ore. Dar regele nu mai este la Luvru…

— El poate regreta pe drum şi să vă trimită alt ordin.

— Acesta este motivul pentru care, spuse Crillon, trebuie să ne grăbim. La prima lovitură de muschetă trasă împotriva Luvrului, îl vom ucide pe monseniorul de Guise. Apoi regele va făcea ce va voi…

— Dar, zise d'Épernon toți vom fi făcuți de ruşine.

— Haida-de! regele va fi încântat, lovitura odată dată, veți fi mareşal al Franței, domnule d'Épernon, pentru că ați apărat Luvrul.

Ducele d'Épernon nu răspunse, doar plecă şi se apropie de o fereastră care era deschisă în celălalt capăt al coridorului.

Aceasta dădea spre râu.

Domnul d'Épernon se aplecă şi se uită afară.

Regele tocmai schimba direcția în fruntea întregului cortegiu funerar la colțul pieții Saint-Germain l'Auxerrois.

Înconjurat de elvețieni, precedat, dar şi urmat, de confreriilor sale de penitenți, care erau grupate în jurul carului mortuar, regele mergea încet printr-un val de populație.

Când ultimul călugăr şi ultimul elvețian dispărură la colțul pieții, d'Épernon văzu o mulțime de oameni mergând pe jos spre

Luvru...

— Iată că valul este în creştere! spuse el.

— Ah! ah! făcu Crillon. Ei bine! domnule colonel de elveţieni, mergeţi la postul vostru. Închideţi porţile şi puneţi armele în poziţie de tragere.

— Mă duc, murmură d'Épernon.

— L-au trecut toate năduşelile! şopti Mauvepin.

— Fiul meu, răspunse Crillon, eu sunt încă foarte slab, dar când va veni timpul, mă voi ridica.

— Puteţi, cel puţin?

— Şi dacă domnului d'Épernon îi este frică, am să-i arăt. Ori, tu ştii, adăugă cinstitul cavaler, că nu există niciun exemplu în prezent pentru soldaţii elveţieni, francezi sau spanioli, din fruntea cărora am fost îndepărtat.

Domnul d'Épernon privea pe fereastră în continuare.

Dintr-o dată el se trase repede înapoi şi se întoarse la Crillon.

— Ce e? întrebă cavalerul.

— Oamenii se adună sub zidurile Luvrului... văd muschete strălucitoare... se aud murmure.

— Bine! bine! spuse Crillon, începe să se încălzească.

În timp ce vorbeau, se auzi o bătaie în uşa

camerei unde era închis ducele.

— Aceasta este călugărul, spuse Crillon, deschideți-i.

Mauvepin deschise şi-l văzu pe duce întors cu spatele spre uşă, cu fața lipită de barele unei ferestre.

Călugărul era în prag, şi presa o batistă peste ochii săi.

— Bietul părinte! murmură Mauvepin, îi e milă de cel care va muri!

Călugărul trecu, şi un suspin ieşi din gluga lui.

— Bună seara, părinte, îi spuse Crillon, în timp ce Mauvepin închidea uşa.

Ducele nu se întoarse şi Mauvepin aruncă doar o privire peste platoşa pe care acesta o îmbrăcase şi brasardele lui.

— Bietul duce! murmură nebunul. El crede că va veni eliberarea şi este gata să lupte.

Călugărul salută în dreapta şi în stânga elveției şi gărzile şi plecă încet.

— Părinte, strigă Mauvepin, dacă doriți să-l salvați pe duce, încercați să-i convingeți pe toți acei oameni care sunt adunați sub zidurile Luvrului să se întoarcă acasă în pace.

Călugărul dădu afirmativ din cap şi grăbi pasul, depăşind pe Mauvepin şi pe elveții care aveau ordinul de a-l conduce până la

ieşirea din Luvru.

— Haide, domnule d'Épernon, spuse Crillon când călugărul dispăru în scara mare ce se afla la capătul coridorului, aşezaţi-vă din nou la fereastră şi vedeţi ce fac acei oameni buni...

Un murmur surd, acel murmur care precede o furtună populară, începu să crească şi ajunse la urechile domnului de Crillon.

— Spune aşadar, Mauvepin, continuă Crillon, mă tem că nu avem timp pentru a-l căuta pe Caboche.

— Ah!

— Şi mi-a venit o idee frumoasă.

— Să vedem! făcu Mauvepin.

— Când prima lovitură de muschetă va fi trasă de afară, vei lua unul dintre aceste pistoale.

— Foarte bine!

— Vei intra în camera ducelui.

— Apoi? întrebă Mauvepin cu răceală.

— Şi îi vei sfărâma capul.

— Îmi porunciţi, dacă este necesar, în numele regelui?

— În numele regelui, vă poruncesc eu! spuse Crillon.

— Atunci, acest lucru se va face, spuse Mauvepin. Un singur lucru mă încurcă... Cum putem arunca capul ducelui prin

ferestre, dacă el nu este detaşat de corp?

— Vom arunca corpul întreg, spuse Crillon, este toată diferența.

Dintr-o dată o detunătură se auzi de afară şi d'Épernon se trase repede în spate.

Un glonț fluieră, sparse o fereastră şi ricoşeul venit din dalele de pe jos, răni piciorul unui elvețian.

— Du-te! spuse Crillon.

Mauvepin luă unul dintre pistoale şi se grăbi să intre în camera unde era ducele.

Apoi, Crillon spuse cu o voce scăzută:

— Domnilor, jos pălăria şi să ne rugăm pentru sufletul monseniorului duce de Guise, care va muri.

Capitolul XV

Pentru ce ducele a avut ideea de a trimite să fie căutat un călugăr căruia să i se confeseze, şi de ce, văzându-l pe călugărul ce intra, el a tresărit?

Iată ceea ce vom explica în câteva cuvinte.

Cu două zile mai devreme, când noaptea tocmai cădea, ducele mergea încet singur, pe jos, cu gulerul hainei tras peste ochi, într-o alee pustie din cartierul Saint-Antoine.

El se oprise la uşa unui han, de unde se auzeau exclamații de furie, înjurături şi

strigăte.

Ducele văzu o masă răsturnată, şi sub această masă un soldat care dormea după beție, în timp ce un alt soldat se lupta corp la corp cu un călugăr.

Călugărul era înalt şi puternic, dar el nu a avea nici arme şi soldatul încerca să-l lovească cu pumnalul său. Din fericire ducele intrase cu sabia sa în mână şi-l salvase pe călugăr.

Călugărul se aruncase în genunchi şi îi mulțumise ducelui, sărutându-i mâinile şi îl numise primul apărător al Bisericii.

Acest epitet îl făcuse pe duce să zâmbească şi el spusese:

— Crezi aşadar, părinte, că dacă aş muri, Biserica Catolică ar avea o mare pierdere?

— O pierdere ireparabilă, spusese călugărul, la fel de adevărat cum că numele meu este don Alphonse şi sunt din ordinul dominicanilor.

— Dar, spusese ducele, pentru ce v-ați luptat cu soldatul regelui?

— Pentru că el voia să mă forțeze să-mi plătesc partea mea de consumație, atunci când el m-a invitat la cină cu el.

— Ei bine! plătiți, zisese ducele.

Şi el îi dăduse punga sa călugărului.

Apoi el plecase, având în memoria sa numele lui don Alphonse şi alura herculeană

a călugărului.

Or, în timp ce după două zile, cu capul odihnindu-se pe barele închisorii, ducele asculta cu tristețe cumplitele predicții ale lui Mauvepin şi privea confreriile de călugări adunați în jurul litierei regelui, ducele remarcă la picioare zidului şi plimbându-se pe jos, un călugăr cu o statură masivă, a cărui robă şi statură îi erau cunoscute, şi un fior de bucurie îl străbătu şi îi aduse această speranță:

„Dacă acest călugăr ar fi don Alphonse şi ar putea ajunge la mine!?...”

Ducele, pornind de la această presupunere nu-şi explică foarte clar prin ce resurse l-ar putea atrage pe don Alphonse, dar în sfârşit crezu că ar putea fi o modalitate ca un călugăr să transmită cuvântul său doamnei de Montpensier.

Şi ceru un duhovnic.

Şansa ori mai degrabă norocul lui făcuse ca Mauvepin, coborând în curte pentru a căuta un călugăr, să se adreseze exact aceluia pe care ducele îl remarcase ca fiind înalt.

Cu toate acestea, atunci când omul religios fu introdus în camera ducelui şi după ce Mauvepin se retrase, Henric de Guise, care nu-i vedea fața, prin gluga sa, spuse:

— Nu sunteți cumva dom Alphonse?

— Într-adevăr, răspunse călugărul.

Şi el îşi ridică gluga.

Henric de Guise îngenunche în faţa lui şi zise:

— Părinte, cu două zile în urmă, v-am ajutat să trăiţi, ajutaţi-mă acum să mor bine.

— Să muriţi!... spuse călugărul cu emoţie, oh! acest lucru este imposibil, monseniore.

— Vai! Cu toate acestea, totuşi...

— Dar regele nu va îndrăzni!

— Regele a îndrăznit tot astăzi, a dat porunci, iar aceste porunci vor fi executate.

— Asta nu se poate, spuse călugărul... Sunteţi braţul drept al Bisericii, monseniore.

— Desigur, spuse ducele cu tristeţe, căci moartea mea va face ca Franţa să devină hughenotă.

— Ah! monseniore!...

— Regele de Navarra este în Luvru, părinte, continuă ducele. Şi când capul meu va cădea...

— Monseniore, exclamă călugărul, voi ieşi de aici, mă voi avânta în afara Luvrului, pe străzile Parisului, să strârnesc oamenii şi să-i conduc pentru a vă salva!

— Feriţi-vă să faceţi asta! spuse ducele, pentru că atunci când oamenii vor veni, eu voi fi mort...

— Oh! spuse călugărul... Dumnezeu nu vrea!

— Dar regele vrea... şi domnul de Crillon mă va ucide înainte de a se forța vreuna dintre porțile Luvrului.

Călugărul îşi luă capul cu ambele mâini şi exclamă într-un acces de exaltare religioasă:

— Nu, brațul drept al Bisericii nu poate pieri! Dumnezeu să-l salveze!...

— Atunci, spuse ducele, roagă-l să facă o minune în favoarea mea.

La rândul său, călugărul îngenunche şi se rugă câteva minute, apoi se ridică, cu ochii strălucind de fanatism:

— Dumnezeu va face acest miracol, spuse el, această uşă se va deschide în fața voastră... inamicii vă vor însoți pe calea voastră...

Ducele clătină din cap.

— Domnul de Crillon, spuse el, nu crede în miracole: mi-ar crăpa capul, dacă aş încerca să plec.

Dar călugărul se apropie de duce şi spuse:

— Sunteți la fel de înalt ca mine, monseniore.

— Ei bine?

Călugărul îşi scoase roba sa şi i-o aruncă ducelui pe umeri.

— Ce faceți? strigă ducele.

— Vă fac călugăr, spuse dom Alphonse... Sunteți cel ce va pleca în locul meu ...

Şi el îi trase gluga pe cap.

— Dar, nefericitule, zise ducele, dacă rămâi aici, oamenii regelui te vor ucide…

— De o lungă perioadă de timp eu aştept martiriul. Biserica are nevoie de dumneavoastră mai mult decât de mine, monseniore.

Henric de Guise nu se simți rănit în orgoliul propriu de acest gest de sacrificiu de sine şi acceptă jertfa călugărului.

Acesta îşi puse încălțările cu pinteni şi-i dădu ducelui sandalele sale de călugăr.

Apoi, el îşi puse armura pentru coapse, brasardele şi platoşa pentru piept şi spate a ducelui şi merse la fereastră şi se aşeză cu spatele la uşă.

— Acum, monseniore, spuse el ducelui, puneți o batistă la gură, pretinzând o mare durere şi ieşiți cu îndrăzneală.

— Părinte, spuse ducele, poate că oamenii regelui vă vor respecta, dar dacă veți pieri şi eu voi avea fericirea să ies din Luvru, ce pot face pentru dumneavoastră?

— Monseniore, răspunse călugărul, am un frate care este călugăr ca şi mine la mânăstirea mea şi este foarte sărman…

— Îl voi îmbogăți, răspunse ducele.

Atunci călugărul fals îngenunche în fața lui dom Alphonse şi primi binecuvântarea lui.

Apoi, dom Alphonse se întoarse cu spatele

spre uşă şi ducele bătu.

Uşa se deschise, şi falsul călugăr trecu ...

Nici Mauvepin, care crezu că ducele este cel ce stătea rezemat de gratiile ferestrei, nici domnul de Crillon, care-l văzu trecând, nici gardienii şi elveţienii care aglomerau coridorul, nu bănuiră că ducele se îmbrăcase cu roba de călugăr.

Numai atunci când Mauvepin intră cu pistolul în mână, în cameră, să execute ordinul domnului de Crillon şi când dom Alphonse se întoarse cu faţa, bufonul scoase un strigăt.

— Omoară-mă! spuse călugărul. Ducele este salvat!

Dar Mauvepin dispreţuia să spargă capul lui don Alphonse şi fugi afară, strigând:

— Călugărul! Unde este călugărul? La mine! la mine!

Şi el începu să alerge pe urmele ducelui, neglijând să răspundă domnului de Crillon stupefiat...

. . . . . .

Dar ducele de Guise avea un avans rezonabil.

Deşi el era jenat de roba sa, se grăbise din ce în ce mai mult, după ce trecuse pe lângă domnul de Crillon.

Grație elvețienilor, care-l conduseseră, văzu mulțimea de oameni care-l însoțeau pe rege pe drumul lui, şi ajungând astfel jos pe scara mare el traversă curtea.

Acolo văzu un paznic care era la poarta principală.

Acest oştean din gardă era un fost scutier al ducelui, trecut în serviciul regelui în urma unei nedreptăți personale pe care ducele i-o făcuse.

La vederea sa ducelui i se făcu frică...

El se temea să nu fie recunoscut şi se puse să plângă şi mai frumos.

Garda regelui se uită la el şi tresări.

— Iată un călugăr, zise el, care merge ca un bun cavaler pentru un om al bisericii.

— Deschide! spuse elvețianul. Ordinul domnului de Crillon!

— Domnul de Crillon l-a văzut el?

— Da.

Oşteanul ezită şi ducele simți cum i se înmoaie picioarele.

Dar elvețianul repetă:

— Deschide, e voința domnului de Crillon!

Oşteanul răsuci cheile şi zăvoarele şi poarta se deschise.

În acest moment Mauvepin, scos din sărite, cu capul descoperit şi cu pistolul în mână, apăru pe pragul peronului, strigând:

— Arestați-l! arestați călugărul!

Dar ducele, ridicând roba lui cu o mişcare rapidă, se aruncă peste oşteanul din gardă, îl trânti şi trecu pragul porții.

Apoi, el aruncă roba şi fugi în mulțime, strigând:

— La mine, parizieni! la mine! eu sunt ducele de Guise!

Urale de entuziasm îi răspunseră.

Ducele era salvat, Mauvepin ajunsese prea târziu!

El n-avu timp decât să închidă în grabă poarta, pe care se turteau în acelaşi timp, o jumătate de duzină de gloanțe.

— Gărzi la noi! strigă atunci Mauvepin, poporul îl consideră generalul lui, şi vom avea o luptă!

Apoi se repezi la unul dintre crenelurile din zidul împrejmuitor al curții în care era introdusă țeava unui tun.

Şi, smulgând o feştilă din mâna unui elvețian, puse foc şi trase.

Tunul împroşcă o grindină de mitralii[11]

---

[11] Mitralii – bucăți mici de fier cu care se umpleau în trecut loviturile de tun pentru a avea un efect omorâtor mare asupra luptătorilor şi animalelor de luptă prin împrăştierea lor la locul exploziei; mitraliile puteau fi cuie, diverse bucăți de fier sparte sau realizate special în acest scop şi

peste oamenii Parisului, care începuseră să adune pietre şi construiau prima baricadă.

Capitolul XVI

În timp ce populația Parisului mergea să atace Luvrul şi îl regăsise pe ducele de Guise, care se puse numaidecât în fruntea sa, majestatea Sa regele Henric al III-lea se îndrepta liniştit spre Saint-Denis.

Monarhul era maestru în ceremoniile funerare.

El planificase nişte minunate funerarii pentru monseniorul duce d'Anjou şi tot ceea ce fusese planificat era atent executat.

Cortegiul funerar era magnific.

Un pluton de oşteni din gărzile regelui deschideau convoiul, călare şi cu sabia în mână.

După gărzi veneau timpanele, tobele şi trompetele care jucau în tonuri de înmormântare, apoi două rânduri de penitenți, albaştri şi negri, toți purtând lumânări şi recitând „Tatăl Nostru".

După penitenți urma carul mortuar al

---

erau amestecate cu pulberea; proiectil cu pereții de tablă care se sparge curând după ieșirea din țeavă, împroşcând elementele metalice aflate în interior. [n.t.].

prințului.

Acesta era o vastă caleaşcă pe patru roți, tapițată cu postav negru şi alb, pe care crinii regali de Franța erau răspândiți din abundență.

Sicriul era acoperit cu o husă de catifea neagră cu împletituri aurii, pe care se afla sabia decedatului, marea cruce a Ordinului Saint-Esprit şi colierul ordinului.

Carul era tras de opt cai pe care valeți îmbrăcați în doliu îi conduceau în cele din urmă.

După car, regele.

Regele şi regina-mamă, într-o litieră în doliu purtată de catâri acoperiți cu valtrapuri de ceremonie de culoare neagră.

De ambele părți ale litierei călăreau seniori, ofițeri, paji şi scutieri, toți îmbrăcați în negru din cap până-n picioare.

Apoi două plutoane din garda regală, şi în final elvețienii.

Elvețienii, numărau patru mii.

Elvețienii, mândria legitimă a regelui, care vedea în ei apărătorii coroanei, protectorii religiei, teroarea burgheziei din Paris.

Majestatea Sa ieşea din Paris, ca un cuceritor.

Peste tot, pe drum, el văzu poporul tăcut şi mohorât.

— Elveţienii mei produc efect asupra lor, spusese el Doamnei Catherine.

Dar regina-mamă clătină din cap cu tristeţe şi zise către rege:

— Sire, n-aţi observat că, atunci când furtunile sunt aproape, natura este tăcută?

— Ei, haida-de! făcu regele, nu mă mai tem de parizieni, acum că monseniorul de Guise este în mâinile noastre.

Cortegiul ieşi din Paris pe la poarta Fossés-Montmartre.

Această poartă era păzită de oamenii din pânda de noapte.

— Sire, zise Catherine, Majestatea Voastră ar face bine să înlocuiască aceste persoane cu elveţieni.

— Pentru ce? spuse regele.

— Dacă populaţia se va ridica în absenţa noastră, aceşti oamenii ne vor părăsi.

— Credeţi?

— Şi, în loc să ţină poarta deschisă pentru noi, ne-o vor închide în faţă.

— Aveţi dreptate, spuse regele.

Şi el lăsă şaizeci de elveţieni la poarta Montmartre.

La ora nouă, regele părăsea Luvrul; era trecut de amiază când procesiunea intra sub voltele vechii bazilici Saint-Denis.

Regele cântă Vecernia morţilor, vărsă câteva lacrimi şi îngenunche chiar pentru un

moment pe aceeaşi treaptă a scării funebre, unde conform vechiului obicei, ei depuseră sicriul.

Apoi, el stropi cu apă sfințită sicriul şi se retrase.

Ieşi din biserică cu capul plecat, cu fruntea încărcată de nori şi murmurând un gând:

— Nu mă voi întoarce aici mort, dar mă voi întoarce, pentru a muri rege...

Apoi, când ajunse afară, el spuse reginei-mamă:

— Veniți cu mine, Doamnă, să mergem la stareț care-mi va pregăti dejunul. Mor de foame!

— Sire, zise regina-mamă zâmbind, dacă Majestatea Voastră i-ar lăsa pe toți călugării şi penitenții...

— Ei bine!

— Şi ea ar lua-o la galop cu cavalerii care-l însoțesc, noi am putea reveni la Paris în mai puțin de o oră.

— Mi-e foame, Doamnă.

— Sire... cu toate acestea... ar fi prudent să revenim la Luvru.

Regele era încăpățânat, şi apoi, după cum spusese, îi era foame.

El insistă autoritar asupra Doamnei Catherine pentru a trece peste voința ei şi a-l însoți la mânăstire.

Aici, Henric al III-lea se aşează la masă, devoră o potârniche în jeleu, o felie de pateu de ciocârlie, o porţie de gem de caise şi bău o sticlă de vin vechi de Guyenne pe care părintele stareţ îl avea în pivniţa sa de mai bine de treizeci de ani.

Câţiva seniori au fost admişi la masa regelui.

— Domnilor, spuse el, astăzi am avut o sarcină dificilă de îndeplinit. Dar Dumnezeu ne-a ajutat, şi lucrarea este făcută. Of, cum eu vreau să trăiesc, şi cât mai mult timp posibil, aş dori ca nimeni să nu-mi mai vorbească despre fratele meu d'Anjou.

— Sire, repetă regina-mamă, Majestatea Voastră are de gând să revină la Luvru?

— Da, spuse regele, dar nu încă... Am dejunat bine... Voi face un pic de siestă.

Şi el se lăsă pe spate în scaun şi închise ochii.

Regina îngrijorată, venea şi pleca prin marea sală a abaţiei.

Dintr-o dată se auzi galopul nebunesc al unui cal pe stradă...

Apoi, în acelaşi timp, o bufnitură surdă şi îndepărtată, destul de asemănător cu un huruit de tunet.

Regele se trezi şi tresări.

— Ce este? întrebă el.

— Sire, răspunse regina, aceasta este vestea

de la Paris care vine la Majestatea Voastră.

Regele se ridică repede.

Un om intră în sală, pe care regele îl recunoscu ca fiind unul dintre oştenii gărzilor sale.

Hainele sale erau făcute zdrenţe, el era acoperit de sânge.

— Sire, spuse el, am plecat patru din Luvru, trei au murit.

— *Ventre-de-biche!* exclamă regele.

Oşteanul, care avea o paloare mortală, şi al cărui sânge curgea prin trei răni de-odată, se rezemă de perete şi spuse cu o voce slabă:

— Parisul este împânzit de baricade!...

— La mine elveţienii mei! strigă regele.

— Luvrul a fost atacat... domnul de Crillon cere ajutor... ducele de Guise...

Dar oşteanul nu mai termină fraza, el se prăbuşi, făcu un gest de adio şi muri.

Regele scoase un strigăt de furie.

— Un cal! domnilor, le spuse oamenilor din jurul lui. Voi arde Parisul, dacă este necesar, dar mă întorc la Luvru.

Litiera nu mai era de niciun folos pentru călătoria pe care o făcea de astă dată Henric al III-lea.

I se aduse un cal şi urcat în şa traversă străzile din Saint-Denis în galop, în fruntea gărzilor sale şi a elveţienilor lui.

Trecuse mai puțin de o oră şi escorta regală era sub zidurile Parisului.

Totuşi, această oră avu pentru rege durata unui secol, pentru că în acest timp, canonada focurilor de tunuri şi muschete încetase să mai răsune.

Cu toate acestea, regele încă îşi închipuia că această mişcare populară va fi suprimată cu uşurință.

Cum ajunse la poarta Montmartre şi văzu Parisul la picioarele sale, zise oamenilor săi:

— Cred că vom ajunge prea târziu; Crillon va băga mințile în cap la toată această lume şi nu va mai avea nevoie de noi.

Regele se înşela.

El lăsase la poarta Montmartre o gardă din elvețieni.

El văzu, la o privire generală, burghezii pe metereze şi elvețienii în şanț.

Numai burghezii erau înarmați şi elvețienii erau morți.

Regele dădu ordin să se deschidă porțile.

Burghezii refuzară.

Atunci regele trimise înainte un pluton de elvețieni, care deschise focul şi ucise o duzină de burghezi aflați pe ziduri.

Dar alții burghezi le luară locul şi ripostară cu foc asupra trupelor regale.

Un glonț lovi calul regelui în piept.

Şi calul căzu peste călăreț.

— Oh! oh! zise Henric al III-lea, ridicându-se teafăr şi nevătămat şi încălecând imediat un alt cal, asta este de rău augur...

Capitolul XVII

Ce devenise regele de Navarra?

Pentru a şti, trebuie să ne referim la momentul când regele Henric al III-lea refuzase propunerea Doamnei Catherine, de a da comanda trupelor de apărare ale Luvrului frumosului său văr Henric de Navarra.

— Din moment ce lucrurile stau aşa, vărul meu, spusese Henric de Navarra regelui Henric al III-lea, o rog pe Majestatea Voastră să-mi permită să mă retrag.

— Cum! spusese regele, plecați?

— Da, Sire.

— Dar pentru ce nu locuiți măcar un pic la Luvru, vărul meu?

— Sire, spusese zâmbit Henric de Navarra, dacă eu aş locui în Luvru, burghezii din Paris, care sunt catolici, în timp ce eu sunt hughenot, ar avea un bun pretext pentru a se aduna.

— Ei bine! răspunsese regele, vino cu mine.

— Unde anume, Sire?

— La Saint-Denis.

— Majestatea Voastră uită că un hughenot nu poate intra într-o biserică catolică?

— Asta-i drept. Dar în cele din urmă, unde mergeți?

Henric avusese un surâs fin, care spunea atât de mult şi răspunsese:

— Sire, am venit la Paris cu speranța că Majestatea Voastră ar avea nevoie de mine, dar atâta timp cât lucrurile stau altfel, mă întorc acasă la Pau.

— Serios? făcu regele.

— Merg să cercuiesc butoaiele mele pentru culesul viilor şi să-mi arăcesc mazărea, aşa cum spunea mai devreme Majestatea Voastră.

Henric al III-lea îi întinsese mâna.

Regele de Navarra luase mâna regelui şi o sărutase cu respect.

Apoi plecase, după ce schimbase o privire rapidă cu Doamna Catherine.

Dar el nu ieşise din Luvru prin marea poartă a palatului.

La capătul coridorului, care ducea la cabinetul Regelui, el găsise mica scară prin care, cu ani în urmă, messire de Coarasse era introdus seara la Doamna Margareta sau în camera lui Nancy, şi apoi ajunsese la portița de la marginea apei.

Poarta era închisă şi un oştean o păzea.

Henric îl lovise peste umăr şi îi făcuse un

semn misterios.

Oşteanul salutase şi începuse, fără să spună un cuvânt, să răsucească cheia în încuietoare.

Dar, când regele Navarrei trecea pragul porții, soldatul spusese:

— Aveți grijă, Sire.

— La ce, bunul meu Pibrac... întrebase Henric.

Acest oştean, pe care Henric îl numise Pibrac, era nepotul celui pe care noi îl cunoaştem ca fiind căpitanul gărzilor regale din timpul regelui Carol al IX-lea.

— Am văzut un om mascat dând târcoale pe mal, spusese tânărul.

— Oh! replicase Henric zâmbind, nu te teme deloc din cauza lui pentru mine...

— Sire, el este duşmanul vostru.

— Nu, nu mai e.

Oşteanul clătinase din cap cu îndoială.

— Noi am făcut pace, încheiase Henric. Bun rămas, Pibrac!

— La revedere, Sire!

— Asta e ceea ce vreau să spun, zisese Henric.

Şi el plecase din Luvru.

Cum în acea epocă, doamne şi seniori puneau o mască, ori de câte ori ei voiau să

nu fie recunoscuți, Henric scoase una din buzunar şi se duse incognito în mulțimea de călugări şi penitenți care se îmbulzeau în apropierea palatului.

El ajunse rapid în piața Saint-Germain l'Auxerrois şi intră în cârciuma lui Malican, care, ne amintim, devenise sincer susținător al Ligii Catolice.

Era mult timp de când regele de Navarra nu mai venise la Paris.

Bărbia sa, fără barbă altă dată, era acoperită cu o frumoasă barbă neagră, care ieşea din masca lui, şi dacă Malican ar fi trebuit să-l recunoască, el n-ar fi putut-o face fără a fi luat prin surprindere de privirea neagră şi profundă care uimea atât de mult şi altă dată.

Henric nu-şi scoase masca.

Se aşeză la o masă unde beau soldați loreni, îi salută şi îşi scoase mantia.

Sub această mantie, el avea o armură, iar platoşa era împodobită cu o cruce albă.

Prin urmare, soldații loreni îl luară drept un şef de-al lor şi se ridicară cu respect.

Henric ceru să i se aducă de băut şi întinse paharul său spre Malican.

Malican îl umplu fără vreo suspiciune; dar Henric, ducându-l la buzele sale, ridică pentru un moment masca ca şi când i-ar fi fost foarte sete, şi Malican fu cât pe ce să-i

cadă din mână oala de vin.

Prințul puse un deget pe gură.

Malican rămase tăcut.

Dar, începând din acel moment, el merse prin cârciumă cu un pas neliniştit şi fața lui deveni îngrijorată.

Henric bău în linişte, cu înghițituri mici, ca un om care are tot timpul la dispoziție.

Numai că el se aşezase la masă astfel încât să poată vedea tot ce se întâmplă în exterior, începând cu grupurile de populație simplă şi de burghezi, călugări şi penitenți, şi până la poarta Luvrului cu elvețienii aşezați în linie de bătaie.

El urmări plecarea lui Henric al III-lea la Saint-Denis şi văzu construirea primei baricade.

Apoi auzi fluierând prima ghiulea şi tunetul primei lovituri de tun, care de pe zidurile Luvrului, trăsnea populația.

Şi el continuă să bea în linişte.

Malican, negustor prudent, închise obloanele cârciumii sale, după ce consumatorii plecaseră unul câte unul pentru a merge să se alăture burghezilor, care asediau Luvru.

Poporul striga:

— Moarte regelui! Moarte hughenoților! moarte regelui de Navarra!

Henric zâmbi şi continuă să bea.

În cele din urmă el se găsi singur cu Malican. Acesta din urmă se apropie repede de el şi îi spuse:

— Ah! Sire, cum cutezi să te afli aici?

— Stt! făcu Henric, sunt aici pentru distracția mea. Asta mă amuză foarte mult...

— Dar dacă veți fi recunoscut...

— Am mască.

— Burghezii nu se conformează acestui obicei. Vă vor forța s-o scoateți.

— Haida-de!

Şi Henric îi arătă armura lui cu o cruce albă.

Dar Malican nu era deloc liniştit.

— În locul vostru, spuse el, m-aş îndepărta de Luvru.

— Bine! apoi?

— Şi aş ajunge într-un cartier oarecare ceva mai liniştit, unde aş găsi un cal bun...

Henric ridică din umeri.

— Bunul meu Malican, spuse el, ştii că ai devenit un mare laş de când nu ne-am mai văzut şi că noi nu suntem văzuți astfel?

— Ah! oftă Malican, este posibil... eu am îmbătrânit.

— Dar nu închide uşa ta!

— Mulțumesc! Plouă cu gloanțe...

Un glonț ajunse sub efect de ricoşeu pe dalele din cârciumă.

— Mă cunoşti, spune Henric, nu mă tem de nimic... La asediul de la Cahors, gloanţele erau atât de dese cum e grindina.

Calmul regelui de Navarra produse un efect bun asupra lui Malican.

Vechiul lui sânge de gascon vorbea deodată şi înăbuşea vocea prudentă de burghez. El luă o muschetă şi puse două pistoale în centura lui.

— Unde te duci? spuse Henric.

— Merg să mă bat.

— Împotriva cui?

Această întrebare îl uimi pe Malican, care se opri indecis.

— Vrei să participi la asedierea Luvrului, prin urmare?

— Oh! nu...

— Deci, vrei să-l aperi?

— Da.

— Din păcate, pentru aceasta ar trebui să intri în palat, şi vei constata că asta este greu de făcut; dar, încheie Henric, dacă vrei cu adevărat o ocupaţie, vino cu mine.

— Unde mă conduceţi?

— Păi, unde plouă mai puţin cu gloanţe... Ei bine, de fapt, am o întâlnire în această dimineaţă.

— Şi credeţi că?...

— Cred că este minunat de a săruta tandru

mâna unei femei iubite, în timp ce se dau lupte în stradă.

— Mereu acelaşi lucru? murmură Malican.

— Haide! spuse Henric, care goli ultimul pahar de vin.

— Dar, Sire...

— Afacerile vărului meu, regele Franței, nu sunt treaba mea... Dacă aş fi fost stăpânul Luvrului, l-aş fi apărat altfel.

— Atunci, şopti Malican, pentru ce, Sire, păreți să acordați atât de mult interes la ceea ce se întâmplă?

— Vezi tu, răspunse Henric, nu ştim ce se poate întâmpla.

— Cum aşa?

— S-ar putea să fiu în Luvru, într-o zi... pentru interesul meu propriu.

— Ei bine? făcu Malican care tresări.

— Şi acum că ştiu cum fac parizienii baricade, mi-ar putea fi util... Haide!

— Unde mergem?

— Strada Prêtres... la cinstitul Jodelle, ştii tu, acel băcan onest la care am fost transportat atunci când vărul meu de Guise mi-a străpuns pielea.

Şi Henric îl conduse pe Malican afară din cârciumă.

Capitolul XVIII

Casa şi magazinul cinstitului Jodelle erau dintotdeauna în strada Prêtres-Saint-Germain l'Auxerrois, după cum ne amintim.

Erau patruzeci şi trei de ani de când Onésime Jodelle, ruda poetului cu acelaşi nume, era băcan, şi el se simțea bine pentru că era bogat, sănătos şi fericit.

În plus, el nu se ocupa deloc de politică şi avea o mare compasiune în mintea sa, față de burghezii fanatici, entuziasmați de catolicism, față de acei membrii ai Ligii neînfrânați care voiau să extermine pe cineva care nu striga tare: *Trăiască mesa!*[12]

Jodelle era văduv, situație care, uneori, nu este de mare importanță pentru liniştea unui om.

Personalul său comercial se reducea la trei angajați oneşti, originari din Normandia de Jos care se îngrijeau prea puțin de religie şi apreciau un butoiaş de oțet sau un butoi de melasă mai bine decât o mesă cântată.

Familia sa se reducea la o singură fiică.

Micuța avea optsprezece ani; ea era

---

[12] Mesă – Liturghie, la catolici; Compoziție muzicală religioasă, care se cântă cu sau fără acompaniament instrumental în bisericile romano-catolice în cadrul liturghiei. [n.t.].

frumoasă ruptă din soare, se numea Odelette şi îl conducea pe tatăl său, jucându-l pe degete.

Băcan prudent, maestrul Jodelle înțelegea să nu se amestece în nicio dispută dintre cele care aveau loc zilnic între hughenoți şi catolici.

El spunea cu voce tare că magazinul său este deschis de la ora şase dimineața şi se închide la ora şapte seara, fiind tot timpul un teren neutru, accesibil oricui care avea nevoie de serviciile sale, dar casa lui, dimpotrivă, era închisă pentru oricine îşi spunea hughenot sau că e din partea Ligii.

Într-o seară, la mult timp după stingere, maestrul Jodelle a auzit un ciocănit la uşa lui.

A deschis fereastra şi s-a aplecat să vadă afară.

Era un cavaler în stradă.

— Ce doriți? a strigat el.

— Să cumpăr o lumânare, a zis călărețul.

— Scuzați-mă, domnule, a răspuns Jodelle, dar şeful arcaşilor nu pretinde ca noi să vindem după stingere.

Şi a închis fereastra şi a mers înapoi în pat.

Celui care părea a fi un cavaler, în timp ce Jodelle îi închidea fereastra, Odelette îi deschidea uşa.

— Intrați, monseniore, spusese ea. V-am

recunoscut vocea.

Or, putem ghici că acest gentilom era Henric de Navarra.

Henric şi Odelette erau cunoştinţe vechi.

Fata avea zece ani în perioada în care Henric fusese transportat la tatăl său şi primise îngrijiri de la Sarah argintăreasa şi de la Doamna Margareta.

De atunci, Henric revenise de mai multe ori, şi Odelette, devenind domnişoară, nu uitase durerea resimţită atunci când aceste două doamne minunate vegheau la căpătâiul prinţului rănit şi aproape pe moarte.

Or, micuţa, care era menită să fie soţia primului angajat al tatălui său, prefera mai mult vreun senior amabil cu pinteni strălucitori şi mustaţă cuceritoare.

Când îl privea pe Barnabé, acesta era numele celui ce-i fusese hărăzit, cu figura sa blajină şi alungită, purtând o bonetă de bumbac, ea întorcea capul, închidea ochii şi visa un senior galant.

Cu toate acestea, cel mai galant senior pe care-l văzuse vreodată, era Henric de Navarra.

Odelette oftase de multe ori, gândindu-se că Doamna Margareta arăta şi se îmbrăca minunat şi că regele Navarrei, celibatar fiind, nu ar fi putut niciodată să se

căsătorească cu fiica unui băcan.

Deci, Odelette a recunoscut vocea prințului şi i-a deschis.

Henric s-a strecurat în casă, spunând:

— Am venit să vă întreb de ospitalitate. Am ajuns la Paris şi nu ştiu unde să mă cazez.

Deşi trecuse ora stingerii, Odelette avea torțe aprinse; îl instalase pe prinț în cea mai frumoasă cameră a casei, aşezase o masă şi pregătise cina pentru regele de Navarra, care era mort de foame.

Auzind tot acest zgomot, cinstitul Jodelle s-a sculat şi a coborât din camera sa. El l-a găsit pe Henric cinând şi pe Odelette vorbind.

Mai întâi prudentul băcan s-a încruntat:

— Ah! Sire, spusese el, este o mare onoare pe care o faceți casei mele alegând-o ca loc de odihnă, dar...

O privire a Odelettei îi înnodase limba cinstitului om, şi Henric nu păruse să înțeleagă că situația sa de prinț hughenot ar putea deveni foarte compromițătoare pentru gazdă.

Aşadar, el a cinat liniştit, apoi s-a pus în pat şi a dormit un somn adânc, în timp ce Jodelle nu dormise şi spera că acesta va pleca a doua zi.

Dar a doua zi Henric rămăsese.

El prinsese ici şi colo câte un sărut pe mâna albă a Odelettei, făcuse o partidă de arşice cu

Jodelle, dejunase şi cinase cu o mare poftă de mâncare, şi când noaptea a venit, el s-a înfăşurat în mantia sa şi a anunțat că va reveni mai târziu.

În sfârşit, la miezul nopții el venise şi bătuse la uşă.

Odelette îi deschisese şi văzuse că el nu era singur.

Un gentilom îl însoțea.

— Acesta este unul dintre prietenii mei, spusese Henric. Scuză-mă, copilă dragă.

Prietenul regelui de Navarra nu era nimeni altul decât Noë.

În ziua următoare, cinstitul Jodelle a avut un oaspete mai mult, iar nelinişstea sa a crescut.

Dar a fost şi mai rău a doua zi. Henric şi Noë reveniseră însoțiți de alți trei cavaleri, şi cum Odelette găsise compania fermecătoare, Jodelle nu spusese nimic.

Aşadar, în a treia zi Henric şi însoțitorii săi erau instalați la cinstitul Jodelle şi au rămas ascunşi acolo până seara, când avusese loc lupta din strada Saint-Antoine.

În acea noapte, Henric, nu s-a mai întors nici singur, nici însoțit.

El mersese la Luvru, aşa cum ne amintim, şi de acolo la cârciuma lui Malican.

— Haide, îi spusese el hangiului, care după

ce închisese cârciuma sa, îl urmase cuminte.

Şi Henric merse direct în strada Prêtres, care era în apropiere, de altfel.

Cinstitul Jodelle avea magazinul închis. El se gândise că dacă un glonț ar fi intrat la el în timp ce servea un client obişnuit ar fi putut scoate un anume beneficiu dacă ar fi lovit câte un borcan pe ici pe acolo, şi totodată glonțul nu ar fi spart vreun cap.

Henric bătu la uşă. Odelette o deschise.

— Ah! monseniore, zise ea, suntem foarte neliniştiți de ieri seară, prietenii voştri şi cu mine.

— Dragă copilă, spuse Henric, lovind-o prieteneşte peste obraz, ştii tu unde este Noë?

— El răscoleşte oraşul pentru a vă găsi.

— Şi ceilalți?

— Şi ceilalți asemenea.

— Atunci, nu e nimeni aici?

— Nimeni…

Henric se întoarse spre Malican.

— Frumosul dumneavoastră nepot este incorigibil, spuse el. I-am poruncit să mă aştepte şi totuşi…

Malican nu suflă niciun cuvânt. Henric continuă:

— Mica mea Odelette, se poate ajunge sus pe acoperişul casei?

— Dar… monseniore…

— Răspunde.

— Da, desigur... prin mansardă, folosind o scară.

— Atunci, condu-mă.

— Vreți să urcați pe acoperiş?

— Fără nicio îndoială.

Odelette nu se temea nici de burghezi, nici de hughenoți, nici de nimeni altcineva din lume, atunci când era cu regele de Navarra.

Henric şi Malican o urmară. Ea îi conduse în podul casei şi le arătă o scară cu care se putea ajunge pe acoperiş.

Focurile de muschete se succedau într-o canonadă continuă.

Henric se urcă primul pe scară, se sprijini de un coş de fum şi se uită.

Piața Saint-Germain l'Auxerrois era aproape sub picioarele lui, şi se vedea până dincolo de Luvru.

Lupta era încrâncenată.

Poporul îşi procurase arme, două mici vechi tunuri erau îndreptate spre una dintre porțile palatului..

Apărătorii Luvrului rezistau cu curaj.

— Ei vor rezista bine astăzi, murmură Henric.

— Şi regele va reveni, zise Malican.

— Cine ştie? făcu Henric.

— Hei! monseniore, strigă Odelette, care

rămăsese în partea de jos a scării, iată-l pe domnul Noë.

— Ah! În sfârşit! spuse Henric.

Noë urcă.

— Am crezut că ați murit, îi zise el regelui de Navarra.

— Acesta este obiceiul tău, de fiecare dată când nu mă mai vezi... răspunse prinţul, râzând. Acum, din moment ce ai răscolit oraşul, spune-mi ce ştii.

— Ştiu, răspunse Noë, că ducele de Guise se află în afara Luvrului!

Henric îşi înăbuşi un strigăt.

— Şi că regele Franței, dacă noi nu ne amestecăm, nu va dormi în palatul său.

— Spui, aşadar Noë, făcu Henric de Navarra, cu un zâmbet batjocoritor, că tu crezi că dacă eu aş fi asediat de poporul meu în castelul din Pau, regele Franței m-ar ajuta?

— Nu cred asta, zise Noë.

— Atunci... să aşteptăm... am nevoie să mă gândesc...

Şi Henric continuă să privească bătălia.

Capitolul XIX

Noë, Malican şi frumoasa Odelette stăteau pe acoperiş în jurul lui Henric de Navarra, ținându-se de coşul de fum.

Henric spuse:

— Aceşti parizieni sunt născuți soldați. Iată tăbăcari şi croitori de haine care se luptă ca lanscheneții! Oh! frumoasă baricadă!... cum este de bine orientată, cu câtă pricepere este ea dispusă în fața marii porți a Luvrului!

— Sire, spuse Noë, vedeți pe acel om călare, acolo?

— Da, cel care comandă focul celor două tunuri?

— Exact.

— Tu îl cunoşti? întrebă Henric zâmbind.

— La fel de bine ca Majestatea Voastră, după câte văd: pentru că ea l-a recunoscut pe ducele de Guise.

— Acest văr drag, spuse regele Navarrei, el vrea să doarmă în seara asta în Luvru!

— Dar noi mergem să intrăm în horă, nu-i aşa?

— Uh! uh! făcu Henric, ce înseamnă că cinci sau şase sute de gasconi sunt împrăştiați în Paris?...

— Mai mult valorează şase sute de gasconi decât cei opt mii de elvețieni ai regelui Franței.

— De acord, dar...

— Dar?... făcu Noë.

— Din moment ce regele Franței nu vrea ajutorul meu...

— El trebuie să fie ajutat în ciuda lui însuşi.

— Crezi?

— Drace! este fratele Doamnei Margareta, la urma urmei.

— Am înțeles, dar…

Şi Henric continua să privească bătălia.

— Şi dacă ducele intră în Luvru, el va fi rege…

— Timp de douăzeci şi patru de ore, poate.

— Cine ştie?

— Haide! spuse Henric, văd că ai mâncărimi în palmă, vrei să te iei la bătaie, nu-i aşa?

— Pe credința mea! da…

— Ei bine! trimite după gasconii noştri.

— Este inutil, ei aşteaptă semnalul.

— Unde sunt?

— Amestecați cu poporul… pe toate străzile din jur… Toți sunt cu ochii fixați pe acoperiş.

— Atunci, dă-le semnalul…

Noë se cocoță pe coşul de fum şi trase din buzunar o batistă albastră pe care o înfipse în sabie.

Dar, cum el agita misteriosul stindard, Henric îl opri.

— Ce mai este? întrebă Noë.

— Priveşte!

Şi regele de Navarra întinse mâna spre Luvru.

Tunurile din Luvru scuipau atât de multe

mitralii peste mulțime, că oamenii se dădeau înapoi şi părăseau baricada.

În zadar monseniorul de Guise dădea ordine de sub foc, burghezia se retrăgea.

— Eu cred, zise Henric, că nu este nevoie să intervenim, am avut prea multe aşteptări de la aceşti burghezi: ei îmi înşală încrederea.

Dar, în timp ce Henric tocmai încheia, se făcu o mare zarvă în piața Saint-Germain l'Auxerrois.

Era o trupă de cavalerie ce venea în galop.

Aceşti cavaleri nu erau mai mulți de o sută de mercenari germani pe statul de plată al casei de Lorena.

O femeie se afla în fruntea lor, cu cască pe cap şi sabie în mână.

Se recunoştea sexul ei după fusta roşie cu albastru ce flutura sub armura sa.

— Ducesa! strigă Henric, ea este!

Aceasta era într-adevăr, doamna de Montpensier, care venea în goană cu întăriri.

Apoi, lupta se reluă şi mai feroce, şi monseniorul de Guise reuşi să regrupeze burghezia aflată în derută.

— Vezi bine, Henric, spuse Noë, este nevoie să ne amestecăm. Ei vor lua Luvru.

— Aşteaptă încă… aşteaptă!… zise Henric.

Cavalerii germani intrară în luptă şi începură să tragă focuri de armă cu

muschetele şi pistoalele lor.

Burghezia reveni pe baricadă şi cele două mici tunuri începură să tragă mai bine.

— Ah! asta e! dar oare cine comandă la Luvru? întrebă Henric.

— Domnul de Crillon, fără îndoială.

— Imposibil, el este pe jumătate mort.

— Atunci, înseamnă că domnul d'Épernon.

— Oh! acela, spuse Henric, pun pariu că este ascuns în pivniță... Dar drace! eu cred... că e Mauvepin.

— Cine este Mauvepin?

— Este bufonul regelui.

Noë se puse pe râs.

— Haide! spuse Henric, din moment ce insişti, dă semnalul tău.

În acest timp, cinstitul Jodelle era mai mult mort decât viu.

El se refugiase într-o cameră de la parterul casei sale, după ce baricadă uşa.

— Dumnezeule! Doamne! şoptea el cu frică, atâta timp cât oamenii nu se îndoiesc că regele Navarrei este la mine... Dacă se întâmplă acest lucru, vor jefui casa, îi vor da foc poate... şi voi fi masacrat... Dumnezeul meu! Dumnezeul meu!

Cum el se lamenta astfel, Odelette coborî de pe acoperiş şi se alătură tatălui său.

— Este el bine ascuns, cel puțin... întrebă tatăl cu spaimă?

— Cine?
— Regele din Navarra.
— E pe acoperiş.
— Dar poate fi văzut... Oh! Doamne! ce imprudență!...
— Deci ți-e frică, tatăl meu? întrebă Odelette cu un zâmbet mândru.
— Mi-e teamă pentru el...
— Oh! Nu-ți face griji, are o sabie bună...
— Ce este o sabie contra acestei mulțimi furioase?
— Şi apoi are prieteni.
— Domnul de Noë şi Malican, asta-i tot.
— Greşeşti, tatăl meu... El are cinci sute de gasconi.
O bătaie puternică se auzi în uşa de la stradă.
— Aici sunt totdeauna câțiva, spuse Odelette.
Şi ea fugi să deschidă.
— Ce faci? strigă Jodelle.
— Deschid prietenilor regelui de Navarra, spuse ea, trăgând zăvorul.
Cinstitul Jodelle aproape că se prăbuşi pe spate când văzu o ceată de oameni înarmați dispărând în coridor.
— Dumnezeule! Doamne! murmură el, sunt un om pierdut.
— Nu-ți face griji, bunul meu prieten, spuse

unul dintre noii sosiți: *credința lui Lahire!*[13] noi vom apăra casa ta.

— Cerule! Se va face aşadar un asediu!?... exclamă băcanul.

— Este posibil...

— Dar nu se va lua cu asalt, spuse o voce.

Acesta era Henric de Navarra, care sosea repede în fața prietenilor săi.

Noë fluturase batista albastră şi la acest semnal şefii gasconilor împrăştiați pe străzile din jur veneau unul câte unul.

— Ascultă-mă, Lahire, spuse Henric de Navarra: această casă este sediul nostru. Eu nu lupt azi, sunt obosit de noaptea trecută, dar voi comanda lupta. Tu părăseşti Luvrul, îți aduni oamenii tăi şi vei cădea peste populația de pe marginea apei, astfel încât să-i întoarceți în piața Saint-Germain.

— Bine! apoi? întrebă Lahire.

— Tu, Noë, zise Henric, tu vei urma pe Lahire şi desprinzi în jur de douăzeci dintre gasconii noştri peste mercenarii germani.

— Şi apoi?

— Îi ataci în aşa fel încât să-i faci să se întoarcă la noi. Apoi, vă veți replia în strada Prêtres unde, la rândul nostru, vom face o frumoasă baricadă.

— Casa mea va fi arsă! strigă cinstitul

---

[13] Pe cuvântul de onoare al lui Lahire! [n.t.].

Jodelle cu o voce dezolantă.

— Ei bine! spuse frumoasa Odelette, dragul nostru Sire ne va da o alta.

— Micuțo, zise Henric care îi dădu un sărut, îți dau castelul meu de Coarasse, şi vom sta la taclale despre acte de război şi despre dragoste...

— Incorigibil! şopti Noë. El face complimente unei tinere fete în mijlocul unui câmp de luptă.

Şi Noë ieşi să se alăture gasconilor şi să execute ordinele stăpânului său.

Noi îndemnăm pe cititorii noştri să revină cu noi la casa cinstitului Jodelle, cea al cărei acoperiş servea ca observator pentru Henric şi prietenii lui, şi de la înălțimea căruia au observat tărăşenia luptelor dintre Luvru şi răzmeriță.

Strada Prêtres Saint-Germain l'Auxerrois era o stradă liniştită şi populată de locuitori temători şi inamici ai zgomotului...

De asemenea, locuitorii săi nu se alăturaseră acelor burghezi turbulenți care aveau pretenția de a lua Luvrul cu asalt.

Mai degrabă, fiecare a închis magazinul său, a zăvorât uşa şi a tras obloanele la ferestre.

Dar ferestrele aveau obloane şi obloanele găuri ce le străbăteau şi prin care burghezii

urmăreau ce se întâmplă afară. Or, spre marea lor stupefacție, ei văzură oameni de arme bătând la uşa cinstitului Jodelle, şi uşa deschizându-se.

Peste treizeci de gasconi veniră doi câte doi sau patru cu patru; şi tuturor, casa cinstitului Jodelle li se deschisese.

Apoi, cum în acest moment de criză politică nu exista nicio uniformă printre oamenii de sabie, cu excepția totuşi a câtorva trupe regulate, burghezii din strada Prêtres se întrebau cine erau cei care intrau la vecinul lor, băcanul Jodelle, şi dacă erau de partea regelui sau erau de partea prinților de Lorena.

Curând ei se crezură luminați, căci alți gasconi veneau din nou, țipând cât îi ținea gura: *Trăiască Liga!*

Şi aceşti gasconi, după ce au primit fără doar şi poate cuvântul de ordine au părăsit casa cinstitului Jodelle şi au început să adune pietre de pavaj şi au construit o frumoasă baricadă la capătul străzii, lângă piața Saint-Germain l'Auxerrois.

Baricada este molipsitoare: pe măsură ce pietrele erau stivuite, prea timizii locuitori ai străzii simțeau o febră surdă fierbând în ei.

Un glonț care veni şi se izbi de una dintre aceste pietre, apoi trecu printr-un oblon şi lovi o femeie în cap.

Femeia căzu în brațele soțului ei care strigă răzbunare, iar strigătul a fost repetat.

Gasconii care construiau baricadele erau în număr de douăzeci sau treizeci.

Burghezii veniră în ajutorul lor, convinşi fiind că aceştia sunt luptători ai Ligii.

Noë, între timp, se ocupa de mercenarii germani.

Mercenarii, luați din spate, făcură o întoarcere şi îndemnară caii lor spre gasconi.

Gasconii erau pe jos.

Aşa cum primiseră ordinul, Noë şi oamenii săi se retraseră repede spre strada Prêtres şi săriră peste baricadă.

Mercenarii fură opriți de acest obstacol, şi armurile lor strălucitoare şi caii lor acoperiți cu valtrapuri se opriră înşelați de burghezii din strada Prêtres.

Burghezii crezură că sunt în prezența trupelor regale şi traseră foc împotriva mercenarilor germani.

Henric de Navarra stătea la o fereastră a casei cinstitului Jodelle şi îi striga lui Noë:

— Bravo! Asta e!

Mercenarii se năpustiră asupra baricadei, gasconii şi burghezii, împreună îi primiră cu lovituri de muschete.

În acelaşi timp, alți gasconi uniți cu alți cetățeni, ridicau o a doua baricadă la celălalt

capăt al străzii.

— Asta e ceea ce am vrut, declară Henric de Navarra cinstitului Jodelle.

Acesta din urmă, mai mult mort decât viu, se refugiase în cel mai întunecat colț al camerei şi ofta de-i crăpa sufletul.

Odelette, dimpotrivă, foarte nepăsătoare se sprijinea de pervazul ferestrei, alături de Henric, deşi gloanțele şuierau.

— Ar trebui mai bine să te duci acolo, micuțo, îi spusese Henric de mai multe ori.

— De ce? răspunsese Odelette, dumneavoastră sunteți bine!

Henric nu-şi putu reprima un zâmbet.

— Este păcat, spuse el, că tu porți jupoane: ai sufletul unui soldat.

Odelette oftă.

Acest suspin voia să spună fără îndoială:

— Te iubesc!

Apoi, brusc, ea continuă:

— Dar, Sire, eu nu înțeleg nimic din ce se întâmplă.

— Într-adevăr, fetițo! spuse Henric.

— Iată! Aici burghezii care s-au aliat cu oştenii gasconi…

— Am contat pe asta, drăguță.

— Şi oştenii gasconi, care sunt hughenoți, dar care strigă: „Trăiască mesa!”

— Şmecherie de război, draga mea…

— Şi oamenii din Lorena care atacă pe

burghezi.

— Am planificat totul, copilul meu.

— Fie! spuse Odelette, dar eu nu înțeleg absolut nimic.

— Ei bine! priveşte cu atenție, spuse Henric, şi vei înțelege în cele din urmă.

. . . . . .

Odelette nu era singura care nu înțelegea planul ciudat al lui Henric.

Doamna ducesă de Montpensier, care conducea cavalerii mercenari, se găsi în prezența unei baricade, din înălțimea căreia fu salutată cu o grindină de gloanțe.

— Aceşti oameni se înşală! spuse ea, ei ne iau drept oamenii regelui.

Gasconii şi burghezii trăgeau mereu.

Ducesa puse un steag alb în vârful unei sulițe, care era un semn că ea vrea să negocieze.

Focul armelor se opri.

Apoi doamna de Montpensier urcă sus pe baricadă şi strigă:

— Trăiască mesa! Trăiască Liga!

Gasconii şi burghezii răspunseră cu acelaşi strigăt şi se retraseră de pe baricadă.

Văzând aceasta, doamna de Montpensier conduse calul său şi trecu pe lângă baricadă, intrând astfel în strâmta stradă Prêtres.

Treizeci de mercenari o urmară, repetând ca şi ea:

— Trăiască mesa!

— Ei bine! spuse Henric Odelettei, ai înțeles acum?

— Nu încă, Sire.

— Stai... şi priveşte bine...

Ducesa avansa şi, pe măsură ce calul ei făcea câte un pas, ea era înconjurată de burghezi care repetau: Trăiască Liga!

Dar, în acelaşi timp gasconii s-au reîntors cu muschetele în mână, sus pe baricadă.

— Prietenii mei, spuse ducesa, voi greşiți, voi v-ați înşelat, noi suntem apărătorii Credinței, pentru asasinarea regelui eretic numit Henric de Valois...

— Trăiască mesa! repetară burghezii.

— Luvru va fi al nostru, spuse ducesa. Noi proclamăm un alt rege.

— Da... da... spuneau burghezii.

— Pe fratele meu Henric de Guise, dacă şi voi vreți.

— Trăiască regele Henric de Guise! strigă mulțimea.

— De data asta, spuse Henric la urechea Odelettei, dacă nu înțelegi, înseamnă că e rea voință.

Şi el se ridică pe pervazul ferestrei şi scoase sabia:

— La mine, Navarra! strigă el.

Dintr-o dată gasconii care ocupaseră cele două baricade scoaseră un strigăt:

— Trăiască regele!

Şi Ducesa şi mercenarii săi, şi burghezii care crezuseră că luptau pentru Ligă, au fost prinşi în schimbul de focuri.

În acelaşi timp, toate ferestrele din casa cinstitului Jodelle se deschiseră şi lăsară să treacă câte o țeavă de muschetă.

— Iată o straşnică revanşă pentru malul Loarei şi castelul vidamului din Panesterre murmură Henric. Cred că ducesa, frumoasa mea verişoară, nu se va simți în largul ei.

— Trădare! trădare! striga doamna de Montpensier.

Zgomotul muschetelor acoperi vocea ei, zece oameni căzură alături de ea...

Capitolul XX

Cum rezista Luvrul?

Uşile sale erau groase, zidurile aveau o adâncime rezonabilă, dar micile tunuri ale burghezilor funcționau bine şi baricada fusese ridicată destul de înaltă pentru ca oamenii urcați deasupra să poată asigura un foc continuu alimentat cu muniție din interiorul ei, asupra ferestrelor prin care tunurile făceau distrugeri.

Piesele de artilerie ale asediaților trăgeau fără încetare.

Dar în acea zi, burghezii erau mai numeroşi decât o ploaie de lăcuste, şi exact ca ciuma din Egipt, păreau să se înmulțească.

Fiecare om care cădea era înlocuit.

Cu toate acestea, niciun soldat, elvețian sau din garda regală, nu apăruse pe metereze.

Asediatorii umblau aproape de zidurile care împrăştiau moartea şi nu aveau nicio posibilitate şi satisfacție de a vedea pe inamicii lor.

Această apărare iscusită şi oarecum ciudată era opera lui Crillon.

Când Mauvepin constatase fuga ducelui de Guise, el mersese foarte tulburat şi-l avertizase pe Crillon.

Crillon înjurase, tunase şi fulgerase, strigând că niciodată nu-şi va ierta că a comis o asemenea gafă şi a promis să nu mănânce atunci când îi va fi foame şi să nu bea când îi va fi sete, până când nu va repara greşeala.

Apoi, această frumoasă furie trecuse, el se ridicase cu totul din patul său şi spusese lui Mauvepin:

— Atunci când monarhia este în pericol, Crillon nu are timp de boală!

— Dar, domnule cavaler, spusese Mauvepin, n-aveți atâta putere ca să vă

ridicați.

— Sunt destul de bine! răspunsese Crillon.

Şi coborâse din patul lui.

— Aşa! zisese el, dați-mi vesta şi nădragii mei, mă voi încinge cu centura şi sabia mea ca să apăr Luvrul!

Crillon se îmbrăcase, aşa cum spusese, fără să-şi poată suprima câte o strâmbătură smulsă de durerile pe care le avea…

Dar el se îmbrăcase.

Apoi, sprijinindu-se pe umărul lui Mauvepin, coborâse în curtea Luvrului.

Acolo, elvețienii erau tulburați şi aşteptau ordine pentru a deschide porțile şi a face o ieşire furioasă asupra populației.

Dar Crillon îi linişti.

— Toate-s frumoase! copiii mei, spuse el, ieşirile sunt mijloacele extreme ale garnizoanelor disperate şi distruse de foame. Mulțumim lui Dumnezeu! noi nu suntem aşa, şi există o mulțime de mâncare şi de băutură la Luvru. Pot să vă asigur că regele are un vin excelent, şi putem bea fără ruşine. Ah! dar unde este domnul d'Épernon?

— Aici, răspunse colonelul general de elvețieni, care era foarte palid şi stătea prudent în spatele lui Mauvepin.

— Dragul meu domn d'Épernon, spuse Crillon cu un ton oarecum batjocoritor, nu

sunteți obişnuit cu aceste lucruri, şi am înțeles că zgomotul tunului vă este neplăcut, dar se face repede, haideți!...

Domnul d'Épernon nu suflă niciun cuvânt. Crillon continuă:

— În primul rând, trebuie să ținem un sfat...

— Aceasta este şi părerea mea, spuse Mauvepin, dar trebuie să meargă repede.

— Asta e o treabă de trei minute. Ascultați-mă bine. Avem noi în Luvru aproximativ patru mii de elvețieni?

— Da.

— Şi trei sute de oşteni din gărzile regale?

— Aproape.

— Există hrană pentru cel puțin trei zile, continuă Crillon. Dacă nu vom izbuti, ne vom ucide caii... îi vom frige... Nu sunt chiar necomestibili.

— Dar, domnule cavaler, zise Mauvepin, mi se pare că dacă am pune toată lumea noastră pe cai, şi, deschizând toate uşile, în acelaşi timp, am intra în ei şi am dispersa aceste canalii cât ai clipi din ochi.

— Sunt sigur, spuse Crillon.

— Atunci, spuse Mauvepin, la cai!

— Nu, tânărul meu stăpân, nu încă...

— Şi de ce nu?

— Asta este ceea ce vă voi spune mai târziu.

Apoi, adresându-se lui d'Épernon:

— Domnule, spuse Crillon, vă îndemn să împărțiți oamenii voştri în toate camerele cu vedere spre malul apei; ei se vor adăposti în ele cât mai bine şi vor trage foc fără pauză. Domnule Mauvepin, vă numesc maestru de artilerie. Ați tras prima lovitură de tun care a avut efect: continuați…

Domnul d'Épernon n-ar fi cerut ceva mai bun decât să nu iasă afară din Luvru în fruntea elvețienilor.

El se ocupă de împărțirea spațiilor interioare şi execută ordinele lui Crillon, cu un zel demn de laudă.

Cât despre Mauvepin, el transformă în zece minute, toate camerele inferioare ale Luvrului în baterii de artilerie şi cazemate, şi pregăti foc de ghiulele pline cu mitralii.

Crillon, prea slab pentru a merge, a ridica şi a străbate Luvrul, stabili câte două muschete pentru fiecare fereastră, asigurate de patru elvețieni.

El participă la toate pregătirile, apăru peste tot, şi în cele din urmă se alătură lui Mauvepin într-o cameră, de unde el conducea focul.

Inteligentul şi curajosul bufon al regelui, transformat brusc într-un general de armată, făcuse grămadă, saltele în jurul ferestrelor, lăsând doar o deschidere îngustă prin care

trecea țeava tunului. El însuşi manevra unul, şi era tocmai acela care era plasat în fața baricadei.

Atunci când Crillon intră în această baterie improvizată, Mauvepin îl întâmpină cu un zâmbet:

— Uitați-vă! spuse el, burghezii cad ca muştele la sfârşitul toamnei.

— Foarte bine, spuse Crillon.

— Au fost ucişi două sau trei sute deja, şi dacă am face un contraatac...

— Nu, nu încă.

— Dar pentru ce?

Crillon se aşează pe pământ, apoi se întinse pe afetul tunului pentru a observa baricada.

Aceasta era presărată cu morți, dar lângă fiecare cadavru erau câte doi oameni în picioare.

— Feriți-vă! spuse Mauvepin.

În timp ce vorbea, un glonț veni şi se lovi de țeava tunului.

— Priveşte, răspunse liniştit Crillon, care smulse feştila din mâna lui Mauvepin şi puse foc tunului.

Ghiuleaua porni, un nor de fum învălui baricada şi zece oameni căzură loviți de mitralii.

— Văd bine că iată zece oameni sunt morți, spuse Mauvepin, dar apoi? spuneți-mi?...

— Ei bine! spuse Crillon, să presupunem că

fiecare lovitură de tun ucide câte zece dintre ceilalți...

— Bine!

— Şi că asta durează până seara?

— Este mult.

— Fie! dar porțile sunt solide. În seara asta vom fi ucis patru sau cinci mii de burghezi.

— De acord!

— Apoi, pornim contraatacul nostru, şi Parisul se va întoarce la supunere.

— Dar, spuse Mauvepin, de ce nu facem totul acum?

— Din trei motive. Primul este acela că întotdeauna este bine să omori oameni de-ai inamicului fără să ai pierderi.

— Sunt de acord cu dumneavoastră, spuse Mauvepin.

— Al doilea este faptul că regele va reveni cu elvețienii, şi că poporul se va trezi prins în schimbul de focuri.

— Ah! spuse Mauvepin, apropo de rege, eu am oarecare temeri că, găsind baricade în fața lui, cred că va face stânga împrejur...

Crillon se încruntă.

— Şi va pleca liniştit la Saint-Cloud.

— Ei bine! spuse Crillon, vom readuce oamenii fără el.

— Vreau să aud cel de-al treilea motiv, domnule cavaler, spuse Mauvepin.

— Hm! făcu Crillon, acesta este cel mai curios... Aşteaptă... priveşte... îl vezi pe ducele de Guise!?

— Desigur! are o armură frumoasă şi călăreşte un cal superb. Gloanțele zboară în jurul lui şi nu-l lovesc.

— Nu este nevoie decât de unul pentru a-l trimite în cealaltă lume. Vezi, pun pariu că va merge sus pe baricadă.

— Este posibil.

— Ei bine! prietene, avem şansa ca acolo să fie ucis.

— Acest lucru ar simplifica frumos lucrurile.

În timp ce Mauvepin vorbea astfel, ducele, în sfârşit, descălecă de pe cal şi se grăbi, cu sabia în mână, pe baricadă.

Mauvepin ochi unul dintre micile tunuri de pe baricadă, artileriştii săi puseră o ghiulea şi un sac de cuie, apoi îşi reluară pozițiile lor normale şi Mauvepin fixă tunul.

— Foc! ordonă Crillon: aceasta nu este poate decât o mică amânare.

Un fulger lumină, apoi un tunet, apoi un nor de fum, care, din nou, înconjură baricada...

Capitolul XXI

Crillon spera prea mult...

Norul de fum se împrăştie şi baricada apăru din nou în faţa ochilor săi. Un om era în picioare în partea de sus, vorbind de sus şi dând ordine.

Acesta era ducele de Guise.

— Iată-l din nou! murmură Mauvepin.

Şi din nou, el încărcă tunul.

Dar Crillon îi spuse:

— În cazul în care monseniorul de Guise rămâne încă cinci minute pe baricadă, eu voi fi răspunzător...

— Cum aşa?

— Căutaţi şi aduceţi-mi o *furculiţă!* porunci cavalerul unui soldat care stătea în spatele lui.

Se numea *furculiţă* în acea vreme, un fel de piesă de fier, care avea un capăt destinat să fie înfipt în pământ, în timp ce celălalt, împărţit în două ramuri, servea ca punct de sprijin pentru ţeava unei muschete[14]. Crillon avea, în urma luptei din noaptea trecută, un braţ rupt, şi este de înţeles că el avea nevoie de o furculiţă.

Furculiţa a fost adusă cavalerului şi fixată în faţa lui, chiar lângă tun. Apoi el luă o

---

[14] Această piesă de forma literei „Y” este folosită şi în prezent şi este cunoscută sub numele de „crăcan – crăcană”. [n.t.].

muschetă din mâinile unui oştean şi o fixă pe furculiță.

— Cu excepția cazului în care armura lui este călită într-un mod de excepție, spuse el, monseniorul de Guise este un om mort.

Întins pe afetul de tun, Mauvepin privea.

Crillon trase un foc.

Mauvepin văzu pe duce făcând o mişcare bruscă şi clătinându-se câteva secunde... dar el rămase în picioare, cu toate acestea.

— Hei! domnule cavaler, zise Mauvepin, glonțul vostru a ajuns direct în armura lui ...

— Atunci, făcu Crillon, e mort?

— Nu, nu este nici rănit, armura este foarte bine călită.

— Atunci să încercăm din nou, totuşi!

Şi Mauvepin luă o feştilă şi trase un foc la rândul său.

Proiectilul de tun aruncă un nor de mitralii, fumul învălui din nou baricada, iar apoi, când el se împrăştie, Crillon şi Mauvepin nu mai văzură niciun duce.

Era el mort sau rănit?

Sau coborâse el de pe baricadă în condiții de siguranță?

Aceasta era imposibil de spus.

Aceasta a fost ca un moment de diversiune realizată în rândul asediatorilor.

Burghezii, loviți în mod excesiv, au încheiat prin a coborî de pe baricadă.

Nu mai exista nicio persoană pe baricadă.

Deodată Crillon şi Mauvepin auziră sunetul unei voci imperioase în exterior:

— Laşilor! laşilor! spunea ea.

Era vocea ducelui de Guise, care încerca să-şi bată joc de burghezi şi să facă să se reia asaltul.

— Acest om este invulnerabil! murmură furios Crillon; din fericire, oamenii lui nu-l ajută.

— He! he! făcu Mauvepin, cine ştie?

Într-adevăr, douăzeci de şefi ai burghezilor apărură din nou pe baricadă.

Tunul lui Mauvepin trase din nou.

Atunci când norul de fum se risipi, Crillon zări douăzeci de burghezi în picioare.

Se înlocuiseră morții cu alții vii.

— *Harnibieu!* bietul meu Mauvepin, spuse cavalerul, nu putem totuşi să-i lăsăm să intre în Luvru.

— Desigur! Nu, spuse Mauvepin.

— Continuați să trageți în burghezi, eu mă duc sus în Luvru, în turnul cu ceas. De acolo, eu voi observa mai bine Parisul.

— Şi la ce ne va servi asta? întrebă Mauvepin.

— Voi număra baricadele!

— Bine!

— Şi voi vedea dacă regele vine în ajutorul

nostru...

— Ah! făcu Mauvepin, dacă aş conta pe o ultimă soluție salvatoare, jur că nu asta ar fi.

Crillon îşi luă gândul de la muscheta plasată în fereastră şi porni în sus spre foişorul din turnul ceasului.

Domnul d'Épernon continua să nu se implice.

— Credeți că putem ține piept mult timp, domnule cavaler? întrebă el pe Crillon.

— Tot atât timp cât veți tremura, spuse Crillon.

Vârful turnului era străpuns de patru creneluri spre fiecare dintre cele patru puncte cardinale.

Crillon se apropie de fiecare dintre ele, şi folosi o lunetă pentru a vedea mai bine.

La sud, la nord, la est sau la vest, el văzu baricade presărate în Paris.

Un zâmbet apăru pe buzele lui.

— Acest rege sărac, murmură el, nu va trece prin toate astea... Mauvepin are dreptate, el va merge la Saint-Cloud.

Crillon realiză la fața locului, aruncând o privire spre piața Saint-Germain l'Auxerrois, o mişcare de ofensivă a asediatorilor, care bătuseră în retragere pentru o vreme.

Aceasta se întâmpla la apariția mercenarilor germani conduşi de doamna de Montpensier, lucru care-i făcuse să le revină

curajul.

În ciuda cuvintelor dure rostite de Crillon, d'Épernon nu renunță.

— Domnule cavaler, spuse el, vă gândiți încă la un contraatac pentru a face o breşă pentru ieşire?

— Se va face…

— Dar dacă am negocia cu oamenii?…

— Domnule, răspunse Crillon, ați fi putut fi un frumos călugăr. Pentru ce aşadar ați intrat sub ordin?

Şi el se întoarse şi orientă luneta din nou spre piața Saint-Germain.

Un lucru îl contraria pe Crillon.

— Ce s-a întâmplat cu regele de Navarra?

Tot urmărind cu ochii luptele, bunul cavaler, care era plin de bun simț, spuse:

— Evident, regele de Navarra nu venise întâmplător seara în strada Lions-Saint-Paul. Dacă el părăsise cetatea din Pau pentru a veni la Paris, el avea un scop… Şi cu siguranță nu a venit singur… Mă gândesc că vreo câteva duzini de gasconi ne-ar fi de mare ajutor…

În timp ce gândea astfel, Crillon plimba luneta sa în toate direcțiile şi după ce se opri pe străzile presărate cu baricade, el sfârşi prin a privi acoperişurile şi atenția sa fu deodată atrasă de un grup de oameni urcați

pe acoperişul unei case din strada Prêtres, în jurul unui coş de fum.

— *Hàrnibieu!* murmură Crillon, iată, mi se pare că văd nişte oameni cunoscuți.

Şi cum el îndrepta luneta sa cu încăpățânare în direcția aceea, văzu ridicându-se un fel de stindard ...

Acesta era drapelul Navarrei!

— Ah! *mordieux!* spuse Crillon, folosind una dintre înjurăturile favorite ale regelui Henric de Bourbon, dacă acest drapel ar flutura deasupra Luvrului, monseniorul de Guise n-ar intra niciodată acolo.

— Ce vreți să spuneți cu asta, domnule cavaler? întrebă timid d'Épernon.

— Eu spun, răspunse Crillon, că ora pentru contraatac se apropie, domnule duce.

— Dar noi mai putem rezista încă.

Crillon nu răspunse. El nu-şi luă ochii de la drapelul care flutura pe acoperişul casei cinstitului Jodelle.

El văzu gasconii ajungând în grabă la fața locului şi baricadarea străzii Prêtres şi unirea burghezilor cu gasconii, atacul lui Noë asupra mercenarilor germani şi retragerea lui în spatele baricadei... şi în cele din urmă, pe doamna de Montpensier care cu capul înainte căzu în capcana întinsă de regele de Navarra şi cum apoi era atacată din două părți.

Chiar din acel moment, cavalerul uită rănile sale; puterea îi reveni; el părăsi turnul şi reveni în acea baterie improvizată unde Mauvepin continua să tragă în burghezi.

— Haide! pe cai, spuse el.

— Plecăm? întrebă Mauvepin.

— Da, într-adevăr, răspunse Crillon, şi sper că Parisul îşi va reveni, pentru că regele de Navarra este cu noi!

În timp ce Crillon vorbea astfel, gasconii lui Lahire atacau baricada, şi burghezii se dădeau înapoi, măturați de ultima lovitură de tun.

Capitolul XXII

Să revenim la regele Henric al III-lea, care veni şi găsi închisă poarta de la Fossés-Montmartre.

Regele ordonase foc, burghezii ripostaseră, şi ne amintim, calul regelui fusese ucis sub el.

Cu toate acestea, el se ridică teafăr şi nevătămat şi apoi murmură:

— Iată, acesta este un semn rău!

Regele nu avea niciun tun pentru a forța poarta.

Elveții şi gărzile sale erau călare pe cai şi şanțurile zidurilor de apărare erau adânci şi

foarte largi.

Burghezii traseră foc de patru ori la rând, şi de patru ori elveţienii văzură rândurile lor subţiindu-se.

Henric al III-lea avea în apropierea lui un tânăr ofiţer, domnul de Joyeuse, nou sosit la curte şi care deja se afla pe un post înalt, fiind în graţiile regelui.

Henric spuse:

— Nu se poate asedia un oraş fortificat, fără artilerie.

— Cu excepţia cazului, zisese Joyeuse, în care am porni pur şi simplu asaltul.

— Da, dar pentru asta avem nevoie de fascine[15] pentru a acoperi şanţurile şi scări pentru escaladarea zidurilor, şi nu avem nimic din toate astea.

— Ce facem atunci, Majestatea Voastră?

— În primul rând vreau să somaţi rebelii pentru a-mi deschide porţile.

— Ei refuză, Sire…

— Vom vedea.

Regele porunci să se arboreze un steag alb, burghezii încetară focul.

Apoi, domnul de Joyeuse avansă până sub ziduri şi strigă:

---

[15] Fascină, faşină - legătură de nuiele, coş de nuiele cu care se astupă şanţurile de apărare ca să treacă o trupă, să escaladeze o redută. [n.t.].

— Burghezi ai Parisului, regele vă porunceşte să deschideţi porţile capitalei lui! Şi dacă veţi asculta, nu vor fi cercetaţi nici vinovaţii, nici liderii revoltei.

— Şi dacă noi refuzăm? zise un cetăţean de pe zid.

— Veţi fi spânzuraţi!

— Trăiască mesa! Trăiască Liga! Jos cu hughenoţii! răspunseră burghezii.

Joyeuse nu avu timp să se retragă rapid la armata regală şi el fuse escortat de o ploaie de gloanţe, dar fiind suficient de norocos, el rămase neatins.

— Ar trebui atacate toate aceste canalii! spuse regele.

Dar regele avea mult de reflectat în următoarele cinci minute.

— Dragul meu, spuse el lui Joyeuse, este inutil să fie masacraţi elveţienii mei, toate astea pentru a merge la culcare la Luvru, un palat în care eu sunt tot timpul plictisit.

— Majestatea Voastră, nu intenţionează totuşi să instaleze tabără în câmpia de la Saint-Denis?

— Nu.

— Majestatea Voastră are nevoie totuşi de o casă, spuse Joyeuse zâmbind.

— Am să merg la Saint-Cloud.

— Ah! făcu Joyeuse.

— De acolo, voi trimite un curier la domnul de Montmorency, care are un corp de armată la Mantes, şi îi voi ordona să vină să ne unim pentru a face asediul Parisului.

— Sire, în acest timp, poporul şi aliații familiei de Guise vor lua Luvrul.

— Asta nu este sigur... Crillon este un căpitan inteligent şi curajos.

— Şi ceilalți elvețieni vor fi masacrați de popor.

— Iată pentru ce, spuse Henric, suspin, pentru că nu vreau ca ei să fie linşați. Aş sacrifica o parte pentru a nu pierde tot ...

— Deci, şopti Joyeuse, noi ne retragem din fața acestor canalii!

— Dar ei vor plăti scump, nu vă faceți griji!

Şi regele porunci să sune retragerea.

Poate că dacă Doamna Catherine ar fi fost cu el, regele ar fi ezitat încă o dată şi ar fi renunțat la această retragere ruşinoasă, dar el o lăsase pe regina-mamă pe drum, într-atât fusese de grăbit părăsind Saint-Denis, pentru a-i pedepsi pe parizieni.

Iar atunci când escorta regală făcea stânga-mprejur sub zidurile Parisului, Doamna Catherine abia ajungea pe înălțimile din Montmartre.

Deci, regele şi oamenii lui luau drumul spre Saint-Cloud.

Cu toate acestea muschete şi tunuri

răsunau în Paris.

— Crillon se luptă ca un leu, spuse regele.

— Da, Sire, dar leul va sfârşi prin a fi învins, spuse Joyeuse.

— Ar fi o ruşine! murmură Henric al III-lea, deoarece este un soldat curajos şi un slujitor devotat. Îl voi face conetabil[16], dacă supraviețuieşte.

— Sire, Sire, zise încă Joyeuse, ştiți că nu toate porțile Parisului sunt solide şi crenelate ca Fossés-Montmartre?

— Puah! făcu regele.

— Şi cea de la Chaillot pe sub care trecem chiar în acest moment…

— Dragul meu, spuse regele, dacă crezi că am de gând să merg la Saint-Cloud din laşitate, te înşeli…

— Ah! Sire!…

— Dar tu vezi, eu sunt superstițios, şi am făcut trei remarci în timp ce tu parlamentai cu burghezii. Prima dată am observat că eu aveam un cal alb ca şi steagul meu.

— Eh, bine! Sire…

— A fost ucis sub mine…. Acesta este un semn rău.

— Şi apoi?

---

[16] Conetabil – comandant suprem al armatelor regale din Franța feudală. [n.t.].

— Şi apoi că astăzi e vineri. Ori, vezi tu, eu mă cunosc... odată intrat în foc, înot în plumb topit ca un peşte în apă şi nu mă tem de nimic. Dar este nevoie de timp pentru a începe... Prin urmare, sunt convins că, dacă aş vrea, aş fi la Paris într-o oră, dar...

— Dar? făcu Joyeuse.

— Aş fi fost ucis înainte de a intra în Luvru. Aşadar, mai bine este de a salva regele ca monarh, astăzi. Mâine, ziua cu ghinion va fi trecută, iar noi îi vom pedepsi pe parizieni.

Astfel tăifăsuia regele în timp ce ajungea la Saint-Cloud.

Se dădură lupte toată ziua în Paris, şi vuietul artileriei trecea peste vârfurile tremurânde ale pădurii din Boulogne.

— Bravul Crillon! spuse regele de patru sau cinci ori... nu există tunuri în Luvru care să bubuie astfel.

— Cel puțin, zise Joyeuse, doar nu sunt cele ale ducelui de Guise.

— Ah! Doamne! strigă regele, care îşi aminti de ordinul pe care-l lăsase la plecarea din Luvru, dar ducele este mort, Crillon nu este un bărbat care să nu mă asculte.

— Cum! făcu Joyeuse, Majestate Voastră crede?...

— Cred că Crillon l-a decapitat pe duce... şi că e nefericit... m-am înşelat... aceasta mă va

tulbura cu Papa.

Regele, tot mormăind, descălecă în curtea palatului, ajunse la apartamentul său şi se închise cu Joyeuse.

— La dracu cu parizienii, guisii, hughenoții şi catolicii! zise el. Sunt obosit, mă voi arunca pe patul meu şi voi dormi!

Şi regele făcu astfel cum anunță.

El se culcă şi adormi în vuietul de tunuri care bubuiau în Paris.

Regele dormi câteva ore.

Regina-mamă veni la Saint-Cloud şi încercă în zadar să pătrundă la rege.

Regele, înainte de a se culca, a interzis să fie lăsată vreo persoană să intre la el, şi ceea ce a poruncit a fost respectat cu religiozitate.

Or, când regele deschise ochii, era noapte şi camera era cufundată în întuneric.

El sări din pat şi deschise fereastra. Această fereastră avea vedere spre Sena.

Putea vedea dincolo de pădurea din Boulogne, şi de departe o strălucire roşiatică indica Parisul.

Vuietul tunurilor încetase.

— Oh! oh! spuse Henric al III-lea, care îşi cufundă capul febril în aerul proaspăt al nopții, Crillon are el o judecată cu parizienii… sau parizienii au luat ei Luvrul?

La acest ultim gând, pe Henric îl trecu un

fior:

— Cu condiția, totuşi, murmură el încet, să nu mi-l fi ucis pe bietul meu Mauvepin...

Cum rostea aceste cuvinte, regele tresări. Un suspin se făcu auzit în spatele lui.

— Hei! e cineva? strigă regele.

Niciun răspuns nu veni, dar suspinul se repetă.

— Cine-i acolo? La mine! repetă Henric.

Suspinul se auzea cu un glas plângător, care părea să vină din adâncimea unei nişe şi nu avea nimic uman.

— Sire rege, zicea ea, roagă-te pentru morți!

Henric simți părul său ridicându-se.

— Ce este această voce? zise el, cuprins de teroare.

— Este vocea sufletului lui Mauvepin, îi răspunse aceasta.

Regele scoase un strigăt şi o sudoare rece îi scăldă fruntea.

Capitolul XXIII

Henric al III-lea rămase un moment stupefiat, neliniştit, cu fruntea scăldată în sudoare şi gâtul încleştat.

Era el victima unui vis, sau Mauvepin, era într-adevăr mort şi ieşise din mormântul său să-i reproşeze vina pentru moartea lui?

Henric era prea superstiţios ca să nu admită această ipoteză.

— Mauvepin, Mauvepin murmură el, aşadar unde eşti tu, dragul meu?

— Sunt mort, Sire.

— Mort! mort! ai spus?

— Am fost ucis pe meterezele Luvrului.

— Şi când asta? Dumnezeule! spuse regele, cu o voce nu mai puţin dezolantă decât a decedatului.

— Acum o oră.

— Mauvepin, murmură regele, nu mă păcăleşti cumva?

— Nu, Sire.

— Eşti într-adevăr convins că ai fost ucis?

— Într-atât de convins, regele meu drag, răspunse vocea, încât sufletul meu este singur aici.

— Unde este atunci corpul tău?

— Burghezii din Paris, l-au târât însângerat şi desfigurat pe străzi…

Regele se găsea în întuneric; el auzea vocea lui Mauvepin, care părea să vină din pereţii alcovului[17]. Şi vocea spunea adevărul, poate. Numai sufletul unui nebun ar putea foarte bine să se găsească în Saint-Cloud, cadavrul

---

[17] Alcov – nişă în peretele dormitorului unde este aşezat patul. [n.t.].

său neputând călători cu aceeaşi uşurinţă.

— Deci, spuse regele, tu eşti mort?

— Da, Sire.

— Cine te-a omorât?

— Ah! Aceasta este o poveste plăcută, Sire. Acesta este ducele de Guise…

Acest nume smulse pe rege din uimirea sa. El îşi aminti tot ce se întâmplase în acea dimineaţă, şi, uitând pentru o clipă de Mauvepin şi de durerea simţită din cauza morţii sale, el strigă:

— Cum! Ducele nu este mort?

— Eu sunt, Sire, el nu.

— Dar am dat ordine lui Crillon…

— Vai! oftă sufletul lui Mauvepin, nici domnul de Crillon şi nici eu nu am fost capabili să-l executăm…

— Şi de ce nu?

— Pentru că ducele a cerut un duhovnic, care era un călugăr, şi apoi ducele a ieşit din Luvru sub o robă.

— Of! Cerule! strigă Henric, Crillon şi cu tine sunteţi nişte neîndemânatici…

Sufletul lui Mauvepin oftă foarte tare.

— Şi ducele te-a ucis?

— Cu un foc de muschetă, Sire.

— Dar Luvrul n-a fost luat…

— Nu încă.

— Şi ducesa de Montpensier?…

— Ea este tocmai cauza, Sire, pentru care

am cerut permisiunea de a părăsi lumea cealaltă, pentru a veni să-i dau un bun sfat Majestății Voastre.

— Să vedem, spuse Henric al III-lea, în cazul în care este un sfat bun, îl voi urma, fără îndoială, Mauvepin.

— Majestatea Voastră va ierta sinceritatea mea, din moment ce am murit în serviciul său.

— Eu iert totul, vorbeşte…

Regele căută un scaun în întuneric şi se aşează pe el.

— Inima Majestății Voastre este prea bună şi mintea ei prea slabă pentru a-i guverna pe parizieni…

— Poftim? făcu regele.

— Aşteptați, Sire… Majestatea Voastră schimbă des gândurile şi asta este o mare nenorocire…

— Crezi?

— Dacă Majestatea Voastră nu ar fi mers la Saint-Denis, şi dacă ar fi arestat pe doamna de Montpensier în loc a o lăsa liberă, Crillon şi cu mine…

— Ei bine! spuse Henric, ce s-ar fi întâmplat?

— Parizienii nu ar fi avut baricade…

— Ei nu vor mai avea mâine, nu-ți face griji!

— Nu, dacă Majestatea Voastră urmează sfatul meu.

— Vorbeşte!

— Majestatea Voastră a avut o mulțime de supărări în aceste zile… moartea fratelui ei a lovit-o…

— Asta-i drept, oftă regele.

— Sper că şi a mea îl va impresiona oarecum pe rege.

— Deci, tu eşti mort cu adevărat?

— Da, Sire.

— Bietul meu Mauvepin! spuse regele. Dar continuă, dragul meu, pentru că, fiind numai sufletul, eşti foarte plăcut…

— Am avut oarece spirit în timpul vieții mele, murmură sufletul lui Mauvepin.

— Dar unde eşti? întrebă Henric, care întinse mâinile în întuneric.

— Aproape de tine, Sire, dar neavând corp, sunt invizibil…

— Asta-i drept. Ei bine! ai spus că am avut o mulțime de dureri?…

— Da, Sire. Şi părerea mea este că Majestatea Voastră are nevoie de odihnă…

— Ah! Am dormit bine, te asigur…

— Aerul de la Saint-Cloud este tare şi foarte sănătos. Majestatea Voastră va face bine să-şi petreacă aici o săptămână de zile.

— Dar asta e imposibil, trebuie să-i fac pe parizieni să revină la supunere.

— Domnul de Crillon va fi însărcinat cu asta.

— El singur?

— El şi prietenii lui.

— Dar, cel puțin, trebuie să fie eliberat, pentru că, din ce mi-ai spus, văd că Luvrul este asediat.

— A făcut un contraatac… atacatorii s-au retras. El va porni un al doilea şi baricadele vor cădea.

— Dar este încă necesar să-i trimit trupe în sprijin… douăsprezece sau cincisprezece sute[18] de elvețieni, de exemplu!

— Majestatea Voastră va face bine să-şi păstreze elvețienii săi, rânji sufletul lui Mauvepin. Acestea sunt trupe de calitate, gărzi prețioase care nu trebuie să se răănească în sulițele burghezilor.

— Sunt încă în aşteptarea sfatului, Mauvepin, spuse regele, căruia nu-i făcu plăcere ironia despre elvețienii săi.

— Am sfătuit pe Majestatea Voastră să rămână în Saint-Cloud.

— Bine! dar ce va face Crillon?

---

[18] Cincisprezece sute de elvețieni = o mie cinci sute de elvețieni. Exprimarea în sute a unui număr de soldați, pare atipică, dar are legătură cu forma de organizarea militară. [n.t.].

— Crillon va avea grijă de parizieni…

— Dar, ducesa…

— Dacă Majestatea voastră ar lua o pană şi o bucată de pergament, şi ar scrie trei rânduri sub dictarea mea, în trei zile… ducesa de Montpensier nu vă va mai da de lucru…

— Ce vrei să scriu?

— Aceasta:

„În ziua de astăzi, eu, regele, l-am numit pe domnul cavaler de Crillon guvernator al Parisului, şi i-am lăsat puteri depline pentru a ancheta procesul prinților şi a celorlalți rebeli, care proces va fi făcut în fața Parlamentului.”

— Şi vrei ca eu să scriu asta?

— Da, Sire.

— Şi când se va face procesul?

— Majestatea voastră poate merge înapoi în pat şi dormi liniştit.

— Dar eu nu pot scrie în întuneric…

— Vom avea lumină, răspunse sufletul lui Mauvepin.

În sfârşit, o pârâitură uşoară se auzi în spatele regelui, şi torța care se găsea pe o măsuță şi care fusese stinsă la culcare, se aprinse printr-o magie şi lumina sa inundă camera regelui.

Atunci regele privi în jurul lui… şi el putu

să se convingă că era singur, şi că Mauvepin nu era decât un spirit.

— Unde eşti? repetă el cu toate acestea.

— Aici, răspunse vocea.

Venea ea din podea sau din tavan, de afară sau din alcov?

Acesta era lucrul pe care regele nu-l putea spune, cu excepția cazului în care sufletul lui Mauvepin se plimba vorbind, pentru că vocea părea să vină de aproape şi de departe alternativ, uneori bubuia sub picioarele monarhului şi, alteori rătăcea în frizele cornişei.

Cum s-ar mai fi îndoit regele încă?

Din păcate Mauvepin era mort, mort într-adevăr... Şi pentru că sufletul său revenise de pe lumea cealaltă pentru a-i da un sfat bun, Henric avea să-l respecte.

Pe masă, lângă torță, exista o pană de scris şi pergament.

— Majestatea Voastră s-a decis? întrebă vocea.

— Da, spuse Henric, care luă pana şi începu să scrie.

Apoi, când el termină:

— Cine va duce asta lui Crillon?

— Eu, Sire.

— Dar din moment ce eşti doar un spirit...

— Nu contează... Majestatea Voastră a uitat

să pună sigiliul.

— Ah! ce-i drept! spuse regele, care aplică sigiliul său.

— Şi Majestatea Voastră îmi va face o promisiune…

— Bine, dacă-mi îmi promiți că este necesar.

— Ea va petrece opt zile în Saint-Cloud…

— Fără să mă reîntorc la Paris?

— Da, Sire.

— Şi tu mă asiguri că Crillon nu va avea nevoie de mine?

— Sunt sigur.

— Ei bine! Promit să stau o săptămână aici…

Dintr-o dată torța se stinse.

— Ce faci? exclamă Henric.

— Noapte bună, Sire…

— Cum! tu mă părăseşti?

— Da, pentru că sunt mort… va veni ziua… şi n-am permisiune decât pentru noapte… Adio, Sire, şi Dumnezeu să vă aibă în pază!

Vocea se depărta în timp ce vorbea.

— Tu mă vezi? întrebă Henric.

— Nu ştiu… la revedere… sau adio… zise vocea depărtându-se.

— Mauvepin… Mauvepin! strigă Henric.

— Ce doriți, Sire?

Şi vocea părea să se apropie şi să treacă prin perete.

— Ştii, câinele meu mic spaniel?...
— Este în Luvru, Sire.
— Nu i s-a întâmplat nimic rău?
— Nu, Sire.
— Ți-l încredințez... Adio, Mauvepin.
— Adio, Sire!

Şi vocea se stinse în depărtare.

Atunci regele chemă cu voce tare un paj care dormea în camera alăturată.

Pajul se sculă, veni în grabă cu o torță, şi păru uimit să-l vadă în picioare pe rege...

Regele remarcă dispariția pergamentului care-l investea pe domnul de Crillon ca guvernator al Parisului.

În acelaşi timp, el cercetă camera, uitându-se în toate ungherele şi firidele şi chiar merse atât de departe încât se uită sub pat.

Nicăieri nu găsi urme ale lui Mauvepin.

Îl strigă.

Mauvepin nu răspunse.

— Haide! murmură el, acesta a fost cu adevărat un spirit... Mauvepin e mort... sărmanul Mauvepin... a fost amuzant şi mi-a dat bune sfaturi în anumite ocazii!

Asta a fost predica de înmormântare a lui Mauvepin pe care regele Henric al III-lea a rostit-o înainte de a reveni liniştit în pat.

Capitolul XXIV

Ce se mai întâmplase în Paris?

Desigur, cel care ar fi intrat în capitala regatului Franței, la ora zece seara, prin poarta Bourdeille sau prin cea din Chaillot ori chiar prin cea de la Charenton, ar fi avut sub ochii săi o priveliște ciudată.

Străzile erau blocate de baricade şi de mormane de morți.

Geamurile ferestrelor erau acoperite cu pământ, sângele curgea prin şanțuri.

O tăcere de moarte domnea peste tot; luptele încetaseră.

Singur, Luvrul strălucea de lumină ca şi cum regalitatea ar fi vrut să ofere o petrecere pe scena masacrului.

Ce se întâmplase cu combatanții?

Burghezii din Paris reveniseră la casele lor, iar Luvrul nu căzuse în puterea lor.

Pe fiecare baricadă existau două santinele, doi elvețieni ai regelui, cu muscheta pe umăr sau sabia în mână.

O singură stradă în mijlocul acestei tăceri avea o animație anume.

Aceasta era strada Prêtres-Saint-Germain l'Auxerrois.

O casă care se afla la mijlocul străzii, pe stânga, era înconjurată de o sută de oameni care păreau dispuşi s-o apere până la capăt.

Aceştia erau gasconii regelui de Navarra,

care protejau casa cinstitului Jodelle, unde stăpânul lor îşi stabilise cartierul general.

Cu toate acestea, Henric nu se găsea acolo. El îi lăsase pe Noë şi Lahire, şi plecase să i se alăture domnului de Crillon la Luvru.

Domnul de Crillon ținuse un Consiliu de Război şi alesese pentru acesta cabinetul regelui.

În dreapta sa îl avea pe regele de Navarra; la stânga sa era domnul d'Épernon, în fața lui o masă mare.

La capătul acestei mese, exista un scaun gol, un scaun destinat, fără îndoială, unui al patrulea personaj absent, şi care era aşteptat pentru a se ține consiliul.

— Dragul meu Sire şi domnule duce, spuse Crillon adresându-se celor doi parteneri, se pare, la prima vedere, că o să avem trei sferturi de oră de muncă.

Succesul îl încurajase pe d'Épernon; el răspunse cu semeție:

— Hei! dar mi se pare că noi am împrăştiat toți burghezii.

— Da, desigur.

— Şi că noi suntem stăpânii Parisului.

— Cel puțin temporar.

— Părerea mea este, zise la rândul său regele de Navarra, că am făcut o mulțumitoare razie şi am luat înapoi

stăpânirea de la frumoasa mea verişoară, ducesa de Montpensier. Şi, staţi liniştit, dragul meu cavaler, Noë şi Lahire o păzesc la vedere, ea nu va scăpa!

— Eu cred, Sire, dar mai este ducele de Guise pe care aş vrea să-l avem în mâinile noastre.

— Oh! despre acest lucru, zise d'Épernon, care devenise curajos după trecerea pericolului, el a dat pinteni calului înainte de căderea nopţii şi este pe drumul spre Nancy.

— Ştiu, asta…

— Atunci de ce vă mai temeţi?

Crillon dădu din cap.

— Eu fac poate o foarte proastă politică, spuse el, dar văd corect, şi mă tem cel mai mult de oamenii pe care-i slujesc…

Un zâmbet flutură pe buzele lui Henric de Navarra.

— Eu ghicesc, cavalere, spuse el, că vă este teamă că vărul meu, regele Franţei, pentru care am plătit râuri de sânge în acea noapte, va veni şi va da peste cap planurile noastre.

— Acesta este adevărul curat, spuse Crillon.

— Ei bine! aşteaptă întoarcerea mesagerului nostru…

— Ah! este faptul că, vedeţi dumneavoastră, declară Crillon, timp de douăzeci de ani am slujit pe regii Franţei. Eu n-am văzut încă niciunul la fel de slab şi la fel de nehotărât…

Dacă nenorocirea vrea ca el să intre în Paris înainte de trei zile, vom avea noi baricade.

— Din fericire, el nu va reveni! spuse o voce la uşă.

Crillon se întoarse şi îl văzu pe Mauvepin.

Mauvepin în carne şi oase, care intra zâmbind şi spuse:

— Am jucat frumos rolul meu... regele crede că sunt mort.

— Mort? făcu Crillon surprins.

— Dar, mai întâi, zise Mauvepin, iată împuternicirea voastră, domnule cavaler.

Mauvepin îi înmână pergamentul în care regele îl numea guvernator al Parisului pe Crillon.

După aceea el povesti, nu întrevederea, ci conversația sa cu regele.

— Deci aşa! zise cavalerul, eu nu sunt expert, domnule Mauvepin, şi mi-e greu să-mi explic cum ai fost la rege fără ca el să te vadă?

— Am fost ascuns, prin grija unui paj, care-mi este prieten, într-un dulap mare unde regele îşi ține hainele.

— Bine! dar el trebuia să realizeze că vocea vorbea din dulap...

— Nu, pentru că, uneori, vocea mea a coborât din tavan, uneori a venit prin perete şi alteori a urcat de la podea.

— Asta e exact ceea ce nu-mi pot explica.

— Nu este cu toate acestea nimic extraordinar în asta…

Acest răspuns smulse un triplu strigăt din partea domnului de Crillon, a lui d'Épernon şi a regelui de Navarra, deoarece el părea să fi ieşit dintr-o grindă din plafon şi nu din gura lui Mauvepin, care continua să zâmbească.

— Deci eşti un vrăjitor? strigă Crillon.

— Nu, răspunse Mauvepin, eu sunt *ventriloc*[19].

Şi vocea care părea să vină din profunzimea peretelui, adăugă:

— Asta înseamnă că am nevoie să vorbesc cu burta.

Crillon şi regele de Navarra începură să râdă.

Apoi Mauvepin continuă:

— Eu cred aşadar, monseniorilor, că avem nevoie fără îndoială de cea mai bună judecată, dar făcută repede.

— Sunt de părerea voastră, spuse Henric de Navarra. Dacă doriţi ca ducesa să fie judecată, trebuie să ne grăbim… pentru că

---

[19] Ventriloc – persoană care poate rosti cuvintele fără a mişca buzele şi fără a deschide gura, dând impresia că vorbeşte din abdomen. [n.t.].

vărul meu Henric nu crede un lucru trei zile în acelaşi mod.

— Vom convoca Parlamentul în această noapte. Parlamentul este pentru rege...

— Da, zise Mauvepin, dar el nu va îndrăzni să condamne la moarte pe doamna de Montpensier.

— Cine ştie? făcu Crillon. Mărturia micului călugăr este bună pentru a o obține. Dar va vorbi el, micul călugăr?

— Cu un pic de tortură ajungem acolo, spuse Mauvepin.

— Şi unde este el? întrebă Crillon.

— În temnița sa.

— La Luvru?

— Fără nicio îndoială. Vreau să merg să-l văd, spuse Mauvepin.

— Dacă mă credeți, recomandă Crillon, nu vă apropiați de el fără o sabie lungă. El are ochii răi, acest copil...

Apoi, vorbind astfel, Crillon fu cuprins de un sentiment vag de tristețe şi de un presentiment ciudat. El îşi trecu mâna peste frunte şi murmură:

— Nu este doamna de Montpensier cea care ar trebui să fie judecată şi condamnată.

— Atunci cine? întrebă Mauvepin.

— Tânărul călugăr.

— Ei, aş!

— N-a vrut el să-l ucidă pe rege?

— El n-a fost decât brațul care se agită şi nu capul care gândeşte.

— Este acelaşi lucru, declară Crillon cu un fel de tenacitate, am un sentiment că acest călugăr ne va produce o mare nenorocire.

— Eu îl voi pregăti să spună adevărul cu voie sau fără voie, cu sau fără tortură, spuse Mauvepin

Şi adresându-se regelui de Navarra:

— Sire, spuse el, sunteți într-o bună dispoziție mai binevoitoare şi mai plăcută ca domnul de Crillon. Dacă vreți să mă urmați, vă garantez că vă veți amuza un pic.

— Eu, spuse Crillon, voi convoca pe domnul de Harlay, consilierul Parlamentului, şi mă voi consulta cu dumnealui în legătură cu procesul ducesei. Nu vom avea pace, până în ziua când va fi închisă la Vincennes.

Mauvepin şi Henric de Navarra părăsiră cabinetul regal, bufonul arătându-i calea.

Temnița în care era închis tânărul călugăr Jacquot era o cameră subterană, este adevărat, dar destul de spațioasă şi în care se intra printr-o răsuflătoare care dădea spre Sena, cu un pic de aer şi lumină.

Tânărul călugăr trecut prin şi pe sub sabie de Mauvepin la Château-Thierry, fusese adus într-o litieră ca un prinț, şi îngrijit de medicii regelui.

Dar cu toate acestea, călugărul a fost pus în închisoare, şi o santinelă îl păzea zi şi noapte, plasată în spatele uşii cu gratii prevăzută cu vizetă pentru a putea fi văzut arestatul.

Regele de Navarra şi Mauvepin se opriră la uşa temniței.

O raza de lună cădea prin răsuflătoare pe patul prizonierului.

Mauvepin îi spuse santinelei să se îndepărteze şi începu să-l examineze pe prizonier prin vizetă.

— Ce faceți? întrebă Henric.

— Sire, răspunse încet Mauvepin, eu voi face jocul talentului meu de ventriloc.

Şi el îşi dirijă vocea deasupra patului unde dormea tânărul călugăr Jacquot. Mauvepin strigă:

— Jacquot! Jacquot!

Tânărul călugăr se trezi.

— Jacquot, repetă vocea lui Mauvepin, tu vei apărea în curând în fața lui Dumnezeu.

Jacquot se ridică şi strigă cu o voce sugrumată:

— Dumnezeul meu! Cine mă strigă şi îmi vorbeşte aşa?

— Un mesager al Domnului, care vine pentru a te îndemna să te pocăieşti.

Jacquot tremura chiar mai bine decât raza

de lună ce lumina celula sa şi el putu vedea că era singur...

Capitolul XXV

Timp de cincisprezece zile, existența sărmanului frate cerşetor, micul călugăr Jacquot, suportase o astfel de țesătură de aventuri fantastice şi incredibile, că nimic nu putea să-l mai surprindă acum.

După ce s-a ridicat în capul oaselor, şi după ce s-a convins că este singur, Jacquot, auzind o voce lângă el, a rămas convins că are de-a face cu un spirit.

Şi cum timp de cincisprezece zile sărmanul copil fusese victima unor mistificări perpetue, el socoti ocazia excelentă pentru a se lămuri în legătură cu câteva adevăruri.

— Ah! spuse el, Dumnezeu îmi trimite un spirit de-al său.

— Da, răspunse vocea, care de data aceasta, se auzi din partea de jos a pernei.

— Ce vrea acest spirit?

— Să te lumineze.

— Nici nu cer altceva, murmură Jacquot: de mult timp viața e plină de întuneric pentru mine.

— Ce vrei să ştii?

— Vreau să ştiu dacă eu sunt în primul rând un călugăr sau un gentleman.

— Eşti un călugăr.

— Atunci de ce m-au îmbrăcat în paj?

— Pentru a te înşela mai întâi, şi apoi…

Vocea se opri.

— Şi apoi? insistă Jacquot.

— Pentru a te împinge să comiți o mare crimă.

— Ah! făcu tânărul călugăr.

— Nu erai tu gata să-l asasinezi pe rege?

— Mai precis, spuse Jacquot, acela era un demon care luase figura regelui.

— Greşeşti: a fost regele însuşi.

— Eşti sigur?

— Da, pentru că eu sunt un mesager ceresc al lui Dumnezeu, care vede totul, ştie totul şi prevede totul.

Şi pentru a da un caracter şi mai supranatural, vocea lui Mauvepin începu să joace în cămaşa largă a tânărului călugăr şi-l făcu să-i vibreze pieptul.

Tânărul călugăr se cutremură, şi zise cu un accent de teroare naiv:

— Dar spiritele cereşti au un nume?

— Unele….

— Care este al tău?

— Vocea poporului, mai precis vocea lui Dumnezeu, răspunse Mauvepin. Or, Dumnezeu şi poporul au obosit să vadă străini îmbrăcați în veste şi mantii regale, pe

loreni domnind la Paris, şi burghezii înfometaţi murind săraci sub pretextul religiei.

— Adevărat, spuse Jacquot, crezi asta?

— Dumnezeu este cu regele, continuă vocea.

— Ah! făcu Jacquot cu un aer de îndoială.

— Şi dovada este că tu ai acceptat o bună lovitură de sabie în momentul când ai cedat sfaturilor trădătoare, mergând să-l asasinezi.

— Asta este corect, murmură Jacquot. Ei bine! ce-mi porunceşti?

— Să spui adevărul.

— Cum aşa? Ce numiţi adevăr?

— Să povesteşti toate evenimentele ciudate care ţi s-au întâmplat, începând cu dimineaţa în care ai mers să cerşeşti lângă zidurile castelului Saint-Cloud.

— Şi când regele a poruncit să fiu bătut, spuse călugărul cu un ton de obidă.

— Regele a crezut că are motiv…

— Frumos motiv, într-adevăr! murmură Jacquot cu amărăciune, să bată un călugăr sărac!

— Regele s-a înşelat.

— Cum?

— N-ai fost tu călare pe Balthazar?

— Da, desigur.

— Ei bine! în ajunul acelei zile, unul dintre fraţii tăi în religie, urcat ca şi tine pe

Balthazar, a venit strigând sub zidurile castelului: Jos Valois! Trăiască Liga! Regele a recunoscut măgarul şi a greşit călugărul.

— Ah! asta este altceva, spuse Jacquot, care găsi un motiv plauzibil. Dar dacă spun adevărul, cui trebuie să-l spun?

— Parlamentului.

— Cum! Parlamentul mă interoghează?

— Da, mâine dimineață, şi tu va trebui să susții sub jurământ că ducesa de Montpensier este cea care te-a împins să-l asasinezi pe rege…

— Şi dacă eu nu vreau să spun?

— Atunci o să te tortureze.

Jacquot se cutremură.

Vocea abandonă cămaşa călugărului şi se refugie în acoperişul temniței, apoi ea se umflă şi deveni amenințătoare:

— Ştii tu, spuse ea, ce este tortura?

— Mi-ai spus… dar nu ştiu.

— Ei bine, ascultă!

Jacquot avu oarecare nelinişte la inimă. Acest cuvânt „tortură” suna neplăcut în urechile sale.

Vocea continuă:

— Se va începe cu bocancii. Aceştia sunt nişte pantofi drăguți din lemn închişi cu un şurub. Sunt introduşi în picioarele învinuitului, iar apoi se strânge şurubul… se

strânge... până când învinuitul recunoaşte.... sau picioarele îi sunt zdrobite...

— Şi dacă învinuitul nu mărturiseşte? întrebă tânărul călugăr.

— Atunci se întoarce la chestiunea cu apa. Ştii cum se aplică?

— Nu.

— Se culcă învinuitul pe o masă, i se deschide gura şi i se toarnă o oca, două ocale, zece ocale până când el vorbeşte sau este umflat ca o vezică urinară.

— Şi dacă el nu mărturiseşte?

— Se trece la cleştele înroşit.

La acest cuvânt, Jacquot simți că-l ia cu frig pe şira spinării, dar el aşteptă ca spiritul să continue explicația.

— Tu nu ştii ce anume este cleştele?

— Nu, spuse călugărul.

— Se încinge un cleşte până se face roşu într-o sobă.

— Ah!

— Apoi, cu acest cleşte se jupoaie brațele şi coapsele de părțile cărnoase...

— Dumnezeule! făcu Jacquot cu spaimă.

— Şi apoi continuă vocea, în rănile făcute de cleştele înroşit se toarnă plumb topit.

Jacquot scoase un țipăt. Cu toate acestea, el era tenace şi spuse:

— Şi dacă nu mărturiseşte?

— Atunci el va fi dus în piața Grève unde

călăul îl va atârna în ştreang...

— Da, spuse călugărul, dar el va muri fără să mărturisească.

— Jacquot, spuse cu asprime vocea, pot să-ți spun soarta ta, pentru cazul în care ai putea suferi tortura şi moartea, fără a mărturisi adevărul.

— Ah! făcu călugărul.

— Tu vei fi condamnat la chinurile veşnice ale infernului...

Teama de tortură şi frica de moarte nu putu obține groaza pe care o obținu de data aceasta spaima de chinurile iadului.

— Mă supun! murmură Jacquot îngrozit.

— Te supui?

— Da.

— Tu vei spune tot adevărul mâine.

— Mâine... în seara asta... dacă vrei... bâlbâi tânărul călugăr ai cărui dinți clănțăneau cu groază!

— Deci, spuse vocea din nou, eu pot să-ți prezic viitorul.

— Ei bine?

— Dacă mărturiseşti adevărul, tu vei salva monarhia.

— Serios?

— Şi dacă salvezi monarhia, vei fi răsplătit de către rege.

— Ce va face el încă pentru mine?

— El te va numi senior, zise vocea lui Mauvepin, care se îndepărtă făcând această profeție şi păru că se aude din adâncurile pământului. La revedere, Jacquot... pe mâine!

— Ei bine! Sire, zise Mauvepin la urechea regelui de Navarra, ce părere aveți de micul meu talent?

— Este minunat, domnule Mauvepin.

Şi Henric îl conduse pe Mauvepin în afara coridorului subteran şi amândoi uitară să recheme santinela pe care o îndepărtaseră. Apoi i se alăturară lui Crillon.

Crillon era deja în conferință cu domnul de Harlay.

Domnul de Harlay, om cinstit şi regalist fervent, era în întregime de acord cu opinia bunului cavaler. El răspundea de Parlament şi el era convins că dacă micul călugăr va mărturisi că ducesa este cea care l-a împins să-l asasineze pe rege, împotriva acesteia din urmă se va obține o condamnare la moarte şi va fi trimisă în piața Grève.

— A trimite în piața Grève o nepoată a Sfântului Louis este o chestiune serioasă, domnule, observă Crillon.

Dar asprul consilier răspunse:

— Aceasta este mântuirea monarhiei.

— Amin! spuse Mauvepin, care revenea în acest moment şi adăugă:

— Călugărul va vorbi.

— Eşti sigur? întrebă Crillon fericit.

— Aşa cum sunt sigur că nu sunt loren... Când se va întruni Parlamentul?

— Mâine, spuse domnul de Harlay, la prânz.

— Domnule consilier, observă Mauvepin, am o mică recomandare pentru dumneavoastră.

— Vorbiți...

— Acest lucru trebuie să se întâmple repede.

— De ce?

— Pentru că mâine seară regele ar putea avea fantezia să vină şi să doarmă la Paris, iar apoi totul va fi pierdut. Regele îşi schimbă gândurile lui de zeci de ori într-o zi, ceea ce se întâmplă de multe ori.

— Ei bine! spuse consilierul cu răceală, nimic nu împiedică ca ducesa să fie judecată şi condamnată imediat.

Şi domnul de Harlay plecă.

În timpul acesta, micul călugăr Jacquot rămase în patul lui, cu fruntea scăldată în sudoare şi părul țepos.

— Da, murmură el încet, mi-am dorit să comit o crimă mare, gândindu-mă să-l rog pe Dumnezeu să mă ierte, şi se pare că Dumnezeu nu o face.

Vocea misterioasă tăcuse, şi duhul ceresc fusese, probabil, înălţat la cer.

În schimb, micul călugăr crezu că aude un zgomot care venea de sub patul lui. Un zgomot asemănător cu al unui târnăcop care sapă pământul.

Jacquot ascultă.

Zgomotul devenea din ce în ce mai distinct.

Apoi, i se păru că patul lui se mişcă…

Şi apoi Jacquot, iritat de o teroare superstiţioasă, coborî din pat, în ciuda slăbiciunii sale şi puse ambele picioare pe pământ.

Solul se zguduia…

Dintr-o dată o lespede se ridică şi Jacquot scoase un nou strigăt.

Sub lespedea ridicată, Jacquot văzu pentru prima oară o gaură neagră.

Apoi, ceva rotund care se mişca apăru în această gaură.

Acesta era capul unui om.

Acest cap ieşi din gaură şi fuse urmat de umeri, apoi de întregul corp… şi, în fine, un om stătea în temniţă.

Acest om avea o armură militară, dar Jacquot văzu faţa lui, pe care căzu lumina lunii ce trecea prin răsuflătoare şi recunoscu pe dom Antoine, călugărul soldat care se pretindea unchiul său.

— Cred că am ajuns la timp, murmură dom

Antoine. Şi el îl luă pe tânărul călugăr Jacquot în brațele lui...

Capitolul XXVI

Doamna Anne de Lorena, ducesa de Montpensier, era încă prizonieră. Prinderea ei avusese loc într-o clipită de ochi şi ca prin magie.

În momentul când gasconii urcaseră pe cele două baricade, prinzând cavalerii germani între două focuri, aceştia care erau puțini la număr, îşi dădură seama că erau pierduți.

— Înapoi! strigase Noë.

— Înapoi! sau până la ultimul dintre voi va fi trecut prin sabie! repetase el la scurt timp după aceea.

Cavalerii erau mercenari. Pentru ei conta puțin onoarea Casei de Lorena şi libertatea ducesei.

Ei se luptau pentru că erau plătiți, iar când au văzut cauza familiei de Guise compromisă, şi-au pierdut speranța de a mai primi plata lor. Deci, cavalerii mercenari trădară şi depuseră armele lor.

În zadar doamna de Montpensier încerca să-i mobilizeze, în zadar îi numea laşi!

Ea se trezi că este singură, călare, în mijlocul gasconilor.

Ducesa avea sufletul unui soldat, în ciuda părului său blond şi aspectului său slăbuț.

Ea trase foc cu două pistoale şi ucise doi gasconi. Apoi, pentru că ea făcuse scrimă, îşi trase sabia şi făcu pe ici, pe colo, un număr bun de tăieturi. Dar sabia i se rupse în mână, iar ea se găsi în cele din urmă neajutorată.

Atunci regele Henric, care asistase la luptă foarte liniştit, sprijinit de pervazul unei ferestre, lângă Odelette, ieşise din casa cinstitului om şi se apropie de ducesa nebună de furie:

— Bună ziua, frumoasa mea verişoară, îi zise el.

— Ah! tu din nou! exclamă doamna de Montpensier.

— Eu! întotdeauna, verişoară!

Şi Henric îi oferi galant mâna pentru a o ajuta să coboare de pe cal, adăugând:

— Cred că de data asta jocul este câştigat, ducesă... şi sunteți prizoniera mea.

Doamna de Montpensier încerca să reziste încă.

— Dar, dragă verişoară, zise regele de Navarra, nu rămâneți aşadar în mijlocul străzii: oameni Ligii trag în noi şi vor ataca baricada.

— Ei mă vor elibera! strigă ducesa.

— Este posibil, dar în timp ce aşteptați, există riscul de a fi ucisă.

În timp ce Henric vorbea, un glonț lovi pieptul calului ducesei, care căzu greoi.

— Vedeți bine, spuse Henric.

Şi el o luă pe doamna de Montpensier în brațele sale, căci ea se lupta încă, şi o duse în casa băcanului.

— Micuța mea, spuse el Odelettei, te investesc în funcția de cameristă a doamnei ducese de Montpensier; o vei conduce în camera ta, unde ea va abandona această urâtă armură, care nu este cu siguranță îmbrăcăminte pentru sexul ei, şi îi vei da alte haine...

— Nu vreau! exclamă imperios ducesa.

— Nu este cel mai indicat să mă refuzați, frumoasa mea verişoară.

Şi privind-o cu un aer batjocoritor, Henric adăugă:

— Nu vă amintiți aşadar de acel castel de pe malul Loarei? Ştiți, conacul vidamului din Panesterre?

— Oh! mă voi răzbuna! spuse ducesa, cu o furie de nedescris.

— Este dreptul dumneavoastră, dacă ocazia va apărea vreodată, verişoară.

— Şi voi extermina hughenoții până la ultimul!

— De acord, dar, între timp, spuse Henric, vă amintesc cât am fost de ascultător şi de

bine dispus în ziua în care m-am trezit în mâinile voastre.

— Fie! spuse ducesa; sunt în mâinile voastre pentru puțin timp, de altfel. Fratele meu mă va elibera.

Doamna de Montpensier se resemnă cu această captivitate ce trebuia suportată pentru moment.

Dar ea nu voia să scoată nici casca, nici platoşa sa, şi se aplecă pe fereastră, ca şi regele de Navarra, pentru a vedea mai bine evenimentele din luptă.

Ducele de Guise avea altceva mult mai bun de făcut decât să vină în ajutorul ducesei.

Lovit în flanc de gasconii lui Lahire, abandonat de burghezii pe care focul ucigaş al tunului lui Mauvepin îi decimase, el încerca în zadar să mobilizeze trupele de mercenari germani rămaşi în piața Saint-Germain l'Auxerrois.

Aceasta era înainte de a porni domnul de Crillon contraatacul.

Bunul cavaler, nu putea călări un cal, el se susținea pe două muschete şi se afla în fruntea oştenilor din garnizoana Luvrului.

Acestea se întâmplau de asemenea, atunci când burghezii dădeau ortul popii peste tot, iar contele Éric de Crèvecoeur, care nu încetase lupta alături de duce, spuse:

— Monseniore, într-o oră nu va mai exista

nicio baricadă. Oamenii regelui vor fi stăpâni peste tot.

— Sora mea, unde e sora mea? întrebă ducele.

— Ea este prizonieră... Dar nu vă temeți pentru ea, temeți-vă pentru dumneavoastră.

— Ce vrei să spui, conte?

— Doamna de Montpensier va fi închisă, dar ea va fi eliberată din închisoare. Dacă Alteța Voastră va fi prinsă, ea va fi decapitată... Întoarceți-vă la Nancy, monseniore!

— Dar nu o pot abandona aici pe doamna de Montpensier.

— Eu o voi salva! Veniți, monseniore!

Ducele văzuse moartea prea de aproape, cu două ore înainte sub zidurile Luvrului, ca să nu urmeze sfatul contelui Éric de Crèvecoeur.

Ducesa, disperată, asista la înfrângerea burgheziei, la luarea ultimei baricade, şi ea a văzu elvețienii invadând strada Prêtres, venind să dea o mână de ajutor gasconilor.

Apoi Henric îi spuse:

— Eu cred, frumoasa mea verişoară, că de această dată vă aflați în mâinile noastre pentru totdeauna...

Ea îi aruncă o privire întunecată şi plină de ură şi spuse:

— Se vede, lupta este acum între două case, Casa de Bourbon şi Casa de Lorena.

— Cred că da! rânji regele de Navarra.

— Şi este una în plus pe pământ, adăugă ea şi trebuie să dispară!

— Aceasta nu e a mea, spuse Henric. La revedere, verişoară. Vă las aici sub protecţia prietenului meu Noë şi mă duc la Luvru…

— Deci, întrebă doamna de Montpensier, aceasta este închisoarea mea?

— Da, verişoara mea.

— Pentru ce nu la Luvru?

— Ah! iată, zise Henric, este ciudat la prima vedere şi că nu ați înțeles chiar la fața locului.

— Vă ascult.

— Dacă vă duc la Luvru, nu veți mai fi prizoniera regelui de Navarra, ci a regelui Franței.

— Ei bine?

— Or, regele Franței este slab, doamnă, şi eu ştiu că sunt opt zile, de când frumoşii dumneavoastră ochi i-au sucit capul.

— Apoi? întrebă sec doamna de Montpensier.

— Regele Franței ar fi în măsură să sufere o nouă seducție…

— Ah! credeți, vere? râse la rândul său, ducesa de Montpensier.

— Oh! într-adevăr! în timp ce eu…

— Nu vă voi seduce, nu-i aşa? făcu ea cu ironie.

— Ştim amândoi foarte bine, verişoară…

— Dar poate că în apropierea dumneavoastră… s-ar putea…

— Aş! haida-de! zise Henric, vreţi să-mi vorbiţi despre Lahire şi Gaston, nu-i aşa? Dar este Noë cel care vă păzeşte, doamnă, şi eu am încredere în Noë mai mult decât în mine… Bună seara, verişoară.

— Un moment, vere, mai spuse ducesa. O întrebare numai.

— Vorbeşte, verişoară.

— Sunt prizonieră a regelui de Navarra?

— Da, doamnă.

— Şi regele de Navarra, ce va face cu mine?

— Vă voi duce la Pau, în cazul în care regele Franţei, cu toate acestea, nu vă vrea frumosul cap.

Doamna de Montpensier se cutremură, şi Henric o lăsă în mâinile lui Noë, pentru a merge la Luvru.

Doamna de Montpensier petrecu toată noaptea care urmă după înfrângerea burgheziei şi fuga ducelui de Guise, în casa băcanului Jodelle.

Ea refuză orice odihnă, şi nu veni în pat, în ciuda insistenţelor micuţei Odelette.

Noë plasă doi gasconi ca santinele în

coridor, şi el însuşi se culcă de-a latul uşii.

De mai multe ori, în timpul nopții, doamna de Montpensier auzi uşa de la intrare deschizându-se şi închizându-se.

Henric şi Noë schimbau mesaje.

În cele din urmă veni ziua.

Un alt mesager venea de la Luvru, şi de această dată Noë bătu discret de două ori în uşa ducesei.

— Doamnă, spuse el, am ordin să vă conduc la Luvru.

— Ah! spuse ea cu indiferență. Ei bine! haide!

Fusese deja adusă o litieră la uşa bunului om Jodelle.

Ducesa urcă. Gasconii pe cai escortau litiera; elvețienii formau un cordon de pază din strada Prêtres până la intrarea principală a Luvrului. Această aparență militară o impresionă pe ducesă.

Dar când traversă curtea Luvrului, şi când, coborând din litieră, ea fu condusă la intrarea unei săli imense, scoase un strigăt de groază.

În această cameră, oamenii în robă roşie aşteptau…

Aceşti oameni constituiau Parlamentul.

Şi Parlamentul venea să o acuze pe Anne de Lorena, ducesa de Montpensier, ca vinovată de înaltă trădare!…

Capitolul XXVII

Acesta era Parlamentul în robe roşii care se reunise prin grija domnului de Harlay. Crillon prezentă probele de învinuire comisiei în calitatea sa de guvernator al Parisului şi ordinul regal, care poruncea întrunirea Parlamentului pentru a o judeca imediat pe ducesa de Montpensier.

Ducesa nu tremurase nici în mâinile regelui de Navarra, nici în mijlocul acelor ploi de gloanțe ce curgeau în jurul ei seara în casa lui messire de Rochibond sau în piața Saint-Germain l'Auxerrois şi în strada Prêtres.

Vechiul sânge loren care curgea în venele sale stăpânise până în prezent frica, dar vederea robelor roşii exercită asupra ei o fascinație amestecată cu teama la care oamenii de sabie rezistă foarte rar. Aceşti oameni, bătrâni deja, cu capul chel, cu barbă albă, cu un aer auster şi rece, provocau teama mai mult decât toate armele din Luvru. Deoarece aceşti oameni erau acolo, neîndurători, gravi şi calmi ca destinul, ea se opri în uşă, palidă, cu fruntea transpirată, gâtul încleştat de neliniște, dar Noë o împinse înainte şi o forță să vină în mijlocul sălii.

Un obicei vechi, care devenise în final lege, voia ca şedinţele Parlamentului să fie publice.

Domnul de Harlay, om cinstit şi stăpân pe lege, spusese lui Crillon:

— Parlamentul nu va ține şedința dacă nu vom deschide uşile oamenilor.

Acest lucru îl necăjise pe Crillon, dar el se resemnase.

Deşi de mai multe ori, bunul cavaler fusese acuzat de Mauvepin ca fiind lipsit de spirit, cu toate acestea omul era plin de isteţime în momentele sale bune.

— Preşedintele, îşi spuse el, vrea ca oamenii să intre în sală, şi nu ia în considerare nici soldaţii, nici elveţienii, nici garda regelui, aşa cum ia în considerare poporul; el are dreptate; dar, întrucât primii ocupă mult spaţiu, şi dacă aceştia din urmă vor fi mulţi, sala nefiind aşa de mare ca piaţa Châtelet, nu vom lăsa să intre decât atâţia câţi vor avea loc.

Acest lucru era perfect raţional.

Crillon găsi o modalitate de a face mai mult.

Se deschise, la ordinul său, poarta mare a Luvrului, iar oamenii au fost invitaţi să intre.

Dar, în acelaşi timp, s-au strecurat abile zvonuri precum că burghezii care intră în Luvru poate ar fi mai bine să plece.

Acest lucru făcu ca numai vreo treizeci de

burghezi şi lucrători mai îndrăzneți să intre în sala Parlamentului care era întrunit.

La vederea oamenilor care nu aveau nici săbii, nici armură, domnul Harlay se declară destul de satisfăcut.

Apoi, el dădu ordin să fie adusă ducesa şi declară şedința deschisă.

Doamna de Montpensier aruncă în jurul ei o privire sălbatică. Dar dintr-o dată, printre puținii cetățeni care intraseră, ea văzu un om la a cărei vedere tresări.

Aparent, acesta era un muncitor, un marinar din echipajele de pe Sena, care conduceau convoaie de lemn aranjate în plute...

De fapt, acesta era cavalerul Léo d'Arnembourg, un fidel companion al contelui Éric de Crèvecoeur şi unul dintre cei patru bărbați care au iubit-o cu atâta ardoare pe ducesă.

Léo îşi puse un deget pe buze, şi trimise o privire semnificativă către doamna de Montpensier.

Gestul şi privirea însemnau:

— Nu-ți face griji... prietenii tăi sunt aici pentru a te salva.

Prezența lui Léo d'Arnembourg în sală îi dădu oarece curaj doamnei de Montpensier.

Ea îşi ridică capul şi aruncă o privire

arogantă peste aceşti oameni care erau reuniți acolo cu pretenție de a judeca.

— Pentru ce m-ați adus aici, zise ea, ce doriți de la mine?

— Doamnă, răspunse domnul de Harlay, dumneavoastră vă aflați în fața Parlamentului.

— Pentru ce? făcu ea cu un zâmbet disprețuitor.

— Doamnă, răspunse cu asprime Achille de Harlay, sunteți adusă în fața Parlamentului pentru a răspunde unei duble acuzații.

— Domnule, răspunse Anne de Lorena, nu ştiu ca oameni cu numele meu să fi avut probleme cu Parlamentul.

— Vă înşelați, doamnă.

— Eu sunt dintr-o casă suverană, şi dacă voi fi judecată, vreau să am o judecată regală.

— Doamnă, spuse preşedintele, toți oamenii, prinți şi nobili, nobili şi răufăcători, sunt egali în această țară a Franței în fața instanței.

Doamna de Montpensier întâlni pentru o secundă din nou privirea lui Léo d'Arnembourg.

Acea privire părea să spună:

— Să nu ai nicio teama sau furie, şi în cazul în care oamenii aceştia vor să te judece, lasă-i s-o facă, nu există nici un pericol pentru

tine.

— Ei bine! domnule, spuse ducesa, deoarece sunt acuzată, spuneți-mi cel puțin care sunt aceste acuzații?

— Două crime, doamnă.

— Într-adevăr! este mult. S-o vedem pe prima, totuşi.

— Sunteți acuzată, doamnă, că ați răscolit oamenii din Paris, împotriva autorității regale.

Ducesa îşi încreți cu dispreț buza superioară.

— Domnule preşedinte, spuse ea, eu nu sunt împuternicită de Dumnezeu pentru a guverna poporul din Paris.

— Dar el vă ascultă, doamnă.

— Ei bine! atunci, înseamnă că vocea mea sună în inima lui mai înaltă şi mai puternică decât a suveranului său. Şi care este cea de-a doua crimă de care sunt acuzată?

— Ați vrut să-l asasinați pe rege.

— Cum?

— Cu ajutorul unui tânăr călugăr.

Anne de Lorena se încruntă, dar din nou privirea sa întâlni pe cea a lui Léo d'Arnembourg.

Privirea cavalerului loren spunea:

— Nu-ți face griji.

În timp ce ducesa, tot timpul calmă, îl

privea pe domnul de Harlay, îl întrebă:

— Asta e tot?

— Da, doamnă.

— Domnule, zise ea, admițând că eu, Anne de Lorena, fiica Sfântului Louis şi de sânge regal, aş fi de acord să mă las judecată de voi, mi-ar plăcea să-mi spuneți ce pedeapsă va îndrăzni Parlamentul să pronunțe împotriva mea?

— Doamnă, răspunse domnul de Harlay, dacă prima crimă de care Alteța Voastră este acuzată va fi dovedită...

— Ei bine?

— Înălțimea Voastră va fi condamnată la închisoare pe viață.

Anne Lorena începu să zâmbească.

— Se iese din închisoare, domnule, zise ea, când sunt sora fraților mei. Şi a doua crimă, această încercare de asasinare despre care vorbiți la ce s-ar putea să mă expună?

— La pedeapsa capitală, doamnă.

Achille de Harlay rosti aceste cuvinte cu fermitate, astfel că, în ciuda prezenței lui Léo d'Arnembourg, doamnei de Montpensier îi îngheță inima.

— Pedeapsa cu moartea! strigă ea. Ah! Regele Franței trebuie să se gândească de două ori...

— Doamnă, spuse preşedintele, regele nu este la Luvru, este la Saint-Cloud, şi înainte

de a se întoarce ordinele vor fi executate...

— Şi aceste ordine?

— Aceste instrucțiuni sunt simple şi teribile, doamnă. Parlamentul va judeca. Dacă crimele de care sunteți acuzată vor fi dovedite, veți fi condamnată...

— Şi după ce va fi pronunțată condamnarea?

— Aceasta va fi executată, doamnă.

— Când?

— Într-o oră.

Anne de Lorena scoase un țipăt, şi pe jumătate înnebunită de groază, ea căută în mulțime privirea lui Léo d'Arnembourg.

Domnul d'Arnembourg era încă acolo, calm şi zâmbitor.

Achille de Harlay adăugă:

— Omul pe care l-ați împins, doamnă, să-l asasineze pe rege, va fi introdus, iar dacă el persistă în mărturia lui...

— Ah! făcu ducesa care la zâmbetul lui Léo se liniştit un pic, el a făcut o mărturisire?

— Da.

— Dar... aceste mărturii... îndrăzneşte el să le reînnoiască în prezența mea? Pentru că, spuse ea supărată, acest om a mințit!

— Noi le vom asculta... spuse preşedintele.

Doi oameni asistau la reuniunea Parlamentului.

Primul era domnul d'Épernon.

Domnul duce d'Épernon era grăbit ca ducesa de Montpensier să fie condamnată.

Potrivit lui, de acum înainte, era necesară folosirea fără cruțare a victoriei, pentru că lui îi era foarte frică de represalii.

Al doilea era domnul de Crillon.

Crillon, era de asemenea, dornic să se termine.

— Regele se va răzgândi şi va reveni la prima sa rezoluție, credea el, şi apoi totul este pierdut!

Crillon avea dreptate. El văzuse asta la fața locului, şi fără rezervă, puterea maximă care îi fusese conferită, oricând putea fi retrasă din vreun motiv.

Cât despre regele de Navarra, el se abținea, în calitatea sa de şef al hughenoților, să apară la şedința Parlamentului.

Dar Mauvepin era absent şi el, deşi de patruzeci şi opt de ore el devenise brațul drept al lui Crillon. Unde oare se afla Mauvepin?

Mauvepin, escortat de patru gardieni, coborî în temnița tânărului călugăr, a cărui mărturisire făcea să cadă blondul şi frumosul cap al ducesei.

Când preşedintele Achille de Harlay anunța că au de gând să asculte confesiunile tânărului călugăr care a vrut să-l asasineze

pe rege, toți ochii se întoarseră spre uşă cu nerăbdătoare curiozitate.

Mauvepin apărut brusc.

Mauvepin palid, învins, scos din sărite, Mauvepin singur, care striga:

— Trădare! trădare!

— Trădare? exclamă Crillon.

— Da, călugărul a dispărut…

Aceste cuvinte produseră un murmur de satisfacție în sală.

— Da, repetă Mauvepin, în această noapte s-a săpat sub pereții Luvrului, s-a săpat în subteran şi s-a intrat în temniță…

— Blestem! strigă Crillon.

— Şi au scos călugărul, spuse Mauvepin.

Crillon scoase un strigăt de furie.

Fruntea întunecată a doamnei de Montpensier îşi recuperă seninătatea.

În acelaşi timp, un om a apăru în pragul sălii.

Era un om din garda regelui, care, plin de praf, venise de la Saint-Cloud călare.

— Din partea regelui! spuse el.

Şi el dădu un mesaj lui Crillon.

Crillon citi cu o voce strangulată:

„Domnule Guvernator al Parisului,

Doresc să interoghez eu însumi pe doamna ducesă de Montpensier.

Amânați Parlamentul, dacă este deja întrunit.”

Léo d’Arnembourg continua să o privească pe ducesă, zâmbind.

— *Harnibieu!* şopti Crillon disperat, totul este pierdut, chiar regele însuşi!

— Mai ales el, spuse o voce în pragul sălii. La revedere, cavalere.

Vocea care se făcu auzită era cea a regelui Henric al Navarra.

Capitolul XXVIII

Pentru ce această scrisoare a regelui, şi de unde venea această schimbare bruscă?

Pentru a afla, trebuie să ne întoarcem la Saint-Cloud şi să asistăm la trezirea regelui Henric al III-lea.

După plecarea a ceea ce el credea a fi sufletul lui Mauvepin, Henric al III-lea se urcă din nou în pat şi adormi. Dar somnul său febril, agitat, a fost de scurtă durată. În zori, el se trezi şi îşi chemă pajii.

— Sire, spuse unul dintre ei, se află în sala de aşteptare un cavaler care insistă să fie introdus la Majestatea Voastră. Cavalerul doreşte să-l primiți imediat după ce vă treziți.

— De unde vine el? întrebă Henric al III-lea.

— De la Paris.

— Cine este el?

— Nu a vrut să spună numele lui.

Henric crezu că acesta este un mesager de-al domnului Crillon şi dădu ordin să fie introdus, îmbrăcând în grabă o pereche de pantaloni scurți şi bufanți şi o vestă.

— Sire, spuse pajul, regina-mamă, de asemenea, doreşte s-o vadă pe Majestatea Voastră şi ea a rămas trează toată noaptea..

— Singură?

— Nu, în compania unui om mascat care o urmează peste tot.

Henric al III-lea se încruntă.

— Mama mea mă va mai căpia din nou de cap cu chestiuni politice, spuse el. Cu siguranță prefer să-l văd pe călărețul care vine de la Paris.

— Şi dacă regina-mamă insistă?

— Ei bine! spune-i că dorm!

Pajul ieşi.

Un minut după aceea un cavaler necunoscut intră.

Era un bărbat tânăr, înalt şi chipeş a cărui mină plăcu regelui.

El era cu capul descoperit, fără pinteni şi fără sabie.

Regele răspunse la profunda lui plecăciune printr-o înclinare a capului binevoitoare.

— Ce doriți, domnule? îl întrebă el. Dar, mai întâi, cine sunteți?

— Sire, răspunse străinul, numele meu este Éric conte de Crèvecoeur.

— Aveți un chip care îmi place, domnule.

— Îi mulțumesc Majestății Voastre pentru compliment, cu atât mai mult cu cât capul meu nu stă foarte sigur pe umerii mei.

— Ce vrea să însemne asta, domnule?

— Sire, răspunse Éric, am venit aici cu hotărârea de a vă spune adevărul.

Henric se încruntă.

— Ori, continuă contele Éric, spunând adevărul regilor, îți pui capul în joc.

— Uneori, spuse Henric al III-lea.

— În acest timp, mai ales, Sire.

— Credeți? zise regele, care privea pe vizitatorul său matinal cu mai multă atenție.

— Sunt convins Sire, că Majestatea Voastră va gândi ca mine atunci când ea va afla sarcina pe care o am de îndeplinit.

— Vorbeşte!...

— Oh! nu înainte, zise contele, ca Majestatea Voastră să-şi dea cuvântul că mă va asculta până la capăt.

— Şi dacă ceea ce-mi vei spune nu-mi va plăcea?

— Majestatea Voastră mă va decapita la uşa castelului Saint-Cloud, de îndată ce am terminat.

Această îndrăzneală mulțumi pe rege.

— Ei bine! vorbeşte, domnule, spuse el, pe credința mea de rege! Voi asculta.

— Până la sfârşit?

— Vă jur.

— Atunci, Sire, răspunse contele de Crèvecoeur, nu voi mai ascunde mult timp Majestății Voastre că eu sunt primul scutier al ducelui Henric de Guise.

Regele făcu un gest de furie.

— Şi tu îndrăzneşti să vii aici! spuse el.

— Sire, zise cu răceală contele, un om care şi-a sacrificat capul poate îndrăzni mai mult.

— Şi dacă te-aş izgoni...

— Am cuvântul unui rege... regele nu-şi poate încălca cuvântul.

— Asta-i drept. Ei bine! Vorbeşte, cu ce vrei să mă informezi?

— În primul rând, trebuie să dau ştiri Majestății Voastre despre evenimente din Paris.

— Ah!

— Domnul de Crillon stăpâneşte Parisul, ducele de Guise este un fugar.

— Apoi? spuse regele.

— Dar domnul de Crillon ar fi murit, dacă nu ar fi primit un ajutor neaşteptat.

— Şi... ce ajutor?

— Acest ajutor a venit de la regele de

Navarra şi o armată de hughenoți.

Henric al III-lea făcu un gest de dispoziție proastă.

— Nu-mi place, spuse el, că gasconii se amestecă în treburile mele.

— Eh! făcu neîncrezător Éric de Crèvecoeur, a fost corect ca regele de Navarra să apere Luvrul.

— Şi de ce, domnule?

— Dar, pentru că intenția sa este de a trăi o zi… când el va fi rege… regele Franței.

Această reflecție făcu pe rege să tresară.

— Domnule de Crèvecoeur, spuse el, ai avut dreptate tot timpul, capul tău nu este foarte puternic pe umerii tăi.

— Dacă acceptați să ascultați în continuare, nu am terminat.

— Continuați!

— Ducesa de Montpensier este prizonieră.

— Ştiu, şi va fi judecată.

— Dar nu va fi condamnată, Sire.

— Şi de ce e asta, domnule? Parlamentul îmi este devotat.

— Parlamentul nu poate condamna fără dovezi.

— Am dovada vie în mână, călugărul care a încercat să mă asasineze.

— Majestatea Voastră este în eroare. Călugărul care trebuie să vorbească nu mai este în Luvru.

Henric făcu un pas înapoi.

— Şi unde e?

— L-am scos în această noapte şi este acum pe drumul spre Nancy.

Regele scoase un strigăt de furie.

— Dar, continuă calm contele, asta nu este totul. Monseniorul de Mayenne este la Langres cu o armată catolică, şi se va porni spre Paris în marş forțat...

— Am elveții mei, răspunse regele.

— Este posibil, spuse contele, dar monseniorul de Mayenne are o armă mult mai teribilă decât elveții şi aceasta este legatul.

Henric al III-a făcu un alt pas înapoi.

— Şi legatul, continuă Éric de Crèvecoeur, are autoritatea deplină a papei.

— Pentru ce? întrebă regele cu mândrie.

— Pentru a excomunica pe regele Franței, care s-a aliat cu hughenoții.

De data aceasta regele păli.

— Sire, continuă Éric, un cuvânt final înainte ca Majestatea Voastră să ordone pedeapsa mea.

— Vorbeşte, domnule.

— Alteța Sa, Ducele de Guise, stăpânul meu m-a trimis la Majestatea Voastră ca ambasador.

— Şi ce îndrăzneşte el să ceară?

— Pace, Sire.

— Ducele este foarte îndrăzneț, domnule.

— Sire, zise Éric cu răceală, ducele aparține unei case suverane, iar timpul nu este încă departe când chiar şi vasalii mari ai coroanei au avut pe regele însuşi sub control.

— Eu ştiu cum să-i reduc pe rebeli!

— Cred că Majestatea Voastră ar face bine să asculte propunerile ducelui.

— Care sunt acestea?

— Ducele nu se va întoarce la Paris.

— Apoi?

— El rămâne în Nancy şi armata monseniorului de Mayenne se va retrage la Meurthe.

— Şi ce vrea ducele în schimb?

— Libertatea surorii sale.

— Şi dacă refuz?...

— Sire, spuse contele, dacă refuzați, în timp ce capul meu va cădea, Majestatea Voastră va fi lovit cu excomunicarea.

Acest cuvânt de încheiere făcu ca regele să-şi piardă mintea.

— Domnule, spuse el, încalecă pe cal, vei primi ca escortă unul dintre oamenii din gărzile mele, şi duceți acest bilet domnului de Crillon.

Şi regele scrise un bilet care a parvenit guvernatorului în Luvru, în sala în care Parlamentul a fost întrunit pentru a o judeca

pe ducesa de Montpensier.

Câteva ore mai târziu, regele era la Luvru, revoca întrunirea Parlamentului, dădea libertatea doamnei ducese de Montpensier, şi chemă pe Crillon să vină la el.

Dar domnul de Crillon nu apăru, iar un om veni în locul lui în cabinetul regelui.

Acesta era Mauvepin.

— Ce amuzant, spuse regele, tu nu eşti mort?

— Moartea mea n-a servit la nimic util pentru Majestatea Voastră, răspunse Mauvepin, am optat să reînvii.

— Asta este un fel de a spune că ți-ai bătut joc de mine, ticălosule!

— Nu, deloc, Sire. Am încercat să dau un sfat bun Majestății Voastre.

— Unde este Crillon?

— A plecat, Sire.

— Plecat!?...

— Da.

— Cu cine?

— Cu regele de Navarra. Acesta a descoperit că nu mai era nimic bun de făcut pentru el la Paris.

— Parisul este liniştit, spuse regele, şi Crillon a greşit dacă i-a sărit țandăra. Cine va comanda gărzile franceze, dacă Crillon m-a părăsit?

— Sire, răspunse Mauvepin, domnul d'Épernon este foarte bine cu ducele de Guise...

— Ducele de Guise nu se amestecă în treburile mele.

— Oh! Desigur, nu! glumi Mauvepin.

— Mai mult decât atât, acesta nu mai este în Paris.

— El va reveni, Sire, şi mai devreme decât credeți.

— Dacă vine, va fi pedepsit cu moartea.

— Haida-de! răspunse Mauvepin. El are patruzeci de mii de oameni. Sire, eu plec.

— Cum! te duci?...

— Da, Sire.

— Şi unde te duci?

— În țara mea.

— Deci tu ai terenuri?

— Regele din Navarra mi-a dat...

Şi Mauvepin se închină şi se retrase, lăsându-l pe rege uimit.

Atunci, un nou personaj apăru în pragul cabinetului.

Era o femeie îmbrăcată în negru, cu fruntea palidă şi privirea aspră.

— Mamă! exclamă regele.

— Sire, zise regina-mamă, primul dangăt de înmormântare al seminției noastre a sunat. Mormântul trebuie doar să se deschidă pentru Casa de Valois!... Adio, Sire!...

Capitolul al treilea

REGICIDUL ŞI CEI DOI REGI

(LÉ RÉGICIDE ET LES DEUX ROIS)

Capitolul I

— Vai! dragul meu senior! strigă Paterne, Eminența Voastră n-are nicio poftă de mâncare.

Alteța Sa regală, monseniorul duce de Bourbon, cardinal şi unchiul regelui Navarrei, oftă şi răspunse:

— Ai dreptate, Paterne, cred că niciodată nu mi-a fost mai puțin foame ca astăzi, şi totuşi, am luat micul dejun în această dimineață, înainte de ora nouă; abia am reuşit să beau o ceaşcă cu ciocolată.

— Ah! murmură Paterne, ştiu de ce îi lipseşte Eminenței Voastre pofta de mâncare…

— Ştii? strigă cardinalul, ştii, nefericitule?

— Da, monseniore…

— Şi, nu vrei să-mi spui?

— Mi-e teamă să nu o supăr pe Eminența Voastră.

Cardinalul oftă adânc, îşi încrucişă ambele brațe pe masă şi spuse:

— Haide, bietul meu Paterne, un om care are stomacul deranjat este prea puțin susceptibil. Îți dau voie să vorbeşti.

— Adevărat, monseniore?

— Pe cuvântul meu de Eminență.

Ori, aceste evenimente se petreceau în anul de grație 1589, în luna iunie, exact după cinci ani de la ultimele evenimente pe care vi le-am povestit.

Unchiul patern al regelui de Navarra, monseniorul Charles de Bourbon, locuia în castelul său de la Vendôme, şi el tocmai îşi terminase cina, în timp ce vorbea cu Paterne.

Cine era acest Paterne?

Era un om mic de statură, corpolent şi îndrăzneț, puțin palid, aproape chel, îmbrăcat ca un preot şi care îndeplinea pe lângă Alteța Sa funcția de capelan, în acelaşi timp cu cea de valet de cameră.

Eminența Sa, cardinalul de Bourbon, fratele mai mic al regelui Antoine, tatăl lui Henric de Navarra, era un bărbat de aproximativ şaizeci şi cinci sau şaizeci şi şase de ani, care nu părea să aibă mai mult de cincizeci de ani şi chiar puteai să-i dai patruzeci şi cinci de ani.

Era înalt, chipeş, foarte suplu, avea încă părul negru grație procedeelor sale alchimice, cum se numeau atunci, şi mâini foarte frumoase, de care era mândru.

Deşi cardinal, el nu ținea nicio liturghie, altfel spus, deşi era prinț al Bisericii, el nu

fusese numit în ordine[20] bisericeşti înalte.

Monseniorul Charles de Bourbon îşi terminase cina în sala cea mare a castelului său din Vendôme, ținut al cărui stăpân şi senior era, şi în care regele Franței nu avea nimic a vedea, cei din Vendôme fiind descendenți ai Casei de Bourbon.

Se anunța ora opt şi ziua era pe sfârşite.

Stând în picioare în fața seniorului său, Paterne se ținea aşa de rigid şi atât de drept cât îi permitea abdomenul său voluminos.

Cardinalul luase un fir de verdeață şi se amuza tăindu-l cu un cuțit.

— Deci aşa, spuse el, tu ştii, bunul meu Paterne, de ce nu am nicio poftă de mâncare?

— Da, monseniore. Şi dacă Eminența

---

[20] *Ordine călugăreşti* – asociații monahale din Occident, înființate în vederea propagandei religioase şi întăririi catolicismului, şi anume: ordine mari: augustinieni, benedictini, carmeliți, cartezieni, cistercieni, dominicani, franciscani, iezuiți şi premonstrateni; ordine mici: capucini, piarişti, trapişti, ursuline ş.a. *Ordine religioase de cavaleri* – organizații militare în cadrul bisericii romano-catolice, în care monahismul era unit cu cavalerismul pentru a lupta cu armele pentru cauza creştinismului, mai întâi în Palestina în timpul cruciadelor, apoi şi în Europa (de ex. ioaniții, templierii, teutonii ş.a.). [n.t.].

Voastră îmi permite…

— Îți permit, ți-am mai spus. Vorbeşte, Paterne, fără ocolişuri şi, în special, cât mai curând posibil.

Paterne îşi luă un aer grav:

— Eminenței Voastre, după cum văd, spuse el, nu-i place să cineze singur.

— Oh! asta este adevărat.

— Deci, Eminența Voastră se plictiseşte…

— De moarte, bunul meu Paterne. Dar nu ştiu de ce mă plictisesc… şi, iată, mărturisesc în fața ta că vreau să ştiu de ce.

— Eminența Voastră va afla, pentru că ştiu care-i motivul şi trebuie să-l spun.

— Ei bine, vorbeşte!… şi grăbeşte-te…

— Este foarte frumos să fii cardinal, continuă Paterne, foarte frumos, într-adevăr!

— Ptiu! făcu Charles de Bourbon cu dispreț.

— Dar, continuă Paterne, acest lucru nu este întotdeauna recreativ.

— Vai, cui crezi că îi spui?

— Când cineva se numeşte Bourbon, monseniore, are sângele cald…

— Foarte cald, Paterne.

— Ne place mirosul de pudră[21]… zgomotul armelor… sunetul trompetelor de război…

— Asta-i drept, bunul meu Paterne.

---

[21] Pudră – aici, praf de puscă. [n.t.].

Continuă, haide, te ascult! continuă…

— În loc de o *baretă*[22], Eminența Voastră ar trebui să poarte o cască…

Cardinalul oftă.

— Să purtați o cască şi să vă puneți o armură! să încălecați pe cal… să luptați în bătălii…

— Dar, împotriva cui, Dumnezeule? întrebă cardinalul cu naivitate.

— Nu are importanță împotriva cui! răspunse belicosul capelan. Împotriva hughenoților, de exemplu!

Cardinalul oftă din nou.

— Vai! spuse el, nepotul meu nu este şi el hughenot?

— Monseniore, răspunse Paterne cu duritate, Altețа Voastră este prinț al Bisericii şi, ca atare, trebuie să respingeți orice relație cu ereticii.

— Astfel, continuă cardinalul, care nu voia cu niciun preț să vorbească despre nepotul şi despre moştenitorul său, după părerea ta, sunt făcut pentru bătălii?

— Da, monseniore. Eminența Voastră este un cavaler foarte frumos.

---

[22] Baretă – pălărie roşie purtată de cardinali; bonetă de postav sau de catifea, în trei sau patru colțuri, purtată de preoții catolici şi, în trecut, de unii soldați din Occident. [n.t.].

— Ah! Ah! murmură cardinalul, *am fost*, voiai să spui…

— Nu, monseniore, eu am spus că sunteți încă.

— Mă flatezi, Paterne.

— Deloc, monseniore. Uite, soția seneşalului[23] din Tours, care este o femeie foarte frumoasă, pe legea mea! mi-a spus anul trecut că o admiră foarte mult pe Eminența Voastră.

Cardinalul, la această destăinuire, îşi umflă puțin pieptul şi luă un aer triumfător.

Paterne continuă:

— Eu aş vrea să o văd pe Eminența Voastră în armură, purtând cizme cu pinteni…

— Şi crezi că asta mi-ar da poftă de mâncare? spuse cardinalul zâmbind.

— Fără nicio îndoială, monseniore. Mai mult, cred că dacă Eminența Voastră ar face o scurtă călătorie la Tours, vă garantez că la întoarcere, Eminența Voastră va mânca la fel ca un căpcăun.

Cardinalul îşi turnă un ultim pahar cu vin şi oftă chiar mai puternic.

— Dar, vai! spuse el, eu sunt reprezentant

---

[23] Seneşal – mareşal de curte, în Franța medievală, care împărțea dreptatea în numele regelui. [n.t.].

al Bisericii, sărmanul meu Paterne.

— Eminența Voastră nu are decât responsabilități minore, acestea pot fi revocate.

— Şi, după aceea?

— Eminența Voastră ar putea îmbrățişa o altă meserie… profesia de arme…

— Sunt destul de bătrân.

— Să mergeți să locuiți la curtea Franței, să comandați armate.

— Regele nu are nevoie de mine decât pentru a-i da un sfat bun cu privire la procesiunile sale… Îți aminteşti de ultima procesiune pe care i-am organizat-o?

— Da, monseniore, a fost superbă; totuşi, aş fi vrut…

Paterne se întrerupse indecis şi cardinalul îşi încruntă sprâncenele, imaginându-şi că Paterne voia să-i critice procesiunea.

— Ce voiai să spui? îl întrebă el dintr-o dată.

— Aş fi vrut ca regele să fi fost cardinal…

— Ah! haida-de! serios? exclamă Charles de Bourbon.

— Şi, dacă Eminența Voastră ar fi fost rege…

Aceste cuvinte îl făcură pe cardinal să tresară.

— Ce frumos rege al Franței, într-adevăr, ar fi Eminența Voastră! continuă Paterne.

Atitudine impunătoare, ținută maiestuoasă, față nobilă... totul este...

— Paterne, oftă cardinalul, eşti un linguşitor!

— Ba nu, monseniore.

— Eu sunt cardinal şi nu rege. Regele se numeşte Henric al III-lea.

— El nu are copii, monseniore.

— Dar poate să aibă.

— Da, dar poate muri înainte de...

— El va muri după mine. Eu sunt mai în vârstă...

— Alteța Voastră este puternică, veți trăi o sută de ani şi chiar mai mult... Regele este trecut... bolnav... trist...

— Ei bine! spuse cardinalul cu naivitate, cum va fi să fie, la urma urmei? Regele a murit, trăiască regele!

— Ați putea fi dumneavoastră, monseniore.

— Nu eu, ci nepotul meu, regele Navarrei...

Paterne afişă un aer de om jignit.

— Un eretic! spuse el. Ah! monseniore...

— Ei bine, pe cine vrei deci în locul său?

— Pe dumneavoastră, monseniore...

— Dar sunt cardinal!...

— Papa vă poate revoca din funcție.

— Într-adevăr! murmură visător cardinalul, chiar mi-ar plăcea să devin regele Franței.

Cum el formula această dorință, uşa se deschise şi majordomul cardinalului îi spuse:

— Monseniore, au venit ambasadorii locuitorilor Parisului care solicită favoarea de a fi primiți de către Eminența Voastră.

— Şi, ce vor de la mine? întrebă cardinalul.

Majordomul se dădu la o parte şi un bărbat apăru în prag, spunând:

— Sire, noi aducem Majestății Voastre coroana Franței!

Charles de Bourbon tresări şi se uită la Paterne cu un aer amețit care voia să însemne:

„Aşadar, tu eşti vrăjitor!”

Capitolul II

Trimişii locuitorilor Parisului, cum se intitulau ei înşişi, erau în număr de trei.

Trei burghezi!

În acea epocă, deja, populația, în loc să-şi rezolve propriile afaceri, se obişnuise să apeleze la reprezentarea lor de către burghezi.

Dintre aceştia trei, care veniseră să predea coroana cardinalului de Bourbon, primul era reprezentantul pielarilor şi tăbăcarilor, confreria cea mai puternică dintre toate.

El se numea Châtelard, avea umerii lați, o barbă cenuşie, un cap pătrat şi buzele

groase. El avea o statură de Hercule şi se spunea că putea să amețească un bou cu o lovitură de pumn.

Al doilea era un om mic, puțin cam gras, cu privirea timidă, cu accent mieros, care avea părul blond şi o barbă roşcată. I se spunea Brisedoux, şi era reprezentantul postăvarilor, al croitorilor şi pantalonarilor.

Cel de-al treilea, în fine, era un personaj serios, cu un început de chelie, cu barbă albă şi care nu avea decât un ochi, ca şi Horatius Coclès.

Pe acesta din urmă, l-am întâlnit deja: era messire de Rochibond, unul din cei şaisprezece lideri ai Ligii, şi în casa căruia avusese loc acea bătălie de neuitat în care Crillon, Mauvepin, regele Navarrei şi o mână de gardieni francezi ținură piept timp de o noapte locuitorilor Parisului.

În această bătălie messire de Rochibond îşi pierduse un ochi.

Acest ochi, de altfel, avea să-l coste scump, aşa cum vom vedea, pe Majestatea Sa, regele Henric al III-lea.

Messire de Rochibond venea la Vendôme, în numele consilierilor municipali şi al guvernului provizoriu al Parisului.

După ce fiecare dintre aceste trei personaje îşi declină calitatea sa, profesia, precum şi

numele confreriei pe care o reprezenta, cardinalul, care, între timp, îşi revenise treptat din surpriza şi emoţia pe care le simţise, se adresă lui messire Rochibond:

— În numele cui veniţi să-mi oferiţi coroana?

— În numele Franţei.

— Este puţin cam vag, observă cardinalul.

— Atunci, în numele Ligii Sfânte, Sire.

— Acum este mai clar. Şi de ce îmi oferiţi coroana?

— Pentru că Alteţa Voastră este cel mai apropiat moştenitor al tronului.

Cardinalul îşi turnă un alt pahar cu vin şi spuse:

— Înseamnă că tronul este vacant?

— Da, Sire.

— Regele este mort?

— El nu mai este rege.

— Dacă nu mai este rege, înseamnă că a murit…

— Nu, nu chiar.

— Atunci, trăieşte?

— Da, Sire.

— Atunci, înseamnă că el domneşte.

— Nu, Sire.

— Ah! Pardon! spuse cardinalul, nu ştiu să dezleg enigme.

— Sire, spuse messire de Rochibond, Henric de Valois a înşelat Franţa.

— Bine! Apoi?

— A făcut alianță cu hughenoții...

— Ah! asta nu e bine, spuse Charles de Bourbon.

— Şi Papa l-a excomunicat.

— Oh! oh! dar toate acestea...

— Liga Sfântă l-a detronat...

— Încep să înțeleg.

— Şi ea ne-a dat misiunea de a veni la dumneavoastră şi de a vă oferi coroana.

— Hm! murmură cardinalul, această chestiune este gravă, domnilor.

Rochibond adăugă:

— Locuitorii Parisului sunt entuziasmați de această propunere.

— Serios?

— Şi strigă din răsputeri: „Trăiască regele Carol al X-lea!"

— Hei! asta-i drept, spuse cardinalul, voi fi Carol al X-lea, dacă voi urca pe tron...

— Veți urca, Sire.

— Ah! Ah! spuse cardinalul, care era un om cu mult bun simț, chestiunea aceasta nu mi se pare la fel de uşor de realizat cum credeți...

— De ce? întrebă messire de Rochibond.

— Papa, după cum spuneați, l-a excomunicat pe Henric de Valois?

— Da, Sire

— Şi Liga Sfântă l-a detronat?
— În urmă cu trei zile.
— Unde este acum, Henric de Valois?
— La Saint-Cloud.
— Singur?
— Cu gentilomii săi.
— Păi, spuse Charles de Bourbon, pe aceşti gentilomi îi cunosc. Printre ei, în mod sigur, se află domnul de Crillon, domnul de Montmorency, domnul de Condé, domnul de Joyeuse…
— Da, Sire.
— Şi mulți alții… Şi, alături de ei, o frumoasă şi numeroasă armată compusă din elvețieni, mercenari şi lanscheneți[24].
Domnul de Rochibond se încruntă.
— Ori, continuă cardinalul, urmăriți-mi vă rog raționamentul, domnilor. Să presupunem un lucru: îmi veți oferi coroana?
— Da, Sire.
— O accept.
— Oh! spuse şeful burghezilor.
— Aceasta este doar o presupunere. Urmăriți-mă cu atenție. Vă voi însoți la Paris. Poporul îmi va deschide porțile.
— Cu entuziasm, Sire.

---

[24] Lanschenet – infanterist german mercenar din timpul războaielor religioase purtate în sec. XV-XVI. [n.t.].

— Vor arunca flori în calea mea, voi fi condus la Luvru şi mă vor proclama regele Carol al X-lea.

— Este ceea ce ne propunem să facem.

— Dar, continuă cardinalul, între timp, Henric de Valois, celălalt rege, călare pe cal, va asedia Parisul şi îl va lua cu asalt…

— Vom rezista…

— Mi-aş dori să fie aşa cum spuneți, dar lăsați-mă să-mi continui presupunerea.

— Fie! făcu messire de Rochibond.

— Să spunem că Henric de Valois va cuceri Parisul, că-i va trece prin vârful săbiei pe burghezi şi că-l va decapita pe pretinsul rege Carol al X-lea.

— Sire, spuse messire de Rochibond, aceasta nu se va întâmpla.

— Totuşi, s-ar putea întâmpla…

— Nu, Sire, pentru că Dumnezeu este de partea noastră şi cauza noastră este justă.

— Domnilor, spuse cardinalul, am nevoie să mă gândesc, să mă consult cu Duhul Sfânt şi să-i cer să-mi lumineze mintea.

— Dar, spuse messire de Rochibond, Parisul ne aşteaptă…

— În orice caz, nu vă puteți întoarce astăzi, după cum mi se pare!

— E drept.

— Vă sugerez prin urmare să cinați aici şi

să vă petreceți noaptea, şi mâine...

— Mâine? spuseră cei trei ambasadori cu neliniște.

— Mâine, domnilor, voi avea onoarea de a vă răspunde.

Messire de Rochibond acceptă propunerea cardinalului şi însoțitorii săi îl imitară.

Bunul Paterne îi conduse într-o cameră alăturată, ceru să le fie servită friptură rece şi un vin bun, le ținu companie şi le comunică noutăți de la Paris şi din politică.

— Bazați-vă pe mine, spuse el, monseniorul cardinal va accepta.

— Dumnezeu să vă audă! răspunseră burghezii.

Şi ei cinară cu multă poftă, apoi merseră la culcare.

După aceea Paterne reveni alături de cardinal.

Acesta din urmă şedea încă pe scaunul său, cufundat într-o meditație profundă, în prezența resturilor cinei sale.

— Ei bine! Paterne, spuse el atunci când văzu că preotul se întoarse, ce crezi despre asta?

— Dar, desigur! spuse Paterne, acesta este un vis frumos.

— Crezi?

— Desigur! e frumos să fii rege.

— Da, atunci când Dumnezeu este cel care

te alege.

— Ah! Ah! făcu Paterne.

— Dar, aici, nu este vorba de aşa ceva…

— Dar Henric de Valois a fost detronat.

— Fie! dar cei care au făcut-o, aveau ei dreptul să o facă?

— Desigur.

— Oh! oh! dragul meu Paterne, spuse cardinalul, cred că te duci puțin cam departe.

— Dar, monseniore…

— În cele din urmă, dacă voi accepta, voi fi un uzurpator…

— Nu, pentru că tronul este vacant.

— În orice caz, eu voi fi un rege al poporului.

— Da, desigur.

— Şi nu un rege ales de Dumnezeu…

O voce care părea să vină din lambriurile sălii spuse:

— *Vox populi, vox Dei!* Vocea poporului e vocea lui Dumnezeu!

Paterne şi cardinalul se ridicară uimiți.

— Ai auzit? întrebă cardinalul.

— Da, Sire.

— Această voce… de unde vine?

— Din ceruri! răspunse vocea.

— Un miracol! strigă Paterne, Dumnezeu a făcut o minune!

Şi căzu în genunchi.

— Charles de Bourbon, continuă vocea misterioasă, Dumnezeu te sfătuieşte să accepți coroana Franței!

Paterne, rămas în genunchi, făcu semnul crucii şi strigă:

— Trăiască regele Carol al X-lea!...

Capitolul III

În timp ce Paterne căzu în genunchi strigând: „Trăiască regele!", vocea misterioasă continuă:

— Charles de Bourbon, Dumnezeu are porunci importante să-ți dea.

— Sunt gata să mă supun, răspunse cardinalul.

— Dar, spuse vocea din nou, sunt secrete pe care Dumnezeu, al cărui mesager sunt, nu vrea să le încredințeze tuturor.

— Ar trebui să-i spun lui Paterne să se retragă?

— Da.

— Du-te, Paterne, spuse cardinalul, care începu să tremure şi murmură *in petto*[25]: „E frumos să fii viteaz şi să te numeşti Bourbon, e frumos să fii un prinț al Bisericii şi catolic înflăcărat, dar nu poți auzi o voce divină,

[25] *In petto* (lat.) – în sinea sa, în secret. [n.t.].

fără emoție, în special atunci când nu eşti obişnuit”.

Şi, în timp ce Eminența Sa, cardinalul de Bourbon spunea acest monolog, Paterne ieşea plecându-şi capul. Paterne se simțea umilit să vadă că Cerul avea secrete față de el.

Acest lucru a făcut ca, după ce ieşi şi după ce traversă cu zgomot sala vecină, el să revină în vârful picioarelor.

Apoi îşi puse urechea la uşă.

Paterne îl auzi pe cardinal repetând:

— Tot ceea ce Dumnezeu îmi va porunci, eu voi face!

Apoi vocea divină răspunse:

— Înainte de a vă transmite poruncile lui Dumnezeu, ar fi bine să stăm puțin de vorbă, monseniore cardinal.

„Iată un mesager divin foarte respectuos, gândi cardinalul: el mă numeşte *monsenior*, pe mine, care nu sunt decât un om, şi nu m-a tutuit.”

— Să vorbim, spuse el cu voce tare, dar, mai întâi, cu ce reprezentant al Cerului am de-a face?

— Sunt doar un suflet binecuvântat, răspunse vocea.

— Când trăiați, ați fost bărbat?

— Da, monseniore.

— Şi martir?

— Am fost ucis de adepții Ligii în urmă cu cinci ani, chiar dacă eram un bun catolic.

— Şi cum vă numeați în timpul vieții? întrebă cardinalul.

— Mauvepin.

— Un nume ciudat!

— Este neobişnuit, într-adevăr, dar el mi-a deschis, cu toate acestea, porțile Cerului, unde am primit rangul de suflet binecuvântat.

— Ați fost, fără îndoială, catolic devotat?

— Şi bun regalist, monseniore.

— Şi Dumnezeu v-a învestit cu încrederea lui, din moment ce v-a trimis la mine?

Vocea, care venea dinspre tavan şi care părea să facă înconjurul camerei, răspunse:

— Acest lucru se datorează faptului că, având de-a face cu oamenii Ligii, îi cunosc foarte bine.

— Aşa trebuie să fie.

— Şi Dumnezeu s-a gândit că, mai bine decât orice, aş putea pune pe Eminența Voastră la curent cu noutățile din politică.

— Ei bine! spuse cardinalul, suflete binecuvântat Mauvepin, pentru că aveți misiunea de a-mi vorbi despre politică, vă ascult.

Vocea continuă:

— Monseniore, ați auzit despre acel truc al

Satanei care l-a făcut într-o zi pe un pustnic să-şi piardă sufletul. Ei bine! în ultimii zece ani, el şi-a schimbat deghizarea.

— Ah!

— El s-a făcut membru al Ligii. Spiritul Ligii este spiritul diavolului.

— Dar atunci, oamenii care au plecat de aici...

— Ei sunt membri ai Ligii, monseniore.

— Atunci, ei sunt mesageri ai diavolului?

— Desigur.

— Şi diavolul este cel care-mi oferă tronul Franței.

— Eminența Voastră a spus-o.

— Păi... atunci... de ce... chiar dumneata... suflete binecuvântat Mauvepin?...

— Eu, monseniore, am drept misiune de a dejuca uneltirile diavolului.

— Dar dacă-mi oferiți acelaşi lucru ca şi el, totuşi...

— Nu contează.

Cardinalul îşi ridică privirea spre tavan, de unde continua să se audă vocea.

— Iată, murmură el, ceva ce nu mi-e uşor să înțeleg.

— Veți înțelege, totuşi. Membrii Ligii au un scop oferind coroana Eminenței Voastre.

— Şi, acest scop?

— Să vă explic, monseniore. Membrii Ligii

sunt împărțiți în două tabere; cele două tabere au puncte de vedere diferite, dar au fost de acord să vă ofere coroana, şi fiecare are planul său.

— Iată ceva foarte complicat.

— Motiv pentru care Eminența Voastră ar face bine să mă asculte, continuă vocea, care părăsi tavanul pentru a face o plimbare în adâncimile podelei.

— Ascult, spuse cardinalul.

— Prima tabără a membrilor Ligii este formată din duşmani fanatici ai regelui Henric.

— Ah!

— Aceştia, urându-l de moarte pe rege, urându-i pe hughenoți şi pe nepotul vostru, regele Navarrei, vor să vă facă rege.

— Bine. Şi ceilalți?

— Ceilalți sunt partizani ai Casei de Lorena.

— Atunci, spuse cardinalul, de ce nu au ales ca rege un prinț loren?

— Eminența Voastră nu poate ignora faptul că regele Henric a pus să fie omorâți ducele Henric de Guise şi fratele său, cardinalul, la castelul din Blois.

— Ştiu despre asta, vai!

— Acest act teribil de autoritate a fost cauza protestelor parizienilor, care au dus la detronarea regelui Henric.

— Dar rămâne ducele de Mayenne?

— Da, desigur.
— Ei bine! cum de nu s-au gândit la el?
— Oh! Acesta este secretul doamnei ducese de Montpensier, sora sa.
— Şi acest secret?...
— Dumnezeu şi cu mine îl ştim. Doamna de Montpensier vrea să fie regină.
— Haida-de!
— Şi să devină soția regelui Carol al X-lea.
— Cum s-ar spune, a mea?
— Da, monseniore.
— Iată deci, un alt motiv care i-a convins pe membrii Ligii să-mi ofere tronul?
— Exact.
— Nu cumva există şi un al treilea motiv?
— Ba da, monseniore.
— Şi acesta din urmă?
— Este că Providența m-a însărcinat să vă conving...
— Să vedem? spuse cardinalul.
— Dacă veți fi de acord să fiți numit rege, poporul Parisului vi se va supune.
— Foarte bine!
— Şi îi veți ordona să demoleze baricadele şi să-şi redeschidă porțile. Atunci regele Henric al III-lea va reveni în capitala sa.
— Şi el va ordona să fiu decapitat...
— Dimpotrivă, acesta va da mâna cu Eminența Voastră.

— Dar nu voi mai fi rege!

— Oricum, veți fi mult mai puțin dacă vă veți căsători cu doamna de Montpensier.

— O cunoaşteți? întrebă cardinalul.

— Da, monseniore.

— Se spune că este foarte frumoasă.

— Este cocoşată, monseniore.

— Uf! spuse cardinalul.

— Şi şchioapă, continuă vocea lui Mauvepin.

— Păi, atunci…

— Monseniore, spuse cu gravitate vocea divină, Dumnezeu vă porunceşte să vă supuneți mie.

— Să mă supun dumneavoastră?

— Da, cel puțin să îmi urmați sfatul…

— Ei bine! ce ar trebui să fac?

— Să răspundeți, în primul rând, mâine dimineață, mesagerilor poporului din Paris, că veți accepta tronul.

— Bine! şi apoi?

— Şi să plecați cu ei la Paris.

— Asta e tot?

— Nu, monseniore.

Şi pentru a-i dovedi cardinalului că el era un spirit adevărat, vocea părăsi duşumeaua şi se instală în perete.

— Ce altceva ar mai trebui să fac? întrebă cardinalul.

— Pe drum, mâine dimineață, Eminența

Voastră va întâlni un cerşetor tânăr care îi va cere de pomană.

— Îi voi da punga mea.

— Nu despre asta este vorba, monseniore, Eminența Voastră îl va lua în serviciului său.

— În ce calitate?

— Ca valet de cameră.

— Dar, de ce?

— Pentru că acest cerşetor este un om sfânt căruia Dumnezeu i-a rezervat lucruri mari.

— Binecuvântatule Mauvepin, spuse cardinalul, şi spiritul dumneavoastră va fi alături de mine?

— Adesea, monseniore.

— Îmi veți mai vorbi?

— Îi voi dicta Eminenței Voastre sfaturi de la înălțime.

— Şi, după ce voi ajunge la Paris, ce voi face?

— Iată ceea ce nu ştiu încă, răspunse răposatul Mauvepin, şi mă voi întoarce în Cer pentru a prelua noi instrucțiuni.

Şi vocea se stinse.

— Binecuvântatule Mauvepin... îl strigă cardinalul, încă un cuvânt!

Dar nimeni nu-i mai răspunse.

Mesagerul se înălțase, fără îndoială, la Cer.

Cu toate acestea, maestrul Paterne nu pierduse un cuvânt din conversația

cardinalului cu vocea divină.

Când el nu mai auzi vocea, gândi că ar putea intra în camera cardinalului.

Dar, în acel moment, draperia de catifea, care acoperea un canat al uşii, se mişcă şi lăsă să se vadă o mână şi un braţ.

Această mână îl apucă de umăr pe preot.

În acelaşi timp, un bărbat ieşi la iveală din faldurile draperiei.

Acest bărbat, care îi era necunoscut lui Paterne, îi spuse pe un ton batjocoritor:

— Ah? deci obişnuiţi să ascultaţi pe la uşi, domnule Paterne?

Şi cum preotul speriat deschise gura să strige, necunoscutul îi puse un cuţit italian la gât şi îi spuse:

— St! Aveţi grijă! v-aţi putea răni.

Părul rar al lui Paterne se zbârli.

Capitolul IV

Deci, omul care îi pusese cuţitul la gât abatelui Paterne, preotul oficial şi valetul de cameră al Eminenţei Sale, cardinalul de Bourbon, apăruse din faldurile draperiei.

Mina speriată a lui Paterne îl făcu să zâmbească.

— Veniţi pe aici, îi spuse el, pentru că vreau să vorbesc mai mult timp cu dumneavoastră…

Paterne făcu un semn care voia să spună:

— Țineți viața mea în mâinile dumneavoastră, deci voi face tot ce vreți...

Necunoscutul îl conduse spre celălalt capăt al camerei şi îl împinse spre fereastră.

El continua să țină teribilul său pumnal în mână şi Paterne fu nevoit să păstreze o atitudine plină de docilitate.

— Domnule Paterne, repetă necunoscutul, obişnuiți să ascultați pe la uşi?

Paternă îngăimă ceva.

— Ştiți că aceasta este o meserie mârşavă față de cea de spion?

Paterne îşi înclină capul.

— Ați auzit ce spunea cardinalul?...

Paterne tremura, pentru că pumnalul acela teribil continua să strălucească în mâinile necunoscutului.

— Şi ce i-a răspuns spiritul divin?...

— Da, am auzit, răspunse în cele din urmă Paterne cu o voce slabă.

— Ei bine! continuă necunoscutul, cu toate că mă tentează să vă înfig pumnalul în inimă sau în gât, aş vrea să vă vorbesc.

Paterne se înclină, rânji încercând să mimeze un surâs şi mulțumi aproape ca un om condamnat care mulțumeşte călăului, în cazul în care, acesta din urmă, ar fi dispus să-i mai acorde câteva momente de răgaz.

— Bunul meu domn Paterne, spuse necunoscutul, sunteți capelan?

— Da, spuse Paterne.

— Şi sunteți de mult timp în serviciul cardinalului?

— De douăzeci de ani.

— El ține la dumneavoastră?

— Cred că da.

— Şi aveți o anumită influență asupra deciziilor lui?...

— Sper că da.

— Ei bine! deoarece ați auzit discuția lui cu spiritul divin, ce credeți?

— Cred, spuse Paterne, că Excelența Sa ar face bine să accepte coroana.

— Şi să se căsătorească cu doamna de Montpensier?...

— Oh! nu!...

Şi Paterne făcu un gest de groază.

— Şi, de ce nu?

— Am oroare de cei din familia de Guise...

— Ah!

— Şi aş trimite la naiba pe toți membrii Ligii, pentru că, după părerea mea, ei au cauzat tot răul în religie.

— Domnule Paterne, spuse necunoscutul, vorbiți destul de bine...

Paterne se înclină.

— Şi încep să cred că ne putem înțelege.

Paterne, care vedea lucind în continuare

sinistra lamă a stiletului, răspunse fără ezitare:

— Şi eu sunt sigur!

— Deci, urâți Liga?...

— O urăsc de moarte.

— Şi vă iubiți stăpânul?!

— Până la adorație.

— În consecință, îi vreți binele?...

— Sigur că da.

— Şi celor de acelaşi neam?

Acest cuvânt imprudent îi stârni neîncrederea lui Paterne, care pierdu din vedere pumnalul şi-l privi pe cel care-l ținea.

— Până la urmă, cine sunteți dumneavoastră? spuse el.

— Pentru a vă explica, trebuie să vă pun o întrebare.

— Să vedem? spuse Paterne.

— Credeți în miracole?

— Vai! oftă Paterne, sunt nevoit, pentru că deja am văzut unul...

— Îl veți vedea pe al doilea, spuse necunoscutul.

— Ah! spuse Paterne, care tresări.

— Cu toate că mă vedeți, eu sunt mort.

— Dumneavoastră!

— Eu sunt acel Mauvepin al cărui spirit l-ați auzit vorbind şi căruia Dumnezeu i-a dăruit un trup.

Paterne se dădu înapoi tremurând cu totul.

— Cum s-ar spune, îngăimă el... ați înviat... nu-i aşa?

— Pe moment.

— Şi... în ce scop?

— Cu scopul de a-l salva pe regele Franței, răspunse el, care nu era nimeni altul decât Mauvepin, într-adevăr.

— Cum? făcu Paterne care nu înțelesese.

— Vă spun că am înviat...

— Bine.

— Cu scopul de a-l salva pe rege...

— Dar... pe care rege?

— Pe regele Franței, desigur!

— Dar sunt doi în acest moment...

— Cum aşa?

— În primul rând, este regele Henric al III-lea.

— Bine!

— Şi regele Carol al X-lea.

— Perfect!

— Ei bine! pentru care ați înviat?

— Pentru al treilea, răspunse Mauvepin cu răceală, care îl privi pe Paterne.

— Al... treilea... cine este acesta?... întrebă capelanul înnebunit de durere.

— Domnule Paterne, spuse Mauvepin, vă voi da un sfat...

— Vă ascult, spuse preotul.

— Când cineva ține la pielea lui?... Țineți la

propria voastră viață, nu-i așa?

— Fireşte, domnule.

— Şi, în plus, la mântuirea veşnică…

— Chiar mai mult decât la pielea mea, spuse Paterne cu bucurie.

— Ştiți ce anume ar face?

— Nu.

— Să se supună.

— Dar… cui?

— Mie!…

Mauvepin avu o privire scânteietoare, o privire care-l sperie pe Paterne şi care-l făcu să se dea înapoi…

Dar, după ce făcu doi paşi, o voce imperioasă, arogantă, teribilă, plecă din tavan şi ajunse până la el.

Această voce îi spuse:

— Supune-te!

Ori, cum Mauvepin era în spatele lui şi cum vocea părea să-i vină în sprijin, Paterne nu avu nicio clipă îndoială asupra intervenției divine şi murmură cu toată resemnarea:

— Mă voi supune!

Atunci Mauvepin îl luă de braț şi îi spuse:

— Veniți cu mine, vă voi da micile mele instrucțiuni.

— Aşa deci, spuse Paterne tremurând din toate încheieturile, vă numiți Mauvepin?

— Da.

— Şi sunteți mort?

— Am fost, nu mai sunt, din moment ce eu sunt aici, înviat!

— De cât timp?

— De un sfert de oră…

— Dar, pe unde ați intrat?

— Pe uşa castelului.

— Şi nu ați fost văzut?

— Aveam o haină de cerşetor… Am fost lăsat să intru în bucătărie.

— Ah!

— Şi, din bucătărie, m-am strecurat până aici.

— Încă un cuvânt, domnule Mauvepin.

— Vă ascult.

— Ați fost cu adevărat mort?

— Da.

— Şi ați înviat?

— În carne şi oase.

— Puteți muri din nou?

Mauvepin se încruntă.

— Nu, spuse el, dar cel care ar încerca să mă omoare va fi blestemat…

— Nu eu voi fi acela care voi încerca… fiți liniştit!… murmură Paterne îngrozit…

— Să mergem! veniți! spuse Mauvepin…

Şi el îl scoase din acea cameră şi se închiseră împreună în camera care, timp de atâtea secole, în castelul Vendôme, servea drept camera capelanului.

A doua zi, în zori, Eminența Sa, monseniorul cardinal de Bourbon, se trezi plin de viață.

El adormise cu gândul că va purta o coroană; visase toată noaptea ceremonia sacră de încoronare; se trezise cu intenția deja formată de a se supune vocii divine care îi poruncise să accepte coroana.

Atunci cardinalul chemă la el pe mesagerii locuitorilor Parisului.

— Domnilor, le spuse el, m-am consultat cu Cerul astă noapte şi el mi-a dat sfatul de a deveni regele Franței.

Ambasadorii scoaseră un strigăt şi, o oră mai târziu, noul rege porni la drum spre Paris.

Capitolul V

În timp ce Eminența Sa, cardinalul de Bourbon, recunoscut ca rege de către parizieni, sub numele de Carol al X-lea, intra în Paris după un marş forțat de cinci zile, celălalt rege al Franței, fostul, cum s-ar spune, Majestatea Sa Henric al III-lea, de Valois, era la Saint-Cloud.

Regele Franței se îndoia puțin, în acest moment, că parizienii care avuseseră îndrăzneala de a-l detrona ar fi venit direct

de la Blois la Saint-Cloud.

Acolo el era înconjurat de o armată numeroasă şi de toți bravii căpitani care erau în serviciul său. Domnul de Montmorency, ducele de Joyeuse, ducele de Rohan, toți încă tineri, şi alți douăzeci, erau adunați în jurul regelui, în timp ce capitala sa îşi închisese porțile pentru el.

Trecuseră trei zile de când era în Saint-Cloud. În urmă cu cinci ani el plecase într-o dimineață pentru a asista la înmormântarea trupului neînsuflețit al monseniorului duce de Anjou, fratele său cel mai mic.

Puține lucruri se schimbaseră de atunci în jurul regelui.

Curtenii, începând cu domnul d'Épernon, continuau să fie în grațiile regelui; oamenii de stat, consilierii, cum era şi domnul de Harlay, erau în continuare ținuți la distanță.

Doamna Catherine, retrasă la castelul din Amboise, nu revenise la curte din acea zi în care regele îi retrase puterea lui Crillon şi o puse pe doamna de Montpensier în libertate.

Omul cu mască o urmă odată cu retragerea sa.

Domnul de Crillon trăia în Avignon, în compania scutierului său, Fangas.

Mauvepin dispăruse.

Regele Navarrei se întorsese la Pau şi îşi acordase satisfacția de a lua cu asalt oraşul

Cahors, care era al lui, în conformitate cu convențiile, pentru că făcea parte din zestrea doamnei Margareta de Franța.

Dar regele fusese uitat chiar şi de Crillon, mai ales, care, în mod cert, ar fi împiedicat cumplita tragedie de la Blois.

Deşi avea cinci ani mai mult şi părul mai rar, Henric al III-lea nu era nici mai slab, nici mai bolnăvicios ca altădată. Mai mult chiar, sănătatea lui părea să se fi îmbunătățit.

Medicul fratelui său, răposatul rege Carol al IX-lea, rămăsese doctorul lui; era bătrânul Miron, care atunci avea aproape şaptezeci de ani.

Miron sfârşi prin a-i spune regelui:

— Majestatea Voastră, după o lungă suferință, este în mod clar bine refăcută şi, dacă nu veți fi lovit de o moarte violentă, veți trăi mult timp de acum înainte.

— Dar totuşi, făcu Henric al III-lea, voi ajunge la şaizeci de ani, bunul meu Miron?

— Cu uşurință, răspunse doctorul.

— Deci, răspunse Henric al III-lea, mi-au mai rămas douăzeci şi cinci de ani de plăceri: După mine, potopul.

Şi, după predicția îmbucurătoare a lui Miron, fruntea încruntată a regelui se destinse puțin câte puțin şi, pe măsură ce Liga devenea din ce în ce mai puternică şi pe

măsură ce partidul rebelilor îşi îngroşa rândurile, monarhul părea că-şi recâştigase o parte din îndrăzneala sa de altădată şi o parte din acel curaj rece care fusese admirat la tânărul erou de la Jarnac şi de la Moncontour.

Ori, într-o dimineaţă, regele îl chemă la el pe domnul d'Épernon.

Domnul d'Épernon, după asasinarea ducelui de Guise, respira mult mai uşurat; el făcea să-i sune pintenii şi vorbea cu voce tare ocărându-i pe parizieni, nici mai mult, nici mai puţin, ca şi cum ar fi biciuit o jumătate de duzină de şcolari.

— Ei bine! d'Épernon, îi spuse regele, ai noutăţi de la Paris?

— Da, Sire.

— Haide, să auzim!

— Parizienii continuă să-şi strângă rândurile.

— Bine!

— Ducesa de Montpensier îi comandă... şi în fiecare zi ea se plimbă călare pe străzi.

Henric oftă.

— Ah! Nu trebuia să o eliberez, spuse el. Am scăpat de ducele Henric şi de cardinal; dacă nu l-aş mai avea decât pe Mayenne, aş dormi liniştit.

— Ei bine! vom asedia Parisul, dar va dura mult... foarte mult timp!...

— Îi vom da foc, spuse regele, şi voi construi o capitală în Lorena, această țară dragă.

— E ca şi făcut, spuse d'Épernon, Franța va avea două capitale.

— Dar nu, spuse regele.

— Ba da, insistă d'Épernon.

— Dar, din moment ce vom arde Parisul…

— Lucrul acesta nu este uşor. Şi apoi, la nevoie, *celălalt* îl va reconstrui.

— Care *celălalt?*

Domnul d'Épernon avu un zâmbit trist.

— Dumnezeule! spuse el, nu ştiu, într-adevăr, cum să-i spun Majestății Voastre.

— Vorbeşte…

— Ei bine! Există… un *alt*…

— *Alt* ce?

— Un alt rege, spuse d'Épernon cu un oftat.

Henric al III-lea sări din scaunul său.

— Eh! spuse el… un alt rege!…

— Da, Sire.

— Şi, din ce țară?

— Din Franța.

Henric începu să râdă.

— Îl voi chema imediat pe Miron, spuse el, pentru că în mod sigur delirezi.

— Am toate motivele, Sire. Parizienii vor să-şi aleagă un rege.

— Eh! Haida-de! spuse Henric de Valois pe un ton disprețuitor: va fi Mayenne?

— Nu, Sire.

— Sau un elector palatin? continuă Henric râzând.

— Nu, Sire, repetă d'Épernon.

— Atunci, nu-l văd decât pe messire de Rochibond, burghez din Paris.

— Nu este nici el, Sire.

— Sau chiar ducesa însăşi, care va purta pinteni şi care, în primul rând, îşi va lua numele de Satan?

— Majestatea Voastră s-a apropiat, dar nu este ea, totuşi.

— Ce vrei să spui?

— Regele ales este un prinț.

— Loren?

— Nu, francez.

— Nu mai este niciunul, spuse Henric.

— Majestatea Voastră se înşală, încă mai există Casa de Condé şi cea de Bourbon.

— Ah! la naiba, strigă Henric al III-lea, îmi pui răbdarea la încercare, fiule! Parizienii sunt membri ai Ligii, nu-i aşa?

— Fanatici, Sire.

— Sunt adepți ai catolicismului?

— Cu frenezie.

— Ei bine! cum Condé şi Bourbon sunt hughenoți, sunt liniştit, locuitorii Parisului nu vor fi de acord să-i guverneze.

— Dar există un Bourbon care nu este hughenot, spuse cu răceală d'Épernon.

— Ah! este adevărat, spuse regele, este vorba de bătrânul cardinal.

— L-ați numit, Sire.

— Un motiv în plus pentru a te crede nebun, fiule!

— Cum aşa, Sire?

— În primul rând, cardinalul are mai mult de şaizeci de ani şi este un om cumsecade.

— El se ține foarte bine şi este încă foarte viguros, Sire.

— Totuşi, este cardinal.

— Ah! acest lucru nu este un obstacol.

— Crezi!

— Dovadă fiind că locuitorii îl aclamă.

— Pe el?

— Da, Sire.

— Ei l-au numit rege?

— L-au numit regele Carol al X-lea, Sire, iar legatul papal, acelaşi care a excomunicat-o pe Majestatea Voastră…

— Taci, d'Épernon! făcu Henric al III-lea cu teamă.

— Legatul, continuă d'Épernon, trebuie să-l ungă rege, mâine, duminică.

— Unde? La Reims?

— Nu, la Paris.

Regele avu o scânteiere de furie în privire.

— Trăiască Dumnezeu! spuse el, asta nu se va întâmpla.

— Este foarte dificil de a-i împiedica, Sire.
— Cum aşa?
— Porțile Parisului sunt groase.
— Le voi sparge!
— Şi apoi, odată uşile sparte, vom intra în oraş.
— Da, într-adevăr... Voi trece toți locuitorii prin vârful săbiei.
— Lucru nu este deloc uşor, Sire.
— Crezi?
— Parizienii sunt în stare să reziste doi ani.
— Ah! oftă Henric al III-lea, dacă l-aş fi avut pe bravul meu Crillon? Dar el m-a părăsit... el nu a mai vrut să mănânce pâinea mea.
— Cred că a găsit-o prea tare, observă d'Épernon cu răutate.
— Domnule d'Épernon, sunteți un neghiob, spuse o voce din uşă. Pâinea regelui nu a fost niciodată tare.
Şi un om intră.
Acest om era Crillon.
Crillon, care revenea punându-şi sabia la picioarele regelui Franței.
— Sire, spuse el, când regele nu are nevoie de mine, eu nu am ce face la curte, în compania unor feți-frumoşi aşa ca domnul d'Épernon, dar, când serviciile mele pot fi utile, să fiți sigur că mă veți revedea.
— Mulțumesc! bunul meu Crillon, spuse regele întinzându-i mâna.

Capitolul VI

Henric al III-lea fusese atât de puțin norocos în decursul anilor, încât el privi sosirea lui Crillon ca o şansă fericită şi o întâmplare a sorții.

— Într-adevăr, bătrâne prieten, spuse el lăsându-l pe bătrânul căpitan să-i sărute mâna, v-ați întors la mine?

— Da, Sire.

— Ah! este tocmai momentul potrivit în care am nevoie de dumneavoastră.

— Sire, spuse Crillon, cred că Majestatea Voastră are tot timpul nevoie de mine.

— Serios? spuse regele.

— Am onoarea de a-i spune Majestății Voastre, făcu pur şi simplu marele căpitan.

— Este posibil, de fapt, spuse regele, cu o oarecare smerenie.

— Totuşi, adăugă Crillon, de multe ori s-a întâmplat ca Majestatea Voastră să se teamă de sfaturile mele ca de ciumă.

— Oh! făcu regele.

— Atunci, continuă Crillon, am plecat. Acesta era cel mai bun lucru pe care-l aveam de făcut.

— Dar, bunul meu Crillon, spuse regele, asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă, mi

se pare.

— Cinci ani, Sire.

— Şi, în timpul acestor ani, s-au întâmplat multe lucruri bune.

— Da, Sire.

— În primul rând, am scăpat de ducele de Guise şi de frate său.

— Sire, spuse Crillon cu asprime, Majestatea Voastră nu ar trebui să-mi vorbească despre această aventură.

— Şi de ce, bunul meu Crillon?

— Pentru că ştiți care este punctul meu de vedere şi pentru că este... inutil!

— Şi, de ce, atunci?

— În primul rând, pentru că ducele este mort şi pentru că nu mai poate reveni.

— Şi apoi?

— Şi pentru că am dezaprobat această acțiune a Majestății Voastre.

— Haida-de! exclamă uimit regele. Dar n-ai vrut să-l decapitezi chiar tu însuți?

— Da, Sire.

— Ei bine! atunci... aceasta mi se pare...

— Dar, în ziua aceea, Sire, locuitorii Parisului bubuiau lângă porțile Luvrului şi noi am fost în legitimă apărare, în timp ce, la Blois...

Crillon se opri.

— Încheiați, spuse regele. Sunt decis să ascult adevărul din gura dumneavoastră,

domnule Crillon.

— Ei bine! Sire, murmură Crillon, coborându-şi privirea şi continuând cu o voce şoptită, moartea prinților loreni este un asasinat care, probabil, va influența domnia voastră.

Regele se încruntă, dar nu spuse nimic.

Crillon adăugă:

— Şi, cu siguranță, aceasta nu va servi prea mult, deoarece Casa de Lorena continuă s-o considere învinsă pe Majestatea Voastră.

— Oh! O voi învinge! Îl voi zdrobi pe Mayenne în luptă!

— Vă voi ajuta, Sire.

— În ceea ce priveşte ducesa…

— Ah! Sire, spuse Crillon, ducesa îmi produce o teamă mai mare decât toate armatele din lume. Majestatea Voastră a avut-o în mâinile sale o dată, dar este puțin probabil ca ocazia să se mai repete.

Henric îşi muşcă buzele, apoi, schimbând brusc subiectul:

— Ar trebui să dăm asalt asupra Parisului, spuse el, ce credeți, cavalere?

— Cred, Sire, că acest lucru merită o reflecție.

— Ei bine! să reflectăm.

— Nu cu mine, Sire, eu nu sunt un bun politician, şi domnul d'Épernon, aici de față,

nu este nici măcar un soldat. Dacă veți decide să atacați, voi fi în stare chiar să mărşăluiesc, dar...

— Dar ce? spuse Henric.

— Asta sună foarte serios.

— Dar trebuie totuşi să mă întorc în capitala mea şi să-l alung pe uzurpator.

Un zâmbet se întrezări pe buzele lui Crillon.

— Sire, spuse el, Majestatea Voastră a suportat un joc murdar pentru o lungă perioadă de timp... pe măsură ce, din neatenție, fără îndoială, ați răspândit atuurile voastre.

— Ce vrei să spui?

— Din fericire, v-a reintrat unul.

— Tu eşti.

— Nu, Sire. Atunci, dacă pe mine mă considerați un atu, îi spun Majestății Voastre că are două acum.

— Şi care e acel atu?

— Este cardinalul Charles de Bourbon, care doreşte să accepte coroana din mâna parizienilor.

— Şi tu îl numeşti un atu?

— Da, Sire.

Regele, uluit, îşi deschise ochii mari.

— Sire, răspunse Crillon, îndrăznesc să o întreb pe Majestatea Voastră dacă are noutăți despre doamna Catherine, regina-

mamă?

— Mama mea este în Amboise şi nu se mişcă de acolo.

— Dacă voi îndrăzni să-i dau un sfat Majestății Voastre…

— Vorbeşte!

— Chemați-o pe regina-mamă să vă fie alături.

— Dar eu nu am exilat-o.

— Ah!

— Şi dacă doamna Catherine m-a abandonat…

— Acest lucru s-a întâmplat, probabil, spuse Crillon, pentru că Majestatea Voastră a crezut că nu avea nevoie de sfaturile ei.

Regele oftă.

— Doamna Catherine are sfaturi mai bune decât mine, Sire, dar pun pariu că ar fi de aceeaşi părere ca şi mine.

— Cum aşa?

— Ea i-ar spune Majestății Voastre să amâne asaltul asupra Parisului.

— Crezi?

— Sunt sigur.

— Dar, cu ce scop?

— Sire, spuse Crillon, voi face apel la amintirile regelui.

— Să vedem?

— Regele îşi aminteşte de Mauvepin?

— Bietul Mauvepin! spuse Henric, era spiritual şi mă amuza. În plus, se pricepea la politică.

— Vă cred, Sire, şi el, mai bine decât mine, v-ar fi explicat avantajul pe care l-ar avea Majestatea Voastră să-i lase pe parizieni delirând, dându-le satisfacția de a avea un rege provizoriu.

— Cum, *provizoriu?* spuse Henric al III-lea, căruia cuvântul i se păru ciudat.

— Sire! murmură Crillon, Mauvepin vă va explica acest lucru.

— Dar nu-l avem pe Mauvepin... Mauvepin m-a părăsit... este un nerecunoscător.

— Cine ştie? spuse Crillon, este posibil ca Majestatea Voastră să-l vadă revenind, dacă...

— Dacă?... spuse regele, văzând că ducele de Crillon ezita.

— Dacă ar fi binevenit.

— Oh! cu siguranță.

— Serios? făcu Crillon.

— Pe cuvântul meu de rege!

— Mulțumesc! Sire, spuse o voce din pragul uşii.

Şi Mauvepin intră fără menajamente în cameră.

— Cum! Tu eşti? spuse Henric uluit.

— Da, Sire.

— De unde vii?

— Din Gasconia. Şi aduc câteva mesaje pentru Majestatea Voastră.
— De la sora mea Margot, fără îndoială?
— În primul rând.
— De la vărul meu de Navarra?
— Apoi, dar îl mai am şi pe al treilea.
— Şi de la cine, atunci, este acest mesaj?
— De la Doamna Catherine, regina-mamă.
— Ai văzut-o?
— Am trecut prin Amboise.

Cum regele nu avea intenția de a-l invita pe Mauvepin să şadă, Mauvepin se aşeză, scandalizându-l pe domnul d'Épernon, care era un om de etichetă.

— Majestatea Voastră să mă scuze, spuse el, dar am călărit opt zile şi şase nopți şi sunt extrem de obosit.

— Vrei să iei prânzul cu mine, Mauvepin? îl întrebă regele, care, la vederea fostului său bufon devenise foarte vesel.

— Aş vrea, Sire, dar… cu o condiție.

— Oh! oh! făcu regele, îmi pui condiții acum?

— Mi-am format obiceiul de a vorbi sincer, Sire, la curtea regelui Navarrei.

— Uf! făcu regele, vărul meu, Henric este un rege mai mic, e de înțeles… Dar, contează prea puțin! spune care-i condiția şi voi vedea.

— Aş vrea ca Majestatea Voastră să-l invite la masă şi pe domnul de Crillon.

— Fie, spuse regele. Şi apoi?

— Şi să nu-l invite pe domnul d'Épernon.

— Monseniore! spuse ducele, care se simți ofensat.

— Dragul meu duce, spuse Mauvepin pe un ton degajat, nu am nicio intenție de a vă nemulțumi, doar că domnul de Crillon şi cu mine avem un mesaj secret pentru rege şi nu putem vorbi de față cu dumneavoastră.

— Du-te, bietul meu d'Épernon, spuse regele. Te invit la cină, va fi o compensație.

Domnul d'Épernon ieşi murmurând şi regele ceru masa de prânz. Când se aşeză la masă, avându-l la dreapta sa pe Crillon şi pe Mauvepin la stânga lui, acesta din urmă îi spuse:

— Sire, monseniorul cardinal de Bourbon vine să fie proclamat rege de către burghezia şi locuitorii din Paris.

— Ştiu asta, spuse Henric al III-lea.

— Dar este un lucru pe care poate nu-l ştiți, Sire.

— Ce anume?

— Cardinalul a început prin a refuza coroana...

— Ah!

— Şi, în urma sfatului unuia dintre prietenii voştri, a consimțit să devină rege.

— Şi cine este acest ciudat prieten? întrebă Henric al III-lea.

Mauvepin îşi turnă un pahar mare de vin de Jurançon, îl goli şi spuse:

— Acesta sunt eu!

Regele nu-şi putu reține un gest de surpriză.

— Sire! făcu Mauvepin pe un ton batjocoritor, ducesa de Montpensier caută un soț, parizienii caută un rege; am făcut în aşa fel încât cu o piatră să dăm două lovituri.

— Mauvepin, spuse regele, nu-mi plac enigmele.

— Ei bine! Sire, vă rog să-mi dați o felie din acest pate de căprioară care miroase ca un balsam, şi mă voi explica.

Capitolul VII

— Sire, continuă Mauvepin, îi spuneam deci Majestății Voastre că am făcut o piatră pentru două lovituri.

— Cum aşa, dragul meu?

— Parizienii vor un rege şi doamna de Montpensier doreşte un soț, le-am fost de ajutor pentru a-şi îndeplini dorința.

— Şi asta înseamnă că eşti prietenul meu?

— Da, Sire.

— *Ventre-de-biche!* sunt curios să înțeleg

cum, dragul meu Mauvepin.

— O implor pe Majestatea Voastră să fie atentă la cuvintele mele!

— Să vedem!

— Doamna de Montpensier este cea care s-a aşezat în fruntea parizienilor cu gândul să o detroneze pe Majestatea Voastră şi să aleagă un alt rege.

— Ah! Ea este! spuse Henric al III-lea încruntându-se.

— Desigur, şi tot ce vrea doamna de Montpensier, vor şi parizienii. Dacă doamna Louise de Vaudemont, regina Franței, ar urma să moară mâine, rămânând văduv, Majestatea Voastră ar oferi mâna sa doamnei de Montpensier…

— Ce oroare! murmură Henric al III-lea, care avea o frică instinctivă de ducesă.

— Aceasta este o presupunere, Sire.

— După aceea?

— Parizienii l-ar detrona pe cardinalul de Bourbon şi ar veni umili să sărute picioarele Majestății Voastre.

— Într-adevăr!

— E aşa cum am onoarea să-i spun Majestății Voastre, doamna de Montpensier vrea un soț.

— Ca să-l facă rege?

— Şi să devină regină, Sire.

— Am înțeles.

— Dacă nu l-ar fi găsit pe cardinal, ea s-ar fi căsătorit cu primul prinț venit, chiar şi cu un elector palatin sau cu un arhiduce.

— Oh! oh!

— Şi, cum parizienii ar face tot ce vrea ea, l-ar pune pe tronul Franței la fel de uşor cum aş goli această sticlă cu vin de Jurançon; unde mai pui, încheie Mauvepin, că electorul palatin sau arhiducele ar fi intrat în Paris cu o frumoasă armată.

— Acest lucru este bine gândit, murmură Henric al III-lea.

— Aşteptați încă, Sire: dacă niciun elector, niciun arhiduce n-ar dori, din întâmplare, mâna ducesei, ea ar găsi un simplu gentilom pe care, din dragoste pentru ea, parizienii l-ar ridica pe scut.

— Ah! haida-de! spuse regele.

— Contele de Crèvecoeur, de exemplu!

Regele îşi aminti de acel tânăr chipeş care, în urmă cu cinci ani, îi vorbise atât de mândru şi atât de îndrăzneț.

— Ah! Desigur, spuse el, îl cunosc.

— Şi acesta, Sire, spuse Mauvepin, îi va da, vă jur, unele probleme Majestății Voastre.

— Dar, în fine, spuse Henric al III-lea, doamna de Montpensier nu s-a decis deja să se căsătorească cu cardinalul?

— Nu încă.

— Dar ea îl ia în calcul?

— Da, de îndată ce Papa îl va revoca pe Eminența Sa din funcția sa ecleziastică.

— Şi, îi va lua mult timp?

— I-ar trebui o lună întreagă, spuse el, şi, într-o lună, Parisul va fi al nostru.

— Sper să fie aşa, spuse regele, nu-i aşa, Crillon?

— Dar, spuse bravul cavaler, care până atunci tăcuse, lăsându-l pe Mauvepin să vorbească, nu ştiu, Sire, ca vreun loc să fi rezistat în fața mea mai mult de o lună.

— Deci, continuă Henric al III-lea, chiar tu ai propus această căsătorie?

— Nu chiar, Sire, dar eu sunt cel care l-a sfătuit pe cardinal să accepte, spuse Mauvepin.

— Şi cardinalul ți-a urmat sfatul?

— Pe al meu, nu, ci pe al Cerului.

Apoi, uitându-se la rege cu zâmbetul lui viclean, Mauvepin continuă:

— Majestatea Voastră a uitat noaptea în care m-am prefăcut mort?

— Ah! caraghiosule! spuse Henric al III-lea, ți-ai bătut joc de mine în acea zi.

— Era în interesul Majestății Voastre.

— Fie! dar…

— Şi, altfel spus, în acelaşi fel mi-am bătut joc de monseniorul cardinal de Bourbon, iată cum l-am convins!

Aceste cuvinte fiind spuse, Mauvepin povesti regelui cum, ascuns în faldurile unei uşi, el jucase în castelul din Vendôme, rolul unei voci divine; cum, după aceea, recunoscut printre oamenii cardinalului, el îşi continuă acest rol în timpul călătoriei noului rege de la Vendôme la Paris; apoi el conchise:

— Prin urmare, Sire, cardinalul nu a făcut decât ce i-a poruncit Providența.

— Ah! într-adevăr!

— El va guverna Parisul aşa cum va dori Providența.

— Şi Providența?

— Sunt eu, desigur!

— Bine!

— Şi îi voi porunci tot ce va dori Majestatea Voastră.

— Am înțeles, spuse regele. Dar doamna de Montpensier va accepta oare această intervenție divină?

— Da, Sire.

— Crezi?

— Voi face un experiment şi sper că îmi va reuşi.

— Şi, aşteptând, spuse regele, cred că voi lua măsurile necesare pentru a reveni la Paris.

— Majestatea Voastră ar face bine să

aştepte întoarcerea reginei-mamă.

— Deci ea se va întoarce? întrebă regele.

— Şi sosirea regelui Navarrei.

— Hei! ce vrei să fac cu acest hughenot, Mauvepin?

— Sire, spuse tânărul cu gravitate, momentan, moştenitorul direct al Majestății Voastre este regele Navarrei.

— Ei bine! spuse regele cu umor, el va aştepta mult timp această moştenire.

— El nu visează să pună mâna pe coroană, Sire, în timpul vieții Majestății Voastre, ci pentru a o apăra şi, la această oră, spuse Mauvepin cu gravitate, regele Navarrei a devenit brațul drept al monarhiei.

— Dar el este un hughenot!

— Ce importanță are?

— Şi oamenii din Ligă?...

— Oamenii Ligii sunt nişte rebeli, spuse Mauvepin, pe când hughenoții sunt supuşi loiali.

— Dar Papa... ce va spune?

— Papa a excomunicat-o deja pe Majestatea Voastră, Sire.

Regele tresări şi scoase un strigăt plin de durere.

— Prin urmare, continuă Mauvepin, Majestatea Voastră nu se mai teme de mânia Bisericii.

— Vai! Nu, deoarece acestea cântăresc

foarte mult pentru mine.

— Ei bine! Papa va ridica excomunicarea într-o zi, Sire…

— Şi, când va fi asta?

— Atunci când Majestatea Voastră va reveni la Paris, în fruntea unei armate victorioase, avându-l pe regele Navarrei lângă el.

Şi Mauvepin se ridică în timp ce rosti aceste cuvinte şi, îndoind şervețelul său, spuse:

— Se dejunează foarte bine la Majestatea Voastră. Voi avea onoarea de a reveni.

— Vei pleca?

— Da, Sire.

— Unde anume?

— Voi merge la Paris.

— Aproape de cardinal?

— Desigur. Nu trebuie să-mi joc rolul?

— Atunci ar trebui să-ți dau instrucțiuni?

— Este inutil.

— Cum aşa, dom'le Mauvepin? făcu regele.

— Păi, am primit deja instrucțiuni, Sire.

— De la cine?

— De la regina-mamă. I-am spus deja Majestății Voastre că am văzut-o la Amboise.

Henric al III-lea nu spuse nimic. El deveni răbdător şi se resemnă văzând că doamna Catherine îşi relua, din prima zi, responsabilitatea afacerilor.

— Du-te! spuse el. Când te vei întoarce?

— Mâine. La revedere! Sire.

Şi Mauvepin părăsi Saint-Cloud.

Regele, care se duse la fereastră, îl văzu încălecând pe un căluț care porni la trap şi imediat se pierdu într-un vârtej de praf.

Mauvepin traversă pădurea din Boulogne, satul Chaillot şi ajunse la poarta Saint-Honoré care, la fel ca toate porțile Parisului, era închisă cu lanțuri şi păzită de burghezi.

Dar Mauvepin trecu fără probleme. El nu avusese nevoie, pentru acest lucru, decât să arate o hârtie semnată *Paterne*.

Fostul capelan, valet de cameră, devenise un fel de prim-ministru, după cum vom vedea mai târziu.

Odată ajuns la Paris, Mauvepin o apucă pe drumul din cartierul Saint-Antoine.

Apoi intră pe strada Lions-Saint-Paul.

După aceea, din nou, el urcă pe scara casei vecine celei a lui messire de Rochibond, aceea în care avusese loc frumoasa încăierare, pe care o ştim, între Crillon şi gărzile regelui pe de o parte, şi burghezii Parisului de cealaltă parte.

Şi el bătu la uşa lui Périne care, deşi era cu cinci ani mai în vârstă, continua să fie foarte frumoasă. Şi Périne, după ce deschise, îl îmbrățişă pe Mauvepin.

Capitolul VIII

Périne locuia în continuare în cămăruța ei şi, deşi trăise cândva în cartierul Latin, care nu era chiar o şcoală consecventă, ea îl iubea în continuare pe Mauvepin. Mauvepin, ciupit de vărsat, cocoşat, dar spiritual şi curajos.

Cu toate acestea, el nu se purta cu ea nici magnific, nici curtenitor, nici constant.

Mauvepin plecase de multe ori din Paris timp de luni întregi lăsând o pungă aproape goală pe masa tinerei, şi în timpul absențelor sale lungi, rareori îi trimitea veşti despre el. Cu toate acestea, Périne îl iubea.

În acea zi, când apăruse Mauvepin, întorcându-se de la Saint-Cloud, unde luase prânzul cu regele, Périne îşi aruncă brațele în jurul gâtului său şi îi spuse:

— Ah! dumneavoastră mi-ați spus în această dimineață că vă veți întoarce, dar eu nu v-am crezut.

— Şi, de ce, draga mea?

— Pentru că, destul de des, mi-ați spus acelaşi lucru.

— Şi nu am revenit?

— Vai! Nu.

Mauvepin se aşează pe colțul patului tinerei, îşi descheie centura, aruncă pălăria şi răspunse pe un ton serios:

— Draga mea, tu nu înțelegi chestiuni politice.

— Eu?

— Da, tu.

— Eu înțeleg un singur lucru, spuse Périne, care făcu o strâmbătură simpatică, că mă veți lăsa întotdeauna singură.

— Spune, micuțo, făcu Mauvepin, tu nu te plictiseşti în acest cartier murdar?...

— Mă plictisesc oriunde nu vă aflați, şi deloc, atunci când sunteți cu mine.

— Asta e minunat! dar nu mi-ai răspuns. Ții tu atât de mult să locuieşti în casa asta?

— Asta depinde...

— Dacă ți-aş dărui o cămăruță drăguță undeva, cu scaune frumoase, cu un dulap cu sertare din aramă... cu o oglindă mare cu ramă de oțel, la fel de mare ca uşa de aici...

— Vă bateți joc de mine.

— Şi un dulap plin de haine, rochii din stofă şi din mătase, cu panglici şi cu dantelă.

Mauvepin întotdeauna se arăta puțin măreț în fața lui Périne, încât tânăra îi râse în nas.

— Deci, ați găsit un talisman? spuse ea.

— Aproape...

— Şi cu acest talisman... ați procurat aur, probabil! continuă ea pe un ton ironic.

— Nu, dar am mijloacele de a-ți oferi tot ce ți-am spus.

— Şi cum?

— Ai văzut-o, uneori, pe ducesa de Montpensier?...

— Regina baricadelor, adevărata stăpână a Parisului?

— Da.

— Dacă am văzut-o! spuse Périne. Dovada este că am tremurat de multe ori.

— De ce?

— Păi, din cauza dumneavoastră, nefericitule!...

— Ei bine! spuse Mauvepin, sunt invidios că te voi introduce în serviciul doamnei de Montpensier ca servitoare.

— Dar sunteți nebun!

— Deloc. Atunci înțelegi, nu-i aşa? alcovul, mobilierul rafinat, hainele de catifea, panglicile... ce ştiu eu?

— Dar, spuse Périne care avea o doză destul de mare de bună creştere, pentru a intra în serviciul doamnei de Montpensier, care este o prințesă, aproape o regină, trebuie ca lucrurile să fie bine gândite.

— Haida-de! Adică?

— În primul rând, o încredere de care eu nu mă bucur, şi dumneavoastră sunteți departe de a o avea.

— Greşeşti, Périnette.

— Apoi, trebuie să fiu fiica unui nobil şi eu nu sunt decât o copilă săracă, găsită într-un

colț, la marginea cartierului Latin.

— Haida-de! spuse Mauvepin, nu-ți spun ca să te flatez, dar ai mâinile unei ducese.

— Bine! asta poate fi adevărat!

— Şi chipul, înfățişarea, eleganța unei femei de calitate.

— Toate acestea nu mă fac fiica unui nobil.

— Ei bine! ți-am găsit unul dintre strămoşi.

— Mie?

— Păi, da... ascultă: te numeşti domnişoara Périne Isabeau de Chamberville.

Périne izbucni în râs.

— Dar dumneavoastră deliraţi, dragul meu Mauvepin!

— Tatăl tău a murit în serviciul ducelui François de Lorena şi ducesa de Montpensier i-a promis mătuşii dumneavoastră, stareță la mânăstirea din Aigremont, în Lorena, să te ia în serviciul său, ştiind că eşti orfană şi fără zestre.

Périne deschise ochii mari şi începu să se întrebe dacă Mauvepin nu înnebunise.

Dar Mauvepin era serios şi vorbea ca un om care era sigur pe ceea ce spune.

— Mauvepin, spuse Périne, nu mă pricep să dezleg enigme. Dacă nu-mi veți explica, nu voi înțelege deloc.

— Îți voi explica, răspunse Mauvepin, dar nu încă, micuțo.

— Şi, de ce?

— Pentru că, înainte de asta, vreau să ştiu dacă ne putem înțelege.

— Cum adică!

— Să presupunem, continuă Mauvepin, că ai fi de-adevăratelea domnişoara de Chamberville, nepoata stareței din Aigremont şi camerista doamnei ducese de Montpensier.

— Ei bine?

— Isabeau de Chamberville îl va uita pe Mauvepin pe care Périne îl iubea?

— Oh, nu! spuse tânăra care luă tandru în mâinile sale capul lui Mauvepin şi îl sărută pe frunte.

— Foarte bine, spuse Mauvepin cu răceală. Doamna de Montpensier are motivele ei să nu fie la înălțime în ceea ce priveşte moralitatea, cum s-ar crede, continuă Mauvepin.

— Ah! spuse Périne.

— Ea înțelege foarte bine că tinerii nu sunt înțelepți ca bătrânii şi nu va considera ceva rău ca o servitoare să aibă un amorez.

— Crezi?

— Oh! Sunt sigur. Dar, urmăreşte-mi raționamentul, micuța mea.

— Vă ascult.

— Am venit aici de puține ori; ştii de ce?

— Nu.

— Pentru că am treburi la Luvru.

— Ei bine ?

— Când vei fi la Luvru, ne vom vedea în fiecare zi.

— Adevărat? exclamă Périne, adevărat? Dar doamna de Montpensier nu locuieşte la Luvru.

— Acest lucru se va întâmpla de mâine. Acum, o altă întrebare: pot conta pe ajutorul tău? vei fi discretă, devotată?

— Ştiți că vă iubesc, ingratule! spuse Périne, şi că sunteți singura mea iubire. Acum, adăugă ea, am înțeles un singur lucru.

— Care dintre ele?

— Că vreți să faceți din mine un spion!

— Uf! urât cuvânt…

— Dar, haide, spuse Périne, a-mi risca viața pentru dumneavoastră este mai bine decât să trăiesc… aşa-i fericirea… Voi face tot ce veți dori…

— Dragă Périne! spuse Mauvepin, care crezu că e bine să o strângă uşor la pieptul său.

— Totuşi, sunt curioasă să ştiu cum veți face să devin domnişoara de Chamberville.

— Recunosc, răspunse Mauvepin, că această chestiune ar fi fost dificilă nu numai mie. Dar norocul mi-a venit în ajutor.

— Norocul?

— Da. Imaginează-ți că, în această

dimineață, plecând de la tine pentru a mă duce să-l văd pe sărmanul meu rege la Saint-Cloud, am trecut printr-o aventură.

Périne începu să asculte cu atenție.

— În timp ce treceam prin satul din Chaillot – de-abia se făcuse ziuă atunci, – am găsit o fată care plângea, aşezată pe o bucată de zid, prăbuşită în mijlocul străzii. O tânără care plângea, pe care ai fi îndrăgit-o puțin, mai ales că era atât de drăguță...

— Ah! făcu Périne, care se încruntă, ea era *drăguță*!...

— Adorabilă! dar ascultă totuşi, geloasă mică şi rea! continuă Mauvepin. M-am apropiat de ea şi am întrebat care-i cauza durerii sale.

— „Domnul meu, răspunse ea, sunt o biată orfană care călătoreşte cu un bătrân scutier. Noi am ajuns ieri seară la porțile Parisului şi, cum acestea erau închise, am fost obligați să venim şi să dormim în acest sat, în care scutierul meu avea o rudă care ne-a oferit ospitalitate."

— „Dar, domnişoară, i-am spus, până acum nu văd nimic foarte dureros în tot ce mi-ai povestit."

— „Oh! veți vedea, domnule, mi-a spus ea. În această dimineață, am plecat din nou cu gândul să mergem la Paris; dar, în timp ce

treceam pe această stradă, am întâlnit oameni înarmați, care au început să se uite la mine şi să-mi vorbească grosolan. Scutierul purta crucea de Lorena pe armura sa; oamenii înarmați erau soldații regelui. Ei l-au atacat, i-au răsturnat calul şi l-au luat cu ei."

— În acel moment al povestirii, continuă Mauvepin, ea mi-a spus că se numea domnişoara de Chamberville, că venea din Lorena pentru a intra în serviciul doamnei de Montpensier, pentru care avea o scrisoare de la mătuşa ei, stareța din Aigremont, dar, laolaltă cu această scrisoare, primise şi câțiva galbeni, şi câteva haine într-un sac de piele pe care bătrânul scutier îl purta în banduliera sa. Oamenii regelui îi luară cei doi cai şi scutierul, astfel încât, biata copilă se găsea fără bani şi nu mai avea nici acea scrisoare care trebuia să-i facă trecerea la doamna de Montpensier.

— Ei bine! Ce ați făcut atunci? întrebă Périne.

— Vei vedea... Mi-am luat un aer plin de compasiune şi i-am spus tinerei fete: „Din fericire, domnişoară, Providența m-a scos în calea dumneavoastră. Dacă oamenii care l-au luat pe scutierul tău sunt cu adevărat oameni ai regelui, nu-i vor face niciun rău."

— „Credeți?"

— „Şi l-au dus la Saint-Cloud, unde merg şi eu.”

— „Ați avea puterea, prin urmare, să determinați să-l pună în libertate?” întrebă ea.

— „Categoric. Eu sunt unul dintre ofițerii regelui.”

— „Ei bine! dacă voi merge cu dumneavoastră?...”

— „Oh! Nu, Saint-Cloud este departe de aici. Dar vă voi conduce la mânăstirea din Chaillot, unde mă veți aştepta.” Ajunşi aici, am condus-o la mânăstire şi am luat-o separat pe maica stareță, spunându-i: „Maică, sunteți devotată regelui, ştiu asta. Ei bine! Este în interesul foarte mare al regelui ca să o păziți pe această fată care-i prizonieră aici şi care nu trebuie să iasă din această mânăstire, oricare ar fi pretextul.” Stareța mi-a jurat pe Biblie, adăugă Mauvepin, că o va păzi cu mare grijă, şi apoi am plecat la Saint-Cloud.

— Dar bătrânul scutier?...

— Pe acesta îl luaseră elvețienii.

— Fără să-i facă vreun rău?.

— Niciunul. Le-am spus să-l bage în temniță şi să-i ia sacul de piele.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— L-am lăsat la Saint-Cloud, dar am păstrat

scrisoarea stareței din Aigremont.

— Şi această scrisoare?

— Uite-o.

Şi Mauvepin trase scrisoarea din buzunar, apoi o întinse spre Périne.

— Ce ar trebui să fac cu ea?...

— Draga mea, spuse Mauvepin, ascultă-mă cu atenție; ai aici zece pistoli...

Şi el puse cei zece pistoli noi pe masă.

— După aceea? făcu Périne.

— Vei merge în cartierul neguțătorilor de haine şi vei cumpăra haine potrivite pentru o fată nobilă ce urmează a face o călătorie.

— Foarte bine.

— Când vei fi bine pregătită, vei merge la Luvru.

— Dar ducesa este deja acolo?

— Nu încă; de asemenea, nu cu ea vei cere să vorbeşti.

— Dar, cu cine?

— Cu messire abatele Paterne, capelan al regelui.

— Care rege?

— Ai dreptate, sunt doi. Ei bine! regele Carol al X-lea.

— Şi mă va conduce la ducesă?

— Da, el va fi prevenit.

— De cine?

— De mine.

— Dar această fată săracă al cărei nume îl

voi lua?

— Va rămâne în mânăstire.

— Şi scutierul?

— Este foarte bine tratat la Saint-Cloud.

— Dar, obiectă Périne, se va afla adevărul mai devreme sau mai târziu.

— Da, dar când se va afla, nu va mai fi nevoie să mă interesez de ceea ce face doamna ducesă de Montpensier.

— De ce?

— Pentru că ea va fi găzduită în *donjonul*[26] de la Vincennes.

Périne tresări.

— Aşa că! spuse Mauvepin, în această seară, micuțo, trebuie să plec.

— Unde?

— La Luvru.

— Dar acolo sunteți cunoscut?

— Sunt unul dintre scutierii noului rege, adăugă Mauvepin zâmbind.

Apoi depuse un sărut pe fruntea lui Périne şi plecă.

După ce ieşi din casă, se îndreptă spre suburbia Saint-Antoine şi murmură:

— Regele de Navarra va fi aici în opt zile şi, în cincisprezece zile, sper că regele Henric al

---

[26] Donjon – turnul principal, cel mai bine fortificat al unui castel medieval. [n.t.].

III-lea va dormi la Luvru.

Messire Paterne era în locuința lui.

Locuința capelanului cardinalului Carol de Bourbon se afla de aproape patruzeci şi opt de ore, la Luvru.

Acest vis pe care onestul capelan îndrăznise să şi-l facă într-o noapte, la castel din Vendôme, se realizase, ca prin magie.

Monseniorul cardinal de Bourbon era rege! Rege al Franței, aclamat de locuitorii Parisului, gata de a fi revocat de către Papă din funcția sa ecleziastică şi de a se căsători cu Anne de Lorena, prințesă de Guise şi ducesă de Montpensier!

În mod cert, bunul Paterne trebuia să fie mulțumit, totul se realizase aşa cum îşi dorise. Noul rege intrase în Paris, seara, la lumina torțelor. Oamenii strigară: „Trăiască regele!"

Burghezii, îngenuncheați în fața lui îi prezentară cheile oraşului pe o pernă de brocart. Episcopul Parisului, venit în întâmpinarea lui, îi spuse în latină că era considerat cel mai mare fiu al Bisericii şi brațul drept al religiei. În cele din urmă, legatul papal, care se grăbise la Paris pentru a-l întâmpina, spuse aceste cuvinte:

— Sanctitatea Sa, moştenitorul tronului din Saint-Pierre, vă va elibera, monseniore, de jurămintele voastre religioase, cu scopul ca

regele Carol al X-lea, să devină regele Franței, să se căsătorească şi să asigure continuitatea dinastiei.

Luvrul, care după plecarea precipitată a regelui Henric al III-lea, căzuse în mâinile burghezilor, Luvrul, după cum spuneam, fusese restaurat şi înfrumusețat.

Cardinalul de Bourbon îl găsise pregătit să îl primească.

Apoi, odată ce acesta se instală acolo, noul rege primi o vizită: vizita doamnei ducese de Montpensier. Ducesa era îmbrăcată în negru din cap până în picioare. Ea purta doliu după frații săi, marele duce de Guise şi cardinalul de Lorena.

— Sire, îi spuse ea cardinalului, pun în mâinile voastre această putere pe care am ținut-o un moment. Ştiți ce trebuie să faceți pentru binele regatului şi pentru salvarea religiei.

Apoi, ea se retrase cu smerenie ca un monarh care abdicase.

Cardinalului i-ar fi plăcut să-i răspundă, dar, mai întâi, fusese orbit de frumusețea ducesei, care părea că are încă douăzeci de ani, chiar dacă ea se apropia de treizeci şi patru, apoi, el aştepta ordinele divine, rămânând tăcut timp de patru zile pentru că şi vocea divină tăcea.

Cu toate acestea, părăsind castelul din Vendôme, monseniorul Charles de Bourbon întâlnise, într-adevăr, pe drumul său, aşa cum îl avertizase vocea divină, un tânăr cerşetor care îi ceruse de pomană. Cardinalul, ca să se supună ordinelor cerului, îl luă pe cerşetor în serviciul său. Spălat, îmbrăcat, cerşetorul era un bărbat destul de arătos, şi intră în Paris într-o cazacă[27] frumoasă de ofiţer al ducelui de Bourbon.

Cu toate acestea, regele Carol al X-lea, de când ajunsese la Luvru aştepta cu nerăbdare poruncile Cerului şi aceste porunci nu veneau. De două ori, totuşi, atunci când se trezise, vocea divină se făcu auzită. Vocea îi spuse:

— Aşteptaţi!

Şi monseniorul Charles de Bourbon fu nevoit să aştepte. Şi, între timp, el fu copleşit cu onoruri şi glorie. Mulţimea adunată sub ferestrele Luvrului striga:

— Trăiască regele!

Noul suveran îşi petrecea seara şi dimineaţa făcând inspecţii militare, la care burghezii asistau înarmaţi.

---

[27] Cazacă – bluză cu mâneci largi, lungă până mai jos de talie, încheiată la gât într-o parte. [n.t.].

În fine, ducesa de Montpensier venea să-i vorbească în fiecare zi şi, cu toate că era foarte afectată de moartea fraților ei, ea îi dădu de înțeles că el, Charles de Bourbon, era un cavaler foarte chipeş şi că se considera foarte fericită să fie consolată de el în marele său necaz.

Ce şi-ar mai fi putut dori bunul Paterne?

Pentru că bunul Paterne era, de fapt, umbra, gândul şi trupul cardinalului.

În cazul în care cardinalul dormea prost, Paterne, a doua zi simțea o oboseală extremă. În cazul în care cardinalul lua o masă bună, Paterne se simțea fericit.

Prin urmare, la prima vedere, s-ar putea crede că Paterne trebuia să fie cel mai fericit om din lume. El chiar devenise un personaj important.

Se spunea în şoaptă că el era primul-ministru.

Seniorii loreni îl salutau, burghezii din Liga Sfântă se plecau înaintea lui.

Pajii ducesei îl numeau „monseniore”.

Chiar ducesa însăşi îl numea „messire Paterne”.

În cele din urmă, i se dădu drept locuință, în Luvru, două camere frumoase, care altădată fuseseră ocupate de domnul de Quélus şi de domnul d’Épernon, favoriții

regelui detronat!

Cu toate acestea, messire Paterne era trist! Trist şi morocănos ca un soţ gelos, avea inima tristă şi sufletul sfâşiat. Secretul tristeţii lui Paterne era uşor de ghicit: Paterne era sclavul lui Mauvepin.

Mauvepin îi pusese, în castelul din Vendôme, pumnalul său la gât şi îi spuse:

— Jură-mi pe mântuirea sufletului tău, că mă vei asculta, că vei păstra secretele mele, că vei fi ministrul dorinţelor mele, fără a discuta vreodată, dacă nu, te voi omorî!

Ori, messire Paterne ţinea la viaţa sa; ca să trăiască, el a trebuit să facă jurământul cerut de Mauvepin. Şi apoi, messire Paterne era credincios. Încălcându-şi jurământul, s-ar fi condamnat la osânda veşnică. Şi Paterne îşi respecta cu fidelitate cuvântul dat.

De aceea era trist, pentru că el ştia că regele Carol al X-lea era un rege de conjunctură, aflat la ordinele stăpânului Mauvepin. De aceea, capelanul, care trecea drept prim-ministru, cuprins de melancolie, stătea închis în apartamentul său din Luvru, atunci când se auzi o bătaie la uşă.

— Intraţi, spuse el.

Uşa se deschise, Mauvepin apăru.

Bufonul regelui Henric al III-lea nu mai era îmbrăcat la fel ca dimineaţă, când l-am văzut îndreptându-se spre Saint-Cloud. El îşi

schimbase hainele pe drum, apoi se dusese acasă la Périne.

Acum era îmbrăcat în roşu şi negru ca un ofiţer al noului rege, purta pinteni zgomotoşi şi, lateral, o sabie care ajungea până la trotuar şi care scotea zgomot la atingerea dalelor.

— Bună ziua, dragă domnule Paterne, spuse el cu graţie.

Apoi închise uşa şi se aşeză lângă capelan, care puse pe o masă din apropiere, Biblia pe care o răsfoise cu un aer distrat.

— Ah! dumneavoastră sunteţi, domnule Mauvepin, spuse Paterne pe un ton lamentabil, ce porunci aţi venit să îmi mai daţi?

— Păi, am venit să vă dau veşti despre Saint-Cloud, dragă domnule Paterne. Regele se simte bine.

— Care rege?

— Sunteţi adorabil, spuse Mauvepin. Ştiţi că suntem singuri.

— Ei bine?

— Deci, nu este decât un rege... unul adevărat... regele Henric al III-lea.

Paterne făcu o grimasă.

— Am vorbit cu el despre dumneavoastră, continuă Mauvepin.

Paterne simţi un uşor fior.

— Oh! nu tremurați, domnule Paterne. Regele Henric al III-lea vă iubeşte mult.

— Pe mine?

— Fără nicio îndoială. I-am vorbit despre dumneavoastră în cei mai buni termeni, dragă domnule Paterne.

Preotul se înclină.

— Şi am stabilit soarta dumneavoastră în viitor.

— Ce vreți să faceți cu mine? spuse Paterne tremurând din ce în ce mai tare.

— Un episcop!

Lui Paterne nu-i veni să creadă.

— Oh! Doamne! spuse Mauvepin, iată cum stăm: atunci când cineva ne serveşte cu fidelitate, suntem recunoscători. Veți fi episcop, domnule Paterne.

— Dar…

— Episcop al Parisului, chiar.

— Dar… spuse Paterne, care se gândea la stăpânul său, ce veți face cu monseniorul!

— Ei bine! acesta va fi ministru şi primul prinț de sânge.

— Serios?

— Pe onoarea mea!

— Mă asigurați că nu va fi judecat, nici decapitat?

— Haide! făcu Mauvepin: el i-a făcut regelui un foarte mare serviciu ținându-i locul temporar pentru ca regele să nu fie

recunoscător cu el.

Paterne respiră uşurat.

— Atunci! spuse el, voi fi episcopul Parisului?

— Da, domnule Paterne.

— Şi monseniorul va fi prim-ministru?

— Da, domnule Paterne

— Dar, spuse preotul, monseniorul este îndrăgostit, Doamne, Dumnezeule mare!

— Ştiu.

— De doamna de Montpensier…

— Desigur, dacă nu s-ar fi întâmplat astfel, stăpânul tău n-ar mai fi rege.

— Ah! credeți?

— Şi este de datoria dumneavoastră, domnule Paterne, continuă Mauvepin, de a-l convinge pe monseniorul cardinal că trebuie să se căsătorească cu ducesa.

— Regele Henric al III-lea nu se teme de această căsătorie?

— Domnule Paterne, spuse Mauvepin, sunteți cam naiv în politică.

— Serios?

— Iar eu vă voi dovedi.

Paterne îl privi pe Mauvepin ca unul care se uită la superiorul său în toate lucrurile.

— Ascultați-mă cu atenție, continuă Mauvepin. Ducesa l-a făcut rege pe cardinal.

— Deci, ea a vrut să fie regină?

— Fără îndoială.

— Ori, pentru ca ea să se căsătorească cu cardinalul, trebuie ca monseniorul cardinal să fie revocat din funcția sa de către curtea de la Roma.

— Desigur.

— Şi, oricât de repede ar fi necesară această acțiune, lucrul necesită ceva timp.

— Oh! spuse Paterne, care era cunoscător în aceste chestiuni, este nevoie de mai mult de o lună.

— Ei bine! Nu am nevoie de o lună pentru a o *instala* pe doamna de Montpensier la Vincennes.

— Ah!

— Şi pentru a-i alunga pe cei din casa de Lorena din Paris, adăugă Mauvepin.

— Foarte bine. Deci, căsătoria nu va avea loc?

— Nu, dar, între timp, doamna de Montpensier va deveni tăcută.

— Aşa este.

— Şi vom continua să guvernăm, eu şi cu tine, prin intermediul bunului cardinal.

— Domnule Mauvepin, spuse Paterne, a cărui față se însenină, vreți să-mi faceți un jurământ?

— Pe ce?

— Pe mântuirea voastră veşnică.

— Fie!

— Juraţi-mi că sunteţi sincer, că nu i se va întâmpla nimic rău stăpânului meu şi că voi fi episcopul Parisului.

— Domnule Paterne, răspunse Mauvepin pe un ton grav, pe partea mea de paradis, jur!

— Atunci, spuse Paterne fericit, sunt gata să vă ascult de bunăvoie. Ce ordonaţi, domnule Mauvepin?

— Două lucruri pentru astăzi.

— Să vedem?

— În primul rând, vreau să dorm în noaptea aceasta în camera dumneavoastră.

— De ce?

— Păi, deoarece camera dumneavoastră este vecină camerei cardinalului şi pentru că există o trecere care dă în alcovul său.

— Ah! Îmi dau seama.

— Şi acum avem nevoie de intervenţia de Sus, chiar acum.

— Cum s-ar spune, de vocea divină…

— Vocea divină îi va da, în seara acesta, excelente sfaturi cardinalului.

— Vă voi ceda patul meu, domnule Mauvepin. După aceea?

— După aceea, aş vrea să protejez o tânără fată care provine din partea de jos a Lorenei şi care se numeşte domnişoara de Chamberville.

— Ce pot să fac pentru ea?

— Dumneavoastră o veți conduce la doamna de Montpensier, căreia îi este recomandată...

Un zgomot sonor, ca de o baghetă de abanos izbind un clopoțel, îl întrerupse pe Mauvepin.

— Aceasta este monseniorul cardinal care mă cheamă la el, spuse Paterne.

— Ei bine! duceți-vă, spuse Mauvepin, poate Providența va interveni imediat.

Şi se strecură în alcovul capelanului, în timp ce Paterne se grăbi să iasă.

Capitolul IX

Odată ce devenise stăpâna Parisului, doamna de Montpensier urma să-şi aleagă locuința.

Mulțimea, prosternată la picioarele ei, aştepta să-i fie comunicate dorințele ei şi promitea a i le îndeplini cu fidelitate.

Dar, în seara victoriei, ducesa începu să reflecteze şi ezită.

Va rămâne în hanul ei din strada Saint-Antoine?

Se va instala la hotelul regal din Saint-Pol, această veche reşedință a regilor Franței?

Sau, mai bine, îşi va face intrarea în mod solemn la Luvru?

Ea urmă sfatul contelui Éric Crèvecoeur.

Contele îi spuse:

— Doamnă, iată sunt zece ani de când tânărul înflăcărat care te-a iubit nebuneşte, a murit.

— Despre cine vorbiți, conte?

— Despre mine, doamnă. Dar am rămas prietenul, slujitorul Alteței Voastre şi, chiar dacă v-am dat acest titlu, aş vrea să vă dau un sfat.

— Vă ascult, conte?

— Doamnă, continuă Éric de Crèvecoeur, ducele de Guise e mort…

— Vai! suspină ducesa.

— Acesta era adevăratul pretendent la tron, stăpânul pe care Parisul îl aştepta.

— Oh! da, spuse Anne de Lorena.

— Ducele fiind mort, Parisul şi Franța, care voiau să-l detroneze pe regele lor, sunt în aşteptare pentru un nou monarh şi, dacă legea salică[28] nu ar fi existat, ați fi regină. Dar îi trebuie un bărbat acestui regat văduvit de regele său şi, dacă acest bărbat ar fi domnul de Mayenne, fratele Alteței Voastre,

---

[28] Legea salică – lege respectată în teritoriile ocupate de luptătorii franci din Galia, prin care femeile erau excluse de la succesiunea pământurilor şi de la tronul Franței. [n.t.].

nu veți fi regină.

— Este adevărat, spuse ducesa.

— Atunci, vă trebuie un soț şi un soț ați ales deja, este acest bătrân imbecil pe care poporul îl va proclama mâine sub numele de Carol al X-lea.

— Dar, observă doamna de Montpensier, toate acestea nu-mi spun unde trebuie să mă instalez în seara asta.

— La hotelul Saint-Pol, doamnă.

— De ce nu la Luvru?

— Pentru că trebuie să aşteptați până când regele Carol al X-lea vă va invita şi după ce vă veți căsători cu el.

— Asta-i drept, spuse ducesa.

Şi ea se instală la hotelul regal Saint-Pol.

Ori, trecuseră deja şapte zile de când ea se afla acolo, patruzeci şi opt de ore de când monseniorul cardinal de Bourbon era la Paris, şi doamna de Montpensier încă nu locuia la Luvru.

Noaptea se apropia, ora opt suna la toate orologiile din Paris şi doamna de Montpensier îşi termină munca. Ducesa lucra din zori până în noapte, aşezată la o masă acoperită cu pergamente şi hârtii, aşa cum ar fi făcut un veritabil om de stat.

Ea primea liderii Ligii, semna ordonanțele, expedia comisioanele şi era la curent cu tot ce se întâmpla la Paris. Adevărata monarhie

nu era la Luvru, ci la hotelul Saint-Pol.

Dar, în fine, la această oră, burghezii, călugării, membrii ai Ligii plecaseră şi doamna de Montpensier era singură, atunci când i se anunță o nouă vizită. Era messire Paterne, capelanul lui Charles de Bourbon.

La prima vedere, după două zile, doamna de Montpensier îl cântări pe Paterne şi îl luă drept un încrezut, dar un încrezut pe care trebuia să-l menajeze, din cauza influenței pe care o dobândise. Şi, cum ea nu avea de unde să ştie că Paterne devenise sclavul lui Mauvepin, se arătă plină de amabilitate față de el.

— Ah! iată-vă, domnule Paterne, spuse ea dându-i mâna să i-o sărute. Îmi aduceți noutăți de la rege?

— Da, doamnă, răspunse Paterne. Regele o roagă pe Alteța Voastră să vină şi să locuiască la Luvru.

— La Luvru!

— Nu este acesta palatul regal?

— Domnule Paterne!

— Şi, spuse capelanul pe un ton linguşitor, Alteța Voastră este acum atât de aproape de tron...

Anne de Lorena se uită la preot zâmbind:

— Adevărat, spuse ea, credeți că îi plac regelui?

— Cum s-ar spune, doamnă, el este îndrăgostit ca la douăzeci de ani...

— Oh! într-adevăr?

— Şi vrea ca răspunsul de la Roma să ajungă în seara asta.

— Domnule Paterne, spuse ducesa, dacă va fi aşa, dacă regele trebuie să-mi pună pe cap o coroană...

— Trebuie, doamnă.

— Acest lucru este adevărat, domnule Paterne. Ei bine! Voi merge de bunăvoie să locuiesc la Luvru.

— În seara asta?

— Fără nicio îndoială.

— Apartamentele dumneavoastră sunt pregătite, doamnă. Dar, apropo, Alteța Voastră nu aşteaptă o cameristă, o fată de nobil pe care trebuie să o ia în serviciului său?

— Ah! da, spuse ducesa, răposatul meu frate, cardinalul, mi-a recomandat o fată săracă al cărei tată a murit în serviciul casei noastre.

— Domnişoara de Chamberville, nu-i aşa?

— Exact. O cunoaşteți?

— A venit la Paris în această seară şi a mers direct la Luvru, crezând că o va găsi acolo pe Alteța Voastră.

— Ah! într-adevăr!

— Mi-am luat libertatea de a o aduce. Este

acolo... în camera vecină.

— Ei bine! du-te şi adu-o, domnule Paterne.

Preotul ieşi şi se întoarse un minut mai târziu, urmat nu de adevărata domnişoară de Chamberville, ci de Périne, care urmase sfatul lui Mauvepin şi care se îmbrăcase după moda din satele din Lorena.

Périne era drăguță, plăcută, ea îşi învățase rolul şi îl juca de minune, încât îi plăcu doamnei de Montpensier, care-i spuse:

— Începând cu această zi, copila mea, vei fi camerista mea şi vei dormi într-o cameră vecină cu a mea.

Périne se înclină.

— Domnule Paterne, spuse ducesa de Montpensier, mă gândesc la dumneavoastră.

— La mine? spuse Paterne.

— Ce ați spune de o eparhie?

„Hm! gândi Paterne trebuie să încep să cred că sunt bun de a fi un episcop, deoarece toată lumea crede că..."

— Eparhia Parisului, de exemplu!

Paterne se înclină şi îşi spuse:

„În mod clar, spiritele frumoase s-au întâlnit... Dar aş vrea mai degrabă mitra de la regele Henric al III-lea, decât de la regele Carol al X-lea. Asta mi se pare mai sigur."

. . . . . .

Două ore mai târziu, doamna de Montpensier şi monseniorul cardinal de Bourbon, care cu siguranță începea să se creadă rege, discutau într-o dulce intimitate.

Ei cinară față în față ca un rege şi o regină din basme….

Vinurile erau din plin, alimentele erau rafinate, doamna de Montpensier afişă o cochetărie diavolească şi noul rege dovedi o galanterie care putea să facă să uite pe femeia cea mai clarvăzătoare că el depăşise şaizeci de ani.

Vorbiră despre fericirea lor viitoare şi despre viitoarea lor regalitate, dar era nevoie totuşi de a vorbi puțină politică şi, în acel moment, cardinalul oftă.

— Ah! ducesă, spuse el, ştiți că am totuşi remuşcări!

— De ce, Sire?

— Pentru că i-am luat tronul lui Henric de Valois, care trăieşte încă.

— Dar, Sire, spuse ducesa, populația Parisului l-a detronat pe Henric de Valois.

— Da, ştiu, dar…

— Dar? spuse ducesa.

— Această populație are şi dreptul de a-l detrona pe unsul lui Dumnezeu?

— Henric de Valois, prin unirea cu hughenoții şi prin comiterea înfiorătoarei crime la Blois, a încălcat autoritatea lui

Dumnezeu.

— Eu nu spun că nu... dar... mi-aş fi dorit ca el să fi fost mort... Atunci aş fi fost, într-adevăr, rege legitim, pentru că, după Valois, coroana revine casei de Bourbon.

— Dragul meu Sire, spuse ducesa, sunteți sigur că cei din Casa de Bourbon nu ar avea dreptul la coroană înaintea celor din Casa Valois?

— Asta pretindea conetabilul, strămoşul nostru.

— Ah! adevărat?

— Şi am auzit, continuă cardinalul, că atunci când François de Valois, duce de Angoulême, devenit regele Francisc I, a urcat pe tron, bunicul meu, Charles de Bourbon, ar fi scris arborele genealogic pornind tocmai de la strămoşul nostru, Robert le Fort...

— Ei bine?

— Ei bine! acesta ar fi dovedit că tronul i-ar fi revenit de drept.

— Vedeți bine.

— Din păcate, această dovadă s-a rătăcit, oftă cardinalul.

— Ah! făcu ducesa cu naivitate, dacă am putea-o găsi?...

— Recunosc, murmură cardinalul, că acest document m-ar determina să mă împac cu conştiința mea.

— Şi veți domni de aici înainte, fără scrupule?

— Fără scrupule.

Doamna de Montpensier zâmbi.

— Ei bine! Sire, spuse ea, mă voi ruga lui Dumnezeu să mă lumineze, şi poate că vom regăsi din nou această dovadă genealogică.

La aceste cuvinte, doamna de Montpensier îşi chemă pajii şi îi spuse „Noapte bună!" regelui Carol al X-lea.

Périne, devenită domnişoara Isabeau de Chamberville, îi pregătise camera ducesei.

Bunul Paterne îi dăduse ajutor.

— Iată, aici este camera ducesei, îi spusese el şi aici este a ta.

— Ah! aceasta este a mea... aceasta? spusese Périne, care remarcase imediat că, pentru a intra în camera ei, trebuia să treacă mai întâi prin camera ducesei.

— Aceasta este a ta. Nu îți convine?

— Oh! dar dacă... totuşi.

— Totuşi, spuse Paterne zâmbind, aceasta deranjează puțin poate anumite combinații pe care le aveați...

— Sst! spuse tânăra punând degetul pe buze, iată, vine ducesa.

Doamna de Montpensier venise, într-adevăr, escortată de pajii săi. Ea îi concedie, îi dădu a doua oară mâna sa lui Paterne pentru a i-o săruta, îi vorbi despre eparhia

sa, apoi îl concedie şi pe el, şi rămase singură cu Périne.

Périne o dezbrăcă pe doamna de Montpensier, care făcu un tur prin apartamentul său înainte de a merge la culcare şi încuie uşa de două ori, puse cheia sub pernă, apoi puse două pistolete drăguțe pe o noptieră din apropiere, la îndemâna sa.

„Vai! gândi Périne, Mauvepin mi-a promis că va veni să mă vadă... pe unde va trece?”

Ducesa începu să citească un capitol din Biblie cu ajutorul lui Périne şi adormi. Atunci Périne trecu în camera ei pentru a începe să citească, la rândul său. Nu era în această cameră decât o fereastră cu vedere spre curtea interioară a Luvrului şi prin gratiile căreia luna strălucea în toată splendoarea ei.

Périne se culcase de mult timp dar nu putea să adoarmă, pentru că ea se gândea cu tristețe la Mauvepin, atunci când o umbră apăru între lună şi fereastră, conturând silueta unui bărbat. Périne aproape țipă, dar ea recunoscu silueta care îşi duse un deget la buze. Era Mauvepin. Mauvepin se urcase pe o scară, până la pervazul ferestrei lui Périne. Ajuns acolo, el făcu un semn pe care Périne îl înțelese imediat. Ea se ridică fără zgomot şi merse să deschidă fereastra. Mauvepin sări

cu uşurință în camera lui Périne.

— *Ea* doarme? întrebă el.

— Cred că da…

Luna lumina camera fetei şi Mauvepin văzu o ladă mare în care se ținea lenjeria. El o deschise.

— Ce faceți acolo? întrebă Périne.

— Politică…

— Cum?

— St! şi ascultă cu atenție ceea ce îți voi spune.

— Să vedem?

— Tot timpul vei auzi o voce din perete sau din tavan.

— Ah! da, o veți face pe ventrilocul, după cum spuneți, nu-i aşa?

— Exact.

— Ei bine! va trebui să vă răspund?

— Dimpotrivă, te vei preface că dormi. Ducesa te va trezi poate…

— Credeți?

— Şi vei susține că nu ai auzit nimic.

— Dar dacă veți vorbi în timp ce eu voi fi trează?

— Nu veți auzi nimic.

— Asta-i bine! spuse Périne.

Mauvepin îşi făcu loc în ladă şi Périne se întoarse imediat în pat.

În acest timp, ducesa de Montpensier dormea profund. Ea călărise în timpul zilei,

acordase audiențe, dăduse ordine şi oboseala triumfase temporar în fața acestui organism energic. Dar grijile ambiției sale şi ale politicii continuau s-o preocupe pe doamna de Montpensier chiar şi în somn, iar visele veniră să-i dea târcoale. Vise care ar fi părut ciudate, pentru majoritatea! Uneori se vedea parcurgând străzile Parisului călărind alături de regele Henric al III-lea, monarhul pe care-l ura. Alteori, i se părea că vede turlele şi acoperişurile oraşului Nancy care căzuse pradă flăcărilor.

În fine, o, teroare! drama îngrozitoare din Blois se reproduse dintr-o dată în mintea sa tulburată. Îl văzu pe fratele său preaiubit, ducele Henric de Guise, culcat cât era de lung, străpuns de lovituri de sabie, pe podeaua castelului din Blois.

Şi, dintr-o dată, ducele mort se ridică, merse direct la patul surorii lui şi îi strigă:

— Răzbună-mă! Răzbună-mă!

Doamna de Montpensier se trezi brusc şi strigă:

— Frate!

Dar atunci, o, minune! o voce îndepărtată, care părea că vine de afară, răspunse:

— Anne, sora mea, ce vrei de la mine?

Ducesa scoase un strigăt. Această voce părea a ducelui Henric de Guise şi, totuşi,

ducele era mort. Razele lunii luminau camera: aceasta era pustie.

— Ah! ce coşmar oribil! murmură doamna de Montpensier.

Şi ea încercă să adoarmă din nou. Dar vocea se auzi din nou:

— Nu ai nevoie de mine, Anne?

Ducesa, speriată şi cu sudoare pe frunte, se afla în patul său. De această dată vocea nu mai răsuna de afară: părea că urcă din adâncimea podelei şi adăugă:

— Cu toate acestea, sunt eu, preaiubitul tău Henric, draga mea Anne.

— Henric!... exclamă ducesa emoționată.

Vocea se plimbă până la cornişa de aur a tavanului.

— Dragă Anne, spuse ea, nu sunt decât un spirit şi nu am trup, dar Dumnezeu mi-a permis să vin să te găsesc... pentru că ai nevoie de mine.

— Oh! exclamă doamna de Montpensier, care îngenunche pe patul său, făcu semnul crucii şi rosti numele fratelui său, înăbuşindu-şi un suspin.

— Henric! dragă Henric!

Vocea capricioasă veni să se joace în spatele tăbliei patului şi în spatele draperiei. Şi vocea spunea:

— Ştiu unde e pergamentul, acea dovadă genealogică despre care vorbea monseniorul

de Bourbon.

Anne se cutremură la aceste cuvinte şi, cu toată suferința pe care o simțea de la moartea fratelui său şi oricât de dureros ar fi fost pentru ea să audă vocea răposatului duce, ea nu-şi putu abține un strigăt de bucurie.

— Ah! spuse ea, ştii unde este această dovadă genealogică ce poate stabili că cei din familia Valois sunt uzurpatori şi că tronul revenea de drept Bourbonilor?

— Da, ştiu, spuse vocea.

— Oh! spune-mi, frate! îl imploră Anne de Lorena.

— Doar tu singură îl poți căuta.

— Ah! eu, singură?...

— Da.

— Ei bine! voi face acest lucru... chiar de-ar fi la capătul lumii.

— Nu, este în biserica Saint-Germain l'Auxerrois.

— Sub o lespede?

— Nu.

— Sub altar?

— Nu.

— Unde atunci, în fine?

Vocea se îndepărtă puțin:

— Anne, spuse vocea, fă-mi un jurământ.

— Vorbeşte, fratele meu.

— Jură-mi că vei face tot ceea ce îți voi spune.

— Jur!

— Atunci, ascultă.

Şi glasul îşi reluă locul deasupra păturilor pe care doamna de Montpensier, scăldată în sudoare, le aruncase. Doamna de Montpensier asculta cu nerăbdare.

— Mâine, la miezul nopții, vei ieşi singură din Luvru.

— După aceea.

— Vei merge învăluită în mantia ta, la biserica Saint-Germain l'Auxerrois.

— Foarte bine! dar la miezul nopții uşile bisericii sunt închise. Preoții vor lua cheile.

— Dumnezeu, care mi-a permis să vin până la tine, va permite ca uşile să se deschidă înaintea paşilor tăi.

Doamna de Montpensier se obişnui puțin câte puțin cu această voce de dincolo de mormânt.

— Dar, spuse ea, ar fi mai simplu să cer cheile de la preot.

— Nu, spuse vocea.

— De ce?

— Pentru că nicio ființă vie nu trebuie să ştie ce vei face.

— Ah!

— Vei intra apoi, la miezul nopții, în biserică.

— Voi intra.

— Atunci vei auzi vocea mea din nou.

— Şi mă vei îndruma în căutarea acestui preţios pergament?

— Da… Adio, Anne…

Şi vocea se îndepărtă brusc şi păru că se stinge trecând prin pereţi.

— Fratele meu! fratele meu! strigă ducesa.

— Ce mai vrei? întrebă vocea de departe.

— Pot să-i vorbesc despre asta domnului de Bourbon?

— Păstrează secretul cât mai bine… Adio… pe mâine…

— Doamnă, spuse Périne prin peretele despărţitor, Alteţa Voastră e bolnavă?

Périne dădu impresia că se trezise, tresărind la zgomotul produs de ducesă.

— Micuţo! o chemă doamna de Montpensier.

Périne sări din patul său şi veni în grabă.

— Ai auzit?

— Ce anume, doamnă?

— Nu ai auzit voci?

— V-am auzit vorbind, doamnă, dar am crezut că vorbeaţi în somn.

— Ah!

— Sau că vă doare ceva.

— Nu ai auzit o altă voce?

— Nu, doamnă.

Doamna de Montpensier se lăsă înşelată de mina surprinsă şi naivă a lui Périne. Périne nu auzise vocea răposatului duce, dar, în schimb, o auzise pe cea a ducesei. Deci, ducesa nu visase. Atunci, doamna de Montpensier îi porunci lui Périne să meargă la culcare din nou, apoi se ridică şi începu să se roage. La ora două dimineața ea se culcă înapoi în pat şi stinse torța pe care o aprinsese.

Luna dispăruse, Mauvepin deschise cu atenție capacul lăzii şi ieşi pe vârful picioarelor.

— Plecați? îl întrebă Périne la ureche.

— Da.

Mauvepin trase din buzunarul său o scară de mătase şi îi legă în linişte, un capăt de un picior al patului lui Périne, apoi apucă celălalt capăt şi se repezi prin fereastră, afară, după ce îi spuse lui Périne să ascundă scara imediat după ce el ar fi atins pământul.

Doamna de Montpensier adormise şi nu auzi nimic. Mauvepin se lăsă să alunece de-a lungul scării de mătase şi coborî în curte.

Un om îl aştepta jos.

Paterne îi ținea capătul scării.

— Eh! bine! spuse el, iată-vă, aventuriere.

— Eu sunt, domnule Paterne.

— Ducesa nu a auzit nimic?

— Nimic.

Mauvepin nu îi făcu lui Paterne până la capăt confidența.

— Şi aveți de gând să ajungeți în camera dumneavoastră şi să dormiți până dimineața, presupun?

— Oh! în niciun caz...

— Unde veți merge?

— Voi pleca de la Luvru.

— Ah! pentru mult timp?

— Nu, mă duc la Saint-Cloud.

— Să-l vedeți pe rege?

— Exact.

Mauvepin îl luă de braț pe Paterne.

— Îmi veți da, spuse el, un bilet de liberă trecere.

— Pentru poarta Saint-Honoré?

— Da.

— De bună voie, dar aveți grijă să nu fiți recunoscut, spuse Paterne, de vreunul din aceşti burghezi pe care i-ați înşelat deja.

— Uf! am lăsat să-mi crească barba. Altfel, n-aş fi putut trece...

— N-are importanță! fiți prudent...

— Şi apoi, spuse Mauvepin, voi avea o nouă îmbrăcăminte.

Şi Mauvepin, care locuia în mansarda Luvrului, îl conduse pe Paterne în camera lui.

Acolo, bunul capelan, puțin surprins, îl

văzu cum se dezbracă de spențer, se încălță cu sandale, având picioarele goale, apoi își aruncă pe umeri o rasă de călugăr dominican.

— Ce faceți? îl întrebă capelanul stupefiat.

— Mă fac călugăr.

— De ce?

— Păi, pentru că i se vor pune tot timpul întrebări mai mult sau mai puțin unui spadasin.

— E drept.

— În timp ce un călugăr…

— Trece peste tot, încheie bunul Paterne.

Mauvepin rupse o foaie din carnetul său şi i-o dădu preotului:

— Scrieți acolo deasupra, spuse el, ce vă voi dicta.

— Ascult!

„Ordin pentru toți burghezii, soldații loreni sau din garda civică de a lăsa să treacă pe fratele Just, preotul din mânăstirea dominicanilor care strânge colecta.”

Paterne scrise.

— Şi semnați, spuse Mauvepin:

„Abatele Paterne, preotul regelui Carol al X-lea”.

Paterne semnă.

Atunci Mauvepin îşi puse două pistoale şi un pumnal la centură, apoi îşi trase gluga pe ochi şi îi spuse lui Paterne:

— Bună seara! duceți-vă la culcare şi noapte bună!

Dar, în timp ce Mauvepin ieşea din Luvru pe la portița dinspre malul apei, o fereastră se deschise deasupra şi capul unei persoane curioase îl privea îndepărtându-se.

Capitolul X

Regele Henric, al treilea cu acest nume, tocmai se trezise şi trimise după domnul de Crillon. De când monarhia era în pericol, Crillon dormea foarte puțin.

Bravul cavaler parcă se multiplicase; îşi petrecea viața în mijlocul taberei care se formase în jurul castelului din Saint-Cloud.

Regele avea în jurul său cam patruzeci de mii de oameni. El aştepta cam tot pe-atâția din altă parte a regatului. Şi, după cum vom vedea, momentul plecării la Paris era aproape. Deci, regele trimise după Crillon; Crillon sosi.

— Cavalere, spuse Henric al III-lea, am dormit prost în noaptea aceasta, prietene.

— Este o greşeală, Sire.

— Adevărat?

— Fără îndoială, pentru că dacă aş fi avut de ales unde să mă stabilesc, eu aş prefera Saint-Cloud în schimbul palatului de la Luvru, Sire.

— Şi, de ce?

— Aerul este mai bun în Saint-Cloud.

— Uf! cine ştie?

— Priveliştea este magnifică!... Putem vedea Sena!

— O putem vedea şi de la ferestrele Luvrului, prietene Crillon.

— Putem zări de departe pădurile din Clamart şi Meudon.

— Dar din Luvru putem vedea altceva.

— Haida-de! lucruri urâte, Sire.

— Cum aşa?

— O grămadă de case fumurii, cu frontoane negricioase, cu turnuri acoperite de muşchi şi cu clopotnițe de mânăstiri şi de biserici.

— Crillon, prietene, nu vorbi de rău mânăstirile, te vor lua drept un hughenot.

— Sire, spuse Crillon, eu sunt din oraşul Avignon, care este un oraş papal şi unde nu există decât buni catolici.

— Fie! Deci, îți place Saint-Cloud, cavalere?

— Foarte mult, Sire.

Henric al III-lea oftă.

— Mi-e totuna, spuse el, cred că este bine şi la Luvru.

— În timpul iernii, Sire.
— Şi vara, de asemenea, cavalere.
Crillon îşi răsuci mustața.
Dacă ducele de Crillon îşi răsucea mustața, era semn bun.
— Sire, spuse el, văd bine că Majestatea Voastră moare de nerăbdare să meargă să se culce la Luvru.
— Sunt de acord, Crillon, prietene.
— Cu toate acestea, acest lucru este dificil.
— Ah! Haida-de!
— Imposibil chiar, astăzi.
— Astăzi, fie… dar… mâine?
— Poate, mâine.
— Dar, Crillon, prietene.
— În trei zile, continuă Crillon, nu spun…
— Ah! în trei zile!
— Dacă regele de Navarra este punctual.
În ciuda sfaturilor prietenilor săi, în ciuda celor spuse de Crillon, Henric al III-lea nu se putu abține să se încrunte la auzul numelui regelui de Navarra.
— Ştii, Crillon, spuse el pe un ton ursuz, ca al unui copil căruia i s-a refuzat o jucărie, ştii că acest lucru este umilitor pentru un rege al Franței?
— Ce anume, Sire?
— Să am nevoie de regele Navarrei pentru a reveni la Luvru.

— Sire, spuse Crillon, care încerca să menajeze amorul propriu al regelui, „nevoie” nu este cuvântul potrivit.

— Atunci, la ce bun să aşteptăm?

— Dar trebuie ca domnul de Montmorency, care este la Nantes, să aibă timp să ni se alăture.

— Bine!

— Este posibil, totuşi, ca regele Navarrei să ajungă în acelaşi timp…

— Ei bine! fie, spuse regele oftând. Ce vom face atunci?

— Vom mărşălui până la Paris.

— Şi îl vom cuceri.

— Ah! Doamne! Sire, spuse Crillon cu naivitate, dacă Parisul rezistă în faţa a trei oameni care se numesc Montmorency, Bourbon şi Crillon, mărşăluind sub conducerea regelui Henric de Valois, înseamnă că aşa vrea Providenţa.

— Viteazule Crillon! spuse regele, eu ştiu că, dacă aţi vrea…

— Ei bine! Sire…

— Amândoi am cuceri Parisul.

— Este posibil.

— Chiar în această seară.

— Nu spun că nu, dar ar trebui totuşi să sacrificăm mulţi oameni curajoşi, opt sau zece mii, cel puţin… şi sângele Franţei este scump, Sire, cu atât mai scump cu cât putem

obține foarte uşor acelaşi rezultat.

— Ai dreptate, Crillon, prietene, îl vom aştepta pe domnul de Montmorency...

Şi, oftând din nou, regele adăugă:

— Şi pe vărul meu de Navarra.

Cum regele se resemnase, un paj deschise uşa camerei regale.

— Domnule cavaler, îi spuse lui Crillon, se află la poarta castelului un călugăr care doreşte să vă vorbească.

— Un călugăr? spuse Henric al III-lea cu o mişcare de repulsie instinctivă.

— Un călugăr care a venit de la Paris.

— Ce l-a adus aici? întrebă regele.

— Mă duc să văd, spuse Crillon.

Şi el plecă. Regele, rămas singur, murmură:

— Oh! Am oroare de călugări!

Crillon reveni un minut mai târziu. Un călugăr îl însoțea. Henric făcu un gest de dezgust. Dar călugărul îşi ridică gluga şi Henric scoase un strigăt de uimire.

— Mauvepin! spuse el.

— Eu însumi, Sire.

— De unde vii?

— De la Paris.

— Şi, de ce te-ai îmbrăcat aşa?

— Pentru că este mult mai uşor de a ieşi din Paris deghizat ca un călugăr decât îmbrăcat ca un soldat.

— Acesta este un motiv...

— Şi apoi, pot să vă spun, Sire, adăugă Mauvepin, că am intenția să mă întorc pentru totdeauna în Saint-Cloud.

— Pentru totdeauna?

— Altfel spus, până ce Majestatea Voastră va reveni la Luvru.

— Să fie într-un ceas bun!

— Tocmai i-am zis mai devreme regelui, spuse Crillon, că... în trei zile... am putea da lovitura de asalt.

— În trei zile, şi chiar în patruzeci şi opt de ore, cavalere.

— Da? întrebă Crillon.

— Ascultă-mă cu atenție, cavalere, burghezii, dacă vom da asaltul, vor rezista...

— Lucrul acesta este sigur...

— Dar pentru aceasta ei vor avea nevoie de un general iscusit şi care să exercite asupra lor o mare influență morală.

— Ei bine! spuse Henric al III-lea cu ironie, nu îl au pe noul lor monarh?

— Ah! de acesta, spuse Mauvepin, răspund eu.

— Cum aşa?

— La prima lovitură de tun, el se va închide în oratoriul său.

— Şi... acolo?

— Acolo, el va începe să se roage.

— Fie, spuse Crillon, dar există un alt

general în care parizienii au încredere oarbă.

— Şi, cine este? întrebă Mauvepin zâmbind.

— Doamna de Montpensier.

— Aveți dreptate, cavalere.

— Şi aceasta?...

— St! spuse Mauvepin, acum este momentul de a discuta puțin, domnule cavaler.

— Cu cine?

— Cu regele.

— Te ascult, drăguțule, spuse Henric al III-lea. Să vedem, ce ai de spus?

— Sire, spuse Mauvepin, am douăzeci şi opt de ani.

— Deja?

— Douăzeci şi opt de ani şi două luni. Mi-am mâncat averea.

— Ce risipitor!

— Sunt un bun gentilom... şi strămoşii mei au participat la cruciade...

— Unde vrei să ajungi?

— Sunt isteț...

— Chiar, foarte isteț; după aceea?

— Şi fără a fi un băiat drăguț... am urme de vărsat de vânt pe față...

— Bine! Apoi?

— În urmă cu cinci ani, am salvat viața Majestății Voastre, Sire.

— Este adevărat, îmi amintesc.

— Acest lucru nu m-a împiedicat de a apuca vârsta de douăzeci şi opt de ani, Sire.

— Nu sunt la fel de puternic ca Iosua, dragul meu. Nu aş şti să opresc soarele şi, prin urmare, timpul…

— De acord, Sire, dar Majestatea Voastră mi-ar putea despăgubi lipsa de avere.

— Vrei să ai o seniorie?

— Erijată în marchizat, da, Sire.

— Oh! oh!

— Şi Ordinul Saint-Esprit mi-ar plăcea…

— Bine!

— Şi mă voi căsători cu o fată de familie bună, fiica domnului de Montmorency sau sora domnului d'Épernon, de exemplu.

— Cum! făcu regele cu naivitate, vrei toate acestea pentru că mi-ai salvat viața?

— Nu reclam nimic din trecut.

— Ei bine!… atunci…

— Dar mă gândesc la viitor.

— Eh? spuse regele.

— Să vedem, Sire, continuă Mauvepin, Majestatea Voastră crede că, dacă doamna de Montpensier nu ar fi existat în această lume, regele ar fi în afara Luvrului?…

— Cred că nu.

— Şi dacă în ziua în care veți lua cu asalt Parisul, doamna de Montpensier nu ar fi acolo… parizienii ar fi în totală debandadă,

ar da bir cu fugiții şi ar deschide porțile?

— Aceasta ar fi o problemă de o oră, spuse Crillon.

— Ei bine! dacă o voi scăpa pe Majestatea Voastră de doamna de Montpensier?

— Nefericitule, spuse Henric al III-lea, vrei să o asasinezi!

— Nu, Sire.

— Să pui pe cineva să o omoare.

— În niciun caz.

— Atunci, ce vrei să spui? Explică-te.

— Sire, spuse Mauvepin, am găsit o modalitate de a o suprima pe doamna de Montpensier din lumea celor vii, fără ca ea să moară... O voi elimina pentru totdeauna... nimeni nu va şti de soarta ei.

— O vei răpi?

— Aproape.

— Dar, unde o vei duce?

— La doi paşi de Luvru.

— Nu înțeleg, spuse regele.

— Nici eu, spuse Crillon.

— Acolo unde o voi duce, ea va muri de bătrânețe.

— Explică-te, dragul meu.

— Înainte de asta, Sire, aş vrea să fie stabilit.

— În legătură cu ce?

— În legătură cu numirea mea ca marchiz.

— Aşa va fi.

— Şi mă voi căsători cu domnişoara de Montmorency.

— O voi cere pentru tine.

— Voi avea Ordinul Saint-Esprit?

— Pe cuvântul meu de rege!

— Atunci, ascultați, Sire.

Şi Mauvepin povesti lui Crillon şi regelui mai întâi cum doamna de Montpensier fusese convinsă să vină la Luvru, apoi cum auzise o lungă conversație între cardinal şi ducesă, în care monseniorul de Bourbon susținea că exista undeva un pergament cu arborele genealogic, care stabilea faptul că Bourbonii ar avea dreptul de a urca la tron în locul celor din Casa Valois. În cele din urmă, el încheie cu povestirea întâmplărilor care se petrecuseră în camera ducesei în timpul nopții. Doamna de Montpensier crezuse că auzise vocea răposatului duce, fratele său, care o invitase să vină în noaptea următoare la Saint-Germain l'Auxerrois. Odată ajuns aici, Mauvepin se opri.

— Ah aşa! spuse regele, dar vrei să o închizi în biserică?

— Poate.

— Dar, făcu Henric al III-lea, primul preot care va veni, îi va deschide a doua zi venind să-şi spună mesa.

— Aiureli!...

— Sunt de aceeaşi părere cu regele, spuse Crillon.

Mauvepin începu să râdă.

— Sire, spuse el, eu mă cunosc foarte bine cu pastorul de la Saint-Germain l'Auxerrois.

— Ah! cu atât mai bine pentru tine…

— El este prietenul meu şi, în plus, el este devotat Majestății Voastre.

— Îl voi face episcop, în acest caz.

— Bine! aşteptați… Există în biserică un cavou al contelui Paimboeuf, un nobil englez care a fost îngropat acolo.

— Am auzit de acesta, spuse regele.

— Acest cavou, continuă Mauvepin, este situat sub altar, la aproape şaizeci de picioare adâncime, este boltit şi pereții au cinci picioare grosime.

— Doamne! făcu regele.

— Se coboară pe o scară care este acoperită de o lespede aflată pe un culoar lateral, şi care nu are mai puțin de optzeci şi şapte de trepte. În cele din urmă, cavoul este închis de o uşă de fier care are trei încuietori cu arc şi care se închide de la sine, atunci când îi treci pragul.

— Şi acolo vrei?…

— Aşteptați, Sire. Existența acestui cavou nu este cunoscută decât de preotul de Saint-Germain l'Auxerrois, de duhovnicul său şi de

mine.

— De unde ştii asta?

— Pentru că preotul este prietenul meu.

— Dar, în fine, ce vrei să faci?

— În noaptea aceea, când ducesa va vizita biserica, ea va găsi uşa deschisă.

— Apoi?

— O lumânare va arde în partea laterală a naosului. Eu voi sta ascuns în confesional.

— Ah! ah!

— Vocea ducelui va răsuna în incinta bisericii.

— Cum s-ar spune, vocea ta.

— Fireşte... Şi vocea îi va comanda ducesei să meargă până la lumânare. Ori, lumânarea va fi plasată lângă lespedea care va fi ridicată şi care îi va arăta prima treaptă a scării subterane.

— Şi apoi? spuse regele pe care acest plan ciudat îl interesa...

— Vocea îi va ordona ducesei să ia lumânarea şi să coboare treptele scării.

— Bine!

— Apoi să treacă de poarta de fier.

— Ah! am ghicit, spuse regele, şi uşa se va închide după ea?

— Majestatea Voastră a spus-o.

— Dar, va muri de foame!

— Nu, Sire. Ea va găsi în cavou toate cele necesare pentru a trăi patru sau cinci zile.

— Dar... după aceea?

— După aceea, Majestatea Voastră va fi deja la Paris.

— Sper că aşa va fi.

— Parisul se va supune din nou şi preotul de la Saint-Germain l'Auxerrois va coborî din când în când pentru a-i duce de mâncare prizonierei.

— Mauvepin, spuse regele încântat de plan, eşti un băiat isteț.

— Sigur că da, Sire, dar istețimea nu mă împiedică de a avea un stomac bun.

— Ți-e foame?

— Mor de foame.

— Vrei să iei masa de prânz cu mine?

— Pentru asta am venit, Sire. Cu atât mai mult cu cât intenționez să-mi petrec ziua aici.

— Ah! nu te întorci la Paris?

— Nu pot să mă întorc decât pe înserate.

— Şi, când voi şti dacă ai reuşit să o închizi pe ducesă în cavou?

— Mă voi întoarce mâine în zori.

— Îmbrăcat ca un călugăr?

— Da, Sire, şi cu privire la aceasta, permiteți-mi să vă spun că la Saint-Cloud călugării sunt prost văzuți; am crezut că nu voi putea ajunge vreodată până aici.

— Crillon, bunul meu prieten, să dați

ordine santinelelor voastre să lase să treacă un călugăr care va întreba de mine.

— Da, Sire.

Regele lovi un clopot, ceru prânzul său şi porunci să se pună masa şi pentru domnul de Crillon, şi pentru Mauvepin.

În timp ce Mauvepin lua masa cu regele, doamna Montpensier se trezise. Un somn greu veni după acea insomnie ce o cuprinsese noaptea, în timpul căreia ea crezuse că aude vocea răposatului duce de Guise, fratele său. Era după ora nouă, când îşi deschise ochii. În timp ce Périne o îmbrăca, ducesa de Montpensier îşi adună, una câte una, amintirile.

Vocea ducelui îi interzisese să vorbească cu oricine despre demersul pe care trebuia să-l întreprindă la miezul nopții, în biserica Saint-Germain l'Auxerrois.

Dar vocea nu îi interzisese să vorbească cu contele de Crèvecoeur, locotenentul ei, brațul ei drept şi sluga sa, despre acea dovadă genealogică cu ajutorul căreia ar putea dovedi regatului Franței că cei din casa Valois erau uzurpatorii. De aceea, ea îl chemă imediat pe contele Éric de Crèvecoeur. Contele sosi.

— Doamnă, spuse el cu răceală, după ce ea îi povesti despre conversația pe care o avusese cu monseniorul cardinal de

Bourbon, dacă această piesă s-ar găsi, ea nu ar avea nicio valoare.

— Cum aşa?

— În acest moment, continuă Éric, pergamentele sunt lipsite de putere şi muschetele au toată puterea.

— Ce vreți să spuneți?

— Parisul va fi asediat în două zile.

— De Valois? spuse ducesa cu dispreț. Ei bine! zidurile sunt groase... turnurile au creneluri... avem tunuri.

— Şi Henric de Valois, de asemenea.

— Acum îi cunosc pe locuitorii Parisului, continuă Anne de Lorena; ei vor baricada fiecare stradă, fiecare casă. Care este armata lui Valois?

— Douăzeci de mii de oameni.

— Am o sută de mii de parizieni care i se vor opune.

— Aşteptați, doamnă. Domnul de Montmorency şi domnul de Condé sunt la Nantes.

— Ei bine?

— Aceştia dispun de patruzeci de mii de oameni şi ei aşteaptă doar un ordin să i se alăture.

— Patruzeci şi cu douăzeci înseamnă şaizeci, calculă cu răceală ducesa.

— În cele din urmă, regele Navarrei vine

spre Paris în fruntea a treizeci de mii de hughenoți.

De data aceasta doamna de Montpensier îngălbeni.

— Regele de Navarra, vedeți dumneavoastră, doamnă, continuă Éric de Crèvecoeur, este cel mai periculos dintre toți: dacă Valois şi el îşi vor da mâna, Liga Sfântă este pierdută şi Franța va deveni hughenotă.

— Éric, spuse ducesa, ceea ce nu credeți este că, dacă Valois ar muri, dacă pergamentul care dovedeşte legitimitatea Bourbonilor s-ar regăsi, regele de Navarra nu ar mai trebui să se teamă?

— Poate că *da*... poate că *nu*, doamnă.

— Cum aşa?

— Cardinalul este unchiul lui...

— Bine! Şi apoi?

— Şi cum cardinalul are şaizeci şi şase de ani şi cum îşi doreşte un moştenitor, probabil că nepotul său se va întoarce în Navarra.

— Fără să asedieze Parisul?

— Probabil. Dar ar putea, de asemenea, să revendice tronul pentru el însuşi.

— Este hughenot. Nu îmi este teamă...

— Fie! el este singurul în fața tronului, dar este de neînvins, doamnă, dacă va veni în ajutorul lui Valois.

— Dar dacă Valois va muri... zise ducesa

pentru a doua oară.

Éric o privi şi se cutremură.

— Conte, continuă ea cu un calm teribil, vă amintiți de tânărul călugăr?

— De Jacquot? da, doamnă.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Se află, din ordinele dumneavoastră, păzit în mânăstirea dominicanilor, de cinci ani.

— Ar trebui să fie nebun acum.

— Cred că da. Dar…

Şi contele Éric o privi pe doamna de Montpensier cu un fel de teamă.

— Conte, spuse ducesa, un cuvânt!…

— Vorbiți, doamnă.

— Nu mi-ați spus că mă veți asculta tot timpul?

— Aşa am spus, doamnă.

— Fără niciun comentariu?

Éric se plecă în tăcere.

— Ei bine! spuse ducesa, chemați-mi litiera… voi pleca…

— Să vă însoțesc?

— Este inutil.

— Dar, în fine, unde va merge Alteța Voastră?

— La mânăstirea dominicanilor.

— Şi, spuse contele, asta este tot ce-mi porunceşte Alteță Voastră azi?

— Găsiți-mi o modalitate de a face să pătrundă un călugăr la Saint-Cloud, spuse ducesa impasibil.

— Şi… dacă voi găsi această modalitate?

— Restul n-ar mai trebui să vă intereseze. Duceți-vă, conte.

Contele Éric făcu un pas spre uşă, dar, când ajunse la prag, se întoarse.

— Scuzați-mă, doamnă, spuse el, dar o implor pe Altețа Voastră să mai suporte o întrebare…

— Puneți-o.

— Şi vă întreb în genunchi, dar fără să mă întrebați de ce.

— Fie. Vorbiți….

— Altețа Voastră a dormit aici noaptea trecută?

— Da.

— Ați încuiat uşa cu cheia?

— Desigur.

— Nimeni nu a intrat?

— Nimeni, spuse ducesa, care nu îşi putu reține o tresărire.

Éric aruncă o privire rapidă în camera lui Périne. Servitoarea ieşise. Apoi, el deschise fereastra şi se aplecă în afară.

— Ce faceți? întrebă ducesa.

— Nimic, doamnă, observ unde dă această fereastră. Acum am de gând să comand litiera dumneavoastră.

Superiorul dominicanilor murise şi el fusese înlocuit. Dom Antoine devenise superior al mânăstirii.

Noul superior se purta mai bine cu cei din casa de Lorena şi cu liderii Ligii. Doamna de Montpensier, care era puțin asemenea lui Mauvepin, şi promitea de bunăvoie episcopia Parisului tuturor noilor veniți, doamna de Montpensier îi promisese că va fi episcop. Astfel că, atunci când fusese anunțat că litiera ducesei se oprise la uşa mânăstirii, dom Antoine, în ciuda burții sale mari, începu să alerge ca un cerb şi veni respectuos şi plin de umilință, să o întâmpine pe ilustra sa vizitatoare. Un foc întunecat strălucea în ochii ducesei şi paloarea sa îl impresionă pe dom Antoine. La un semn pe care ea îl făcu, superiorul o conduse la confesional şi se închise cu ea.

— Ce s-a întâmplat cu tânărul călugăr Jacquot? îl întrebă ea.

— E aici, doamnă, de aproape cinci ani.

— Este liber?

— Oh! nu... în temniță...

— Şi... din ce motiv?

— Am executat cu fidelitate ordinele Alteței Voastre, doamnă.

— Ah!

— În fiecare dimineață, continuă dom

Antoine, doi călugări, pe care el nu-i cunoaşte, pentru că ei au intrat în ordinul nostru în timp ce el era prizonier, doi călugări, după cum v-am spus, îmbrăcați în gărzi ale regelui, au intrat în temnița sa...

— Foarte bine!

— Şi ei l-au pedepsit cu lovituri de ciomag, având grijă să-i spună că acționează din ordinul regelui.

— El nu v-a văzut niciodată?

— El, niciodată, dar eu l-am putut vedea.

— Cum?

— Printr-o deschidere pe care am făcut-o în peretele celulei vecine.

— Dar el nu este complet nebun?...

— Nu, dar este foarte furios, el nu vorbeşte decât că vrea să-l ucidă pe Henric al III-lea.

— Îmi rosteşte numele?

— În fiecare minut. Nebunia şi pasiunea arzătoare pe care a îndrăznit să le mărturisească pentru Alteța Voastră îi răscoleşte încă ura sa pentru rege.

— Dar, în cele din urmă, el se crede călugăr... sau gentilom?

— El a crezut povestea pe care am imaginat-o în legătură cu naşterea sa.

— Serios?

— Într-o noapte, o piatră a fost aruncată în temnița lui, prin fereastră. În jurul acelei pietre era înfăşurat un pergament.

— Ce conținea pergamentul?

— Aceste cuvinte: *„Este timpul să ştii cine eşti şi de ce eşti victima persecuției regelui. Tu eşti ultimul descendent al unei mari familii. Dacă ai fi liber, ai avea posibilitatea de a purta o coroană.”* Desigur, încheie dom Antoine, pergamentul nu era semnat. Cum noaptea era întunecoasă, el fu obligat să aştepte primele raze ale zilei pentru a citi acest pergament. Ascuns în celula vecină, cu ochiul la deschiderea pe care am făcut-o, l-am spionat... El rămase un moment nemişcat, cu brațele atârnate, cu gura căscată şi, ca şi cum ar fi fost lovit de fulger, scoase apoi un strigăt sălbatic:

— „Rege! Rege! spuse el... Aş putea fi rege!...”

Şi el se cutremură mai întâi, apoi rosti sunete nearticulate şi strigă, în final, cu un accent de nebunie:

— „Dar atunci aş putea-o iubi!...”

— Despre mine vorbea, cu siguranță?

— Da, doamnă.

— Dom Antoine, spuse ducesa, conduceți-mă la temnița lui Jacquot.

— Alteța Voastră vrea să-l vadă?

— Da.

— Dar... prin perete... presupun!

— Nu, vreau să intru în temniță.

— Singură?

— Singură.

Şi ea făcu un gest care nu admitea vreo replică.

Dom Antoine îl chemă pe preotul care avea rol de paznic şi îi ceru cheile de la temniţa lui Jacquot. Apoi, cum ducesa dorea să rămână singură cu călugărul, luă chiar el însuşi o torţă şi o conduse în subteranele mânăstirii. Ajuns la uşa temniţei, el se opri.

— Voi intra cu Alteţa Voastră? întrebă el.

— Nu.

— Voi rămâne aici să vă aştept?

— În niciun caz, vă veţi îndepărta.

Dom Antoine răsuci cheia în broască, descuie uşa temniţei, apoi îi înmână torţa doamnei de Montpensier şi se retrase zicând:

— Să fie aşa după cum doreşte Alteţa Voastră.

Doamna de Montpensier împinse uşa închisorii, apoi, cu torţa în mână, ea se opri pe prag şi se uită la prizonier. Îmbrăcat în zdrenţe, culcat pe nişte paie umede, tras la faţă, uscăţiv, epuizat, Jacquot, călugărul, părea să aibă viaţă numai în privire; ochii săi străluceau în umbra temniţei. Erau ca doi cărbuni aprinşi. Doamna de Montpensier intră.

Prizonierul o privi de la început cu acea curiozitate ameţită şi amestecată cu teroarea

fiarei care vede intrând o ființă umană în cuşca ei. Apoi, dintr-o dată, ducesa îşi apropie faţa de lumina torţei şi bietul călugăr scoase un ţipăt. Un ţipăt imposibil de a-l reproduce, un strigăt de bucurie sălbatică şi de nebunie furioasă:

— *Ea!* Este *ea!*

Şi el se târî spre ea în genunchi şi începu să-i sărute poala rochiei.

— Jacquot, îi spuse ducesa. Ţi-am adus libertatea!... Urmează-mă!...

Capitolul XI

Noaptea venise, învăluind Parisul şi cele două maluri ale Senei într-un linţoliu de ceaţă. Mauvepin se întorsese de la Saint-Cloud şi intră pe furiş la Luvru.

Doamna ducesă de Montpensier se întorsese, de asemenea. Doar că ea intrase prin curtea palatului, cu perdelele litierei sale bine trase şi un paj indiscret, care o văzuse plecând, pretindea că era aplecată pe umărul unui călugăr.

Călugărul era de înălţime medie şi nu i se putea vedea chipul, decât doi ochi care străluceau ca nişte cărbuni aprinşi, prin găurile cagulei sale.

Ducesa, călugărul şi contele Éric discutară

în secret şi în şoaptă pentru mai mult de o oră. Apoi, domnul de Crèvecoeur plecă. Unde s-a dus? Nimeni nu-l luă în seamă, nici măcar Mauvepin.

Mauvepin era ocupat în acel moment să poarte o discuție cu abatele Paterne, capelanul regelui Carol al X-lea şi viitorul episcop al Parisului. Domnul de Crèvecoeur se pierdu pe străzile întunecate care se învecinau cu biserica Saint-Germain l'Auxerrois.

În ceea ce-l priveşte pe Mauvepin, aşa cum v-am spus, el era la Luvru, unde intrase îmbrăcat în rasa sa de călugăr.

După ce un cardinal ajunsese rege al Franței, Luvrul îşi pierduse o parte din aspectul său războinic.

Noul rege nu avea încă nici gărzi de corp, nici paznici elvețieni, singura care veghea asupra lui era o gardă alcătuită din burghezi.

Pielarii, postăvarii, băcanii, în spențere din postav gros, cu căşti de toate formele, înarmați, unii cu spade, alții cu muschete, făceau de gardă, blocând scările. Oamenii bisericii forfoteau prin nobilul şi regalul aşezământ. Ei erau numai diaconi, subdiaconi şi arhidiaconi, care se încrucişau în anticamera abatelui Paterne, care devenise o persoană importantă. Călugări de toate rangurile mişunau prin săli.

Mauvepin, de asemenea, înfăşurat în rasa sa de călugăr dominican, intră şi ieşi de la Luvru, ca şi cum ar fi ieşit pe poarta unei mori.

În aceste circumstanțe, ex-bufonul regelui nu şi-ar fi putut imagina măcar pentru o clipă că cineva îl urmărea, şi nici prin gând nu-i trecea că domnul de Crèvecoeur observase şi plecarea şi reîntoarcerea sa.

Mauvepin intră în camera lui Paterne.

— Cum se simte regele? întrebă el.

— Care rege? zise Paterne care devenise măgulitor cu Mauvepin.

— Nu cel adevărat, celălalt.

— Celălalt, spuse Paterne, pe bună dreptate, dejunează.

— Ah! mai bine! înseamnă că şi-a recăpătat apetitul?

— Da, desigur.

— Şi după masa de prânz?

— El va semna ordonanțele.

— Ah! Haida-de!

— Ordonanțele pe care i le-a adus domnul de Crèvecoeur.

— Fără să le citească?

— Desigur.

Mauvepin zâmbi.

— Bietul rege de carton! spuse el, dacă i-aş fi dat ordin, l-aş fi făcut să-şi semneze

abdicarea chiar în seara asta. Şi acum, unde este?

— Acolo... în cabinetul său.

— Ce face?

— O aşteaptă pe doamna de Montpensier.

— Ea va veni?

— Nu cred; ea mi-a dat acest bilet pe care urma să i-l dau domnului cardinal şi tocmai atunci aţi intrat.

— Ah! Să-l vedem.

Şi Mauvepin luă biletul din mâinile domnului Paterne.

— Dar, spuse capelanul, permiteţi-mi...

— Ce este?

— Acest bilet este sigilat.

— Ei bine! spuse Mauvepin, vă deranjează că un bilet este sigilat?

— Doamne!

Mauvepin îşi desfăcu rasa lui de călugăr şi scoase un pumnal pe care-l avea prins la brâu.

Apoi, apropie vârful ascuţit şi subţire al lamei de o lumânare care ardea pe masă şi-l încinse foarte bine.

Şi pentru ca era pe această masă un pahar în care messire Paterne, fără să vrea probabil, uitase un deget de vin, Mauvepin introduse vârful pumnalului acolo; în cele din urmă el apropie vârful ascuţit şi subţire al lamei de bilet, îl trecu uşor pe sub sigiliul

de ceară verde şi pergamentul pe care fusese aplicat.

Sigiliul se elimină fără ca amprenta sa să fie modificată, iar scrisoarea se deschise.

Atunci Mauvepin, căruia Paterne începuse să-i ghicească intenția, citi următoarele rânduri:

„Domnule rege, viitorul meu soț,

Cerul m-a inspirat: am plecat de la Luvru în această seară şi sper să mă reîntorc în curând cu pergamentul care stabileşte genealogia voastră şi care dă Casei de Bourbon întâietate în fața Casei de Valois.

A voastră regină şi viitoare soție,

Anne”

— Pe cuvântul meu, spuse Mauvepin râzând, aceste ultime cuvinte sunt pline de galanterie.

— Eh! făcu Paterne, care îl văzu mototolind scrisoarea cu degetele.

— Dragul meu episcop, spuse Mauvepin, la început am crezut că ar putea fi util pentru a-i da această scrisoare regelui Carol al X-lea şi n-aş fi desigilat-o cu atâta delicatețe, pentru că am crezut că era nevoie de a-i repune sigiliul.

— Ei bine?

— Ei bine! este inutil.
— Cum aşa?
— Regele Carol al X-lea nu o va revedea pe ducesă.
— Ce vreți să spuneți?
— În primul rând, ea a părăsit Luvrul.
— Da, dar ea va reveni.
— Nu în seara asta.
— Mâine?...
— Nici în seara asta, nici mâine... de fapt, niciodată.
Paterne tresări. Mauvepin apropie scrisoarea de lumânare şi o arse. Apoi el îi spuse din nou lui Paterne:
— Acum, ascultați-mă cu atenție. Veți intra în camera regelui.
— Bine!
— Şi veți vedea ce face.
— După aceea?
— Dacă doarme aşteptând cina, ceea ce este probabil şi intră în obiceiurile lui, veți veni să mă preveniți.
— Şi dacă nu doarme?
— Vom vedea.
Paterne continua să se supună de când simțise pumnalul lui Mauvepin că îi atinge gâtul.
El intră deci în camera cardinalului. Mauvepin avusese o intuiție sclipitoare. Regele Carol al X-lea dormea. Paterne se

întoarse şi îl avertiză pe Mauvepin.

Mauvepin îl întrebă:

— Are somnul greu?

— Destul de greu.

— Înseamnă că pot intra în cabinet fără să risc a-l trezi?

— Cred că da…

— Conduceți-mă.

Paterne îl introduse pe Mauvepin în cabinet. Monseniorul de Bourbon sforăia ca un bondar într-o catedrală.

Mauvepin deschise un dulap mare care, în vremea adevăratului rege, conținea o colecție foarte frumoasă de arme orientale şi italiene. Locuitorii Parisului, luând Luvru cu asalt, luaseră armele, astfel că dulapul era gol. Mauvepin se strecură în dulap, îi făcu semn lui Paterne să iasă şi trase spre el uşa sculptată a mobilierului.

Cu toate acestea, cardinalul de Bourbon visa… Oh! era un vis fermecător, lipsit de ambiție şi încărcat de amor. El visa că are şaisprezece ani… şi că era scutier. Un scutier cu buzele rozalii, abia acoperite de tuleie răzlețe, cu părul castaniu şi buclat, cu talia subțire şi fragilă. Un frumos scutier care visa la fetişcane şi care smulgea priviri furişe castelanelor mature, pline de frumusețe. Şi fetişcanele, prinzându-se de mâini, dansau în

jurul lui. Şi castelanele serioase, aşezate în fotoliile lor sculptate, prindeau capul său tânăr în mâinile lor, dându-i pe rând sărutări şi culcându-l pe genunchii lor. Dar, pe cât de plăcut fusese visul, pe atât de nefericită fu trezirea. Şi monseniorul cardinal se trezi brusc, dându-şi seama cu greutate că se afla în fotoliul său, în faţa unei oglinzi cu rama din oţel care reflectau părul său cărunt, faţa sa puţin roşcată şi abdomenul său maiestuos: scutierul devenise bătrân. Şi monseniorul Charles de Bourbon oftă. Şi, după ce oftă, o voce îi şopti la ureche:

— Aşa ai grijă de afacerile de stat?

Cardinalul se întoarse repede şi nu văzu pe nimeni.

Vocea adăugă:

— Charles de Bourbon, prietene, Cerul are multe lucruri să vă înveţe.

— Vocea divină! murmură cardinalul.

— Da.

Şi vocea făcu din nou o excursie pe la cornişe. Monseniorul de Bourbon îşi luă un aer grav şi, prinzând curaj, spuse :

— Tu eşti, binecuvântate Mauvepin? întrebă el.

— Eu sunt.

— Îmi aduceţi ordine?

— Da.

— Le aştept…

Atunci vocea continuă:

— Doamna de Montpensier a părăsit Luvru.

— Şi unde s-a dus? întrebă cardinalul cu neliniște.

— Este un mister.

— Ah!

— Ducesa a vrut să se pregătească pentru un mare act, Sire.

— Care dintre ele?

— Căsătoria sa cu Majestatea Voastră.

— Şi… pentru asta?

— Pentru asta, ea s-a refugiat într-o mânăstire de călugărițe.

— În ce loc?

— Iată ce nu pot să-i spun Majestății Voastre.

— Dar… ştiți unde, nu-i aşa?

— Ştiu, pentru că spiritele ştiu tot…

— Atunci…

— Păi, mi s-a interzis să spun.

— De ce?

— Pentru că este un test la care Majestatea Voastră este supus.

— Un test?

— Da, Cerul vrea să ştie cât de mult o iubiți pe ducesă.

— Ah! făcu monarhul îndrăgostit.

— Şi veți ignora secretul retragerii sale.

— Dar, în fine, ea se va întoarce la Luvru?

— Da.
— După cât timp?
— În cincisprezece sau douăzeci de zile.
— Nu înainte?
— Nu.
Cardinalul scoase un suspin sfâşietor.
— Şi, spuse vocea din nou, Majestatea Voastră va face bine să meargă să se roage în oratoriul său.
Cardinalul se ridică din fotoliul său şi se supuse. El intră în oratoriu şi se puse în genunchi. Atunci, Mauvepin ieşi din dulap şi plecă spunând:
— Trebuie să mă asigur că doamna de Montpensier nu va reveni la Luvru.

Capitolul XII

Deoarece obiceiul religios era la ordinea zilei şi uniforma unui soldat nu avea întâietate în faţa unui anteriu, Mauvepin nu îşi abandonă rasa de călugăr.
Cu cagula trasă pe faţă, prin care străluceau ochii săi negri, ex-bufonul începu să străbată coridoarele şi sălile, primind saluturi, oferind binecuvântări şi agitând nişte mătănii pe care le avea atârnate la brâu. Ieşind din cabinetul regelui Carol al X-lea, el trecu din nou prin oratoriul abatelui Paterne.

— Părinte, spuse el, aş vrea să vă dau un sfat.

— Care anume? spuse Paterne.

— Când cardinalul îşi va fi terminat rugăciunea, veți cere să i se servească cina.

— Foarte bine.

— Şi veți arunca în vinul său aceste trei semințe micuțe pe care le vedeți aici.

Şi Mauvepin scoase din buzunar o hârtie pe care o desfăcu şi pe care se vedeau trei semințe care conțineau o substanță negricioasă.

— Ce este asta? întrebă Paterne.

— Este opiu.

— Ah! într-adevăr!

— Cardinalul va simți nevoia să doarmă, spuse Mauvepin.

— Altfel spus, făcu Paterne, dumneavoastră aveți nevoie ca el să doarmă, domnule Mauvepin.

— Paterne, zise Mauvepin cu familiaritate, eparhia[29] de la Paris nu va avea niciodată un prelat atât de spiritual ca dumneavoastră.

Paterne se înclină

— Aveți dreptate, continuă Mauvepin,

---

[29] Eparhie – diviziune administrativă bisericească, condusă de un episcop; episcopie, dieceză. [n.t.].

cardinalul trebuie să doarmă... pentru un timp îndelungat...

— O să doarmă mult?

— Da, douăzeci şi opt sau treizeci de ore, cel puțin.

— Şi, de ce?

— Pentru ca trupele regale, ştiți dumneavoastră, cele ale adevăratului rege, să intre în Paris, fără probleme.

— Cum? Mâine?

— Da... Chiar mâine.

— Dar... ducesa!...

— Ea va pleca în seara aceasta într-un pelerinaj...

— Şi burghezii...

— Trebuie să-mi semnați un ordin pentru a putea trece de poarta Saint-Honoré.

— Şi credeți că e destul!

— Desigur! Nu sunteți dumneavoastră prim-ministrul noului rege?

Paterne, flatat, semnă ordinul pe care i-l ceruse Mauvepin. Acesta din urmă întinse mâna spre el:

— La revedere! îi spuse el.

Paterne îl opri.

— Domnule Mauvepin, spuse el, observ pe fața dumneavoastră că se vor întâmpla în această noapte lucruri extraordinare...

— Fiți sigur că nu vă înşelați, domnule Paterne.

— Sunt deja îngrijorat.

— Haida-de!

— Şi ar trebui să-mi oferiți garanții.

— Ce garanții?

— În legătură cu eparhia mea.

Mauvepin îşi luă un aer grav.

— Domnule Paterne, spuse el, uitați-vă bine la mine.

— Mă uit, spuse Paterne.

— Eu sunt un gentilom şi cuvântul meu este sacru, continuă Mauvepin. Ori, acum, ascultați-mă cu atenție, domnule Paterne.

— Vă ascult.

— Dacă regele Henric al III-lea va intra în Paris, cu excepția cazului în care eu voi fi mort, vă dau cuvântul meu de gentilom că veți fi episcop.

— Şi jurați, în plus, că nu i se va întâmpla niciun rău domnului cardinal?

— Niciunul, pe onoarea mea!

Paterne respiră uşurat.

— La revedere, atunci, şi noapte bună, spuse Mauvepin.

Şi plecă. El ieşi din Luvru prin portița din strada Saint-Honoré, dădu binecuvântare în dreapta şi în stânga, o lovitură cu pumnul unui soldat beat care voia să-l cinstească la hanul lui Malican şi, o dată ce ajunse în stradă, el o luă pe drumul spre strada

Prêtres. Strada era pe bună dreptate numită strada Prêtres.

Toată preoțimea de la Saint-Germain l'Auxerrois locuia acolo, de la paroh până la paracliser. Mauvepin merse direct la casa băcanului Jodelle şi începu să bată.

Având în vedere ultimele evenimente politice, sărmanul Jodelle era atât de speriat încât el îşi închisese prăvălia, se retrăsese la etajul al doilea al casei sale şi, pentru a dovedi că avea oroare de hughenoți, el închiriase parterul şi etajul întâi parohului de la Saint-Germain.

Mauvepin bătu de trei ori în oblon; oblonul se deschise.

— Dumneavoastră sunteți, domnule Mauvepin? zise parohul.

— Da, eu sunt, şi vreau să ştiu dacă totul este gata.

— Totul, domnule Mauvepin.

— Biserica este deschisă?

— Uşa mică este întredeschisă.

— Şi nu ați mai lăsat pe nimeni?

— Doar un tânăr diacon care va fi la dispoziția dumneavoastră, dacă va fi nevoie.

— Bună seara, domnule paroh, pe mâine! spuse Mauvepin…

El plecă şi ajunse la biserică. Parohul îi spusese adevărul, uşa mică a bisericii era întredeschisă. Mauvepin o împinse şi văzu

un preot îngenuncheat la oarecare depărtare. O lumânare, care ardea lângă altar, nu putea lumina în profunzime naosul şi Mauvepin nu-l văzu prea bine pe preot.

Tot ce putea vedea era că o barbă deasă îi acoperea faţa în întregime.

Preotul rămase îngenuncheat.

— Poţi pleca, spuse Mauvepin.

Preotul se înclină şi ieşi, dar când ajunse în pronaos, el deschise o uşă şi reintră pe furiş în biserică.

Cât despre Mauvepin, el se îndreptă spre altar şi luă lumânarea aprinsă.

Apoi, ţinând în mână această lumânare, el se îndreptă spre acea scară subterană care era mascată de o lespede. Lespedea era ridicată. Mauvepin începu să coboare scara, luminându-şi drumul cu lumânarea. La capătul scării se afla un cavou a cărui uşă era deschisă. Într-un colţ, era un coş plin de provizii care îi permitea ducesei să nu moară de foame.

Mauvepin intră în cavou, dar fu nevoit să fie atent să facă un pas uriaş şi să nu atingă lespedea care închidea cavoul şi care ascundea resortul al cărui joc trebuia să facă să recadă uşa prizonierei.

Apoi se duse înapoi în biserică şi reaşeză lumânarea lângă altar. După care se urcă în

amvonul[30] predicatorului şi se ghemui acolo.

— Să aşteptăm acum, spuse el. Cuşca este pregătită, pasărea nu poate întârzia să vină…

Pasărea era doamna de Montpensier, şi ducesa, într-adevăr, se pregătea să iasă din Luvru. Ea îşi petrecuse o parte a serii sfătuindu-se în secret cu tânărul călugăr Jacquot şi contele Éric de Crèvecoeur. Dar contele Éric plecase după aproximativ o oră şi, când se întoarse, el era încruntat şi avea figura neliniştită.

— Ce aveți, conte? întrebă ducesa.

— Doamnă, răspunse contele, cred că sunteți în pericol.

Doamna de Montpensier ridică din umeri.

— Vă veți petrece noaptea la Luvru?

— Nu.

Contele respiră uşurat.

— Oh! mai bine! spuse el.

— De ce mi-ați pus această întrebare?

— Pentru că eu cred că avem un inamic la Luvru.

— Luvru ne aparține…

— Fie! dar avem un duşman.

— Cine este?

— Vă amintiți de acel demon care ne-a

---

[30] Amvon – construcție (ca un balcon) într-o biserică, de unde se predică sau se citeşte Evanghelia. [n.t.].

făcut să ratăm, în urmă cu cinci ani, în casa lui Rochibond?

— Da, Mauvepin, bufonul regelui.

— Exact. Ei bine! este la Luvru.

Ducesa ridică din umeri.

— Cred că vă pierdeți mintea, conte, spuse ea. Mauvepin a murit.

— Alteța Voastră este sigură?

— Aşa am auzit.

— Trăieşte, doamnă.

— Ei bine! spuse ducesa, încearcă să-l prinzi, conte, şi vă autorizez să-l spânzurați.

— Aş prefera ca Alteța Voastră să-mi permită să-l omor ca pe un câine, cu o lovitură de pumnal, dacă-l voi întâlni.

— Fie! Faceți cum doriți.

— Deci, Alteța Voastră va părăsi Luvrul?

— În această seară, conte.

— Unde veți merge, Alteța Voastră?

— Iată ceva ce nu pot să vă spun.

— Doamnă... doamnă... aveți grijă!

— Îmi voi face datoria, spuse ducesa!

Şi ea îşi puse gluga de la mantie şi ieşi din apartamentul său. Dar, înainte de a părăsi Luvrul, intră în camera lui Paterne, pentru a afla dacă el îi dăduse cardinalului biletul de la ea.

Contele Éric rămase în apartamentul ducesei.

Cum contele şi ducesa obişnuiau să vorbească în limba germană între ei doi, Périne nu pricepuse nimic.

Ea nu înțelese decât un singur cuvânt în dialogul domnului de Crèvecoeur cu doamna de Montpensier. Acesta era numele lui Mauvepin. Şi, cum pronunță acest nume, contele văzu pe Périne pălind. După ce ducesa plecă, contele Éric închise uşa şi îi spuse lui Périne în cea mai frumoasă limbă franceză, de această dată:

— Trebuie să vorbim, draga mea!

— Vreți să vorbiți cu mine, domnule? spuse ea, tremurând.

— Da, cu tine.

— Ce vreți de la mine, domnule.

— Să ştiu cum te numeşti.

— Mă numesc Chamberville.

— Haida-de! făcu Éric pe un ton batjocoritor.

— Nu vă înşelați, domnule? spuse Périne care încercă să vorbească pe un ton îndrăzneț.

— Oh! sunt foarte sigur, da… şi am un motiv pentru asta…

— Care dintre ele? întrebă Périne roşind.

— Există o domnişoară de Chamberville care era ținută prizonieră la mânăstirea din Chaillot…

Périne tresări.

— Care a evadat şi care pretinde că i-ai furat numele.

Périne încercă să nege.

— Ştiu numele tău, micuţo, spuse contele; te numeşti Périne şi ai trăit în cartierul Latin…

Périne răspunse cu îndrăzneală.

— Ei bine! De ce vă interesează? spuse ea.

— Oh! prea puţin, copila mea, doar că eşti cu totul dedicată lui Mauvepin, iar eu nu vreau decât să te avertizez.

Vorbind astfel, contele Éric se aruncă asupra lui Périne, care se luptă în zadar. Apoi, el o trânti la pământ, îi smulse eşarfa pe care o purta pe umeri şi-i făcu un căluş. În acelaşi timp, el îi legă picioarele şi mâinile şi o aruncă pe jumătate sufocată, pe patul ducesei. După care ieşi şi puse cheia în buzunar, spunând:

„Numai dacă un înger va veni să te elibereze, îl vei putea avertiza pe Mauvepin, şi cred că timpul miracolelor a trecut.”

Totuşi, doamna de Montpensier intrase în camera bunului Paterne. Viitorul prelat manifestase o oarecare uimire văzând-o pe doamna de Montpensier, chiar dacă Mauvepin îl avertizase de ieşirea ei din Luvru. Dar Paterne era un om prudent care nu voia să compromită nimic şi îşi intrase destul de bine în rolul jucat în sprijinul lui

Mauvepin, fără să trezească vreo suspiciune doamnei de Montpensier.

Ducesa îl întrebă:

— Unde este regele?

— Regele este la rugăciune.

— Să îi dați toate aceste ordonanțe pentru a le semna.

Paterne luă ordonanțele.

— Şi să-l anunțați că mâine, de dimineață, voi veni să-i fac o surpriză plăcută.

Doamna de Montpensier vorbi câteva momente cu Paterne, discutară despre viitoarea sa eparhie, îi repetă că regele Carol al X-lea o iubea cu pasiune, apoi ea îşi trase gluga mantiei sale peste față şi plecă din casa preotului. Doamna de Montpensier trăise prea mult timp la Luvru în timpul tinereții sale ca să nu ştie toate ieşirile secrete.

Ea o luă pe acea scară mică, ce deservea apartamentele odată ocupate de regina-mamă, şi ajunse la portița dinspre malul apei. Această portiță era păzită de un soldat loren. Ducesa se făcu recunoscută şi îi spuse:

— Urmați-mă!

Soldatul se supuse. Doamna de Montpensier o luă pe malul râului şi se îndreptă cu paşi repezi spre biserica Saint-Germain l'Auxerrois. Noaptea era întunecoasă; stingerea, care sunase cu mult timp în urmă, îi determinase pe burghezi să

intre în casă.

Doamna de Montpensier ajunse la intrarea bisericii.

Apoi ea se îndreptă spre uşa cea mică şi o împinse. Uşa se deschise. Biserica era tăcută. O lumânare era aprinsă încă la altar. Doamna de Montpensier închise în urma ei uşa bisericii, apoi înaintă câțiva paşi. Sunetul paşilor săi răsuna sub cupolele bisericii într-un mod lugubru care-ți producea teamă.

— Spirit al fratelui meu, murmură ea cu jumătate de voce, unde eşti?

— Aici, răspunse vocea lui Mauvepin.

Deşi Mauvepin era în amvon, utilizând talentul său de ventriloc, el dădu impresia că vocea lui venea din altar.

Această voce o linişti pe doamna de Montpensier.

— Apropiați-vă, sora mea, spuse vocea.

Doamna de Montpensier se îndreptă spre altar.

— Luați această lumânare, continuă vocea.

Doamna de Montpensier luă lumânarea.

— Unde trebuie să merg?

— Întoarceți-vă la stânga… bine…

Vocea lui Mauvepin răsuna în spațiu şi o îndruma pe ducesă.

— Vedeți o lespede ridicată?

— Da, spuse ducesa.

— Şi vedeți o scară?

— Văd numai prima treaptă.

Vocea continuă:

— Veți coborî acea scară până la un cavou…

— Bine.

— În acel cavou veți ridica o piatră.

— Şi sub acea piatră?

— Veți găsi pergamentul pe care-l căutați.

Ducesa făcu încă un pas, iar ea puse piciorul pe prima treaptă a scării. Dintr-o dată se produse un zgomot teribil, ea auzi o înjurătură şi o blasfemie, şi o voce de tunet care striga:

— Ah! nenorocitule! Deci te-ai prefăcut a fi mort! Ei bine! nu vei mai beneficia de impunitate[31].

Ducesa recunoscu vocea contelui Éric.

Şi ea îl văzu urcat în amvon şi lovindu-l pe Mauvepin cu două lovituri de pumnal. Mauvepin încercă să lupte, dar contele avea un ajutor…

Acest ajutor era preotul pe care Mauvepin îl găsise intrând în biserică, sau, mai degrabă, era călugărul Jacquot Clément care îl înjunghiase pe diaconul postat de parohul

---

[31] Impunitate – scutire de pedeapsă a unui infractor din cauza unor împrejurări speciale, prevăzute de lege. [n.t.].

din Saint-Germain şi care îi luase locul.

Mauvepin, încurcat în faldurile rasei sale, încercă zadarnic să se apere. Contele îl ridică în braţele-i puternice şi îl aruncă gâfâind de la înălţimea amvonului la picioarele ducesei împietrite de groază.

— Şi acum, spuse contele Éric tânărului călugăr Jacquot Clément, acum poţi să iei rasa acestui om şi să mergi la Saint-Cloud. Regele Henric al III-lea obişnuieşte să primească un călugăr în fiecare dimineaţă.

Mauvepin, agonizând, se zvârcolea pe lespezile bisericii şi contele Éric puse un picior triumfător pe pieptul sărmanului bufon, care, în curând, nu mai era decât un cadavru...

Capitolul XIII

Regele Henric al III-lea fusese trezit de un zgomot îndepărtat de fanfare şi trompete. Şi Crillon năvăli în camera regală, zgomotos ca o avalanşă şi fericit ca un clopoţel.

— Sire, Sire, spuse el, vine regele Navarrei.

— Ah! ah! spuse regele.

Şi el îşi întinse braţele, căscă în largul său şi adăugă:

— Acest brav verişor, Henriot, are întotdeauna obiceiuri de la ţară şi vine la ore

imposibile. Nu putea veni într-un moment mai convenabil?

— Dar, Sire, spuse Crillon cu naivitate, când mărşăluieşti în fruntea unei armate, nu poți măsura timpul cu exactitate.

— Ah! Şi dormeam atât de bine, spuse regele.

— Ei bine! Majestatea Voastră îşi va face siesta după masa de prânz.

— În sfârşit, continuă monarhul, visam atât de frumos.

— Ah! Serios?

— Mă vedeam la Paris...

— Hei! dar, spuse Crillon, am putea fi acolo mâine seară. Mai ales că domnul de Condé şi domnul de Montmorency nu pot întârzia să sosească.

— Dar Mauvepin? spuse regele. Aveți noutăți despre el, bunul meu cavaler?

— El va veni, fără îndoială.

— Oh! ce glumă bună i-a jucat ducesei în această noapte!

— Ah! da, spuse Crillon, este noaptea în care trebuia să o închidă în cavoul de Saint-Germain l'Auxerrois.

— Exact.

— Atunci, spuse Crillon, de ce nu-i aici?

— Probabil că are afaceri la Paris. Dar, în mod sigur, i-a jucat festa ducesei.

— Majestatea Voastră crede?

— Am visat.

— A fost un vis, bărbații visează adesea, Sire!

— Nu, nu-i valabil în cazul meu... Eu visez întâmplări care se petrec aievea...

Crillon clătină puțin din cap.

— Sire, spuse el, să vă spun adevărul, contez mai mult pe armatele noastre reunite pentru a veni de hac doamnei de Montpensier, decât pe stratagemele de ventriloc ale lui Mauvepin.

— Oh! dar este foarte amuzant!

— Fie, spuse Crillon, dar mie nu-mi prea plac aceste bufonerii.

— Crillon, prietene, spuse regele, dacă lucrurile se vor petrece cum le-am văzut în vis, şi cred că aşa va fi, deoarece visele mele nu m-au înşelat de mult, nu va fi vorba de o bufonerie.

— Ce s-a petrecut în visul Majestății Voastre?

— Una dintre întâmplările cele mai serioase din lume.

Şi regele îşi chemă pajii pentru a-l îmbrăca.

— Imaginați-vă, continuă el, că Mauvepin, îmbrăcat în rasa lui de călugăr, o conducea de mână pe ducesă.

— Unde se întâmpla?

— În marele naos al bisericii Saint-Germain

l'Auxerrois.

— Şi apoi?

— Şi apoi au coborât în cavou şi Mauvepin a închis-o acolo.

— Dar, Sire, spuse Crillon, este imposibil ca lucrurile să se fi petrecut astfel.

— Haida-de!

— Şi absența lui Mauvepin mă îngrijorează. Cred că el nu a reuşit.

— Haide, zău!

— Poate că el a plătit această încercare cu viața sa.

— *Ventre-de-biche!* exclamă regele, dacă ar fi aşa, cred că voi arde din temelii Parisul.

— Cred că-l vom arde puțin şi fără acest motiv, spuse Crillon, dacă nu ne vor deschide porțile.

Fanfarele armatei regelui de Navarra se apropiau. Regele se îmbrăcă, se duse la fereastră şi se aplecă în afară. El văzu trupele béarneze care coborau, în coloane înşirate, colinele dealurilor din Meudon şi Bellevue. Corpul de infanterie era în centru, cavaleria se desfăşura pe flancuri. Toți purtau spențere închise la culoare, platoşe lustruite, coifuri care străluceau în razele soarelui, ce se ridicase pe cer. În fruntea lor, un cavaler călare pe un cal sur, plin de foc, îmbrăcat cu un spențer gri, purta un panaş alb prins la cască.

— Iată-l pe Henriot! spuse regele.

— El este, într-adevăr, Sire.

Şi regele îşi întoarse privirea de la trupele béarneze care se desfăşurau pe colinele de Meudon, la poalele lor, spre armata regală campată în jurul castelului Saint-Cloud.

— Crillon, prietene, spuse el, permiteți-mi.

— Vorbiți, Sire.

— Am făcut un cort în mijlocul taberei.

— Acesta a fost un bun exemplu, Sire.

— Dar, până acum, am preferat să dorm în patul meu, la castel.

— Şi cortul a devenit inutil?

— Nu, Crillon, prietene.

— Majestatea Voastră doreşte să-l dea regelui Navarrei?

— Nu, vreau să-l primesc acolo.

— Este foarte bine, Sire.

— Şi voi da ordine pentru a ne servi acolo masa de prânz.

Crillon plescăi din limbă de plăcere.

— Majestatea Voastră are poftă de mâncare în dimineața asta?

— Da, dragul mea Crillon, şi dumneavoastră?

— Eu, Sire, eu sunt un prea bun servitor pentru a nu urma exemplul Majestății Voastre.

— Ei bine! veți lua masa cu mine... Poate că

această puşlama de Mauvepin nu se va face prea mult aşteptat.

Dar Crillon clătină din nou din cap.

— Este ciudat, Sire, spuse el, dar am presimțiri funeste.

— În legătură cu Mauvepin?

— Da.

— Ce vreți să spuneți, duce?

— Sire, când visez pe cineva…

— L-ați visat pe Mauvepin?

— Da, şi l-am visat îmbrăcat în alb.

— Era îmbrăcat în alb?

— Şi el nu râdea, el care râde tot timpul, de obicei.

— Ei bine?

— Ei bine! Sire, când visez un bărbat îmbrăcat în alb, înseamnă că este mort.

— Oh, tăceți duce, îmi dați fiori… Dacă Mauvepin ar fi mort… Dumnezeule mare!

— Majestatea Voastră ar avea de pierdut un slujitor de încredere?

— Şi un prieten jovial… Ah! vedeți dumneavoastră, bunul meu Crillon, oftă regele, sunt atât de rari oamenii veseli… Toți cei care mă făceau să râd au murit.

— Ei bine! Majestatea Voastră nu se va plictisi în compania regelui de Navarra.

— Ah! este un bun companion, ştiu asta!

Şi regele îşi chemă majordomul şi îi porunci să servească masa de prânz în cort.

Apoi, finalizându-şi toaleta, îi spuse lui Crillon:

— Dacă voi primi o armură şi cască pe cap!

— La ce bun, Sire, spuse Crillon zâmbind: Majestatea Voastră va avea destul timp de a se pregăti de luptă mâine. Şi regele Navarrei nu are nevoie să-l vadă pe regele Franței purtând casca pe cap ca să-şi amintească de eroul de la Montcontour.

— St! Crillon, să nu vorbim de Montcontour şi nici despre Jarnac.

— Aşa e, Sire.

— Şi, din moment ce hughenoții vin în ajutorul meu, să nu le amintim că i-am bătut cu cruzime.

— Amin! făcu Crillon.

Regele, după ce fusese ras, frezat şi parfumat, aşa cum îi era obiceiul, îşi puse mantia pe umăr, îşi aşează pieptănătura şi îşi luă bastonul. Apoi îi spuse lui Crillon:

— Hai să mergem să-l primim pe regele Navarrei!

Regele ieşi din castel şi merse prin tabăra sa, dând brațul lui Crillon; domnul d'Épernon şi o jumătate de duzină de seniori îl urmară.

Henric mergea pe jos, cu capul descoperit, şi începu să zâmbească, pe măsură ce soldații strigau *„Trăiască regele!”*, la trecerea

sa.

Regele Navarrei fusese nevoit să-şi oprească trupele la două sau trei sute de paşi de tabără.

Apoi el înaintă, urmat de un singur călăreț.

Henric Béarnezul nu mai era prințul de douăzeci de ani care fusese iubit cu atâta tandrețe de Sarah, frumoasa văduvă a argintarului.

Henric avea aproape treizeci şi cinci de ani, fața sa era bronzată, părul său încărunțise uşor la tâmple şi preocupările legate de politică, agravate de oboseala provocată de război, îi săpaseră mai multe cute pe frunte.

Dar, rămăsese acelaşi prinț spiritual şi şarmant, cu un surâs fin, cu privirea pătrunzătoare, ce-i scoteau în evidență istețimea şi totodată bunătatea.

Şi el călărea cu grație acel micuț armăsar sur, care mergea țanțoş, ca şi cum simțea că purta un rege pe spatele său.

Henric al III-lea, văzându-l pe vărul său din Navarra înaintând singur, îi urmă exemplul.

Atunci Béarnezul descălecă, aruncă frâul scutierului său şi veni în întâmpinarea regelui Franței şi îngenunche în fața lui.

Henric al III-lea îl ridică şi îl îmbrățişă, spunându-i:

— Să ne îmbrățişăm, fratele meu şi vere.

— Sire, răspunse Henric de Navarra, îi

mulțumesc Majestății Voastre că mi-a permis să-i aduc în ajutor sabia mea.

— De care am mare nevoie, vere.

Cu aceste cuvinte, Henric al III-lea îl luă familiar de braț pe regele Navarrei şi îl conduse spre cortul regal.

— Sire, continuă béarnezul, Majestatea Voastră îmi permite să-l îmbrățişez pe vechiul meu prieten, Crillon?

— Ah! prințe! spuse Crillon emoționat.

Şi se aruncă de gâtul regelui Navarrei. Acesta din urmă intră în tabără în sunetul uralelor trupelor regale.

— *Ventre-saint-gris!* Sire, spuse el lui Henric al III-lea, iată oameni bravi care par foarte nerăbdători de a intra în Paris.

— Ei vă aşteptau, vere.

— Dar îi vom lăsa cel puțin pe durata mesei de prânz?

— Sper că da, spuse Henric al III-lea zâmbind.

Şi el îl invită în cortul regal, unde masa era servită.

— Dar, făcu Henric de Navarra, unde este Mauvepin?

Regele oftă.

— Este la Paris, spuse Crillon.

— Şi ce face acolo?

— În primul rând, el îi ține companie

noului rege, spuse Henric al III-lea cu ironie.

— Ah! da, unchiul meu, cardinalul... Nu este el cel care a fost proclamat rege cu numele de Carol al X-lea?

— Exact.

— Şi Mauvepin este cu el!...

— Da, dar pentru serviciul meu special, insinuă regele.

— Ah! asta-i altceva.

— Şi apoi, cred că i-a jucat o festă bună ducesei, verişoara noastră.

— Oh! Adevărat?

Şi regele Henric al III-lea îi spuse povestea cavoului bisericii Saint-Germain l'Auxerrois şi despre proiectele lui Mauvepin.

Atmosfera din timpul mesei fu agreabilă, cei doi regi mâncară cu o foarte bună poftă de mâncare. Numai Crillon rămăsese sumbru şi tăcut. După aceea, fu adusă şi pusă pe masă o hartă care reprezenta oraşul Paris şi împrejurimile sale, şi începură să întocmească un plan de atac pentru a doua zi.

Dar, în timp ce fiecare dintre cei trei comeseni îşi dădeau cu părerea rând pe rând, regele fu anunţat că se zărea un călugăr în depărtare.

— Un călugăr, făcu regele fericit.

— Da, Sire, spuse un paj. Pur şi simplu a apărut la marginea pădurii din Boulogne.

— Şi el vine aici?

— Se îndreaptă spre tabără, Sire.

— Pe jos?

— Nu, călare pe un măgar.

— Năstruşnic este acest Mauvepin! spuse regele. Ei bine! Crillon, prietene, vedeți că nu este mort…

— Cine ştie?

Se întoarseră la planurile lor, dar regele era nerăbdător de a-l vedea pe Mauvepin.

— Sărmana ducesă! murmură el cu ironie… ce noapte rea va fi petrecut!

În cele din urmă, se auzi gălăgie în afara cortului.

— Călugărul! călugărul! strigau soldații.

Regele ieşi şi văzu un călugăr care avea cagula pe față.

Acest călugăr salută cu un gest familiar, la fel ca singurul care-şi permitea să fie bufonul regelui.

— La naiba! spuse regele, ai un aer extrem de misterios, prietene.

Călugărul dădu impresia că surâde sub cagula sa.

— Hai, spuse Henric al III-lea, intră, vom ține sfat.

Călugărul intră cort, dar nu se apropie de masă.

Crillon îl privi cu neîncredere.

— Vrei să-mi vorbeşti între patru ochi, spuse regele, care era obişnuit cu poznele lui Mauvepin.

Călugărul dădu aprobativ din cap. Cortul regal era împărțit în două separeuri. Într-un separeu se servise masa de prânz. Patul regelui se afla în celălalt.

Henric al III-lea ridică draperia care delimita cele două separeuri şi îi făcu semn călugărului să intre în al doilea.

Toate acestea se petrecură atât de repede încât nici regele Navarrei, nici Crillon, nici căpeteniile şi seniorii chemați la sfat cu regele, nu avură timp să-l examineze pe călugăr şi să se convingă că era Mauvepin. Dar, deodată, auziră un strigăt puternic, un strigăt de durere şi furie.

— Mizerabilul! M-a omorât!... se auzi strigătul regelui.

Henric de Navarra şi Crillon se repeziră şi se opriră în pragul separeului regal, loviți de groază şi teroare.

Henric al III-lea, care încă ținea în mână un pergament pe care i-l dăduse călugărul, fusese înjunghiat în abdomen şi se ținea de una din coloanele patului său pentru a evita să cadă.

Călugărul era încă în genunchi, cu arma în mână, îşi scosese cagula şi fața lui, palidă şi năduşită, luminată de o privire arzătoare şi

sinistră, era descoperită.

— Călugărul! călugărul Jacquot Clément! strigă Crillon, care îl recunoscu.

Şi el se dădu la o parte pentru a lăsa să treacă paznicii regelui, care se năpustiră asupra criminalului şi îl străpunseră cu douăzeci de lovituri de sabie.

Jacquot căzu şi murmură dându-şi ultima suflare:

— Oh! *ea* m-a înşelat!... Niciodată nu voi fi rege!...

Henric de Navarra îl prinse pe regele Franței în brațe.

— Frate, şopti muribundul, mama dumneavoastră avea dreptate: Casa de Valois trebuia să se stingă şi dumneavoastră îmi veți succeda la tron.

. . . . . .

— Ei bine! Sire, spuse Crillon cu tristețe în seara morții ultimului Valois, vă amintiți de acea stea pe care ne-ați arătat-o la Luvru, în urmă cu cincisprezece ani, spunându-ne: „Această stea este a mea şi eu voi fi regele Franței!”

— Îmi amintesc, spuse noul rege: aveam douăzeci de ani atunci, prietene, iar acum vine să sune pentru mine ultima oră a TINEREȚII REGELUI HENRIC....

— Da, Sire, spuse Crillon, dar domnia lui Henric al IV-lea începe, iar lupta cu duşmanii Franței nu s-a încheiat…

— Îi voi extermina până la ultimul, răspunse Henric de Bourbon, şi voi merge la Paris, deşi pentru asta trebuie să ascult o mesă. Această stea, care nu m-a înşelat niciodată, îmi va arăta intrarea mea triumfătoare pe străzile capitalei.

— *Amin*! murmură Crillon.

Bravul cavaler îngenunche lângă regele său mort şi o lacrimă începu să se prelingă pe fața lui marțială.

Acea lacrimă a marelui Crillon era, într-un fel, discursul funebru spus la căpătâiul lui Henric al III-lea!

Sfârşitul părții a IV-a

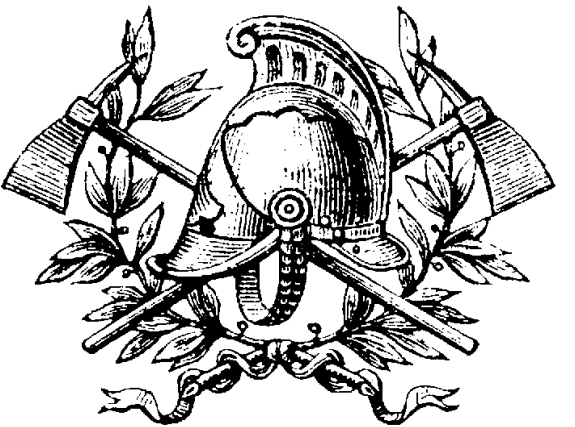

STRUCTURA PĂRȚII A PATRA

Episodul 7

Prolog – ÎNTRUNIREA STATELOR DE LA BLOIS
(Les États de Blois)

Capitolul 1 – OMUL CU MASCĂ
(L'homme au masque)

Episodul 8

Capitolul 2 – BARICADELE
(Les Barricades)

Capitolul 3 – REGICIDUL ŞI CEI DOI REGI
(Lé régicide et les deux rois)

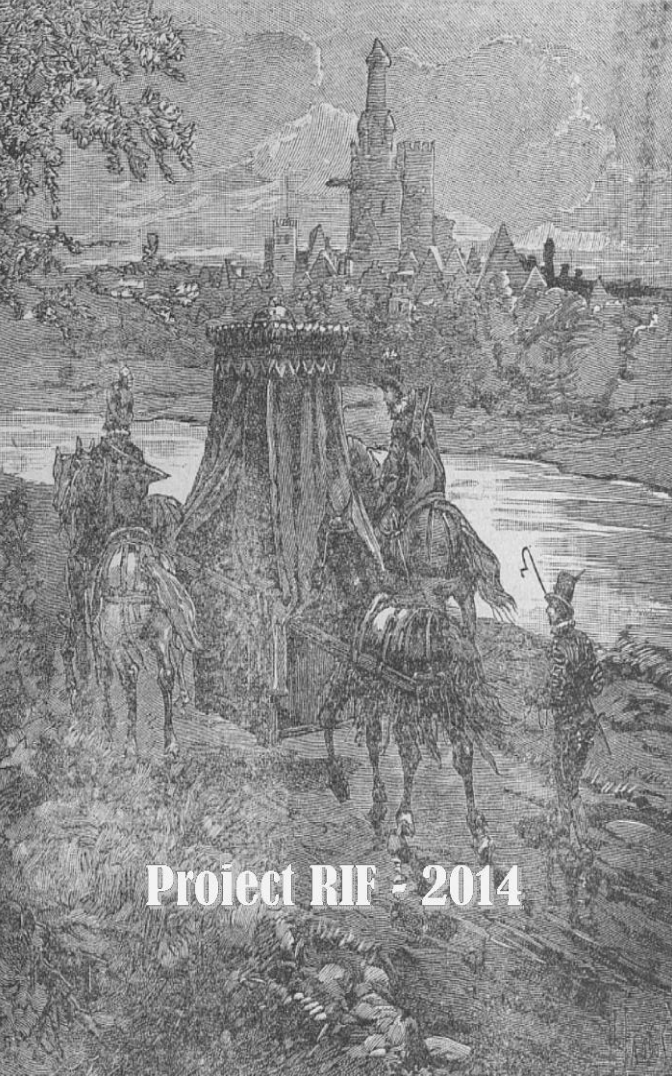
Project RIF - 2014

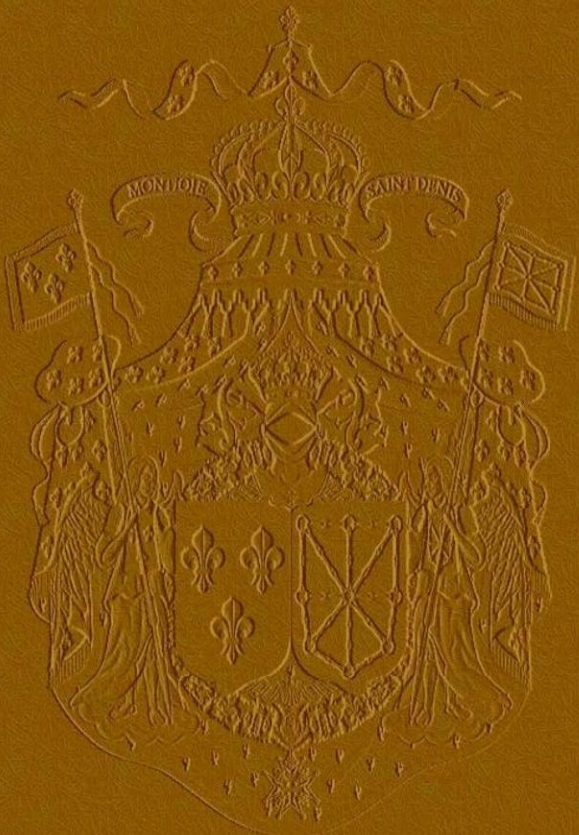
MONTJOIE
SAINT DENIS